

HRVATSKE NARODNE PJESME

KNJIGA SEDMA

ZAGREB 1929

IZDALA MATICA HRVATSKA

ZAKLADA TISKARE NARODNIH NOVINA

ŽENSKE PJESME

ODIO DRUGI / SVESKA TREĆA

(LJUBAVNE PJESME)

UREDIO

DR. NIKOLA ANDRIĆ

P R E D G O V O R

Veliki svjetski rat prekinuo je izdavanje »Matičinih« narodnih pjesama. Prekinuo, ali nije ukinuo! Hiljade narodnih pjesama, koje su ubrane u najljepšim cvijetnjacima i gradinama hrvatskog narodnog područja, čekaju još u »Matičinim« dolapima, da budu iznesene na svijetlo dana i predane nauci na proučavanje a redovnim čitaocima na razblaživanje i usklađivanje duše s dušom narodnom.

U ovoj knjizi odabrano je nešto više od 500 lirskih pjesama. Nazvali smo ih »ljubavnima«, jer u njima, u prvom redu prevlađuje ljubav: ljubav djevojačka i momačka. Dvije trećine svih ovih pjesama pripada toj vrsti. Iza njih nanizali smo stotinu pjesama, koje smo nazvali »porodičnima«, a u kojima se prikazuje odnos kćerke prama materi (ocu se, začudo, u lirskim našim pjesmama daje vrlo rijetko riječ), muža prama ženi, brata prama sestri, djevera prama snahi i nevjeste prama zaovama. — Četvrtom odjeljenju dali smo naziv »pričalicâ«, jer su po svojoj prirodi najbliže pjesmama VI. knjige i jer veći dio između njih skriva u sebi neki motiv. Samo što su ove »ljubavne pričalice« kraće i zbijenije i što ne nose na sebi onog polu-junačkog obilježja. Među tim pjesmama ima i takvih, kojima smo dali, u jednoj i drugoj knjizi, isti ili sličan naslov (»Čiji prsten, onog i djevojka«, »Marko hoće Šokicu« i t. d.). Zašto je pjesma »Mijo hoće Šokicu« ušla u VII. knjigu (str. 112.), a »Marko« u VI. (str. 210.), razumjet će svaki znalac, kad razabere, da se »car« pogađa s Markom za konja od megdana, za kojega mu nudi Vlahinju, Turkinju i Šokicu, a u Mijinoj pjesmi »majka« naprosto hoće da oženi sina,

pa mu dovodi na izbor djevojke. — U posljednjem odjeljenju donosimo do stotinu šaljivih i satiričnih pjesama, koje skladno završavaju zbornik, a sadrže u sebi neku ljubavnu parafrazu, prelivenu zdravim humorom.

Spoljašnjim oblikom donekle se ova knjiga »Matičinih« pjesama odvaja od predašnjih. Nema posebnog dodatka s varijantama. Kako smo rekli u predgovoru VI. knjige, moramo to ponoviti. Nježni ljubavni momenti u našoj narodnoj poeziji upravo su neiscrpivi. Sama fabula — ako ju pojedina pjesma i ima — nije ni tako znatna, ni toliko stvarna, da bi trebalo dodavati u bezbrojnim varijantama »isto to, samo malo drugačije«. Jedna pjesma izriče isti osjećaj u manje ili više savršenom obliku, a izbor se ima prepustiti urednikovu znanju i ukusu. Na njegovu dušu pada grijeh, ako se nije odlučio za »najbolju«, a ako je koji izdavač naišao prije njega na skladniji izražaj istoga osjećaja, čast — ne njemu — nego onoj pjevačici, na koju je njega sreća nanijela.

Ipak smo i »varijantskoj« potrebi naučnoj udovoljili u onim slučajevima, u kojima smo mislili, da joj trebamo udovoljiti. Preko 70 pjesama popratili smo varijantama »Matičinih« rukopisnih zbornika, ali ne u posebnom dodatku, nego odmah iza odabranog primjerka.

I tako bi — u tri sveska — bile dovršene »Ženske pjesme« Matičinih izdanja. Hoće li se »Matica« odlučiti da doda još jedan ili dva sveska »Hajdučkih i uskočkih pjesama«, kojih ima velik broj, zavisit će o odazivu čitalačkih krugova i o materijalnim prilikama. Papir i štampa još je uvijek skupa za ovako omašna izdanja.

Ovom prilikom htjeli bismo skrenuti pažnju upravljačâ naše prosvjetne politike na jednu anomaliju, kojoj bi se moralo doskočiti. U našim srednjim školama daje se prevelika važnost junačkim narodnim pjesmama, a premalena ili nikakova ženskima, naročito baladskog obilježja. Junačke pjesme svrstavaju se u čitave »historijske cikluse« — manje ili više izvještačene — koji, osim

imena pojedinih narodnih junaka, nemaju u sebi ničega »historijskoga« ili su samo naša domaća verzija sveopćih pripovjedaćih motiva. A naše romance i balade, koje su s Fortisovom dalmatinskom »Hasanaginicom« upravo i skrenule pažnju Evrope na nas, stoje, kao siročad, u zapećku i čekaju, da se i na njih tko smiluje. Pa i ljubavne pjesme — probrane i bez erotičke primjese — mogle bi se čitati u našim školama, jer su mnogo bliže i shvatljivije mladoj duši, nego Musa Kesedžija i Momčilo vojvoda.

Ovoj anomaliji podliježu i neki njemački slavisti, koji su prošle godine u Berlinu fonografski snimali junačke naše pjesme iz usta jednog vrlo slabog crnogorskog guslara (i u Zagrebu smo ga slušali). Tobože: treba da se u gramofonske ploče ureže »zanos i glas epsko-herojske duše«, koja se očituje »samo u pjevanju«. Živo srce, vele, valja opipavati i brojati mu otkucaje u svakom stepenu »pjevačeve tuge i žalosti«. Da, ali ne u monotonom recitiranju i najboljih guslara, nego u živom pjevanju naših pjevača i pjevačica, kad zapjevaju svoje lirske pjesme! Tanasije Vućić pjevao nam je najpoznatije junačke pjesme, koje je naučio iz knjiga, kao i mi slušači, pa o »zanosu« njegove »stvaralačke« duše ne može biti ni govora.

Tu je, dakle, i opet nauka svoju modernu metodu i prokušane aparate uperila na nepravi objekt i pripisala važnost onome, tko je nema, i onoj vrsti naše narodne poezije, koja po »Klangfarbi« pjevačeva tona ne može dati novi pravac izučavanju narodnog pjevanja.

Neka se ti berlinski fonografski aparati donesu u naša sela, pa neka se u gramofonske ploče urezuje duša naših pjevačica, kad se okupe na sijelu i prelu — pa će možda proučavanje naše narodne poezije krenuti doista novim pravcem.

A dotle budimo zadovoljni, da se u ovom obliku — »trûne lüle sumbulove u terluke djevojačke!«

U Zagrebu, mjeseca listopada 1929.

Dr. Nikola Andrić.

I. DJEVOJAČKE

1.

ZVJEZDAMA SE NAKITILA.

Košutice, rosna ti si!
Gdje si bila, da si rosna?
— »Išla bratu po djevojku.«
— »»Je l' daleko ta djevojka?««
— »Nije vrlo ni daleko:
Tri konaka dobra hoda.«
— »»Jä, kakva je ta djevojka?««
— »Nije vrlo ni lijepa;
Lišce joj je žarko sunce,
Mjesecom se zaklonjala,
Zvjezdama se zakitila,
A cvijetom opasala.«

S. R. Bašagić, br. 40. *Iz Sarajeva.*

2.

DONESI MI PAUNOVO PERJE!

Djevojka je sokola bratila:
»Oj sokole, moj brate jedini!
Zaleti se gore pöd oblâke,
Pa rastjeraj tice svakojake,
Ponajbolje b'jele paunove,
I iščupaj paunovo perje!
Donesi mi paunovo perje,
Da ga zlatim zlatom i pozlatom,
Da ga šaljem u kaure dragom,
Neka znade, da dragu imade!«

Marko Petričević, br. 82. *Iz Starih Mikanovaca.*

3.

OD SEVDAHA GOREG JADA NEMA.

Vjetar puše, al-katmerom[1]) niše,
Sad moj dragi amber[2])-dušom diše,
Dušom diše, a kalemom[3]) piše:
»Djevojke su zlatne amajlije,[4])
U jednoj se amajliji piše:
Ko te hoće, ne ponosi mu se;
U drugoj se amajliji piše:
Ko te ne će, ne nameći mu se!
Od nameta fajde[5]) ne imade
Nit u rodu nit u trgovanju,
A kamoli u ašikovanju. —
U trećoj se amajliji piše:
Ne čin' jada, lijepa djevojko!
Ne čin' jada, ne veži sevdaha![6])
Od sevdaha goreg jada nema,
Ni žalosti od ašikovanja!
Na žalost[7]) će i komšija doći,
Al za jade niko i ne znade
Osim Boga i srdašca moga!«

Grgo Martić, br. 1. *Iz Sarajeva.*

[1]) crkvenkasti karamfil. — [2]) cvjetan. — [3]) pisaljka od trstike; pero. — [4]) zapis, talisman. — [5]) korist. — [6]) ljubav. — [7]) na pokop.

4.

SINOĆ KRUPA O MOJ PENDŽER LUPA.

Sinoć krupa o moj pendžer lupa,
Nije krupa, već dikina ruka.
Ja izajdoh na velika vrata,
A već dika preko pô sokaka;
Rukom maše, nešto će da kaže,
Prstom miče, ne će da me viče,
Da ne čuju ti naši zlotvori.

Fra Rafael Barišić, br. 38. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

5.

DJEVOJKA I JABUKA.*)

Oj jabuko, moja muko!
Što si mene namučila!
Komu ću te pokloniti?
Da bih suncu, visoko je;
Da bih dragom, daleko je.
Moje sunce, sađi niže,
A moj dragi, dođi bliže!

Mihovio Pavlinović, II., br. 192. *Ogorje.*

*) Istu pjesmu ima i Baldo Glavić (str. 4458. s otoka Šipana), sažetu u četiri stiha:

Sunce žarko, na visoku li si!
Drago moje, na daleku li si!
Sunce žarko, sađi doli niže!
Drago moje, dođi k meni bliže!

6.

DJEVOJKA JE, DA GLEDA PREDA SE.

U Milice duge trepavice,
Trepavice i bijelo lice.
Ja je gledam tri godine dana,
Nisam mögâ oči ugledati.
Skupija sam kolo divojaka.
Bilo vedro, pa se naoblači,
Sve divojke k nebu pogledale,
Ne gledala Milica divojka.
Njezine joj drúge govorile:
»Aj, Milice, naša drugarice!
Il si lúda, il odviše múdra,
Da ne gledaš s nami u oblake?«
Ona im je govorila mlada:
»Nisam vila, da svijam oblake,
Neg divojka, da gledam preda se.«

Stjepan Ugarković, br. 102. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

7.

U MOG DRAGOG OČI KO U MENE.

U mog dragog oči kô u mene,
A obrve ljepše neg u mene.
Brci su mu dva kangala[1]) zlata.
— »Daj mi, dragi, jedan kangal zlata,
Da navezem ogru[2]) oko vrata:
Kad ti dvoru dođem bijelome,
Pa me staneš ljubit i milovat,
Bit će tebi draže i milije.«
Al je dragi dragoj govorio:
»Ne dam sada, draga dušo moja!
Kad mi dvoru dođeš bijelome,
Onda ću ti oba pokloniti;
Ti ćeš meni oči i obrve,
I bijelo lice djevojačko.«

Fra Mirko Šestić, II., br. 35.
Iz Plehana kraj Dervente, od Mande Krištijić.

---

1) snopić. — 2) ogrlica.

8.

IZ USNICA SVU MI KRV ISPIO.

Koliko je u nedjelji dana,
Svi su dani od srebra kovani,
A subota od suhoga zlata;
Subota je nedjelju don'jela,
A nedjelja dragoga dovela.
Dragi mi je al-katmer donio,
Ja mu dala rumenu jabuku,
I poljubac u džul-obraščiće,
A on mi je trostruko vratio:
Iz usnica svu mi krv ispio,
Kako me je lijepo ljubio.

Mato Boškić, br. 66. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

9.

MOŽE LI BITI PTICA BEZ GORE?

Djevojka viče s visoka brda
S visoka brda iz tanka grla:
»Sultan Selime, car-gospodine!
Može li biti Travnik-kasaba
Travnik-kasaba bez pašaluka
I Banjaluka bez agaluka?
Može li biti ptica bez gore,
Ptica bez gore, riba bez vode?
Može li biti dilber-djevojka
Dilber-djevojka bez mlada momka?«

S. R. Bašagić, br. 55. *Iz Sarajeva.*

10.

OJ VOLARU, MEDENA TI USTA!

Oj volaru, medena ti usta!
Tjeraj vole, gdje je šuma gusta!
U šumi je kruška podsječena,
I na kruški torba obješena.
U torbi je svilena marama,
U marami zlaćena jabuka,
U jabuki devet prstenova,
I deseta burma[1]) pozlaćena!

Marko Petričević, br. 75. *Iz Starih Mikanovaca.*

---

1) vjenčani prsten.

11.

MOLI BOGA SAMO ZA DRAGOGA.

Kad sam bila od sedam godina,
Molila sam Boga za svakoga,
A sad molim Boga za jednoga,
Za jednoga, za dragoga moga.

Ivan Zovko, II., br. 113. *Iz Bosne.*

12.

UDARALO UZ TAMBURU ĐAČE.*)

Udaralo uz tamburu đače;
Tambura mu od suhoga zlata,
Žice su mu kose djevojačke,
A terzijan pero sokolovo.
Gledala ga s čardaka djevojka,
Gledala ga, pa je besjedila:
»Bože mili, da čudna junaka!
Da li mi ga Bog i sreća dade,
Pod njega bih karamfil sterala,
A pod glavu rumenu ružicu.
Nek miriši, nek se često budi,
Neka moje b'jelo lišce ljubi!«

Fra Rafael Barišić, br. 28.
Iz Sutjeske u Bosni, od Nediljka Zubkovića.

*) U Zdjelarovićevoj pjesmi (II., br. 95., iz Sibinja) djevojka pokriva junaka granom ružmarina, da ne more od mirisa spavat; da »se budi, da ju češće ljubi« — isto kao i u Ilićevoj (I., br. 469. iz Nurkovaca, koju je zapisao još god. 1846. Antun Rodić).

13.

ŽELJA DJEVOJČINA.

Biser bio[1]) svakomu je mio,
Oči crne svakomu su drage,
A meni su omiljele plave,
Jer su plave u dragoga moga.
Plaha[2]) mi ga voda odnijela,
Na moje ga dvore nanijela!
Ja prid dvorim lice umivala,
Na svoje ga ruke dočekala!
Na rukam' ga u dvor unijela,
U dvoru mu lice obljubila!

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 95. *Iz Sarajeva.*

[1]) bijeli biser. — [2]) brza.

14.

ZAŠTO SE JE DRAGI NALJUTIO?

Moj se dragi na me naljutio,
Što sam drugog okom pogledala,
I što sam mu vezen jagluk dala.
Ako sam ga okom pogledala,
Nijesam ga srcem sevdisala;
Oči voda gledaju svakoga.
Na ustima kapidžije nema.
Ako sam mu vezen jagluk dala,
Mom sam dragu ljevšeg ostavila.
Više ima u njem čista zlata,
Više zlata, nego b'jela platna.
Na njemu su trides' jedna grana,
I četeres' i četiri lale;
Na srijedi tica hadžidare,
U kljunu joj alem-kamen dragi,
Pri čem dragi vidi večerati,
I docnije konja potkovati,
U ponoća, kolik' i u podne.

Vice Palunko, br. 94.
Iz Ramnoga u Hercegovini; kazivala stara Janje Vlahinić.

15.

PROSPI MI SE, MOJ SITNI BISERE!

Carigrade, l'jepa li te kažu:
Da imadeš devetera vrata,
I deseta od suhoga zlata.
Na njim' sjedi kapetan-djevojka,
Niže biser niz zelenu svilu.
Govorila kapetan-djevojka:
»Prospi mi se, moj sitni bisere,
Kano brci od dragoga moga,
Kad se prospu mojim licem b'jelim!«

Ivan Zovko, II., br. 122. *Iz Bosne.*

16.

JEČAM ŽELA MARUŠA DJEVOJKA.*)

Ječam žela Maruša djevojka,
Ječam žela, ječmu besjedila:
»Ječam-žito, sjeme plemenito!
Ja te žela, al ja te ne jela!
Svatovski te konji pozobali,
Ili moji, ili brata moga!
Bolje moji, negol' brata moga!«

Fra Rafael Barišić, br. 19. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

*) Nikola Tommaseo (br. 132.) ima pjesmu samo od ova četiri stiha:

Djevojka je ječam-žito klela:
»Ječam-žito, od Boga ljepoto!
Ja te žela, ali te ne jela!
Svatovski te konji pozobali!«

17.

NIJESAM ZNALA, NIJESAM VJEROVALA.

N'jesam znala, n'jesam vjerovala,
Da je 'nako poljubiti slatko.
Otkako se ja poljubih s tobom,
Ja od tada poludih za tobom.
Poljubi me, imena ti tvoga!
— »Nije ime, da me kuneš njime,
Već je ime, da se dičiš njime!«

Mato Boškić, br. 67. *Iz Sarajeva, od Jelene Ćivić.*

18.

VJETRE, IZNESI MI DRAGOG!

Puni vjetre, puni sjeverdare!
Iznesi mi dragog na munare!
Da ja vidim vezene rukave,
I maramu, što sam mu je vezla.

Ivan Zovko, IV., br. 232. *Iz Bosne.*

19.

MORNAROVA LJUBA.

Oj sokole, moj sokole,
Ne vij mi se nada dvore,
Ne budi mi draga moga;
Trudan mi je i umoran!
Kada mi se on probudi,
Molit ću ga, moj sokole,
Da me sobom na put vodi.
Obdan ću mu za mornara,
A u noći za ljubovcu.
Ako njega veslo izda,
Evo moja desna ruka;
Ako li ga jidro izda,
Evo moja bila skuta;
Ako li ga konop izda,
Evo moje žute kose;
Ako li ga jambor izda,
Evo moga vitna struka.
Oj sokole, moj sokole,
Ne budi mi draga moga!

Mihovio Pavlinović, II., br. 743. *Drvenik u Dalmaciji.*

20.

TVOJA SAM SVAKOJAKO.

Uzòri, dragi, ravnine,
Ter posij svoje jadove!
Ako ti nikne albaver,
Išči me, dragi, od bábê!
Ako ti nikne šenica,
Šenut ću, dragi, za tobom!
Ako ti nikne al-neven,
Ne veni, dragi, tvoja sam!
Ako ti nikne bosiok,
Bosa ću, dragi, za tobom!

Mihovio Pavlinović, II., br. 213. *Vitez.*

21.

DRAGI JOJ JE NA DALEKU.

Doli niže kod Kaniže,
Tamo doli kolo igra.
U tom kolu sve divojke
Sve divojke jednolike,
Samo Mara bledolika,
U pojasu tankovita.
Pitale ju sve divojke:
»Što si, Maro, bledolika,
U pojasu tankovita?«
— »»Dragi mi je na daleku.
Oči tarem, da ga gledam,
Ruke perem, da ga grlim
Usta sušim, da ga ljubim.««

Luka Ilić, I., br. 488. *Zapisao Stanko Ovničević.*

22.

KAD GA NEMAM, UZDIŠEM ZA NJIME.

Tužan ti je danak brez sunašca,
Tavna noćca bez sjajna mjeseca,
Svaka draga brez svoga dragoga,
Kano što je meni bez mojega.
Kad ga imam, ponosim se njime;
Kad ga nemam, uzdišem za njime!

Mato Zdjelarović, II., br. 107. *Iz Sibinja.*

23.

DJEVOJKA KUNE MAGLU.

Divojka je sinju maglu klela:
»Sinja maglo, raja ne vidila!
Što si moga dragog zanijela?
Zanila mu púta i raskršća,
Da ne more mome dvoru doći!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 104. *Imotski.*

24.

DRAGI JE OSTAVITI NE ĆE.

Ravno polje, žao mi je na te,
Jer moj dragi otide niza te!
On ne reče: zbogom ostaj, draga!
Već on klobuk na oči namiče,
Crne oči na zemlju obara,
Desnu ruku na srdašce meće.

Što on klobuk na oči namiče,
To on veli: ostaj s Bogom, draga!
Što on oči na zemlju obara,
To on veli: draža od očiju!
Što on ruke na srdašce meće,
To on veli: ostavit te ne ću!

Nikola Tommaseo, 53.

25.

SINJA MAGLO, TI NE PADAJ NA ME!

Sinja maglo, ti ne padaj na me,
Već ti padaj dragom na oranje,
Gdje moj dragi svu godinu ore.
On ne ore, da mu žito rodi,
Već on ore, da jagode rode,
Da mu draga u jagode dođe...
Draga došla, a jagode prošle.

M. Milićević, br. 170. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

26.

DA SAM KUTIJA ŠEĆERA!

Da sam, Bog dô, kutija šećera,
Ja bih znala, gdje bih se prosula;
Prosula se po dragog dušeku,
Kad se prene, neka šećer bere,
Kad se budi, nek me mladu ljubi!

Ivan Zovko, III., br. 28. *Iz Bosne.*

27.

MOŽE ZA NJ POĆI.

Ovce pasla mlada čobanica,
Pasuć ovce sokola vidila,
Pa sokolu mlada besidila:
»Oj sokole, siva ptico moja!
Jesi l' bio ispod Duvna bila?
Vidi li ti Duvnjanina Pavla,
Gdi on ore po polju široku?
Kakvo mu je ralo i volovi?
Kakva su mu braća i neviste?
Ima l' dosta u paši ovaca?
Ima l' dosta u zakljenju pčela?
Hoću l' poći za njega divojka?«
A soko joj ptica odgovara:
»Letio sam priko Duvna bila,
Vidio sam Duvnjanina Pavla.
Ralo mu je zlatom pozlaćeno,
A od srebra lemiš sakovao;
Voli su mu, kako i bivoli,
Dobra su mu braća i neviste;
Dosta ima u paši ovaca,
A još više u zakljenju pčela;
Moreš poći, kajati se ne ćeš.«

Mihovio Pavlinović, II., br. 610. *Imotski.*

28.

BI LI CARE PREGORIO TABOR?

Divojka je sunce bratimila:
»Oj ti sunce, moj po Bogu brate!
Kaži pravo, moje sunce žarko,
Bi li lipo pogledati bilo,
Da mi se je okititi mladoj,
Okititi od tebe vrućinom,
A rosicom od litnjega danka,

A sjajnošću žarkoga miseca,
A hitrinom gorskoga jelena?
Pa da mi se curi zaigrati
Do tabora cara čestitoga.
Bi li care pregorio tabor
A za mene kićenu divojku?«

Mihovio Pavlinović, II., br. 91.

29.

DILBERE BIH DRUGI NA DAR DALA.

Viš-višnjice, viša sam od tebe,
Tanka jelo, tanja sam od tebe,
Bio biser, bilja sam od tebe,
Rumen-ružo, ja sam rumenija,
A moj dragi još lipši od mene!
Usta su mu kô caklena čaša,
Da Bog dade, da mi bude paša!
Sva bi bila butum-Bosna naša
I dilberi naokolo Bosne.
Dilbere bih u pekšišu[1]) dala
Kojoj drúgi, kojoj drugarici;
Sebi mladoj mladog pašaliju!

Mihovio Pavlinović, II., br. 120. *Varcar.*

[1]) peškeš, dar u novcu iz ruke, bakšiš.

30.

ZLOČESTI MUJEZINI.

Sve mujezin bolji od boljega,
Al najgòri Meho i Alija.
Kad kujišu,[1]) Boga ne spominju,
Već spominju do dv'je jauklije:[2])
»Moja Hajko, i otac i majko!
Moja Unko, moja desna ruko!«

Ivan Zovko, IV., br. 218. *Iz Bosne.*

[1]) kujisati s mošeje, sazivati na molitvu. — [2]) drage.

31.

DA SE ODVEZE DALJE OD RODA.

Šiblje zalomi, selo izgori.
U selu voda, u vodi lađa,
U lađi diva svoj rod zaziva:
»Rode moj, rode, dajde mi veslo!
Da se odvezem dalje od roda,
Dalje od roda, bliže dragoga!«

Josip Lovretić, br. 184.
Iz Otoka u Slavoniji, od Bare Augustinović.

32.

OJ JABUKO, GROM TE RAZGROMIO!

Dvoje s' dragih zaašikovalo:
L'jepa Manda i Karlović Ivo;
Jabuka im dvore rastavljala.
Ljuto kune l'jepa Mandalina:
»Oj jabuko, grom te razgromio!
A munja ti grane opalila,
Što si naše dvore rastavila!«

Petar Marković, br. 48.
Iz Pleternice kraj Požege, od Jule Kulundžić.

33.

DJEVOJAČKA MOLITVA.

Rasla jela, da je više nema,
A mlad Ive, da ga lipšeg nema!
Usta su mu kutija šećera,
Zubi su mu dva niza bisera;
Nausnice dva kanjgala zlata;
Dva obraza, dva đula rumena;
Dva su oka, dva vrela studena;
Trepavice krila labudova;
Obrvice dvije pijavice;

Perčin mu je tura ibrišima.[1])
Govorila lijepa divojka:
»Ne daj, Bože, smrti ne umrti,
Da ja izim kutiju šećera,
Da pozobljem dva niza bisera,
Da zamrsim dva kanjgala zlata,
Da obljubim dva đula rumena,
Da popijem dva vrela studena,
Da odnesem krila labudova,
Da pripijem dvije pijavice,
Da raspletem turu ibrišima!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 148. *Ivanjska.*

---

[1]) kita svilenih konaca.

34.

U SIRUTKI NOGE PRALA.

Divojčica vodu gazi, noge joj se bílê;
Mlado momče konja jaši, grohotom se smije:
»Gazi, gazi, divojčice, ne bi l' moja bila!«
— »»Ja da znadem, mlado momče, da bih tvoja bila;
U mliku bi s' umivala, ne bi l' bȉlja bila;
U sirutki noge prala, ne bi l' bȉlje bile;
Srebrom bih se potkovala, ne bi l' viša bila;
Zlatom bih se opasala, ne bi l' tanja bila!««

Mihovio Pavlinović, II. br. 283. *Gundinci.*

35.

DJEVOJKA JE SUĐENIKU I MJESEC I SUNCE.

Djevojka sam, svakome sam draga;
Kome n'jesam, i ne namećem se.
Nametniku namet pred očima,
Suđeniku jasna mjesečina,
A po danu ogrijano sunce.

Ivan Zovko, IV., br. 210. *Iz Bosne.*

36.

PUHNI, VJETRE, RAZBERI MI DERTE!

Puhni, vjetre, razberi mi derte![1])
Puhni, lade, razberi mi jade!
U meni su dvoji troji jadi;
Jedni jadi: umire mi majka,
Drugi jadi: udaje se seka,
Treći jadi: ženi mi se dragi.
N'jesu jadi, što mi mrije majka,
Nit su jadi, što s' udaje seka,
Već su jadi, što se ženi dragi.
Kako ću se ja rastati s njime ?
Kada legne u meke dušeke,
Uzme dragu na bijele ruke,
Pa joj počne b'jelo lice ljubit,
Od jada ću sebi kidisati![2])

Mato Boškić, br. 235. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

[1]) raznesi mi tuge. — [2]) ubiti se.

37.

RUŽE JOJ SE KLANJALE.

Mal mi je vertec ograjen,
Pun mi je rožic' nasajen.
Po njem se šeće Marica,
Nju so se rože klanjale.
— »Kaj mi se, rože, klanjate?
Nimam vas komu tergati;
Otac i mati prestari,
Bratac i sestra premladi,
Moj mi je dragi daleko,
Preko dve gore visoke,
Preko dva polja široka,
Preko dve vode dumboke.«

Marijana Kovačević, br. 46.
Iz Plešivice, severinske okolice. Pjevala Margeta Kunce.

38.

NE UMIRI, VEĆ MI DOĐI!

U gori je jela nesičena,
Pod jelom je voda netočena;
Točila je Manda neprošena,
Pojila je Ivu neženjena.
— »Moja Mande, bolovo bih za te!
Moja Mande, umiro bih za te!«
— »»Niti boluj, nit umiri za me,
Već ti dojdi i lezi uza me!
Mekša mi je tvoja bila ruka,
Neg u majke četiri jastuka!««

Mihovio Pavlinović, II., br. 285. *Kotor.*

39.

NE BIH LI JOJ SRCU OMILJELA!

Da sam, Bog dô, bistra voda hladna,
Ja bih znala, gdje bih izvirala,
Izvirala kraj dragoga dvora.
Nek me nosi moga dragog seka,
Nek me nosi moga dragog majka,
Ne bih li joj srcu omilila,
Ne bi li mi sina poklonila!

Mato Boškić, br. 58. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

40.

DJEVOJKA I BOR.*)

Divojka je zelen bor gojila,
Bor gojila, boru govorila:
»Rasti bolje, moj zeleni bore!
Ne rasti mi, bore, u visine,
Nego rázi grane u širine!
Pod tobom će svati hladovati,
I ja mlada među dva divera,
Dva divera, dva draga kamena!«

Bog joj dade, lasno bor odgoji;
Ne hti rasti bore u visinu,
Nego razi grane u širinu.
Pod njime su svati hladovali,
I divojka među dva divera,
Dva divera dva draga kamena.

Mihovio Pavlinović, II., br. 678. *Iz Hercegovine.*

*) August Šenoa (br. 93., iz Granice) ima ovu pjesmu:

Dvi su drúge lipo drugovale,
U jednoj se vodi umivale;
Što je njima vode ostajalo,
Tim su svoje borje zalivale:
»Rasti bolje, moj zeleni bore!
Na te ćemo barjak nasloniti,
Pod tobom će svati užinati.
Kada stanu svati napijati
Kum će kumi, a diver divojci.«

U pjesmi Terezije Burazović (br. 39., iz Novske) sadi bor Ivo, govoreći mu:

»Rast' mi bolje, moj zeleni bore!
Ne rasti mi k nebu u visinu,
Već mi rasti k zemlji u širinu,
Gdje će moji svati ladovati,
Ladujući čaše nazdravljati!«

41.

ŽALOSNA DJEVOJKA.

Ja ne pjevam, što je meni drago,
Nit ja pjevam, što je meni milo,
Već ja pjevam, da derte[1]) razbijem;
Dertli[2]) jesam, večerala n'jesam.
Da je s koga, ne bih ni žalila,
Već sa dragog, da mi ga ne bilo!
Što sam sama na Vrbasu stala,
Sama stala, sama rublje prala.

Ivan Zovko, IV., br. 230. *Iz Bosne.*

[1]) žalost, tuga. —[2]) žalosna.

42.

MNOGO MU JE KVARA NAČINILA.

Sinoć grozna kiša udarila,
A djevojka rano uranila,
Uranila, sokola tražila,
Tražila ga zelenom livadom.
U livadi nikog nigdje nema,
Samo momče na livadi spava;
Pokrio se zelenom dolamom,
A od sunca svilenom maramom.
Više glave kićena tambura,
Za tamburom do tri kite smilja.
Približi se djevojčica mlada,
Približi se, pa potrga smilje.
Jednu trže, za uši je vrže,
Drugu trže, drugarici dade,
Treću mu je mladu ostavila,
Da zna dragi, da je dolazila,
U njegovu bašču ulazila,
I mnogo mu kvara načinila.

Petar Bogdešić, br. 88. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

43.

DJEVOJKA KARAMFILU.

Karamfile, pleme moje!
Još da mi je sjeme tvoje,
Ja bih znala, gdje bih cvala,
Mojem dragom pod prozorom.
Kad moj dragi legne spati,
Karamfil će mirisati,
A dragi će uzdisati.
Uzdah će se čut do Boga,
Bogu će se sažaliti,
Opet će nas sastaviti.

Mihovio Pavlinović, II., br. 103. *Srijem.*

44.

NE DAJ MENI S MAJKOM ZIMOVATI!

Lijep Ivo za gradom sjeđaše,
Od sunca se rukom zaklanjaše,
Od zapada vezenim jaglukom.
Al ga gleda draga iza grada,
Gledala ga, pa je govorila:
»Ja, bora ti, čelebija Ivo!
Tri si puta hodio na ćabu,
A četiri na vojsku carevu;
Još se nismo, dragi, darovali«.
— »»Hoćeš, draga, da se darujemo?
Il ćeš, draga, konja i sokola?
Il ćeš, draga, nebrojeno blago?
Il ćeš, draga, roba i robinju?««
Progovara kićena djevojka:
»Ne budali, latinine Ivo!
Nisam paša, da ja konja jašem,
Ni trgovac, da trgujem blagom.
Ni alaj-beg, da sokola nosam,
Ni gospoja, da me roblje dvori.
Već ako 'š me, Ivo, darovati,
Ne daj meni s majkom zimovati,
A ni s bratom lita litovati!«

Mih. Pavlinović, II., 824. *Varcar.*

45.

U MOG DIKE PENDŽER PREKO PUTA.

U mog dike pendžer preko puta.
Vidim diku, kad u krevet lêže;
Vidim zorom, kad maramu veže.
Mogu znati, kad se na me jedi:
Kad se jedi u licu probledi,
Na moj pendžer ne će da pogledi.

Stjepan Krznarić, br. 2. *Iz brodske okolice.*

46.

NOGOM ĆE MU STOLAC NAMJEŠTATI.

Moje milo, gdi si sinoć bilo,
Što se nisi kod mene desilo,
Gdi me majka za nedraga daje?
Ja sam mojoj majci govorila:
»Roditelju, moja mila majko!
Ako mene dadeš za nedraga,
Uvik ću ga sideć dočikati,
Nogom ću mu stolac namišćati.
Ako mene dadeš ti za draga,
Uvik ću ga stojeć dočikati,
Desnom rukom stolac namišćati.
Milo ću ga k sebi, majko, zvati:
,Odi k meni, draga dušo moja,
Da ja vidim crne oči tvoje,
Koje su me u majke gledale!
Da ja vidim brze noge tvoje,
Koje su me često oblazile!
Da ja vidim medna usta tvoja,
Koje su me u majke ljubile!'«

Mato Ostojić, I., br. 256. *Pjevala Kate Matković u Medovdolcu.*

47.

ŠTO ĆE BIOGRADČE, KAD MOŽE I TRAVANJČE?

Divojka je Drinu vodu klela:
»Drino vodo, što si se ponila,
Što si meni dragoga zanila?«
A iz Drine ništo progovara:
»Ne kuni me, lijepa divojko!
Bolji sam ti šićar nanijela,
Bolji šićar: lađu od merdžana,
I u lađi momče Biogradče.«
— »»Što će meni momče Biogradče,
Kad mi može zapast i Travanjče?««

Mihovio Pavlinović, II., br. 116. *Varcar.*

48.

KAKVE ĆE MU RUBAČE ŠIVATI.

Sprevodi me, Đuro, do mojega dvora!
— »Kak bi te sprevodil, ne znam ti za njega?« —
Vu mojem ti dvoru tri grma pušpana;
Vu svakom ti grmu vtičica popeva.
Vu prvom ti speva od moje ljubave;
Vu drugom ti speva vokolo pol noćke,
Vu trejtomu speva vu rumeno zorjo.
Zorje, moje zorje, ne shajajte rano!
Počekajte malo, dok si jošće prispim,
I dok se spomenem s svojom starom majkom,
Kaj si bum šivala i kaj njoj delala?
Šivala si budem ljubomu rubače,
I njoj bum šivala oplećek svetečni.
Njoj ne bum delala sunca ni meseca
Ni te drobne zvezde, ni svakačko zverje,
Nit goluba perje, nit sokola srce,
Neg ljubu rubačo budem tak šivala!

Đuro Deželić, br. 154. *Iz šomođske županije u Ugarskoj.*

49.

BILJEG DRAGOMU.*)

L'jepo ti je rano uraniti,
Dvor pomesti, vode donijeti,
Na vodici cvijet ostaviti.
Kad mi dragi na vodicu dođe,
Nek mi cvijet na vodici nađe!
Nek zna dragi, da sam dolazila,
I na vodi cvijet ostavila!

Mihovio Pavlinović, II., br. 184. *Banjaluka.*

*) U Tordinčevoj pjesmi (br. 26. iz Pečuha) pošla draga, da potraži dragog, pa naišla u gori na njegovu zelenu dolamu — »na dolami svilena marama, na marami srebrna tambura, na tamburi rumena jabuka«, pa se dala u duboke misli:

Da li bi mu dolamu uzela?
Mlad je, zelen, žalim ga, ozepst će.
Opet mislim svakojako mišlje:
Da li bi mu tamburu uzela?
Žice su mu kose djevojačke,
Tamburu mu moja braća dala.
Opet mislim svakojako mišlje:
Da li bi mu maramu uzela?
Maramu sam sama dragom dala.
Ugrist ću mu crvenu jabuku,
Neka znade, da sam bila ovdi!

U sarajevskoj pjesmi Grge Martića (br. 14.) djevojka također nagriza rumenu jabuku, ali i odnosi vezenu maramu, da zna momak, da je dolazila.

50.

NEK ĐERDANI POZVEKUJU!

Oj djevojko, dušo moja!
Oj Požego, diko moja!
U tebi sam vična bila,
Na Drenovcu vodu pila.
Na Drenovcu šajka-lađa,
Šajka-lađa orijeva,[1])
U njoj ljuba Ivanova;
Poručuje po Ivana:
»Oj Ivane, gospodine!
Kup' mi čovu, zima mi je,
I cipele, dika mi je,
I mindžuše namiguše,
I đerdane pozvekane!
Kad ja pođem u rod k majci,
Nek se čova za mnom vuče,
Nek cipele poškripuju,
Nek mindžuše namiguju,
Nek đerdani pozvekuju!«

M. Milićević, br. 123. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

[1]) orahova.

51.

SAMO BI IH USTA POMIRILA.

Ne čudim se prosu pri planini,
Ni Varcaru, što je u dolini,
Ni Jezeru, što je na vodici,
A ni Jajcu, što j' u tisnom klancu,
Ni Vrbasu, što se često muti,
Već svom dragom, što se često ljuti.
Al ako se ja na njeg razljutim,
Sva nas Bosna pomiriti ne će,
Ni sva Bosna ni Hercegovina,
Ni bijelo Livno do Travnika,
Veće opet naša medna usta,
Medna usta i šećerli riči!

Mihovio Pavlinović, II., 210. *Varcar.*

52.

NAJBOLJI DAROVI.

Crna gora procvala beharom,[1])
Ravno polje bijelim biserom.
Tu prolaze kićeni svatovi,
Provedoše kićenu divojku.
Svi svatovi sitan biser beru,
Lipa Mare na kite behara.
Svi svatovi Mari besidili:
»Ja, bora ti, kićena divojko,
Što ti bereš na kite behara,
A ne bereš na kite bisera?«
  Progovara kićena divojka:
»U mog draga puno roda kažu,
Puno roda, sve mu je gospoda.
Ako budem svemu rodu draga,
Bit će mila i kita behara.«

Mih. Pavlinović, II., br. 643. *Varcar.*

---

[1]) cvijećem.

53.

DJEVOJKA I JUNAKOV KONJ.

Gdjeno sinoć na konaku bjesmo,
Šećerli ti večer večerasmo,
I lijepo vidjesmo čeljade:
Za glavom joj zadjeveno lale.
Ono lale namiguje na me,
Čini mi se, baš bi bila za me.
Ne mogoh joj ništa žuborkati,
Jer joj bješe na čardaku babo,
Već joj dadoh dobra Doru svoga.
  Pitala ga lijepa djevojka:
»Ah, moj Doro, grivo moja zlatna!
Je l' se tebi gospodar ženio?«
Dobar Doro govorit ne znade;
Ušim' striže, a nogama grebe:
»Nije mi se gospodar ženio,
Nego misli tobom do jeseni«.
Al besjedi ljepota djevojka:
»Ah, moj Doro, moja grivo zlatna!
Da ja znadem, da je to istina,
Ja bih svoje pafte[1]) raskovala,
Pa bih tebi ploče[2]) sakovala«.

Mato Duić, br. 17. *Iz Bosne.*

---

[1]) grivne. — [2]) potkove.

54.

KAKAV JE MOJ DRAGI.*)

Imam dragog bìljeg od bisera,
A slađega od nobe šećera.
Valjadu mu oči Carigrada,
Obrvice grada Srebrenice,
Trepavice Šama i Misira,
Bilo lišce bijeloga Livna.
Da bih dragog u knjizi pisala,

Žao mi ga u mrko mećati;
Da bih dragog na jagluku vezla,
Jagluk će se brzo poharati;
Da bih dragog u pismi pivala,
Pisma hoda od usta do usta,
Doć' će pisma u dušmanska usta,
Pa će mene s dragim zavaditi.

Mihovio Pavlinović, II., br. 143. *Skoplje (bosansko).*

---

*) U baranjskoj pjesmi Nikole Tordinca (br. 26. iz Vršende kraj Pečuha, pjevala Erža Horvat) djevojka govori s ljubičicom, koju hoće da ubere, a nema brata, kome bi ju dala.

Ako bi te u kitu sabrala,
Kita bit će, kita povenit će.
Ako bi te u pjesme pjevala,
Pjesma ide od usti do usti;
Ako bi te u pismo pisala,
Pismo ide od ruke do ruke,
Pa će doći zlotvoru u ruke.

55.

DAT ĆE MU DUKAT, DA NE GLEDA PREDA SE.

Ništa meni ne dodija, majko,
Već solupi podrezani kratko,
I obrve navučene tanko,
I mog dragog dolaženje često;
U godini svakoga miseca,
U misecu svake nediljice,
A, kad dođe, sve — preda se gleda.
Da sam mlada dukat izgubila,
Ne bih tako preda se gledala.
Otkinut ću dukat sa đerdana,
Bacit ću ga dragom u nidarca:
»Eto, dragi, dukat sa đerdana,
Nemoj, dragi, preda se gledati!«

Bartuo Grgić, II., br. 3. *Iz Ričica u Dalmaciji.*

56.

PLIVAJ, PLIVAJ, MOJ ZELENI VIJENČE!

Djevojka je breberiku brala,
Nabrala je krilce i rukavce,
Isplela je tri zelena v'jenca.
Jednoga je svojoj seki dala,
Drugoga je na glavu metala,
Trećega je niz vodu pušćala:
»Plivaj, plivaj, moj zeleni v'jenče,
Dok doplivaš do Ivina dvora!
Ti upitaj l'jepog Ive majku:
Je li Ivu sina oženila?
Ako li ga nije oženila,
Nek ne jemlje[1]) mladu udovicu,
Već nek jemlje mladu djevojčicu!
Udovice obljubljeno lice,
U djevojke b'jelo i rumeno«.

Đuro Deželić, br. 75. *Iz križevačke okolice.*

---

[1]) nek ne uzimlje.

57.

TREĆI VIJENAC DRAGOM SVOMU SVILA.

Lipa Mare dva pauna pase,
Dva pauna, tretu[1]) paunicu.
Od pauna perje otpadalo,
Lipo ga je pobirala Mare.
Iz njega je tri venčace[2]) vila;
Jenega[3]) je na bajer[4]) metala,
Drugega je na vodu lajenu[5]),
Tretega je sebi ostavila;
Tega[6]) vila dragem drugu svojem.

Rudolf Strohal, II., br. 48. *Iz Stativa kraj Karlovca.*

---

[1]) treću. — [2]) vijenca. — [3]) jednoga. — [4]) brijeg, obala. — [5]) hlađanu. — [6]) toga.

58.

KAKO DJEVOJKE NOSE BOSILJE.

Ran' bosilje poručuje:
»O, sadašnje djevojčice,
Što me veće ne berete,
I u kite ne vijete?
Ran' bosilje poberite,
I u kite savite me!
Junacima ne dajte me;
Junaci me grubo nose:
Ljetna danka za klobukom,
Zimsk'jem dankom u klobuku.
Ran' bosilje poberite,
Djevojčicam podajte me!
Djevojke me l'jepo nose:
Ljetnim dankom pri prsima,
Zimsk'jem b'jel'jem u njedrima!«

Andro Murat, II., br. 10.
Iz Luke na Šipanu; pjevala Kate Murat-Palunko.

59.

DVA BUMBULA.*)

Dva bumbula svu noć pripivala
Na jednome struku bosioka:
Koja gora od koje najlipša?
Bršljanova gora ponajlipša,
Al zaludu njegova lipota,
Kad ne more da o sebi raste,
Već se hvata drva i kamena!
Dva bumbula vas dan pripivala:
Koje lice od koga najlipše,
Ol junačko, oli djevojačko?
Junačko je ponajlipše lice,
Al zaludu njegova lipota,
Kad ne more da o sebi bude,

Neg se hita lica divojačkog.
U junaka osmolasta usta,
U divojke prišećerli lice;
Pripinjaju osmolasta usta
Za divojke prišećerli lice.

Iz ostavštine bosanskih klerika u Đakovu oko god. 1850., (III., br. 27.).

*) U bosanskoj pjesmi Mate Duića (br. 32.), naprotiv, djevojačko je lice ljepše od momačkoga, ali:

Što mu hasni, što je ponajljepše,
Kad sve traži momačkoga lica?
— — — — — — — — — — — — — — —
Al i ruža za sebe ne cvate,
Nego cvate, da se mome kite.

60.

PIJ VINCE, A LJUBI DJEVOJKE!

Kolko sam ti govorila, dragi,
Da ne piješ bunara vodice,
Da ne ljubiš mlade udovice;
Bunar-voda svaka grozničava,
Udovica svaka snevoljica;
Već pij vince, a ljubi djevojke!
Od vina je lice rumenije,
Od djevojke srce veselije!

Grgo Martić, br. 20. *Iz Sarajeva.*

61.

IZJEDE JE BRIGA DILBEROVA.

Što si žuta, velika djevojko,
Što si žuta, kad bolesna nisi?
— »Kako ne ću jadna biti žuta,
Izjede me briga dilberova.
Jedna briga: gdje ću ga vidjeti,
Druga briga: gdje ću ga poljubit,
Treća briga: vidjet će me nana«.

Fra Rafael Barišić, br. 40. *U Sutjeskoj u Bosni, od M. Matića.*

62.

MLAD JE DRAGI GONDŽE U ĐUL-BAŠČI.

Pošetalo zlato materino
Po zelenoj bašči daidžinoj,
Šetajući crnu zemlju ljubi:
»Crna zemljo, primi mene u se,
Jer me majka za nedraga daje,
Za nedraga, za stara junaka.
Star je junak suh javor u gori;
Sunce sjaje, javor-drvo sahne;
Kiša pada, javor-drvo truhne,
Vjetar puše, oblama mu grane.
A mlad dragi gondže u đub-bašči;
Kiša pada, gondže napreduje,
Sunce sjaje, gondže miris daje,
Vjetar puše i gondžetom niše,
Miris daje, pa dragoj pristaje.«

Grgo Martić, br. 13. *Iz Sarajeva.*

63.

ON JE BUDI BISEROVOM GRANOM.

Konj zelenko rosnu travu pase;
Sahat pase, a dva osluhuje,
Gdje se kćerka s majkom razgovara:
»Ne daj mene starom vojnu, majko,
Jer u stara nema milovanja.
Kasno liga, a rano ustaje,
I još veli: ustaj, ne digla se!
Već me podaj mladom vojnu, majko,
Jer u mlada ima milovanja;
Rano legne, a kasno ustane,
I još veli: ‚Lezi, moje zlato!
Kada bude vr'jeme od buđenja,
Ja ću tebe mlađan probuditi,
Probuditi biserovom granom'.«

Ivan Zovko, II., br. 172. *Iz Bosne.*

64.

ODNESOH TI GRLO NEGRLJENO.

Divojka je dragom poručila:
»Čuj, dragane, odoh za drugoga,
Za drugoga za jarana[1]) tvoga!
Odnesoh ti grlo negrljeno,
I bijelo lice neljubljeno.
Je l' ti žao, žalosna ti majka?
Kad ti sjutra ispred dvora prođem,
I provedem kićene svatove,
Na tvom konju i na tvom kavadu,
I pod tvojim zlaćenim prstenom
Ti ćeš, dragi, stati pa gledati,
U tebi će srce ispucati
Kano ljeti zemlja od sunašca;
Bog će dati i kiša će pasti,
Crna će se zemlja sastaviti,
A ti dragi, s mojim srcem ne ćeš,
Sve s dušmanâ, da od Boga nađu!

Ivan Odić, br. 33. *Iz Travnika.*

[1]) za drûga tvoga.

65.

GDJE SE VODE SASTAJU, A MILI RASTAJU.

Majka Maru iza grada viče:
»Oj Marice, kćeri mi jedina!
Jesi li to platno obilila?«
— »»Oj starice, stara mila majko!
Kako bi ja platno obilila,
Kad ja nisam ni do vode došla?
Gledala sam čuda golemoga,
Gdi se, mamo, dvi vode sastaju,
Gdi se, mamo, dva mila rastaju««.

Nikola Tordinac, br. 45.
Pjevala Reza Martinković, starica iz Pečuha.

66.

ZAR ME MOREŠ ZA DRUGIM GLEDATI?

Sadih višnju nasrid hat-mejdana,
Gledah dragu tri godine dana.
Kad bijaše višnja za trganje,
Onda moja draga za gledanje.
Puhnu vitar, slomi višnji grane,
Dođe jaran, odvede mi dragu.
Ni to meni jada ne bijaše,
Već mi moja poručuje draga:
»Ah, moj dragi, moj biserli cvitu!
Volim tebi nego svemu svitu.
Zar me moreš za drugim gledati?«

Mih. Pavlinović, II., br. 823. *Zenica.*

67.

NE ODOLI, VEĆ MU ODGOVORI!

Kolo vodi Marija divojka,
Do nje bratac karanfile Mato,
Konja jaši čelebija Niko,
Konjic mu je prebijela vila,
A na Niki sve zelena svila.
Seki veli karanfile Mato:
»Nemoj stati, nemoj pogledati!«
Kad je Niko kolu dolazio,
Mara stala, kolo ustavila.
Njoj govori čelebija Niko:
»Vodi kolo, Marijo divojko!
Ja ne gledam u skutje košulje,
Ni za pasom zelenih marama,
Što su tebi tuđe ruke vezle,
Već ja gledam u kolu divojke,
Koja će mi majku zam'jeniti«.
Seki veli karanfile Mato:
»Ne odoli, Marijo divojko!
Ne odoli, već mu odgovori!«

Odgovara Marija divojka:
»Ja ne gledam konja b'jele vile,
Ni na tebi sve zelene svile,
Već ja gledam u svili junaka,
Za kojeg ću majku ostaviti,
I svog brata karanfila Matu,
Gledam pleći, uz koja ću leći«.

Mihovio Pavlinović, II. br. 411. *Banjaluka.*

68.

ŠTO ĆE MI SVE TO BEZ TEBE?

San mi krade crne oči,
Ne mogu spavati;
Svu noć hodim za divojkom,
Di li ću je naći?
Poslat ću joj žutu tunju,
Sama će mi doći.
— »Šta će meni žuta tunja,
Dragi, bez tebe?
Da ja žutim kano tunja,
Dragi, za tobom?«
Poslat ću joj struk nevena,
Sama će mi doć'.
— »Šta će meni struk nevena,
Dragi, bez tebe?
Da ja venem kano neven,
Dragi, za tobom?«
Poslat ću joj mlado janje,
Sama će mi doć'.
— »Šta će meni mlado janje,
Dragi, bez tebe?
Da ja plačem kano janje,
Dragi, za tobom?«

Nikola Tordinac, br. 51.

Pjevala Rozalija Lajpam, rođ. Klinčar iz Pečuha.

69.

PRVA SREĆA, PUNA ČAŠA CVIJEĆA.

Jelu sadi erdeljska banica,
Jelu sadi i jeli govori:
»Ne rasti mi, jelo, u širinu,
Već mi rasti, jelo, u visinu!
Kad se popnem ja na tebe, jelo,
Da ja vidim b'jeloga Budima,
U Budimu Budimliju Ivu!«
Ona misli, nitko je ne čuje,
Al to čuje od Erdelja bane,
Pa je njojzi tiho govorio:
»Što je bolji Budim od Erdelja?
Što l' od mene Budimlija Ivo?«
Al govori erdeljska banica:
»Ne budali, Erdeljiću bane!
Nije bolji Budim od Erdelja,
Nit od tebe Budimlija Ivo,
Al je Ivo prva sreća moja,
Prva sreća, puna čaša cv'jeća;
Druga sreća, puna čaša vina,
Treća sreća, puna čaša jeda!«

Petar Bogdešić, br. 3. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

70.

ŠUMA ĆE SE HLADA ISHODITI.

Šumo gusta, puna ti si hlada!
Srce moje još punije jada.
Šuma će se hlada ishoditi,[1])
Srce moje jada za nikada;
Šuma hlada, kad lišće opada,
Srce jada, kad u zemlju pada.

Marko Petričević, br. 132. *Iz Starih Mikanovaca.*

[1]) oprostiti.

71.

MARINA KLETVA.*)

Majka Maru kroz tri gore zvala,
Mara joj se kroz devet odzivlje.
»Jesi l', Maro, platno ub'jelila?«
— »»Nisam ga se ni dodila, majko!
Momče mi je vodu zamutilo.
Kun' ga, neno, i ja sam ga klela:
Da Bog dâ ga voda odnijela,
Pred moje ga dvore nanijela!
Tamnica mu moja njedra bila!
Sindžir-kuke moje b'jele ruke!««

Mato Duić, br. 16. *Zabilježeno u Bosni oko god. 1850.*

*) U Banićevoj pjesmi (br. 193., iz Donjega Doca kraj Sinja, od Mande Banićeve) dodaje još djevojka:

»Moje oči njegove ispile!«

72.

MOJ ME BABO UDAJE ZA BLAGO.*)

Moj me babo udaje za blago,
Gdjeno ima konjâ i volova,
Pusta blaga ponajviše kažu.
Nije blago ni srebro ni zlato,
Već je blago, što je komu drago!
Volim s dragim u gori zelenoj
Glog zobati, s lista vodu piti,
I ležati na kamen studeni,
Neg s nedragim u bijelu dvoru
Jest pogače, piti medovine,
I ležati na svilen-jastuku!

Nikola Tomaseo, II., br. 134. *Iz Dalmacije.*

*) U Zovkovoj bosanskoj pjesmi (II., br. 172.) daidža (ujak) radije poklanja djevojku starcu, nego da je mladiću proda, a ona odgovara:

Volim mladu biti robinjica,
Nego staru biti gospodica;
Volim s mladim po gori hoditi.
Neg sa starim sjedit na šiltetu.

U Peternekovoj pjesmi (II., br. 21., iz Privlake brodskoga kotara) završava djevojka svoju jadikovku riječima:

Bože spari, tko za koga mari,
A raspari, tko za kog ne mari!

U pjesmi Luke Marjanovića (br. 64., iz Turske Hrvatske):

Volim s dragim poležinu žeti,
Neg s nedragim uzgoru šenicu;
Volim s dragim odmah umrijeti
Neg s nedragim sto godin' živjeti!

73.

JOŠ IMADE GORE NELOMLJENE.

Misliš, dragi, ja se uzdam u te?
Vjera moja, ne uzdam se u te:
Udat ću se, uzdati se ne ću;
Još imade gore nelomljene,
I gospode mlade neženjene.
Tko moj bude, oženit se ne će;
Čija budem, udat mu se ne ću.

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 90. *Iz Sarajeva.*

74.

HAJDE, SUNCE, NE DANGUBI!

Stade moje više gore sunce,
Da sam dulje još kod svoje majke,
Ne bi li me čemu naučila,
Naučila i nasvjetovala.
Hajde, moje ne dangubi sunce!
Što me nije naučila majka,
To će mene naučiti dragi,
Naučiti i nasvjetovati.

Ivan Zovko, II., br. 112. *Iz Bosne.*

75.

ONA BI MU KOŠULJU SKROJILA.

Djevojka se dragom Bogu moli:
»Daj mi, Bože, ljeto ljetovati,
I u ljetu dâna Gospojine,
Da dočekam dragoga veselje,
Da ja vidim, koga će uzeti?
Il će vilu, il će vijolkinju,
Il će Maru, jedinu u majke?«
Bog mi dade ljeto dočekati;
I u ljetu dâna Gospojine,
I ja vidjeh svog dragog veselje:
Nit uzima vílê ni vijolke,
Nit uzima jedine u majke,
Već orjanku roda orjanskoga.[1])
Žao mi ga, žalosna mu majka!
Gdje ga žulji orjanska košulja,
Gdje ga grle orjankine ruke,
Gdje ga ljube orjankina usta...
Da ja smijem od svoje matere,
Ja bih dragom svilenu skrojila;
Kad obuče, neka me spomene,
Kada legne, nek za mnom uzdane!

Ivan Zovko, I., br. 132. *Iz Bosne.*

[1]) horjatku roda horjatskoga; riječ grčkoga podrijetla, koja znači nikogovića.

76.

NE ĆE PREBOLJETI RANE U SRDAŠCU.

Prvi sevdah — rana pod srdašcem,
Drugi sevdah — rana na srdašcu,
Treći sevdah — rana u srdašcu,
Preboljet ću ranu pod srdašcem,
A i onu ranu na srdašcu,
Ali ne ću rane u srdašcu.

Ivan Zovko, III., br. 160. *Iz Bosne.*

77.

ZLATAREVA KĆI.

Pošetala l'jepa Ana,
  Zlatareva kći;
Za njom pristo lijep Niko,
  Terzibašin[1]) sin:
»Stan', počekaj, l'jepa Ano,
  Zlatareva kći!
Da ti vidim mor-fislančić,
  Mor-fislančić fin!«
— »Borme ne ću, lijep Niko,
  Terzibašin sin!
Tvoj je babo terzibaša,
  On ga krojio;
On ga šio i krojio,
  Ti si gledao.
Moj mu babo dukat dao,
  Što je krojio;
Moja majka tanku košu[2])
  Burundžukliju,
A ja mlada vezen jagluk
  I gurabiju«.

Ivan Zovko, IV., br. 197. *Iz Bosne.*

[1]) glava i prvak krojačâ. — [2]) košulju.

78.

TRÛNE JOJ SE LULE SUMBULOVE.*)

Ja pošetah po mavi-sumbulu;[1])
Trûne mi se lule[2]) sumbulove,
I padaju meni u terluke.[3])
Pa ja velim lulam' sumbulovim:
»Ne trun'te se, lule sumbulove,
Ne padajte meni u terluke.
Dok ja odem zä goru nä vodu,
Dok ja vidim svog dragog djevojku,
Je li ljepša i viša od mene,
Je l' u tanku ruhu bogatija,
I u b'jelu licu rumenija«.
  Prestadoše lule sumbulove,
Prestadoše padat u terluke.
I ja odoh za goru na vodu,
I ja vidjeh svog dragog djevojku.
Jä, kakva je, žalosna joj majka!
Na što se je jadan polatio,
A đul-gondže 'vako ostavio!

Ivan Zovko, I., br. 118. *Iz Bosne.*

[1]) po modrom sumbulu. — [2]) čašice ili čaške. — [3]) ženske cipele od meke kožice.

*) Mihovio Pavlinović (II., br. 426., iz Bristovskoga) ima sličnu pjesmu s ovim objašnjenjem:

I ja vidjeh svog dragog djevojku:
Nešto žuto u žutu kavadu,
Nešto bl'jedo u tankoj košulji;
Nit je ljepša, nit bolja od mene.

79.

DA VIDIMO, KOM ĆE ŽAO BITI!

Cvati, ružo, ja te brati ne ću!
Rast', djevojko, ja te uzet ne ću!
— »Mlado momče, ja te molit ne ću,
Već ću molit kuma i djevera,
Nek me vode pokraj dvora tvoga.
Tvom se dvoru pokloniti ne ću,
Tvojoj majci nazvat Boga ne ću,
Da vidimo, kom će žao biti!«
  Djevojci je malo žao bilo,
A junaka i suze oblile.
Ode junak gorom plakajući,
A djevojka poljem pjevajući.

Ante i Juraj Kušmiš, br. 110.
Iz Rajića kraj Novske, od Tereze Magić.

80.

OKRENI SE, OBRNI SE, MUJO!

Okladi se Mujo i djevojka,
Da će skupa noćcu prenoćiti
Bez ljubavi i bez milovanja.
Mujo metnu dobra konja svoga,
A djevojka zlatan jerdan s vrata.
Kad je bilo noći o ponoći,
Progovara mlađana djevojka:
»Okreni se, prevrni se, Mujo!
Mrtva tebe okretala majka!
Što ti žališ dobra konja svoga?
Ja ne žalim zlatan jerdan s vrata.«

Ivan Stipac, br. 38. *Iz Smiljana u Hrvatskoj.*

81.

SVILA BI SE U MARTIN TORBAK.

Kad mi moja na um padne draga,
Ja ne pazim mraka ni oblaka,
Već ja idem, kud me konjic nosi.
Dobro me je konjic nanosio,
Nanosio dragoj pod pendžere,
Gdje se draga s majkom pregovara.
Da je za što, ne bi' ni žalio,
Već za jednu tananu košulju.
Majka veli: »Ivi će košulja!«
Draga veli: »Mati će košulja,
S kim sam, majko goveda čuvala:
S kim sam, majko, u milosti rasla.
Da sam svila, ja bi' se savila
U torbake Mate govedara!
Da sam ruža, ja bi' se razvila
Pred dvorima Mate govedara!
Da sam loza, ja bi se smotala
Oko dvora Mate govedara!«

Klotilda Kučera, br. 459. *Novi Jankovci.*

82.

SARAJEVO, VATROM IZGORJELO!

Leti sokol priko Sarajeva,
Traži lada, di bi ladovao.
Najde jelu usrid Sarajeva,
I pod jelom čaršija prostrta;
Na njoj sidi sumbul-udovica
I divojka rumena ružica.
Misli sokol: koju bi ljubio?
Sve je misli na jednu smislio,
Pa poljubi sumbul-udovicu.
Ljuto kune ružica divojka:
»Sarajevo, vatrom izgorilo,
Kad u tebi nigda pravo nije!
Momci ljube sumbul-udovice,
Stari starci divojke ružice!«

Klotilda Kučera, VI., br. 398.
Pjevala Koleta Filipović u Novim Mikanovcima.

83.

HVALILA SE DUNJA OD TOUNJA.

Valila se dunja od Tounja,
Da nadà nju ljepšeg cv'jeta nema.
Kad to čula od grada narandža,
Govorila od grada narandža:
»Ne vali se, dunjo od Tounja!
Nad narandžu ljepšeg cv'jeta nema!«
Kad to čula pitoma jabuka:
»Ne vali se, od grada narandžo!
Nad jabuku ljepšeg cv'jeta nema«.
Kad to čula pšenica bjelica:
»Ne vali se, pitoma jabuko!
Nad pšenicu ljepšeg cv'jeta nema«.
Kad to čula lijepa djevojka:
»Ne vali se, pšenico bjelico!

Nad djevojku ljepšeg cv'jeta nema«.
Kad to čuo čoban od ovaca:
»Ne vali se, lijepa djevojko!
Nad čobana ljepšeg cv'jeta nema«.
Progovara lijepa djevojka:
»Vala, vala, čoban od ovaca!
Rodila ti pšenica bjelica!
Svako zrno po tri klaska dalo,
Svaki klasak po tri varićaka!
Triput ti se hiljadile ovce!
Svaka ovca dala po dva janjca,
A djevojka ranka od naramka!«

Klotilda Kučera, br. 142.
Iz brodske okolice; kazivao Nikola Dmitrović.

84.

TEŠKO NJEMU!

Oj djevojko, mog dragog sestrice!
Reci bratu, nek večeras dođe,
Jali dođe, jal nek me se prođe!
Ako li mu ja na konak dođem,
Iskat ću mu, šta u dvoru nema;
Iskat ću mu od zlata siniju;
Na siniji almaz-kamen[1]) plavi,
Pri kome se vidi večerati
U ponoći kano i u podne.

Ivan Zovko, IV., br. 209. *Iz Bosne.*

[1]) vrsta dragulja.

85.

NE ŠEĆERI MI SE!

Šećer-Salko, ne šećèri mi se!
Jer ako se počmeš šećeriti,
I ja ću se počet medeniti;
Med će biti slađi od šećera.

Ivan Zovko, III., br. 19. *Iz Bosne.*

86.

DVORI SU MI ŠIPKOM OGRAĐENI.

A, moj mili dragi, hodi me sprevodi,
Hodi me sprevodi do mojega dvora!
— »O devojko lepa, momu srcu draga,
Kak bi te sprevodil, kad ne znam za njega?« —
— Moji su ti dvori šipkom ograđeni,
S živca su zgrađeni, baršunom natkriti.
Moja su ti vrata klincem naklincana,
Klincom naklincana, s cvetom omotana.
Moji su obloki puni lepa cveća.
Na mojem su vrtu četir dragoljuba
V sakom dragoljubu tica jerebica;
Prva jerebeče, gda večerja dojde,
Druga jerebeče, gda polnoći prejde,
Treća jerebeče, gda zorica dojde!

Đuro Deželić, br. 170. *Iz šomodske županije u Ugarskoj.*

87.

NE BI LI MU PODIVLJALA ...

Oj javore, zelen bore,
Lako ti je zeleniti
I zelenu tebi biti!
I ja bi' te mlada brala,
Ali sada nemam kada,
Prîša[1] mi se udavati
A za ono momče mlado,
Što je sinoć dohodilo,
Sitno voće donosilo,
Svakom daje po jabuku,
Meni daje divljakinju,
Ne bi li mu podivljala,
K dvoru sama doigrala.

Filip Banić, br. 211. *Iz Donjeg Doca kraj Sinja, od Mare Banić.*

[1]) preša, hitnja.

88.

VINOM ĆE MU ŽILE ZALIVATI.

Divojka je zelen bor gojila,
Pa je boru ona govorila:
»Resti bolje, moj zeleni bore!
Ne resti mi visom u visinu,
Neg mi resti širom u širinu!
Pod tobom će svati ladovati,
Oli moji, oli seke moje,
Ol u selu posestrime moje.
Lipo će nam onaj danak biti!
Pa ni tebi ne će bit navarno;
Vinom ću ti žile zalivati,
Zelen-lišće lađenom vodicom.

Mate Ostojić, I., br. 73.
Pjevao Mate Raos u Medovdolcu imotske krajine.

89.

ONA GUJU DAVNO UHVATILA...*)

Majka Maru iz bosilja zvala:
»Nejdi, Maro, u bosilje sama!
U bosilju ljuta guja spava«.
— »»Ne boj mi se, stara mila majko!
Ja sam davno guju uhvatila;
Crne sam joj oči povadila,
Tom iglicom, mojom veziljicom,
Što sam dragom košuljicu vezla,
Tanka beza debeloga veza.««

Marko Petričević, br. 25. *Iz Starih Mikanovaca, od Cece Baličević.*

---

*) U Bogdešićevoj pjesmi (br. 117., iz Dragovaca kraj Oriovca) Mara je također guju uhvatila i živoj joj oči povadila:

Pa sam oči kolundžiji dala,
Da mi skuje mendžuše u uši,
I na ruke devet prstenova.

90.

MOŽE BOLJU, AL MILIJE NE ĆE.

Crne oči, veselo gledajte!
U staru se diku ne uzdajte!
Sad se meni nova dika javlja,
Nova javlja, stara zaboravlja.
Imam sreću, al se udat ne ću,
Dok se moja ne oženi dika,
Dok ne vidim, koju će uzeti;
Il će bolju, il od mene gorju.
Al ja znadem, da on gorje ne će.
Al od mene bolje dobit ne će;
More bolju, al milije ne će.

Luka Ilić, I., br. 456. *Iz Orubice u Slavoniji.*

91.

NAJŽEŠĆI JADI.*)

Soko sjedi na Solunu gradu
Pozlaćenih krila do ramena
I srmali-nogu do koljena;
Soko sjedi, a prida se gledi.
Tud prolazi Solunka djevojka;
Govorila Solunka djevojka:
»Što si dertli[1]), siv-zelen sokole?
Što si dertli, što si neveseo?«
Govorio siv-zelen sokole:
»Ne pitaj me, Solunko djevojko!
Dvorio sam čudna gospodara
Gospodara, lijepu djevojku;
Na svaku me pticu nagonio,
Svaku sam joj pticu donosio,
Al ne mogoh ptice lastavice,
Jer se ona pod oblake vije.
Zato mi se moj gospodar srdi,
Pa sad meni moj gospodar veli:
Da ja tražim drugog gospodara,
Ona sebi drugoga sokola!«

Govorila Solunka djevojka:
»Siv-sokole, nije ni tu jadâ.
Da ja tebi svoje jade kažem,
Ti bi svoje i zaboravio;
Solun bi se bedem oborio,
Viš bedema nebo prolomilo,
Iz neba bi kiša udarila,
Väs bi Solun voda odnijela.
Ja imadoh i do troje drago:
Jednoga sam sestri poklonila,
Drugoga sam drugarici dala,
A trećega sebi ostavila,
I toga mi druga primamila.
Da Bog da se sama pomamila,
Ter pomamna u goru otišla!
Žir zobala, s lista vodu pila!
Studen kamen pod glavu metala,
Jelovom se granom pokrivala!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 419. *Kreševo.*

[1]) žalostan.

*) U Ivana Odića (br. 67., iz Travnika) ima isti motiv, ali drugačije razrađen. Soko govori:

»Ja imadoh dobra gospodara;
Na svaku me pticu naučio,
Svaku sam mu pticu uhvatio,
Al ne mogoh klete lastavice.
A i nju sam bio uhvatio;
Izmače se kleta lastavica,
I uteče, vesela joj majka!
Razljuti se moj gospodar na me,
Odape mi zlaćene praporce,
Pa me baci drumu pod oblake,
Pa ja padoh na Solunu gradu.«
Al govori Solunka divojka:
»Siv sokole, nije ni tu jada!
Da ja tebi svoje jade kažem,
Ti bi svoje i zaboravio,
Solunu se beden prolomio,
A s mog dragog, da ga Bog ubije!«

92.

KOMU VEZEŠ JAGLUK?

Na livadi deli-Ivanovoj
Nit košenoj, nit konjma pašenoj,
Ni po njojzi drvlja ni kamenja,
Nego jedna grana bademova.
Pod njom sidi seka Ivanova;
Ona veze burundžuk-jagluka.
K njoj dolazi momče neženjeno:
»Ja bora ti, seko Ivanova!
Kom ti vezeš burundžuk-jagluka?
Il je meni, il je mome drugu?«
— »»Nit je tebi, nit je tvome drugu,
Već je meni i dragome mome.««

Mih. Pavlinović, II. br. 642. *Varcar.*

93.

ŽIVA BI GA U ČAŠI POPILA.

Pohvali se Odovića Mara,
Da joj para nema u ćesara,
U ćesara i sve sedam kralja,
Ni u cara od Stambola grada,
Ni u dvoru adžemskoga[1]) šaha.
Govori joj Krsta Rajkovića:
»Lažeš, kujo, Odovića Maro!
I ljepša sam i bolja od tebe.
Ti si svoje lice nab'jelila,
Nab'jelila i nabakamila,
Da primamiš mladoga Čengića,
Ali mi ga primamiti ne ćeš.
Lijep ti je, radosna mu majka!
Živa bih ga u čaši popila,
A bolesna na srce privila«.

S. R. Bašagić, br. 39. *Iz Sarajeva.*

[1]) persijskoga.

94.

DIKO, RODE, POLJUBI ME ÓDE!

Diko, rode, poljubi me óde[1]),
Među puca, gde mi srce kuca!
Il u čelo, il u lice belo!
Ljub' me, diko, jer venem od jada
I od Nike moje neprilike,·
Neprilike, oženjene dike!

Stjepan Krznarić, br. 11. *Iz brodske okolice.*

[1]) ovdje.

95.

KUĆA MU JE LIMOM POKRIVENA.

O Dubice, b'jela golubice!
Zaludu si b'jela i rumena,
Kad u tebi mog dragoga nema.
Mog dragoga pod Sibinjom kažu;
Kuća mu je limom pokrivena,
Tri pendžera srmom navezena,
Troja vrata od suvoga zlata!

Ante i Juraj Kušmiš, br. 92.
Iz Roždanika u požeškoj županiji, od Ruže Kulić.

96.

GDJEGOD STANE, DA ZA MNOM UZDANE!

Čula jesam, da se ženi dragi;
Nek se ženi, i meni je drago!
I ja ću mu na veselje doći,
Donit dare, što sam sigurala:[1])
Svakom svatu tananu košulju,
Đuvegiji šarenu maramu,
Uz maramu jadiku jabukâ;
Gdjegod stane, da za mnom uzdane!

Ivan Stipac, br. 32. *Iz Smiljana u Hrvatskoj.*

[1]) spremila.

97.

OJ ZA GOROM, ZA ZELENOM!

Oj za gorom, za zelenom,
Nešto sitno podcikuje,
Kano grlo djevojačko.
Kad ja zajdo' i obajdo',
Al djevojka savezana,
Bile ruke naopako.
Moli mene da odvežem,
A ja ne ću odvezati.
— »Odveži me, mlado momče,
Ja ću tvoja ljuba biti;
Ili ljuba, ili sluga,
Prije ljuba, nego sluga«.

Mato Zdjelarović, br. 61.
Iz Odvoraca kotara oriovačkog od babe Mare Grgurević.

98.

AJDEMO KUĆI, ZORA JE!

Ajdemo kući, zora je!
Stara je majka ustala,
I b'jele dvore pomela,
I hladne vode don'jela,
I naše cv'jeće zalila,
I šećer-kavu skuhala.
Ajdemo kući, zora je!

Ilija Abjanić, br. 43. *Iz Starih Mikanovaca kraj Đakova.*

99.

MJESEC ZAĐE, DRAGI NE IZAĐE.

Moja mama po svu noć ne spava,
Veće sjedi, pa u mjesec gledi:
Hoće l' skoro sjajni mjesec zaći,
Hoće l' dragi od mene izaći?
Mjesec zađe, dragi ne izađe.

Ilija Abjanić, br. 158. *Iz Starih Mikanovaca kraj Đakova.*

100.

CRNA ZEMLJO, ŽAO MI JE NA TE!

Crna zemljo, žao mi je na te,
Jer mi uze majku i babajka,
Pak mi uze braca i sestricu,
A najposli moga milog dragog!
Sve bi mlada lako prigorila;
Prigorila majku i babajka,
I k otome braca i sestricu,
Sam' da si mi dragog ostavila,
Koga jadna pribolit ne mogu.

Iz starog rukopisa (oko god. 1796.) Tome Kraljevića, str. 113.
Iz Požege.

101.

SVE JE SUZE U JASTUK SALILA.*)

Zelen bore, ne zelenio se,
A čardače, ognjem izgorio,
Jer si meni mladoj dodijao
Na dušecim' sama spavajući!
Okreni se zdesna nalijevo,
Nit kog ima desno ni lijevo;
Studen jorgan oko sebe svijam,
Sve sam suze u jastuk salila.

Mato Boškić br. 91. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

---

*) I u bosanskoj pjesmi Ivana Zovka (I., br. 70.) također djevojka »saliva suze u jastuk«, prevrće se sama po dušeku; zima joj je, ne može da spava; zima joj se »stisla oko srca, oko srca kô ledena zmija.«

U pjesmi fra Mirka Šestića (II., br. 36. iz Dervente, od Ivanuše Bumbić) proklinje djevojka stoborje (tarabu), koje dijeli njenu kuću od njegove i čardak, na kojemu sama spava:

O, stoborje, ti se oborilo!
O, čardače, ognjem izgorio,
Kad u tebi milovanja nema!

102.

NEMA LJUBAVI BEZ MLADA JUNAKA.*)

Mene moja svitovala majka,
Da ne pijem crljenoga vina,
Da ne nosim zelenoga vinca,
Da ne ljubim mlađana junaka.
Kad sam jadna promislila sama:
Nema lišca bez rumena vina,
A lipote bez zelena vinca,
Ni ljubavi bez mlada junaka.

Luka Marjanović, br. 139. *Iz Turske Hrvatske.*

---

*) Ante Batušić (br. 1., iz Cvitkovića kraj Jastrebarskoga, od Jele Batušić) ima ovu pjesmu:

Curo bela, što si probledela?
Jesi l' gladna leba bijeloga,
Jesi l' žedna vina crvenoga,
— »Nit sam gladna leba bijeloga,
Nit sam žedna vina crvenoga,
Neg sam željna mlađana junaka.«

103.

SUMBUL MAVI I ZELENA LALA.

Dva cvijeta u bostanu rasla:
Sumbul mavi[1]) i zelena lala.
Sumbul mavi ode na Doljane,
Osta sama u Ljubinju Mara.
  Knjigu piše Doljančiću Ivo,
Pa je spremi u Ljubinje Mari:
»Jesi l' vikla i obikla, Mare?«
Njemu Mare drugu otpisuje:
»Kako ću se viknut i obiknut?
Sama spavam, sama se pokrivam,
Studen jorgan oko sebe svijam;
Sve sam jade pod jorganom svila,
A sve suze u dušek salila.

Tako više živovati ne ću,
Već ću prodat ruho na telalu,
Pa ću kupit od zlata junaka,
Pa ću gledat, kako junak spava,
Kako spava, kako l' oči sklapa«.
  Kad to čuo Doljančiću Ivo,
Brzo ide u Ljubinje Mari.
Daleko ga ugledala Mara,
Susrela ga na avlinskim vratma·
Ruke krile, u čelo se ljube,
Za junačko pitaju se zdravlje.
Izvede ga na visoku kulu,
Iznese mu bistricu rakiju
A na pjatu[2]) morskije' smokava.

Pero Marković, br. 20.
Iz Dubravâ u Hercegovini, od Ivane Čekićan.

[1]) modar. — [2]) na zdjeli, tanjuru.

104.

VRATIO SE SA VOJNICE.

Cv'jeće brala l'jepa Ana,
Cv'jeće brala, pa zaspala;
Cv'jeće ju je probudilo:
»Ajd' ustani, l'jepa Ano!«
  Kad se prenu l'jepa Ana,
U krilu joj ogledalo.
Al govori l'jepa Ana:
»Otkud meni ogledalo?
Da bi' rekla, da j' od roda,
Nemam roda niotkuda.
Da bi' rekla, da j' od dragog,
Dragi mi je na vojnici«.
  Al govori mio dragi:
»Evo mene, dušo Ano!
Ja sam došo sa vojnice«.

S. D. Mileusnić, I., br. 6. *Iz Sloboštine kraj Požege.*

105.

DA ZNA ZORA!

Sinoć dragi kasno dolazio,
Jer je kasno misec izlazio;
Ujutro mi rano polazio,
Jer je rano misec zalazio.
Saba-zora, hajde dragi doma!
Ne zna zora, što je dragost moja.
Oj zorice, moja neorice!
Što si tako jutros uranila?
Da ti znadeš, što je dragost moja,
Ne bi tako jutros uranila;
Za tri noći ne bi zabililа.
Oj dragane, dođi mi za rana!
Dok zagrliš, zorica zabili;
Dok poljubiš, žarko sunce grane.
A ja mlada ne bi tako rada,
Taman nikad zora zabililа,
Taman nikad sunce ogranulo!

Mato Ostojić, I., br. 99.
Pjevala Cvita Dundić iz Grabovca u Imotskoj krajini.

106.

MOŽE L' BITI TUNJA ZA JABUKU?

Ne čuđu[1]) se Pruscu pri planini,
Ni Vakufu, što je na ravnini,
Nit se čuđu u Drini vedrini,
Ni Udbini, što je u dubini,
Ni Vrbasu, što se često muti,
Već mom dragom, što se na me ljuti.
Ako li se ja na njeg razljutim,
Sva nas Bosna pomiriti ne će,
Već da opet naša medna usta,
Medna usta i oči šećera.
Tri sam zlatna češlja oblomila,
Dok sam dragom kosu podgojila;

Druga ga je sada primamila.
Da Bog dâ se ona pomamila.
Moj dragane, jesu li to jadi?
Moj dragane, je li to pravično?
Kad ti sutra ispred dvora prođem,
Kroz bašču ću konjem prọlaziti,
Velik ću ti zijan[2]) učiniti;
Ubit ću ti vola ispod kôlâ,
Zaklat ću ti ovna ispod zvona,
Pitat ću ti,[3]) što u dvoru nemaš:
Žutih tunja u medu varenih,
I jabuka zubim' nagrizenih;
Pitat ćemo paše i kadije:
More l' biti tunja za jabuku,
Il moj dragi za druge divojke?

Mato Ostojić, I., 210. *Kazivala Anica Bilić u Studencima.*

[1]) neobičan oblik mjesto »čudim«, kao »velju«. — [2]) veliku pokoru, štetu. — [3]) zatražit ću od tebe.

107.

TRI ARŠINA U ZEMLJU PROPADA.

L'jepo ti je rano uraniti,
U prozorje, kad slavulji poje!
Slavuj viče: hajd na vodu, milče!
Il na vodu, ili u livadu.
U livadi bunar-voda hladna,
Na bunaru jedan list papira,
Na papiru sitno slovo piše:
»Grehota je ljubiti djevojku,
Obljubiti, pa je ostaviti;
Jer su teške djevojačke kletve.
Kad prokune, do Boga se čuje;
Kad joj suza na zemljicu padne,
Tri aršina u zemlju propadne,
Tri duboko, četiri široko.«

Luka Ilić, I., br. 303. *Iz Pleternice u Slavoniji.*

108.

ZASPA JANKO POD JABLANKOM.

Zaspa Janko pod jablankom;
Kraj njeg pala tanka staza.
Stazom idu tri djevojke,
L'jep je Janko govorio:
»Što bi koja najvolila?«
Najstarija govorila:
»Ja bi čizme najvolila!«
A srednja je govorila:
»Ja bi prsten najvolila!«
Najmlađa je govorila,
Govorila, mudra bila:
»Ja bi Janka najvolila!
Što će meni zlatne čizme?
Čizme će se poderati.
Što će meni zlatan prsten?
Prsten će se izgubiti —
Meni Janko douvijeka!«

Petar Bogdešić, br. 52. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

109.

MLADA BULA I MEJTEF.

Viš kuće ti okrečeli-mejtefli,[1])
Bud mi hodža, doći ću se učiti!
Al me nemoj crnim očim' gledati!
Ako mene crnim okom uzgledaš,
Nemoj mene mednim ustim' ljubiti!
Ako mene mednim ustim' uzljubiš,
Nemoj mene bilim zubim' ujisti!
Ako mene bilim zubim' uiješ,
Ljudi vele: zubna rana pogana,
A ja velim: zubna rana medena.

Mihovio Pavlinović, II., 500. *Varcar.*

[1]) krečom obijeljena turska učionica.

110.

ISPLETOŠE JOJ GA IZ KOSE.

Moj dragane, svileni gajtane!
Dok te mlada u kose splićaše,
L'jepo li mi mladoj ujisaše.[1])
Dušmani te gledat ne mogoše,
Iz mojih te kosa ispletoše,
Pa te drugoj dragoj upletoše.

Ivan Zovko, IV., br. 220. *Iz Bosne.*

---

[1]) lijepo si mi pristajao.

111.

DUKAT DALA, ŠTO GA JE GLEDALA.

Divojčica namolila mobu,
Da u selu zidaju kapelu;
U kapelu da moluju Peru,
Tko god prođe, da kapeli dođe.
Tud je prošla divojčica mala;
Dukat dala, što ga je gledala,
A dva dala, što ga j' celivala.

Klotilda Kučera, br. 80. *Pjevala Kata Lukić iz Komletinaca.*

112.

RUŽA, DOK NEMA MUŽA.

Šeta se Janja kraj vinograda;
U ruki nosi maramu grožđa.
U drugoj nosi maramu tunjâ.
Susrio ju je mlad Ali-paša:
»Oj Janjo, Janjo, janješce moje!
Il si udata, il neudata?«
— »»Cv'jeće sam, cv'jeće, dok nemam djece;
Ruža sam, ruža, dok nemam muža;
Kad uzimam djece, uvenut će cv'jeće,
Kad uzimam muža, opasti će ruža««.

Luka Ilić, I., br. 375. *Zapisao Stanko Ovničević.*

113.

DIKA NOSI MEDLJANIH KOLAČA.

Koliko je u nedilji dana,
Svi su dani od srebra kovani,
A subota od suvoga zlata.
Subota će nedilju doneti,
A nedilja diku sa salaša,
Dika meni medljanih kolača.

Stjepan Krznarić, br. 33. *Iz brodske okolice.*

114.

ČISTO SREBRO POTAMNITI NE ĆE.

Sinoć mi je dolazilo drago,
Upitalo, što mi nije drago:
»Oćeš li se udavati, draga?«
— »»Oću, dragi, ali za te ne ću««.
— »Ako li se ti udavat ne ćeš,
Kudit ću te po širokom svitu.«
— »»Kudi, dragi, kuda j' tebi drago!
Čisto srebro potamniti ne će;
Ako li bi srebro potamnilo,
Srebru će se kulundžija naći,
A meni će moj suđeni doći!«

Stjepan Ugarković, br. 116. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

115.

CVIJEĆE I SNIJEG.

Lipo ti je u žardinu cviće,
Kad mi njega žarko sunce grije.
Što će cviće, kad ga snig zamete?
Tako ti je i divojci mladoj,
Kad s' udade za nedraga svoga;
Nit imade žarka ogrijala,
Nit imade slatka razgovora.

Mato Ostojić, I. br. 341. *Pjevala Mare Čižmić iz Žeževice.*

116.

TAKO ĆEŠ SE I TI ZELENITI.

Vidiš, dragi, tu zelenu travu;
Tako ćeš se i ti zeleniti,
Kad ja stanem drugoga ljubiti.
Ti ćeš stati, pa ćeš uzdisati,
Pa ćeš reći: »To je moje bilo,
Moje bilo i mene ljubilo.«

Marko Petričević, br. 132. *Iz Starih Mikanovaca.*

117.

SUZAMA BI TREBEVIĆ POKAPALA.

Lijepa Mara izgubila dragog
Rušila ga[1]) tri godine dana.
Za godinu kose ne češljala,
A za drugu lica ne umila,
A za treću ne nasmijala se.
Kad četvrta nastala godina,
Govorila l'jepe Mare majka:
»Maro moja, kćeri moja draga!
Umij lice, pleti pletenice,
Pa ti hajde među drugarice!«
Progovara plemenita Mara:
»Prođi me se, moja mila majko!
Ne daji mi srcu viših jada!
Kad i odem među drugarice,
Ne ću 'nakog nikad dobit dragog.
Ja bih išla na vrh Trebevića,
Svega bih ga suzam' pokapala,
Sarajevo jadom opasala,
Neka znade c'jelo Sarajevo,
Da sam mlada izgubila dragog!«

Mato Boškić, br. 82. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

---

[1]) crne haljine (ruho) nosila za pokojnikom.

118.

ALA MI JE TEŠKO NA SAVITKU!

Ala mi je teško na savitku[1])
Na savitku, gdje ostavljam diku!
Kući idem, a sve natrag gledim,
Natrag gledim, moram da se jedim.
Osta dika, ostaše mi drúge,
A ja idem kući puna tuge;
Kući idem, jer me zove bráta,
Ima više već od pola sata.
A kad kući, ja u krevet lêžem,
Oči moje ja maramom vežem.
Al zaludu, ne mogu zaspati,
Do ponoći moram uzdisati
Za savitkom i za mojom dikom.

Stjepan Krznarić, br. 13. *Iz brodske okolice.*

---

[1]) tamo, gdje se put savija i gdje se djevojka rastavljala s dragim.

119.

POSLAT ĆE MU PTICU PREPELICU.

Divojka je neven-cviće brala,
Nevenu je cviću govorila:
»Neven-cviće, ja bih tebe brala,
Nemam draga, komu bi te dala,
Nit ufana,[1]) po kom bi poslala.
Već ću molit ticu prepelicu,
Koja rano popiva zoricu,
Ona će te dragom mom poniti.
Rano će mu pod pendžer prnuti,
Pa će njega lipo upitati:
»S kim mi spavaš, moja dušo draga?
S kim mi spavaš, s kim se razgovaraš?«

Stjepan Ugarković, br. 104. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

---

[1]) pouzdana čovjeka.

120.

SINJA MAGLO, RAJA NE VIDJELA!

Sinja magla po hazbašči pala,
Sinju maglu tri divojke klele:
»Sinja maglo, raja ne vidila,
Kakono je ni viditi ne ćeš,
Jer zakloniš tri bećara mlada:
Lipog Antu nad goricom sunce,
Lipog Ivu sjajnu misečinu,
Lipog Matu rušpu[1]) pozlaćenu.
Drago mi je nad goricom sunce,
A još draža sjana misečina,
A najdraža rušpa u njedrima.
Zlatnu ćemo rušpu raskovati,
Od nje ćemo sate napraviti;
Sat će zvečat, Anti srce ječat,
Sat će kucat, Ivi srce pucat!«

Ivan Odić, br. 32. *Iz Travnika.*

[1]) rušpa, cekin, mletački dukat.

121.

DA L' ON LJUBI TANKE TALIJANKE?

Bor sadila lijepa djevojka,
Bor sadila, boru govorila:
»Rasti bolje, moj zeleni bore,
Da se penjem uza te na grane,
Da ja vidim, što moj dragi radi.
Da l' on sjedi ili ašikuje,
Ili pije vino i rakiju,
Ili ljubi tanke Talijanke?«
Nit on sjedi, niti ašikuje,
Nit on pije vino nit rakiju,
Već on ljubi tanku Talijanku.

Ivan Bunjevac, br. 27. *Iz Zrinja.*

122.

ZACVILILA ZA GRADOM JABUKA.

Zacvililа za gradom jabuka,
Pitala je iz grada divojka:
»Što ti cviliš, za gradom jabuko?«
— »»Ne pitaj me, iz grada divojko!
Svak me bere, za svakoga nisam.««
Njoj govori iz grada divojka:
»O jabuko, i ja sam ti drúga!
Svak me prosi, za svakoga nisam;
Svak me hoće, za svakoga ne ću.
Mlad me prosi, rod me stäru daje,
Jer u stara dvoje troje blago,
A u mlada nigdje ništa nema.
Jedno blago: konji i volovi,
Drugo blago: groši i dukati,
Treće blago: čova nemjerena.
Volim mlada i gola i bosa,
Nego stara s dvoje troje blaga.«

Matija Pajić, br. 12. *Iz Jajca.*

123.

POVRATI MI LICE!

Vezak vezlo triest djevojaka,
A pred njima sestra Ivkovića;
U ruci joj šibika od zlata,
Čijem bije po rukam' djevojke:
»Vez'te brže, dugo jadne bile!
U junake vi se ne uzdajte!
Junak vjera i šušnjata grana;
Listak pane, a grana ostane.
Taka ti je vjera u junaka,
Kako mene Crnojević Ivo.
Svašta mi je Ivo donosio:
Sitni češalj, sjano ogledalo,
Dv'je jabuke, u njedrim' nošene;

Dvije dunje s lista ukinute,
Gurabije na suncu pečene.
A sad meni sitnu knjigu piše:
»»Vrat mi blago, sestro Ivkovića!««
A ja sam mu drugu otkitila:
Vrat' mi lišce, Crnojević Ivo!
Ka' i ovih drugih djevojaka,
Ja ću tebi i otroje blago.«

Vinko Palunko, br. 39. *Iz Popova u Hercegovini; kazivala Jela Bukvić.*

124.

DA JOJ SE POVRATI LICE!

Cviće brala u gori divojka ,
Cviće brala, u gori zaspala.
Kad se mlada od sna razabrala,
Al joj mladoj lišce obljubljeno!
Pak je mlada lišcu govorila:
»Blido li si, bîlo lišce moje!
Da ja znadem, tko te obljubio,
Sve bih cviće po gori pobrala,
U hladnu ga vodu potapala.
Onom bih se vodom umivala,
Da bi mi se lišce povratilo!«

Mihovio Pavlinović, II. br. 178. *Podgora.*

125.

UDAT ĆEŠ SE I POKAJAT ĆEŠ SE.

Oj djevojko, brigo materina,
Što se brineš, da se udat ne ćeš?
Udat ćeš se i pokajat ćeš se,
I majkina kruva zaželiti.
Što su danci, da su povratanci,
Svaka bi se povratila majci.

Ivan Stipac, br. 12. *Iz Smiljana u Hrvatskoj.*

126.

OSTAVLJENA DRAGA.

Djevojčica ružu brala,
S ružom zaspala;
Budilo je mlado momče:
»Ustaj djevojče!
Ruža ti je uvenula,
Što si nabrala,
Dragi ti se oženio,
Kog si gledala.«
— »Neka, neka, nek se ženi,
Sretno mu bilo!
Vedro nebo zagrmilo,
Led ga ubio!
Crna zemlja raspuknula,
U nju propao!
Ja ću drugu ružu brati,
Njom se kititi;
Ja ću drugog dragog gledat,
Njim se dičiti.«

Mihovio Pavlinović, II. br. 425. *Mostar.*

127.

BIT ĆE STAZA, KAKA JE I BILA.

Sinoć sam se zavadila s dikom;
Drugi čuju, pa mi poručuju.
Ne znam, što ću, hoću l' kazat: hoću?
Stare staze, ponov'te se s dikom,
S novom dikom i novim divanom!
Stare staze nevenom zarasle,
Sve nevenom i gorkim pelenom.
Brat ću neven, pokosit ću pelen;
Bit će staza, kaka je i bila,
Bit će dika, kaka je i bila!

Stjepan Krznarić, br. 30. *Iz brodske okolice.*

128.

ISPUCALO SRCE.

Savo vodo, suva žeđo moja!
A moj dragi, živa željo moja!
Živom sam te željom poželila,
Živoj mi je srce ispucalo,
Kô što lìti zemlja od sunašca.
Bog će dati, i kiša će pasti,
Crna će se zemlja sastajati;
Srce moje nikad za nikada!

Mihovio Pavlinović, II. br. 165. *Vitez.*

129.

DJEVOJKA I LICE.*)

Divojka je pokraj gore stala,
Sva se gora od lišca zasjala.
Divojka je lišcu govorila:
»Da ja znadem, moje lišce bîlo,
Da će tebe mlad vojno ljubiti,
Sve bih ruže po polju obrala,
Sve bih ruže u vodu metala,
I tom bih se vodom umivala;
Kad drag ljubi, neka mu miriše!
Da ja znadem, moje bilo lišce,
Da će tebe star vojno ljubiti,
Sav bih pelin po gorici brala,
Pa bih njega u vodu metala,
I tom bih se vodom umivala;
Kad star ljubi, neka mu je gorko!«

Luka Marjanović, br. 105. *Iz Turske Hrvatske.*

*) U Pavlinovićevoj bosanskoj pjesmi (II. br. 222.) djevojka bi u gori brala gorku čemeriku, pa bi svoje lice »čemerala«, nek je starcu gorka i čemerna! A da znade, da će je mlad vojno ljubiti, vadila bi đulsiju vodicu iz rumene ružice, pa se njom umivala — »nek sam dragom medna i šećerna!«

130.

BOG MU DUŠU S PAKLOM SASTAVIO!*)

Oči moje i dragoga moga!
Pogledasmo jedno u drugoga,
Pogledasmo, pa se nasmijasmo.
To dušmani gledat ne mogoše,
Već nas dvoje mladih zavadiše,
Zavadiše, pa nas rastaviše.
Tko nas dvoje mladih zavadio,
Bog mu dušu s paklom sastavio,
A duša mu raja ne vidila!
Zemljica mu kosti izmetala!
Kroz kosti mu trava pronicala,
A kroz usta gorka čemerika!
Kroz vilice sitne koprivice!

Mihovio Pavlinović, II., 155. *Jajce.*

*) Pjesma Ivana Odića (br. 92., iz Travnika) završava se istom kletvom uz dodatak:

Dušica mu raja ne vidila,
Nego mu se po paklu vijala,
Kano magla oko sinjeg mora!

131.

RAZGOVOR SA SMRĆU.

Izvirala studena vodica
Pod suhijem drvom javorovim;
Tude Luce na vodu dolazi,
Sa svojom se smrti razgovara:
»Smrti moja! ak' umoriš mene,
Ti umori i dragoga moga!
Smrti moja! ak' ostaviš mene,
Ti ostavi i dragoga moga!«

Fran Milošević, bosanski klerik, br. 46.
Iz Kreševa u Hercegovini; zapisano god. 1863.

132.

POĆI ĆU ZA DRUGOGA.

Poraslo je smilje i bosilje;
Smilje raslo ukraj mora slana,
A bosilje pokraj vode hladne.
Naslonja se smilje na bosilje,
Svaka draga na svojega dragog,
A ja mlada nemam na kojega;
Dragi mi je u Mletke pošao.
Pisat ću mu list knjige bijele,
Da ne d'jeli ljubav Mletkinjama.
Već da iđe svom bijelom dvoru.
Ako li mi dragi doći ne će,
Ja ću mlada za drugoga poći.

Mihovio Pavlinović, II., br. 216. *Kreševo.*

133.

DJEVOJKA ŽALI DJEVOJAŠTVO.

Crna goro, je l' ti žao lista
Kano meni fino-pera moga?
O zemljico, je l' ti žao trave
Kano meni moga divojaštva?

Mih. Pavlinović, II., br. 812. *Vitez.*

134.

OJ GOLUBE, MOJ GOLUBE!

Oj golube, moj golube!
Ne padaj mi na maline!
Kad maline zrele budu,
I same će opadati,
Baš ko suze djevojačke
Prvu noćcu u ložnici,
Kad joj dragi lice ljubi.

Dobroslav Nedić (iz ostavine bosanskih klerika, br. 206.).

135.

SRCE PUNO JADA.

Romanijo, puna ti si hlada,
Srce moje još punije jada!
Od mog jada crna gora vene,
Od žalosti trava djetelina.
Al za jade nitko i ne znade,
Već ja jadna i srdašce moje:
Da ja mlada ne imadem draga,
Jer mi ga je druga primamila.
Da Bog da se s njime pomamila!
Od pomame po gori hodila!
Žir zobala, s lista vodu pila!
Na tvrdi se kamen naslonjala,
Šipovim se granam pokrivala,
Ni tu ona mira ne imala!

Mato Duić, br. 22. *Iz Bosne.*

136.

TEŠKO ČEKANJE.*)

S onu stranu Drine vode
Dvi divojke same hode;
S ovu stranu Drine vode,
Mlado momče samo hodi
I za sobom konja vodi,
A u ruci kalpak drži,
Drinu vodu proklinjaše:
»Bog t' ubio, Drino vodo,
Što na tebi mosta nije,
Oli mosta od kamena,
Oli broda od drveta!«
— »»Muč', ne kuni, momče mlado!
Nije kriva voda Drina,
Već su krive naše majke.
Sinoć su se sastajale,
A jutros se rastajale

I o nama govorile:
‚Ne daj kćeri do jeseni!
Ne žen' sina do prolića!'
A jadna ti jesen došla,
Još jadnije pramaliće!
Ol ne znate, naše majke,
Da je nama dan godina,
Mrka noćca tri mjeseca?««

Mihovio, Pavlinović, II., br. 404. *Bugojno.*

*) U banjalučkoj pjesmi Matije Pajića (br. 65., od Ivke Pajić) također nije Drina voda kriva, nego majke,

Drini vodi dolazeći,
Među sobom govoreći.
Moja majka tvojoj veli:
»Nemam kćeri za udaju.«
Tvoja majka mojoj veli:
»Nemam sina za ženidbu.«

137.

TAVNA NOĆI, VELE TI SI DUGA!

Tavna noći, veli ti si duga!
Komu duga, komu i neduga;
Onom duga, ko ne ima drûga,
A ja imam diku na daleko,
Pa menika poručuje dika,
Da se mlada ja pošteno vladam,
Da se vladam, diki se ne nadam:
»Ja sam sebi diku zagledao,
Od tebe je i viša i ljepša,
I više je ruha nakupila,
I bolje je knjigu naučila.«
»»Neka, dragi, nijesam ti mahni.[1])
Što j' od mene i viša i ljepša,
Ljepota joj pod zemljom trunula!
Što je više ruha nakupila,
Za dragim ga u jadu nosila!

Što je bolje knjigu naučila,
Viš' mrtve mu glave proučila!
Što je bolje kosu odgojila,
Mrtvu joj je niz tabut[2]) spustili!««

Mato Boškić, br. 73. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

[1]) ne zavidim ti. — [2]) mrtvački sanduk.

138.

MOMA SE RAZGOVARA S GAJTANOM.

Sjela moma na čardaku,
Na čardaku na visoku,
Svilu prede, gajtan plete,
S gajtanom se razgovara:
»Da ja znadem, moj gajtane,
Da će tebe star derati,
Ja bih tebe postavljala
U bunište, za vratište.
A da znadem, moj gajtane,
Da će tebe mlad derati,
Ja bih tebe postavljala
U njedarca kraj srdašca!«

Fra Rafael Barišić, br. 17. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

139.

NEK POGINE, AKO SE NE VRATI.

Ja na brdo, a za brdo sunce;
Sunce žarko za brdo zamače,
A moj dragi pro brda premače.
Nit mi veli: ostan' s Bogom, draga;
Nit ja njemu: pođi s Bogom, dragi.
Kad mi dragi pro polja bijaše,
Ni ondak mi ništa ne zboraše,
Ne zboraše, ere ne smijaše,
Jer mu glava pored pašom staše.

Sve se na me često obziraše,
A ja sam mu haer-dovu[1]) dala:
»Hajde, dragi, u sto dobr'jeh časa!
Ako, dragi, tamo malo stao,
Malo stao, puno zadobio!
Ako, dragi, tamo puno stao,
Puno stao, malo zadobio!
Zadobio banovu tamnicu!
U njoj stao tri godine dana,
U njoj, dragi, kosti ostavio!«

Vinko Palunko, br. 47.
Iz Popova u Hercegovini. Kazivala starica Jele Bukvić.

[1]) hair-dova, blagoslov.

140.

SVATOVSKI DAROVI.*)

Drag se dragoj na livadi hvali:
»Draga moja, mene ženi majka.«
— »» Neka, dragi, zavidjet ti ne ću;
Tebe boljom, mene za boljega.
Da me hoćeš zvati na veselje,
Ja bih tebi pril'jep dar don'jela:
Babu tvomu svilenu košulju;
Svile mu se kosti od bolesti!
Majci tvojoj svilenu okrugu;
Svila joj se zmija oko vrata,
Što me ne će uzet za nevjestu!
Tebi, dragi, ubrus crn'jem vezen,
Tvojoj dragoj mrklenu mahramu,
S njom omrko, sa mnom osvanuo!««

Baldo Glavić, str. 4411.
Kazivao Ivo Stjepčević, momak od 40 god. iz Luke na Šipanu.

*) U Pavlinovićevoj pjesmi (II., br. 131., iz Kreševa) prijeti ostavljena djevojka, da će donijeti starom kumu »od glojča košulju«, milom dragom svilenu maramu:

Svile mu se kosti od bolesti
Kao moje srce od žalosti!

U pjesmi Bona Lazzarija (br. 4., iz Tivta u Boci Kotorskoj, od Ređine Radoničić) odnijet će djevojka »ugodne darove«:

Do tri kite rumenoga cv'jeća.
Prvu kitu maka bijeloga,
Da ga smakne svečer do svijeta;
Drugu kitu cv'jeća tratorova,
Da on traje danke i godišta;
Treću kitu crna buljumbulja,
Ljübi mu se u crno zavila,
Prije nego godinica prošla!

U Rakovčevoj (br. 32., iz Dubrovnika):

Kitu jednu nevena cvijeća,
Nek on vene od srdašca svoga;
Kitu drugu tratora cvijeća,
Nek on traje u jadu godine;
Kitu treću maka bijeloga,
Nek se smakne iz ovoga sv'jeta!

141.

MOJ IVANE, MILO MI TE KLETI!

Zadraža se Jele i Ivane
U najlipša doba od godine,
U proliće, kad se ovce janje.
Hode Ivan ovcam u planine,
A Jela je konjim u Primorje.
Piše knjigu Jelina divojka
A na ruke mlađanu Ivanu:
»Oj Ivane, draga dušo moja!
Pošalji mi listak bukovine,
Ja ću tebi cmilja iz Primorja!«
Odgovara Ivan iz planine:
»Muč', ne luduj, Jelino divojko!
Što će tebi listak bukovine,
Što l' će meni cmilje iz Primorja?
Davno sam se, Jele, oženio.
Ja imadem do tri sina svoja;
Jednog sina u bešici ninam,
A drugoga uz kolino primam,
A treći mi bile ovce pase!«

Kada Jele riči razumila,
Sama sobom mlada govorila:
»Moj Ivane, milo mi te kleti!
Ne dočeka' lita ni Svisvetih!
Koliko je na krušci krušaka,
On'liko te ubilo pušaka!
Moj Ivane, milo mi te kleti!
Koliko je u Mosoru stina,
On'liko te prostrililo strila!
Što ti žena od ruha donila,
Sve za tobom u crno razdrla!
Kol'ko žena vode ti donila,
Više suza za tobom prolila!«

Bartuo Grgić, II., br. 76. *Iz Grabovca u Dalmaciji.*

142.

DJEVOJAČKI BLAGOSLOV.*)

Djevojka je ružu brala, pa je zaspala.
K njoj dohodi mlado momče, pa joj govori:
»Ustaj, ustaj, djevojčice, tu se ne spava!
Ruža ti je uvenula, što s' je nabrala;
Mladi ti se oženio, što si s' ufala«.
»»Neka, neka, nek se ženi, moj mu blagoslov!
Vedro nebo zagrmljelo, grom ga ubio!
Jedna riba u Dunaju, druga u moru;
Kad se riba s ribom stala, tadar i on s njom!
Kada vrba grožđem rodi, tadar od njih rod!
Ja ću drugom ružu brati, njeg se držati,
Drugoga ću dobaviti, s njim se dičiti.
Neka, neka, nek se ženi, moj mu blagoslov!««

Baldo Glavić, str. 4042.
Kazivala Marinović Nikolina iz Pila kod Dubrovnika.

*) U drugoj Glavićevoj pjesmi (str. 3940., od slijepca guslara Gusta Agačića u Luci na Šipanu) govori momak na kraju, da se on samo šalio, a djevojka mu odgovara:

»Ol šalio, ne šalio, to je blagoslov.«

U pjesmi Rudolfa Strohala (I. br. 37., iz Stativa kraj Karlovca) — u istom metru — sadržana je samo prva polovica pjesme, bez djevojčine kletve:

Oj divojko, divojčice, šta si zaspala?
Rože su ti povenule, što si nabrala;
Dragi ti se oženio, kog si ljubila,
Venac ti je povenuo, kog si saplela.

Ciganovićeva pjesma (br. 28., iz Zrinja, pjevala Mara Labudić), koja je složena u istom trinaestercu, kao sve pjesme ovoga motiva, ima osobiti svršetak:

Neka, neka, nek se ženi, ne kratim mu ja:
Ja sam röda iza Broda, trgovački kći...

143.

LJUBIO JE NA VJERU DJEVOJKU.

Bolan Jovo po gori odio,
Na vitu se jelu naslonio,
Tijo vitoj jeli govorio:
»Vita jelo, mene boli glava«.
Vita jela Jovi odgovara:
»O moj Jovo, ja ti ne pomògo'.
Ako boli, s mene te ne boli,
Već u selu s triju djevojaka,
Kojeno su uz rukave vezle,
Dvije vezle, treća te je klela:
»Koliko je u rukavi' žica,
On'liko te dopalo ranica!
Koliko je na moru brodova,
On'liko te svatilo gromova!
Koliko je na kruški krušaka,
On'liko te ubilo pušaka!
Djevojki si tvrdu vjeru dao;
Ljubio si na vjeru djevojku,
Obljubio, pa je ostavio
Boljelo te, ne preboljelo te!«

Klotilda Kučera, br. 215. *Otok.*

144.

IVANIĆU, NA LONJI STOLICO!

Sjela ptica crna lastavica,
Mirno sjedi, pa milo prebira:
»Ivaniću, na Lonji stolico!
U tebi je mlada kapitanka,
Ona sjedi, sa sobom govori:
Ivaniću, mali Carigrade!
Gdje se ljube momci i djevojke,
Samo ja sam samcata u dvoru.
Tužim jadna i čemerikujem
A za mojim kapitan-golubom,
Kojino je na vojnicu prošo,
Koj je prošo, a natrag ne došo!«

Đuro Deželić, br. 70. *Iz Posavine oko Kratečkoga.*

145.

NEMA VJERE U JUNAKA.*)

Misliš, komšo, moja draga dušo,
Sve ti misliš: ja se udat ne ću;
Borme hoću, ni čekat te ne ću.
Al čekat ću još godinu dana.
Ako li mi ne bude dermana,[1])
Nožem ću se u srce udriti,
Na nožu ću srce izvaditi;
Od srca ću divit[2]) načiniti,
Od očiju mrka murećepa,[3])
Od obrva dva siol[4]) kalema,
A od lišca dva bijela lista,
Pa ću pisat drugaricam liste:
»Moje druge, ne budite lude!
Ne držite vjere u junaku;
Koliko je vedra na oblaku,
On'liko je vjere u junaku.
Dok te gleda: uzet ću te, dušo!
A, kad ode: dok upitam majke!

Majka veli: dok roda upitam,
A rod veli: daj da pričekamo!
Dok ne rodi bez ljulja[5]) pšenica.
Ljuljala ih troljetna groznica!«

Grgo Martić, br. 4. *Iz Sarajeva.*

---

[1]) lijek, spasenje. — [2]) mastionica. — [3]) mastilo. — [4]) crn. — [5]) ljulj (lolium) u šenici nekakav izrod, nalik na štur ječam.

*) U Tordinčevoj pjesmi (br. 21., pjevao mu Josip Gado, bogoslov iz Pečuha) kune momak vodu Savu, što je ne može ni pregaziti ni preplivati, da poljubi svoju djevojku. Djevojka mu odgovara:

»Ti ne kuni Savu vodu!
Nije tebi Sava kriva,
Već je tebi majka kriva;
Tebi tvoja, meni moja.
Tvoja majka govorila:
'Ne dam sina do prolića',
A moja je govorila:
'Ne dam kćeri do jeseni'.«

U Popovićevoj (br. 20., iz Zenice) izmotava se sâm momak, da će uzeti djevojku, dok rodi »šenica«, na što ona proklinje:

Bog ubio bjelice šenice!
Nikad crne zemlje ne probila!
Ne rodila, čim šenica rađa,
Već rodila grahom i kukoljem!

U pjesmi Terezije Burazović (br. 16., iz Kraljeve Velike kraj Požege) ostavljena djevojka ovako opisuje mušku vjernost:

Muška vjera razbijena zdjela;
Muška glava i šušnjata grana.
Uzmi granu, pa lupi o travu;
List opane, a grana ostane:
Takva ti je vjera u junaka.

146.

NE ŽALI ME, MILA MÂMO!

Ne žali me, mila mamo, što ću da umrem!
Već me žali, mila mamo, što ću da trunem!
Pravi meni, mila mamo, groba novoga,
I na grobu, mila mamo, do tri pendžera!

Jedan pendžer, mila mamo, kuda sunce sja,
Drugi pendžer, mila mamo, kud vitar puše,
Treći pendžer, mila mamo, kud kiša pada!
Da mi kiša, mila mamo, kosti sapere,
Da mi sunce, mila mamo, kosti sagrije,
Da mi vitar, mila mamo, kosti rashladi.

Luka Ilić, I., br. 212.
Dobio od Sabolovića, župnika u Levanskoj varoši kraj Đakova.

147.

TVOJE RUHO DAVNO SALOŽENO.*)

Vezak vezla Marica djevojka
Na pol polja pod jelom zelenom.
K njoj dolaze tri anđela mlada,
Pa govore Marici djevojki:
»Ne vez' veza, Marice djevojko!
Ne vez' veza, ti ne gubi vida!
Tvoje ruho davno saloženo,[1])
Tvoje ruho — tri aršina platna,
I četiri — jelove daščice!«

Petar Marković, br. 7.
Iz Pleterice kraj Požege, pjevala Jula Kulundžić.

---

1) složeno, priređeno za pokop.

*) U Ilije Abjanića (br. 7., iz Starih Mikanovaca) ne javljaju se Marici anđeli, nego joj »nešto kroz san govori«:

»Ne vez' vezak, Marice divojko!
Ne vez' vezak, poderat ga ne ćeš!
List na gori, to su ti darovi,
A travica, to su ti svatovi,
Crna zemlja kuća vikovična!«

U Kušmiševoj (br. 44., iz Roždanika u požeškoj županiji, od Kate Kulić) djevojci iz oblaka nešto progovara:

Ne vez' veza, ne dangubi dana,
Ja sam za te pripravio dare:
Crne zemlje i zelene trave,
B'jela platna i jelove daske.

148.

POSLJEDNJA ŽELJA SLAVONKE DJEVOJKE.*)

Bol boluje Matičića Sosa,
Bol boluje, pa će i umrti.
Ona svome rodu poručuje:
»Po modi mi škrinju načinite:
Plave farbe, a crvene grane!
Po modi mi češalj zabodite:
Krivi češalj, i za češalj ružu!
Po modi me u raku spuštajte:
Na lančićih i na jedečićih!«

Josip Lovretić, br. 193.
Iz Komletinaca u Slavoniji, od Reze Lukić.

---

*) U pjesmi Marijane Kovačević (br. 33., iz Purge, severinske okolice) moli djevojka majku, da je mrtvu obuku »po sadašnjoj modi: bele štrimfle, atlas-cipeliše«:

Nek mi svira karlovačka banda!
Nek se znade, čija li sam draga;
Da sam draga mladog kapitana.

U Rožićevoj (br. 30., iz Sv. Janje kraj Jastrebarskoga) moli djevojka, neka je nose četiri barbirska kalfe, zakićena ružmarinima:

Nek se znade, čija jesam draga;
Ja sam draga mladoga barbira.

149.

NAČINI MI SANDUK OD MOMAKA!

Razboli se jedina u majke,
Pa besjedi ostariloj majci:
»Majko moja, ja ću ti umreti!
Ne pravi mi sanduk od dasaka,
Već načini sanduk od momaka!
Belu ružu podaj mi za dušu,
A crvenu podaj mi švaleru!
Nek je metne u džep s desne strane!«

Stjepan Krznarić, br. 20. *Iz brodske okolice.*

II. MOMAČKE

150.

GUSLILE SU GUSLE JAVOROVE.

Guslile su gusle javorove,
Budile su Jovana čobana:
»Ustaj, bore, Jovane čobane!
Turci su ti janjce odjavili,
A kauri prebijele ovce.«
— »Neka jâve, da bi odjavili!
Nek ostave ovna devetaka,
Na kome je zvono od dukata,
U zvonu je zrno đunđerovo,
U đunđeru oko djevojačko.«

Franjo Kovačević, br. 23. *Iz Krajine oko Gospića.*

151.

CRVEN KLJUNAC U GOLUBICE...

B'jelo ti je b'jelo perje u golubice,
Još bjelije b'jelo lice u djevojčice;
Crven ti je crven-kljunac u golubice,
Još su usta rumenija u djevojčice!

Ilija Abjanić, br. 62. *Iz Starih Mikanovaca kraj Đakova.*

152.

A, DA MI JE BISER POZOBATI!

U Maruše po bijelu vratu
Sitan biser i žuti dukati.
A, da mi je biser pozobati,
I dukate u vinu popiti,
Marušino lice obljubiti!

Fra Danijel Ban i Bono Ostojić, br. 115. *Iz Vareša u Bosni.*

153.

DA JE LJEPŠE NA SVIJETU NEMA.

Zafali se Fala materina,
Da je ljepše na svijetu nema:
Glava joj je tura ibrišima,
B'jelo čelo sitna bujruntija,
Obrvice s mora pijavice,
Trepavice krila lastavice,
Do dva oka dva vrela studena,
Dva obraza dva đula rumena,
Usta su joj kutija šećera,
Zubi su joj dva niza bisera,
U njedrim' joj dva b'jela goluba,
Ruke su joj dv'je biserli-grane,
Noge su joj dva direka zlatna.

Ivan Zovko, IV., br. 231. *Iz Bosne.*

154.

PO ČEMU SAM TI MILA?

O Milice, mila moja!
— »Po čem sam ti mila tvoja?
Al po ocu, al po majci?«
— »»Ni po ocu, ni po majci,
Već po tebi, mila moja!««

Mihovio Pavlinović II., br. 350. *Ugljani.*

155.

KONJU ĆE SE ZAMJERITI TRAVA.

Oj divojko, draga dušo moja!
Draža si mi, nego konju trava;
Konju će se zamiriti[1]) trava,
A ti meni nigda ne ćeš, draga!

Jakov Bobinac, br. 17. *Iz Prozora kraj Otočca.*

[1]) dozlogrditi, otužiti.

156.

ZLATO U KAVEZU RASLO.

Jä, kakva je u Alage ljuba!
Ljepote joj u svoj Bosni nema,
U svoj Bosni i Hercegovini,
Do bijela grada Carigrada.
L'jepa ti je, šinula je guja!
Lice joj je bjelje od danice,
Dva obraza dvi ruže rumene,
Plava oka, a crnih obrva.
Vrana joj je kosa do pojasa,
Al zaludu sva ljepota njena,
Alaga je zgledati ne može,
Jer on ljubi Omerovo zlato,
Kojeno je u kavezu raslo,
Nije vid'lo sunca ni mjeseca,
Kad je lice Omer-begu dalo.

S. R. Bašagić, br. 60. *Iz Sarajeva.*

157.

JOŠ TI NISI NIŠTA NI VIDIO.

Ašikovah tri godine dana,
A ne vidjeh Fajke ni zijana,
Nit ja vidjeh moju drugaricu,
Već tri puta za tri godinice.
Jednoć vidjeh: Bogu se moljaše,
Drugoć vidjeh: ložnicu sterașe,
Trećoć vidjeh: puca raspinjaše.
Kad je vidjeh Bogu se moliti,
Upitah je: moliš li se za me?
Kad je vidjeh ložnicu sterati,
Upitah je: stereš li je za me?
Kad je vidjeh puca raspinjati,
Bile joj se dojke ugledaše,
Pa se mlađan bijah pomamio,
Pa poletih, da poljubim dragu.

Kako sam je slatko poljubio,
Odmah sam je zemlji oborio;
Draga pade, a ja joj dopadoh.
Na zemlji se slađe poljubismo.
Onda veli meni drago moje:
»Oj junače, jedna adžamijo,[1])
Još ti nisi ništa ni vidio!
Da ti vidiš grlo pod đerdanom
I bijelo čelo pod fesićem,
Ti bi mi se mamom pomamio«.

Iz ostavštine đakovačkih klerika, III., br. 58.

---

[1]) neuko, nevješto momče.

158.

SAPNI PUCE, PUKNUT ĆE MI SRCE.

None prala Milka materina,
Na Dunavu, u zlatnu leđenu;
Njoj dolazi momče s one strane:
»Spusti, Milka, niz ruke rukave,
A niz noge gaće ćiftijane!
Sapni puce, puknut će mi srce!«

Ivan Odić, br. 70. *Iz Travnika.*

159.

KRATKE NOĆI.

Crna goro, puna ti si hlada!
Srce moje još punije jada!
Nemam majke, da joj jade kažem,
Ni sestrice, da joj se potužim:
Imam dragu i to na daleko;
Dok joj dođem, pola noći prođe,
Dok obljubim, sabah-zora dođe!
Da zna zora, što je milovanje,
Ne bi došla za nedjelju dana!

Luka Marjanović, br. 135. *Iz Gornje Krajine.*

160.

POGINUT ĆU, A DA ŠTO ĆU?

Oj djevojko Uzvijojlo,
Ne uzvijaj obrvama,
Ni očima kukinjama!
Ne zadaji meni jada,
Kad sam jadan i od sebe!
Od jada mi gora vene
Gleđuć tebe u matere,
U matere i u oca.
Prosio b' te, ne dadu te,
Krao bi te, al ne smijem,
Al ne smijem, poći ne ćeš.
Poginut ću, a da što ću,
Kad ne ljubim, koga 'oću!

Petar Bogdešić, br. 138. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

161.

TVOJA ME JE SVEKRVA RODILA.

Mlad se Ivo kroz Karlovce šeće,
Mamuze mu o ćupriju zveče.
Konjic mu je pribijela vila,
Na njemu je sve crvena svila.
Gledala ga s pendžera divojka,
Gledajući dozivala majku:
»Odi vidi, moja mila majko!
Lipa konja, još lipšeg junaka.
Blago majki, koja ga rodila!
Blago seki, koja ga nijala!
Blago ljubi, koja će ga ljubit!«
Al govori Ivo sa konjica:
»Ne budali, s pendžera divojko!
Tvoja me je svekrva rodila,
Tvoja me je zaova nijala,
Ti si ljuba, ti ćeš me ljubiti«.

Luka Ilić, I., br. 435. ***Ruma.***

162.

NE BI LI MU ŠTA OD SANKA KAZALA!

Prođoh goru, prođoh drugu zelenu,
Kad u treću jasenovu najveću,
Al u gori prostrta je ložnica,
U ložnici moja draga zaspala.
Nit je mogu od dragosti buditi,
Nit je mogu od veselja ljubiti,
Nego počeh od veselja moliti:
Da mi Bog dâ vihar-vjetra od mora,
Da odlomi jednu granu sa bora,
Ne bi l' pala mojoj dragoj na lice,
Ne bi li se moja draga prenula,
Ne bi l' meni šta od sanka kazala!

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 103. *Iz Vareša u Bosni.*

163.

NA TVOMU ĆU KRILU UMRIJETI.

Vjetar puše, al-katmerom[1]) niše,
Dragi dragoj b'jelu knjigu piše:
»Draga moja, draga dušo moja!
Pošalji mi duše u pamuku,
Crna oka na jazi-ćagetu[2]),
B'jela lica struku bosioka,
Ja ću tebi cvića svakojaka:
Miloduha, da se milujemo,
Kalopera, da se ne karamo,
Bosioka, da t' ne smećem s oka,
Dragoljuba, da se poljubimo.
Draga moja, draga dušo moja!
Da ja znadem, da ćeš biti moja,
Ja bi tebe češće oblazio,
Ja bi tebi češće dolazio,
U godini svakoga mjeseca,
U mjesecu svake nediljice,

U nedilji svakog b'jela dana,
A u danu svakog b'jela sata.
Draga si mi, ne mogu te kleti,
Na tvomu ću krilu umrijeti,
U tvojim se njedrim' ukopati,
Tvojima se dojkam' ogrnuti,
B'jelim licem busom pobusiti«.[3])

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 5. *Iz Travnika u Bosni.*

[1]) cvijet đurđic. — [2]) na pisaćem papiru. — [3]) kao bûsom (Rasen) pokriti.

164.

CURO MOJA, CURO MATERINA!

Pjêvo moja, daj da zapjevamo!
Da vidimo, kako bi nam bilo.
— »Lipo bi nam bilo, da umimo!«
Pivat ćemo, dok se naučimo.
Curo moja, curo materina,
Polu moje, polu majke svoje!

Mih. Pavlinović, II., br. 603. *Iz Ledinca u Hercegovini.*

165.

DJEVOJKA KOSOM PRIPINJE KONJA.

Među vodom zelena livada;
Po njoj pasu do dva dobra konja.
Pripinje ih seka Atlagića
Zlatnom žicom za srmali-kolje.
Dv'je joj zlatne žice ne dotekle;
Ona reže rusu pletenicu.
Gledao je paša sa pendžera,
Gledao je, pa je besjedio:
»Ne rež' kosâ, seko Atlagića!
Vrednija je tvoja pletenica,
Neg sto hampa[1]) najboljijeh konja.

Ivan Zovko, II., br. 206. *Iz Hercegovine.*

[1]) čopor.

166.

DJEVOJKA JE PORUB PODERALA.

Šta moj dika radi na salašu?
Baštu gradi, badem-drvo sadi.
Badem brala velika djevojka,
Badem brala, porub poderala,
Pa besjedi velika djevojka:
»Diko moja, da mi suknju rubiš!«
— »»Nisam žena, da ti suknju rubim,
Već sam junak, da ti lice ljubim,
Lice ljubim i da suknju kûpim««.

Stjepan Krznarić, br. 14. *Iz brodske okolice.*

167.

PIT ĆE I LJUBIT ĆE, MAKAR MU POTONULA ŠAJKA.

Tri se šajke po moru vozile.
Jedna šajka mladih divojaka,
Druga šajka mladih udovica,
Treća šajka Kraljevića Marka.
Koja šajka mladih divojaka,
Ona ide što god brže može;
Koja šajka mladih udovica,
Ona ide tiho, polagano;
Koja šajka Kraljevića Marka,
Ona ne će ni sa mista krenut.
  Gledala ga kroz prozor divojka,
Gledala ga, ter je govorila:
»Boraj tebi, Kraljeviću Marko!
Ne pij vina, ne ljub' divojaka,
Jer će tvoja potonuti šajka!«
Al govori Kraljeviću Marko:
»Pit ću vino, ljubit ću divojke,
Makar moja potonula šajka!«

Dragutin Gazdović, br. 51.
Iz Komarnice kraj Gradiške. Pjevao Đuro Petošić.

168.

MRTAV IVO PADE PO SOKAKU.

Zahvali se Čelebija Ivo,
Da će pasti mrtav po sokaku,
Pa dočekat Katu siroticu.
Što je reko, nije porekao;
Mrtav Ivo pade po sokaku.
Na njeg mrtva nagazila Kata,
Nagazila, pa je govorila:
»Ustan', Ivo, ustan' živ mi bio!«
  Kad to čuo Čelebija Ivo,
U njemu je srce zadrhtalo,
Na srdašcu tanana košulja,
Na košulji puce i ilike.
Od zemlje je na noge skočio,
Uze Katu za bijelu ruku,
Pa je vodi svome b'jelom dvoru,
Pa je daje svojoj miloj majci:
»Naj ti, majko, siroticu Katu!
Hrani mi je halvom i baklavom,
Dok joj budu pleća za halvada,
Dok joj budu prsti za prstenja,
Dok joj bude lišce za ljubljenja!«

Ivan Zovko, II., br. 213. *Iz Bosne.*

169.

PENJAT ĆU SE JABLANU NA GRANE.*)

Majka kara Luku govedara:
»O moj Luka, gdje su ti goveda?«
— »»Oćerali požeški volari,
Jutrom vole, a večerom krave,
Oko podne sitno jalovinje;
Jalovinje bježi pod Podvinje.
Lijepa je pod Podvinjem trava,
Još je ljepša u matere Ana.
Da je hoće da za mene dade!

Prosio b' je, al je ne da mama,
Ljubio b' je, al je čuva straža.
Pred kućom joj jablan-drvo raste;
Penjat ću se jablanu na grane,
Pa ću kukat kano kukavica,
Prevrtat se kano lastavica,
Uzdisat ću kano sirotica,
Ne bi l' mi se smilovala majka,
Ne bi l' meni jedinicu dala!««

Ante i Juraj Kušmiš, br. 121.
Iz Jazavice u novskom kotaru, od Karle Kovačević.

*) Alačevićeva pjesma (II., br. 125., iz Makarskog Primorja) završava se ovako:

Ako li se smilovati ne će,
Okalit ću sve haljine moje,
Samo ne ću pâsa ni marame;
Ne ću pasa radi moga glasa,
A marame rad moje divojke.

170.

PLOTOVE ĆE PORUŠITI.

Djevičice, dušo moja!
Od mog dvora do tvojega
Nigdje plota, ni potoka,
Sâm karanfil i ružica.
To dušmani ne gledaše,
Ružu-drvo podsjekoše,
I karanfil pogaziše,
Onda plote poplitaše
I potoke navraćaše.
Al, ako će, volja ih je,
Plotove ću porušiti
I potoke preskočiti,
Pa ću k tebi dohoditi.

Petar Marković, br. 1.
Iz Pleternice kraj Požege, pjevala Jula Kulundžić.

171.

NE BI L' MOJA BILA!

Divičica vodu gazi,
None joj se bile;
Gajtanom se utezala,
Ne bi l' tanja bila;
Đulsijom se umivala,
Ne bi l' bȉlja bila.
Za njom iđe mlado momče,
Grohotom se smije:
»Gazi, gazi, divičice,
Ne bi l' moja bila!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 244. *Podgora.*

172.

TRIPUT GA JE PREVARILA DRAGA.*)

Triput me je prevarila draga.
Prvi put me prevarila draga:
»Dojdi, dragi, na vodicu hladnu,
Ondje ćeš mi lice obljubiti!«
Kad ja junak na vodicu hladnu,
Ali draga vodice odn'jela.
Drugi put me prevarila draga:
»Dojdi, dragi, kolu djevojačkom!
Ondje ćeš mi lice obljubiti«.
Kad ja junak kolu djevojačkom,
Al se draga s drugim razgovara.
Treći put me prevarila draga:
»Dojdi, dragi, dvoru bijelomu!
Ja ću tebi pendžer otvoriti,
I kroz pendžer lice promoliti,
Ljubi, dragi, dokle tebi drago!«
Kad ja junak dvoru bijelomu,
Ali draga pendžer zatvorila.
— »Otvor' pendžer, vjero i nevjero!

Kudit ću te po svem b'jelom sv'jetu.«
— »»Kudi, dragi, kuda tebi drago.
Čisto srebro po'rđati ne će;
Ako srebro i po'rđa, dragi,
Njemu će se kulundžija naći,
Meni će se moj suđeni naći!««

Petar Marković, br. 41. *Iz Pleternice, od Jule Kulundžić.*

---

*) I u pjesmi Klotilde Kučere (br. 49., iz Komletinaca) triput cura momka prevarila. Kad je treći put dolazio »kolu velikome«:

Ona, kučka, med dva brata igra,
Med Ivanom i med Marijanom,
A na mene ni gledati ne će.

173.

PJEVAJ MI, PJEVAJ, SOKOLE!

Pjevaj mi, pjevaj, sokole,
Kô što si sinoć pjevao
Pod moje drage pendžerom!
Moja je draga zaspala,
Studen joj kamen pod glavom;
Ja sam joj kamen izmako,
Desnu joj ruku namako.

Andrija Srijemac-Szegedi.
Iz Dišnika, pjevale Dragana Bakiš i Soka Vojnović.

174.

ŠTA TI RASTE U NJEDRIMA?

Oj divojko, dušo moja!
Šta ti reste u nidrima?
Il su tunje ili turundže,
Il su s mora limunovi?
— »Nit su tunje ni turundže,
Nit su s mora limunovi,
Već su bîli labudovi.«

Mihovio Pavlinović, II., br. 282. *Skoplje (bosansko).*

175.

DANICA JE ČEKALA MJESECA.

Srmo[1]) moja, kud mi se otpremaš?
— Zlato moje, na carevu vojsku.
Srmo moja, na kom me ostavljaš?
— Zlato moje, na Bogu višnjemu.
Srmo moja, što ćeš mi doneti?
— Zlato moje, svilenu maramu.
Srmo moja, pa kad ćeš mi doći?
— Zlato moje, kad godina prođe.
Srmo moja, ja te čekat ne ću.
— Zlato moje, ni molit te ne ću.
Danica je čekala miseca
Tri godine više Sarajeva,
A ti mene ni godinu ne ćeš.

Klotilda Kučera, br. 52. *Komletinci*

---

[1]) srebro.

176.

SJEĆANJE.

Evo šora, kud sam prolazio,
Evo kuće, gdje sam dolazio,
Evo pendžer, kud sam ulazio,
Evo dike, koju sam ljubio.

Stjepan Krznarić, br. 37. *Iz brodske okolice.*

177.

KÔ DANICA KAD SE LJUBI S DANOM.

Čija ono bijaše djevojka,
Štono rano rani na vodicu,
Rano rani, krivo fesić nosi,
A povlači okom i obrvam'
Baš ko sunce, kad je pod oblakom,
Il danica, kad se ljubi s danom
Na rastanku na pohodu svome?

Ivan Zovko, II., br. 220. *Iz Bosne.*

178.

ŽALOVITI JUNAK.

Čubar-bilje, beru l' te djevojke?
-- »Bosilj-travo, kako ne bi brale,
Kad od mene sva gora miriše,
I u gori kamen stanoviti!
Na kamenu junak žaloviti
Suze roni, a godine broji:
Evo ima devet godin' dana,
Kako prosim od majke jedinku;
Nit je mogu prošnjom isprositi,
Ni na suvo zlato primamiti!«

Mato Zdjelarović, II., br. 87. *Iz Sibinja.*

179.

MOJE SU GA NANIZALE KALFE.

Visoka je i široka jela,
Pod njom igra kolo divojaka;
U tom kolu Ivanova seka,
Al eto ti bana Marijana,
Pa se hvata do Ivine seke;
Niše kolom kano vitar gorom.
Al govori Ivanova seka:
»Lakše, lakše, bane Marijane!
Podera mi kavaz mamuzama;
Podrobi mi prsten nad prstenom;
Potrza mi đerdan ispod vrata.«
  Al govori bane Marijane:
»Ako derem kavaz mamuzama,
Moje su ga i sašile kalfe;
Ako drobim prsten nad prstenom,
Moje su ga i skovale kalfe;
Ako trzam đerdan ispod vrata,
Moje su ga nanizale kalfe!«

Klotilda Kučera, br. 76. *Pjevala Kata Lukić iz Komletinaca.*

180.

TRI KLOBUKA RASKLIMAO.

Misec zajde, junak projde
Prida dvore divojčine.
Vriskom konjić zavriskuje,
Probudi se divojčica,
Pa proklinje mlad-junaka:
»Proklet bio, mlad-junače,
Što mi razbi sanke moje,
Sanke moje i sâm svoje!«
  Al govori mlad junače:
»Ne budali, divojčice!
Što ti žališ sanke svoje,
A ne žališ trude moje;
Troje čizme razdero sam
Tvomu dvoru dolazeći,
Tri klobuka rasklimo sam,
Tvom se rodu klanjajući«.

Stjepan Ugarković, br. 109. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

181.

MOJI SU TI DVORI OTVORENI.*)

Oj stoborje, ti se oborilo!
A čardače, ognjem izgorio!
A junače, jedan nevjerniče,
Pod tobom se zemlja prolomila!
Il me vodi, il mi ne dohodi,
Il me prosi, il ću sama doći,
Jer je meni karba dodijala.
Mene kori moja mila majka:
»Prođ' se, kćeri, momka lafozana,[1])
Lafe[2]) meće, uzeti te ne će!«
  A govori momče lafadžija:
»A, što sam ti izlafio, draga?
Ako sam te jednoć poljubio,
Nisu usta na licu ostala,

Nije majka na licu poznala.
Pa da pozna, okarat te ne će;
Da okara, izbiti te ne će;
Da izbije, otjerat te ne će.
Kad otjera, bježi k meni, dušo,
Moji su ti dvori otvoreni!«

Grgo Martić, br. 5. *Iz Sarajeva.*

---

[1]) brbljavac. — [2]) razgovor (»Vino piše, a laf provodiše«).

*) U ostavštini bosanskih klerika (br. 157., iz Žepča) kao i u pjesmi Matije Pajića (br. 15., iz Jajca) obećava momak:

Moja će te dočekati majka,
Mojim će te ćurkom zagrnuti,
Kod mene ti mjesto namjestiti.

182.

KONJ I MLADOŽENJA.

Konja kuje Selim-begoviću,
Konja kuje, konj mu poskakuje;
Na konju mu okov pozvekuje.
Konju zbori Selim-begoviću:
»Dur[1]) đogate, zlatna kito moja!
Ne kujem te, da te preprodajem,
Ven[2]) te kujem sebi u svatove«.
Stade đogo kano janje malo.

Ivan Zovko, III., br. 198. *Iz Bosne.*

---

[1]) stani. — [2]) van, već, nego.

183.

HAJDE, ANO, DA AŠIKUJEMO!

Hajde, Ano, da ašikujemo!
— »Kako ćemo, kad ne umijemo?«
Hajde, Ano, naučit ćemo se,
Gdi reknemo, da se sastanemo!
Jal' u mome, jal' u tvome dvoru,

Jal' kod moje, jal' kod tvoje majke,
Jal' u mojoj, jal' u tvojoj bašči!
Ti se stvori u bašči ružica,
A ja ću se bila lepirica.
Ljudi misle: lepir ružu jede,
A ja ljubim potajom djevojku.
Sve potajom i po noći tavnoj.
Il se stvori u dućanu alva,
A ja ću se u dućanu kalfa!
Ljudi misle: kalfe jedu alve,
A ja ljubim potajom djevojku,
Sve potajom i po noći tavnoj.

Mato Zdjelarović, br. II., 138. *Iz Sibinja.*

184.

ŽENI SE, DOK TE NIJE OBUJALA BRADA!

Igra kolo u zelenoj bašči;
Kolu ide Šavelija Mato;
Stade kolo Mate gledajući,
Al govori Šavelija Mato:
»Nisam došo kola sustavljati,
Već sam došo curâ zagledati«.
Al govori jedinka iz kola:
»Id' otale, Šavelija Mato!
Ovdi za te nema divojaka.
Da te bude oženila majka,
Dok te nije obujala brada!
Sad divojke i ne znaju za te,
Udovice i ne mare za te,
Što je bilo, to se razudalo,
Što j' ostalo, tebi ne dopalo«.
Ode Mato gorom tugujući,
Svoju majku gorko proklinjući:
»Bog t' ubio, moja mila majko,
Što me nisi oženila mlada!«

Mato Zdjelarović, I., br. 12.
Iz Odvoraca. Kazivao starješina Ivo Čeliković Jerkov.

185.

SMAMILE BI SA NEBA OBLAKE.*)

Lipo ti je cviće u proliće,
Još su lipše u jesen divojke!
Kad zaglade kose na šarafe
I uhvate kolo kod livade,
Smamile bi sa neba oblake,
Kamo ne bi gradiške junake!

Mato Zdjelarović, II., 93. *Iz Sibinja.*

*) U ostavštini bosanskih klerika u Đakovu, oko godine 1850. (III., br. 33.), ima pjesma o Samardžinoj Mari:

Kako šeće, kako l' plećim kreće!
Otkud mene primamiti ne će?
Smamila bi po nebu oblake,
Kamo l' ne će po zemlji junake?

U zborniku Đure Kamenara (br. 275., iz Vrbovca u Hrvatskoj) ima ova kajkavska pjesma:

Lepe su ti sisačke devojke!
Lepo bele, kaj i golubice,
Lepo tanke, kaj i konopljice.
Kada one kolo razigraju,
Smutile bi maglu iz oblaka,
Nî da ne bi od majke junaka.

186.

KONJIC BUDI MARU.

Lipa konja, da j' u koga,
Što j' u Marka Kraljevića!
Iz čela mu sunce sjaje,
A iz grive misečina;
Iz kopita kamen kreše,
A iz druge munja meće.
Ja povedo' vrana konja
Kroz Marine bile dvore,
Ali Mara večerala,
Oganj-vatru zapretala,

Sjajnu sviću ugasila,
Staklen pendžer zakovala.
A ja staja', popostaja';
Konja noge zaboliše,
Mene drimci samoriše,
A ja reko' konju momu:
»Vrisni, konjic, dobro moje!
Probudi mi Maru moju!«
Vrisnu konjic, Mara skoči;
Skoči Mara gologlava,
Gologlava bez jagluka,
Gola, bosa, bez papuča,
Raspasana bez pojasa.

Ivan Ivanišević, br. 94. *Svinjar (god. 1867.).*

187.

LAKO TI JE POZNAT NELJUBLJENU.

Lako ti je poznati djevojku,
Koja nije kod majke ljubljena;
Ona iđe kô da paun šeće,
Kad se smije kô da sunce grije,
Kada gleda kao sjajna zv'jezda,
Kad se krene mjesečina s'jeva!

Marko Marković, br. 59. *Iz Gornje Krajine.*

188.

DADOŠE MU STARO OBLJUBLJENO.*)

Majka Maru iza grada zvala,
Iza grada, iz debela lada:
»Jesi l', Maro, ub'jelila platno?«
— »»Nisam, majko, ni do vode došla,
A kamoli, da sam ub'jelila!
Već sam stala, te gledala čudo,
Gdje se bije Sava i Krivaja.
Sava nosi drvlje i kamenje

A Krivaja sam' od zlata lađu;
U toj lađi bratac i sestrica.
Seka brata iglicama budi:
,Ustaj, bratac, izgore nam Gradac!'
— ,Neka gori, da bi izgorio!
U njemu sam tri ljeta služio;
Jedno ljeto za britku sabljicu,
Drugo ljeto za dobre konjice,
Treće ljeto za lipu djevojku.
Kad su stali sablje dijeliti,
Dadoše mi staro obrđano;
Kad su stali konje dijeliti,
Dadoše mi staro obigrano;
Kad su stali djevojke d'jeliti,
Dadoše mi staro obljubljeno'.«

Josip Ciganović, br. 80. *Iz Zrinja. Kazivala Mara Labudić.*

---

*) Najbliža je i mislima i oblikom ovoj Ciganovićevoj pjesmi Zdjelarovićeva (I., br. 62., iz Odvoraca, kazivala baba Mara Grgurević).

U pjesmi Mate Ostojića (I., br. 131., kazivala u Selcima na otoku Braču Manda, žena I. Mošića) ima ovaj početak pjesme:

Vozila se po moru galija,
U njoj sidi bratac i sestrica;
Bratac spava, a sestrica vozi,
Livom vozi, desnom brata budi:
»Ustan' gori, moj rođeni brajne!
Već smo došli pod Kotare grade;
Ustan' gori, bili grad izgori!«
— »»Neka gori, da bi izgorio!««

U Boškićevoj sarajevskoj pjesmi (br. 84., od Mare Pamić) soko krilima budi momka, jer izgorje šeher-Sarajevo:

»Neka gori, ne utrnulo se!
U njemu sam tri ljeta služio;
Jedno ljeto za sv'jetlo od'jelo,
Drugo ljeto za dobroga konja,
Treće ljeto za l'jepu djevojku.
Štono ljeto za sv'jetlo od'jelo,
Ono ljeto kišovito bilo,

Pokise mi sve sv'jetlo od'jelo;
Štono ljeto za dobroga konja,
Ono ljeto sušovito bilo,
Pa mi crče konjic bez vodice;
Štono ljeto za l'jepu djevojku,
Ono ljeto pomorljivo bilo,
Umrije mi lijepa djevojka!«

189.

DUŠA MU U RAJ NE DOŠLA!

Kol'ka je noćca noćašnja,
Svu noć ja zaspat ne mogoh
Od svoga jada golema
Slušajuć kolo i pjesme;
U kolu moja djevojka,
Sve moje pjesme isp'jeva,
U svakoj mene prip'jeva:
»Ah, moje prvo gledanje!
Ko nam se uzet ne dade?
Ni s moje majke ni s tvoje
Već s našeg prvog komšije.
Neka te, komšo, neka te!
Duša ti u raj ne došla,
Već ti se vila i vila
Pa u dnu pakla savila!«

Grgo Martić, br. 3. *Iz Sarajeva.*

190.

SJAJNA ZORO, TI NE SVANI SKORO!

Sjajna zoro, ti ne svani skoro!
Dok se Marko vinca ponapije.
Marko pije, Anđelija služi.
Kad je bilo zori prid zoricu,
Zapjevao Kraljeviću Marko,
Zapjevao tanko glasovito:
»B'jela zoro, ti ne svani skoro!
Još se vinca ponapio nisam,

A ni moje naljubio Anđe.
Anđa mi je i otac i majka,
Jer ja junak nigdje nikog nemam,
Osim moga šarca od mejdana
I vijerne ljube Anđelije!«

Luka Ilić, I., br. 497. *Iz Kobaša na Savi.*

191.

TOPLA BUNDA LISIČIJA.*)

Oj Ivice, fijojlice!
Što t' je ljuba nevesela?
— »A, ljuti je čemer znao!
Ja sam sinoć s vojske došo,
Jutros rano u lov pošo,
I poveo b'jele rte,
B'jele rte i sokole.
Poslah rte povrh gore,
A sokole podnu gore,
A ja junak po srijedi.
I ulovih do tri lova:
Prvi lovak lisičica,
Drugi lovak sjeničica,
Treći lovak djevojčica.
Topla j' bunda lisičija,
Masna j' čorba sjeničija,
B'jelo j' lice djevojačko!«

Ante i Juraj Kušmiš, br. 122.
Iz Jazavice kraj Novske, od Karle Kovačević.

*) Pod imenom: »Meni osta zlatokosa Sosa«, ima Pavlinović (II., br. 703. iz Morovića u Srijemu) ovu pjesmu:

Alaj se je javor obrodio,
Sve biserom i dragim kamenom,
Da ga nije soko okrunio,
Padajući jutrom i večerom,
Gledajući za goru zelenu,
Gdi dva brata hitar lov lovila!
Ulovili srnu i košutu

I jelenče zlaćenih rogova
I divojku zlatokosu Sosu.
Mlađi bratac starijem govori:
»Ajde, brate, da lov podilimo!
Na čast tebi srna i košuta
I jelenče zlaćenih rogova;
Meni osta zlatokosa Sosa.«

Bogdešićeva pjesma (br. 128., iz Dragovaca kraj Oriovca) završava slično Kušmiševoj:

Poslah hrta za lisicom,
A sokola za sinicom,
Ja se stavih za divojkom.
Topla bunda lisičina,
Slatka čorba siničina,
Medna usta divičina!

192.

MOMAK POGINUO S TAMBURANJA.*)

Tambur bio tamburdžija Ivo;
Tambur mu se podaleko čuo,
Po svem gradu i po Carigradu.
Turci vele, da obise Ivu,
Al govori tamburdžija Ivo:
»Da znam prvo, na koje bi' drvo,
Koren bi' mu srebrom obalio,
A po poli i srebrom i zlatom,
Na vršiku tambur obisio,
Nek se znade s čeg sam poginuo:
S tamburanja i s ašikovanja!«

Klotilda Kučera, br. 20. *Komletinci.*

*) Vjekoslav Gabrić (br. 44., iz Oriovca, od Mare Čaldarević) ima pjesmu o Maulić Omeru, koji je uz tamburu pjevao o svojoj jaukliji Kati. Ona mu sama javlja, da će ga car zbog toga objesiti, našto joj on odgovara:

»Da je meni ono drvo znati,
Na što će me care obisiti,
Ja bi njega zlatom nakitio,
Povr' zlatom, a podno biserom,

Oko polak dragime kamenom,
Poviš sebe posadio tebe.
Ko god projde, nek se svako čudi,
Sa šta me je care obisio:
S tamburanja i s ašikovanja,
I sa tebe jauklije Kate!«

193.

ŠTO ĆE MATI GRANA OZOBANA?

Šetnju šeta Sarajlija Mato
Pokraj Save, pokraj vode hladne;
Sustrite ga udovica Jele:
»Kud se šetaš, Sarajlija Mato?«
— »»Prosim cure, udovica Jele!««
— »Prosi mene, Sarajlija Mato!«
— »»Što će meni grana ozobana,
Što li će mi udovica Jele,
Dok imade mladih divojaka,
Dok imade granâ jorgovana?««

Bartuo Grgić, II., br. 6. *Iz Ričicâ u Dalmaciji.*

194.

SLAVUJ JOJ ULAZIO U NJEDRA.*)

Ja s' prošéta' gore dolje
Mimo moje Jele dvore,
Ali Jela krave muze.
Ja joj reče: dobar veče!
Meni Jela bolju reče,
Bolju reče: dođ' doveče!
Ja ne dođo' onu veče,
Koju meni Jela reče,
Već ja dođo' drugu veče,
Ali Jela večerala,
Večerala i zaspala;
Pendžerove čivijala.
Ja uljezo' u baščicu,

Svéza' konja za ružicu,
A sokola za ružmarin,
A slavuja za bosiljak:
»Búd', konjicu, Jelu moju!«
Konjic rže, ne prestaje,
Ne će Jela da ustaje.
A ja reko' mom sokolu;
Soko klikti ne prestaje,
Ne će Jela da ustaje.
A ja reko' mom slavuju:
»Bud', slavuju, Jelu moju!«
Slavuj-tica mudra bila,
Kroz pendžer se provlačila,
Na njedra joj ulazila,
Na rukave izlazila,
L'jepu Jelu probudila.

S. D. Mileusnić, I., br. 34. *Iz Vilić-sela kraj Požege.*

---

*) U Gabrićevoj pjesmi (br. 40., iz Oriovca, od Mare Čaldarović) ima pjesma drugačiji završetak:

A ja odo' u baščicu,
Svéza' konja za grančicu,
Grančica se salomila,
Na ružmarin naslonila.
Ružmarin se salomio,
Na smilje se naslonio;
Smilje se je salomilo,
Na vrata se naslonilo.
Vrata su se otvorila,
Ja sam Anku probudio,
I lice joj obljubio.

I u Dunđerovićevoj (br. 247., iz Svinjarevaca u Slavoniji) ulazi momak »u baščicu«, ali veže konja »za ružicu«:

Ružica se odlomila,
Na karanfilj naslonila;
Karanfilj se odlomio
Na bosiljak naslonio;
Bosiljak se okrunio,
Moju dragu probudio.

195.

OJ BUJADI, PLEMENITA TRAVO!

Oj bujadi, plemenita travo,
Tanka debla, a debela lada!
Da im mogu satrgati grane,
Da ja vidim Savu do Dunava,
Kud se voza Latinine Jandre.
U krilu mu Latinka djevojka,
Ona njemu latinski govori:
»Vozaj mene, Latinine Jandre!
Vozaj mene do sela malena,
Da ja vidim, što li tamo rade?«
— »»Oru pluzi, siju s' kukuruzi,
Pjevaju nam po gori tičice,
I ljube se naše djevojčice!««

M. Milićević, br. 110. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

196.

BOLANI IVO I ŠARGIJA.*)

Bolan Ivo pod borom ležaše,
Više glave šargija[1]) visaše;
Bolan Ivo šargiji govori:
»Dosta si me puta nahranila,
A i žedna vina napojila,
Divojaka na mrak izmamila,
Udovicâ na avlijska vrata,
Pušćenicâ[2]) na dimir-pendžere;
A sad me je bolest obrvala,
Od koje ti priboliti ne ću,
Pa sad ne znam, što ću učiniti,
Kome mome tebe ostaviti.
Da bih tebe bratu ostavio,
Ludo dite potrgat će žice;
Da bih tebe seki ostavio,
Vrag šargija, a vrag sestra moja,
To se dvoje udesit ne more.

A sad znadem, što ću učiniti:
Jaranu ću tebe pokloniti,
I molit ću prijatelja moga,
Nek te sa mnom u zemlju zakopa,
Pak ti moje kosti razgovaraj,
Koja si mi srce veselila!«

Luka Marjanović, br. 138. *Iz Turske Hrvatske.*

[1]) šargija ili šarkija, velika tambura od dvije žice. — [2]) pušte-nica, otpuštena žena (kod muslimanâ).

*) Mato Boškić (br. 65., iz Sarajeva, od Mare Pamić) ima pjesmu, u kojoj se junak boji, da bi majka poslije njegove smrti mogla ugledati tu tamburu:

A u majke srce žalovito,
Jäl će puknut, jal se rastopiti.

197.

SREĆA, DA JE ZORA.

Ja se šetam krajem mora;
Začuh zuku divna kola.
Sta poda mnom igrat noge
I u meni srce moje.
Da mi se je ondi imat!
Ja pošetam dvoru doma,
Uzmem klobuk u ljevicu,
Pa pošetam uz ulicu;
Sretam moju vjerenicu,
Uhitim je za ručicu,
Odvedem je pod višnjicu.
Zagrlim je, poljubim je,
I ovako rekoh njome:
»Moli Boga, dušo moja,
Da je ovo jasna zora,
Jer bi svu noć bila moja!«

Vice Palunko, br. 196.
S otoka Šipana; kazivala mu sestra Kate Palunko, kasnije udata za Murata.

198.

LASNO TI JE POZNATI LJUBLJENU.*)

Lasno ti je poznati djevojku,
Koja ti je kod majke ljubljena:
Čarne su joj oči zamućene
Kano voda iz nova bunara;
Rusa joj je kosa zamršena
Kao svila oko kite smilja;
B'jelo joj je lice izgriženo
Kô jabuka u djetinjoj ruci.

Stjepan Krznarić, 39. *Iz brodske okolice.*

---

*) U Andrije Srijemca (br. 27., iz Dišnika, pjevale Dragana Bakiš i Soka Vojnović) govori se o obljubljenoj djevojci:

Belo joj je lice potavnilo,
Kano knjiga u neuka đaka;
Crne su joj oči pomućene,
Kano voda u novom oranju;
Plave su joj kose pomršene,
Kano svila neuke vezilje.

199.

MOMČE OČI RAZOBLAČI.*)

S one strane Save vode
Jablan-drvo ružom cvate;
Za tu ružu nitko ne zna,
Samo jedno mlado momče.
Pun je šešir natrgao,
I svilene rukavice,[1])
Pa ih šalje Zagrad-caru,[2])
Al govori Zagrad-care:
»Što ćemo mu za dar dati?
Dat ćemo mu vrana konja«.
Momče oči naoblači,
Iz čela mu kiša pade,
A iz lica susnježica.

S one strane Save vode
Jablan-drvo ružom cvate;
Za tu ružu nitko ne zna,
Samo jedno mlado momče.
Pun je šešir natrgao,
I svilene rukavice,
Pa ih šalje Zagrad-caru.
Al govori Zagrad-care:
»Što ćemo mu dara dati?
Dat ćemo mu djevičicu!«
Momče oči razoblači,
Iz čela mu sunce sjalo,
A iz lica mjesečina.

Petar Marković, br. 73. *Iz Pleternice, od Jule Kulundžić.*

---

[1]) rukave. — [2]) u Carigrad.

*) Isti Petar Marković (br. 54., iz Dragovaca kraj Oriovca) ima sličnu pjesmu, samo što car ne nudi momku vrana konja nego »britku sablju«, a mjesto jablana cvate ružom »javor-drvo«.

200.

ZLATO U TANKOJ KOŠULJI.

Dva su brata u lov polazila,
Lov lovila tri bijela dana,
Ulovili srnu i košutu,
I jelena zlaćenih rogova,
I djevojku u zlatnoj košulji.
Brat stariji mlađem govorio:
»Hodi, brate, da lov dijelimo!
Eto tebi srna i košuta
I ljeljenče zlaćenih rogova,
Meni zlato u tankoj košulji!
Ako ti se, brate, čini krivo,
Još evo ti — sa zlata košulja!«
— »»Ne ću, brate, već da mi je zlato;
Ja ću kupit na zlato košulju.««

Grgo Martić, br. 22. *Iz Sarajeva.*

201.

MOMAČKA ŽELJA.

Oj jablane, goro moja!
Prigni grane, moj jablane!
Kud te grane dopirale,
Tuda ovce plandovale.
Prid njima je čobanica,
Na njoj lipa tkaničica,
Ni pletena, ni vezena,
Neg od zlata salivena.
Volij bih je raspasati,
Nego s carem večerati!

Mihovio Pavlinović, II., br. 269. *Slivno.*

202.

MIJO HOĆE ŠOKICU.

S onu stranu Save
Širom trava raste;
Po njoj ovce pasu.
Mijo ovce vraća
U svirku privraća.
Majka Miju viče:
»Ajde kući, Mijo!
Ženit će te majka.
Prosit će ti majka
Vlainju divojku«.
Mijo glavom skreće,
Da Vlainje ne će:
Vlainja je rasla
S Vlasi' pod orasi'.

S onu stranu Save
Širom trava raste;
Po njoj ovce pasu.
Mijo ovce vraća

U svirku privraća.
Majka Miju viče:
»Ajde kući, Mijo!
Ženit će te majka.
Prosit će ti majka
Turkinju divojku«.
Mijo glavom skreće,
Da Turkinje ne će:
Turkinja je rasla
S Turci' na jastuci'.

S onu stranu Save
Širom trava raste;
Po njoj ovce pasu.
Mijo ovce vraća
U svirku privraća.
Majka Miju viče:
»Ajde kući, Mijo!
Ženit će te majka.
Prosit će ti majka
Šokicu divojku«.
Mijo glavom skreće,
Da Šokicu hoće:
Šokica je rasla
S šokci' na sokaci'.

Mih. Pavlinović, II., br. 804. *Andrijevci u Slavoniji.*

203.

TEŠKOM MUKOM DRAGU ZADOBIO.*)

U gori je stina kamenita,
Tude sidi momče jadovito;
Suze roni, a godine broji:
»Evo danas devet godin' dana,
Kako prosim zlato materino;
Zlato prosim, zlato se ponosi.
Dadoh zlatu đerdan ispod vrata;

Zlato hoće, al majka ne dade.
Dadoh majki ćurak do pojasa;
Majka dade, al babo ne dade.
Dadoh babi blago nebrojeno;
Babo dade, al bratac ne dade.
Dadoh bratu đogu od mejdana;
Bratac dade, al seka ne dade.
I seki sam terluke kupio;
Te sam tako, dragu zadobio«.

Ivan Odić, br. 40. *Iz Travnika.*

*) U pjesmi Fra Danijela Bana i Bone Ostoića (br. 17., iz Vareša) kupuje »jadoviti« Ivo bábi čizme do koljena, majci »kumaš-anteriju« (atlasnu haljinu), bratu zelenu dolamu, sestri beaz-anteriju, a rodu čohu nerezanu:

Rod je dade, al — djevojka ne će.
Kad razumi Ivo momče mlado,
Da mu ne će poći dijevojka,
Od žalosti na zemljicu pade.

204.

TRAVU TARE MOMČE I DJEVOJČE.

Procvililа po Ligoću trava,
Pitala ga Leget-voda hladna:
»Što ti cviliš po Ligoću, travo?
Al te taru krave i teoci,
Al te taru ovce na zboj ovce,
Al te taru voli Rajićevi,
Al te taru konji vitezovi?«
Odgovara na Ligoću trava:
»Ne taru me ovce na zboj ovce,
Nit me taru krave ni teoci,
Nit me taru voli Rajićevi,
Nit me taru konji vitezovi,
Već me tare momče i djevojče:
Salko Buljgić i Fata Korića.«

Mih. Pavlinović, II., br. 577. *Ljuti Dolac.*

205.

SARAČEVA MARA.

Sedla konja skeledžija Ivo,
Al mu sedla doma ne bijaše,
Već mu sedlo u sarača bilo.
Al sarača doma ne bijaše,
Već Maruša, sestra saračeva.
Pak govori skeledžija Ivo:
»Moreš li mi sedlo dodavati?«
Ona šuti, ništa ne govori.
Livom rukom sedlo dodavala,
A desnom je lišce zaklanjala.

Bosanski klerici, III., br. 73.

206.

OJ JUNAČE, VJERO I NEVJERO!

Sam se Joza po jezeru voza,
Sam vozio, sam Boga molio:
»Stvor' me, Bože, kraj mora bisera,
Nek me beru primorke divojke,
Nek me meću pod grlo bijelo!
Svaka draga o svome govori,
Samo moja o drugom govori.
Oj, divojko, viro i neviro,
Znaš, kad sam ti gunju donosio,
I uz moju majku pronosio,
I moja je uzdisala majka;
Ubilo te ono uzdisanje!
Oj divojko, viro i neviro,
Znaš, kad sam ti svilu donosio,
I uz moju snašu pronosio,
I moja je uzdisala snaša;
Ubilo te ono uzdisanje!
Oj divojko, viro i neviro,
Znaš, kad sam ti cviće donosio,

I moja je uzdisala seka;
Ubilo te ono uzdisanje!«
 To dočula lipota divojka,
To dočula, pa je govorila:
»Oj junače, viro i neviro,
Ako si mi gunju donosio,
Ja sam gunju pod vanjkuš metala;
Mirisala i meni i tebi.
Oj junače, viro i neviro,
Ako si mi svilu donosio,
Ja sam tebi svilom gaće vezla.
Oj junače, viro i neviro,
Ako si mi cviće donosio,
Ja sam cviće za kosu metala,
A tri struka povrh tvog klobuka.«

Klotilda Kučera, br. 90. *Pjevala Lucija Lukinac iz Otoka.*

207.

UZ DJEVOJKU SRCE VESELIJE.

Soko leti preko Sarajeva,
Traži hlada, gdje će hladovati:
Nađe jelu nasred Sarajeva,
A pod jelom prostrta dolama.
Na njoj sjedi Sumbul-udovica
I djevojka rumena Ružica.
Soko misli mîsli svakojake,
Il će ljubit Sumbul-udovicu,
Al djevojku rumenu Ružicu,
A kad neko odneklena viknu:
»Bolan bio, siv zelen sokole!
Ne pij vode, ne ljub' udovice,
Vet pij vina, a ljubi djevojke;
Od vina je lišce rumenije,
Uz djevojku srce veselije«.

Vinko Palunko, br. 32.
Iz Popova polja u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

208.

TRI GRKINJE.

Pošetale tri djevojke, sve tri Grkinje;
Jedna nosi zlatan đerđef, hoće da veze;
Druga nosi tanko platno, hoće da b'jeli;
Treća nosi sitan biser, hoće da niže.
 Za njim' idu tri momčeta, sva tri Grčeta;
Jedan nosi zlatnu arfu, hoće da svira;
Drugi nosi žute čizme, hoće da igra;
Treći ide, da obljubi sve tri Grkinje.

Fran Milošević, bosanski klerik, br. 16.
Iz Kreševa u Hercegovini; zapisano god. 1863.

209.

NEVJEREN JUNAK NAJLJEPŠI.

Hvalila se narančica vrhom zelena:
»Najljepša sam ja na sv'jetu, jer sam zelena«.
Slušala je jabučica vrhom rumena,
Slušala je i gledala, ter joj govori:
»Ne hvali se, narančice vrhom zelena,
Da s' najljepša ti na sv'jetu, jer si zelena;
Najljepša sam ja na sv'jetu, jer sam rumena«.
 Slušala je djevojčica mlada vjerena,
Slušala je i gledala, ter joj govori:
»Ne hvali se, jabučice vrhom rumena,
Da s' najljepša ti na sv'jetu, jer si rumena,
Najljepša sam ja na sv'jetu, jer sam vjerena«.
 Slušao je mladi junak, i taj nevjeren,
Slušao je i gledao, ter joj govori:
»Ne hvali se, djevojčice, mlada vjerena,
Da s' najljepša ti na sv'jetu, jer si vjerena;
Najljepši sam ja na sv'jetu, jer sam nevjeren«.

Baldo Glavić, str. 3997.
Kazivao Ivo Stjepčević, momak od 40 godina, u luci na Šipanu, a naučio je od Maroja Burića-Marića Šipanjca.

210.

VOJVODINA KLETVA.*)

Oj javore, zelen bore,
Zelen ti se zelenio,
Tanke grane razavio,
Kud ti grane razaprle,
Onud ovce plandovale,
Plandište se upalilo,
Trnula ga lipa Mara,
Trnuć burmu izgubila,
Na vojvodu potvorila.
Vojvoda se kunijaše:
»Nisam, Maro, tako m' Boga,
Tako m' Boga, tako m' tebe,
Oj, tako te poželio,
I tobom se oženio!«

M. Milićević, br. 116. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

*) U Šestićevoj bosanskoj pjesmi (II., br. 44., iz Dažnice, od Ane Pekez-Šestićke) gubi Mara đerdan, pa pokara Ivana, našto joj se on kune:

»Nisam, Maro, tako m' tebe!
Tebe junak ne želio,
Već se tobom oženio!
Kupit ću ti litru zlata,
Salit ću ti oko vrata,
Da ne ljubim gola vrata,
Već da ljubim oko zlata,
Kano pčela oko cvata«.

211.

POSLAT ĆE MU RÛKE U PAMUKU.

Lipa Pava u kovilju spava,
K njoj se Rade kroz kovilje krade:
»Mila Pavo, hoćeš poći za me?«
— »»Hoću Rade, ako majka dade.
Ako li mi ne uzdade majka,

Poslat ću ti rûke u pamuku,
Bilo lice u finom papiru,
Crne oči u rumenom vinu««.
— »Šta će ruke u bilom pamuku,
Kad me pamuk grliti ne more?
Šta će lice u finom papiru,
Kad se papir ljubiti ne dade?
Šta će oči u rumenom vinu,
Kad me vino gledati ne more?«

Marko Petričević, br. 7.
Iz Starih Mikanovaca; pjevala Ceca Baličević.

212.

NE MOŽE SVOJE JADE ISPISATI.*)

Drago dragu knjigu piše:
»Evo tebi, drago moje,
Evo tebi knjige ove!
Piso bi ti i još koju,
Ma ne mogu, drag pokoju;
Ne dadu mi suze moje,
Što po knjizi zgor padaju.
Ja je ne bi ispisao,
Jade moje prekazao,
Da je ingvat[1]) sinje more,
Knjiga mala ramno polje
Da su pera grane od duba!«

Andro Murat, II., br. 9.
Iz Luke na Šipanu; pjevala Kate Murat-Palunko.

[1]) crnilo.

*) U Petra Markovića (br. 57., iz Pleternice, od Jule Kulundžić) ima pjesma:

Da je papir osječka livada,
Da je tinta kutjevačka r'jeka,
Da je pero, kolik' Sarajevo,
Da je pisar iz Zagreba grada,
Ne bi moga raspisao jada!

213.

UBIO BI STRAŽU NA AVLIJI.

Kad sam bio u Mostáru gradu,
Vidio sam jednu lipu mladu;
Obrnu se, okrenu se na me,
Čini mi se, da bi pošla za me.
Pita' bih je,[1]) ne da mi je majka,
Ukra' bih je, čuva mi je straža.
Kleknut hoću, pa ću Boga molit,
Da pošalje kugu srdobolju,
Da se napne majci na srdašce,
Da umori ostarilu majku;
Da odapne strile i gromove,
Da ubije stražu na avliji,
Ne bi l' mlada prvo moja bila.

Mato Ostojić, I., br. 335. *Kazivao Mate Raos iz Medovdolca.*

[1]) prosio bih je.

214.

MOMKU MRSKA UDOVICA.

U Mostaru na Jenjir-pazaru
Prodaje se tursko momče mlado.
Kupuje ga udovica Hajka,
I za nj dala tri tovara blaga.
Kad je bilo noći o ponoći:
»A bora ti, tursko momče mlado!
Ali ti je u dušeku tvrdo,
Ali ti je pod jorganom zima,
Ali ti je niska uzglavnica?«
— »»Nit je meni u dušeku tvrdo,
Nit je meni pod jorganom zima,
Nit je meni niska uzglavnica,
Već je meni mrska udovica.««

Vinko Palunko, br. 37.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

215.

PLIVAJ, TERZIJANE!*)

Platno b'jeli Lelija djevojka
Na kamenu sprama Sarajeva;
Puče kamen na dvoje na troje
I utonu Lelija djevojka.
Žalilo je c'jelo Sarajevo,
Ponajviše Sarajli Ilija!
Od jada je tamburu razbio,
Zlatne žice po putu gubio,
A terzijan u vodu bacio,
Terzijanu tiho govorio:
»Plivaj, toni, zlatan terzijane,
Kao moja Lelija djevojka!«

Mato Zdjelarević, II., br. 89. *Iz Sibinja.*

*) Petar Marković (br. 12., iz Pleternice kraj Požege od Jule Kulundžić) ima pjesmu o istoj Leliji djevojci, samo se na svršetku upleće majka Mijatova stihovima:

»O moj Mijo, moj sine jedini,
Ti s' jedini, ni tebe ne bilo!
I dosad su jauklije mrle
Ali nije te žalosti bilo!«

216.

UKOPAJ ME POKRAJ SRCA SVOGA!

»Cvati, ružo, nemoj opadati!
Boluj, Ahmo, nemoj umirati,
Jer te nemam nigdje ukopati,
Van da bih te u njedrim' kopala.«
Bolan Ahmo dragoj odgovara:
»Bolovat ću, pa ću i umr'jeti.
Nemoj mene nigdje ukopati,
Već me kopaj u tvoja njedarca,
U njedarca, pokraj srca svoga!«

Ivan Zovko, II., br. 168. *Iz Bosne.*

217.

MOJ JAGLUČE, MOJA SIROTINJO!

Draga dragom vezen jagluk dala,
Jagluk dala, pa mu se udala.
Jagluk dere sirotica Ivo,
Jagluk dere, za Marušom vene,
Pa jagluku Ivo govorio:
»Moj jagluče, moja sirotinjo!
Kamo ruke, koje su te vezle,
Medna usta, koja su brojila,[1])
Crne oči, koje su gledale,
Bistra pamet, koja je mislila?
B'jele ruke zagrlit me ne će,
Medna usta poljubit me ne će,
Crne oči pogledat me ne će,
Pamet bistra na me mislit ne će,
L'jepa Maro, da od Boga nađeš!«

Ivan Zovko, IV., br. 242. *Iz Bosne.*

[1]) biva, žice od platna, kad ih je vezla i brojila.

218.

NEKA IMA U ŠTO POGLEDATI!

Tamna noći, puna ti si mraka!
Srce moje još punije jada.
Otkud ne će biti puno jada,
Kad se moja udaje djevojka!
Da bi za kog, ne bih ni žalio,
Već u selo za jarana[1]) moga.
Moj me jaran zove u svatove.
Muka poći, a veća ne poći.
Ako pođem, nagledah se jada,
Ak' ne pođem, ne vidjeh djevojke.
Baš ću ići, pa da ću ne doći.[2])
Lijepo ću sebe opremiti,
Neka ima u što pogledati!

Fra Mirko Šestić, II., br. 25. Iz Vareša u Bosni, od Pave Mikeljevića.

[1]) drug, prijatelj. — [2]) makar se i ne povratio.

III. PORODIČNE

219.

VILIN GRAD.

B'jela vila grad gradila, ni na nebu ni na zemlji,
B'jela vila,
Neg u krajku u oblaku. Na grad stavlja troja vrata,
Na grad stavlja:
Jedna vrata sunca žarka, druga b'jela od mjeseca,
Druga b'jela,
Treća vrata suha zlata. Koja vrata od sunašca,
Koja vrata,
Na ta vila išećuje i niz more pogleduje,
I niz more;
Koja vrata od mjeseca, na ta vila ženi sina,
Na ta vila;
Koja vrata suha zlata, na ta vila ćer udava,
Na ta vila.

Baldo Glavić, str. 3935.
Kazivala Vice Glavić, djevojka iz Luke na Šipanu.

220.

DJEVOJKA SE SUNCU PROTIVILA.

Bila Milka jedina u majke;
Prija sunca na vodu urani,
Prija sunca, pa se suncu ruga:
»Žarko sunce, ljepša sam od tebe,
I od tebe i od brata tvoga,
Brata tvoga mjeseca sjajnoga,
I sestricâ po nebu zvjezdicâ!«
Ode Bogu sunce tugujući,

Ode sunce, pa se Bogu tuži:
»Bože, Bože! što ću sa djevojkom?
Vazdan sjedi, sa mnom se inadi!
Mili Bože, ukroti joj lice!«
— »»Sunce žarko ne budi žestòko!
Ja ću njojzi ukrotiti lice.
Dat ću njojzi rđavoga druga,
Zlu svekrvu, mnogo djeverova,
Pa će njojzi potamniti lice!««

Fran Milošević, bosanski klerik, br. 28.
Iz Kreševa u Hercegovini; zapisano god. 1863.

221.

NALJEPŠI DAROVI.

U gori je jela nesječena,
Pod jelom je voda netočena,
Točila je Ane neprošena.
Gledala je lipog Ive majka,
Govorila lipog Ive majka:
»Ne čin' čina, Anice djevojko!
Ne čin' čina, ne mami mi sina!
U mog sina puno roda ima,
Puno roda, a sve je gospoda,
A ti mlada b'jela ruha nemaš.«
  Govorila Anica djevojka:
»Bora tebi, lipog Ive majko,
Imaš li ti stotinu svatova,
A ja imam stotinu marama.
Starom svatu i vjenčanom kumu,
Njima imam svilene košulje.
Tebi nosim, svekrvice moja,
Bistru pamet i bijele ruke;
Ivi nosim, svekrvice moja,
Ivi nosim pribijelo lice.«

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 113.
Iz Kreševa u Bosni.

222.

SVOJE NOSI, SVOJIM SE PONOSI.*)

Majka Miju na zaglede slala:
»Ajde, Mijo, zàglêdaj djevojku;
Ne gledaj joj zlata oko vrata,
Nit joj gledaj veza uz rukave!
Tuđe zlato nosi oko vrata,
Tuđa seja uz rukave vezla,
Tuđe nosi, tuđim se ponosi.
Već joj gledaj hoda i pogleda,
Kako l' hodi, kako li pogleda.
Makar ona ne imala zlata,
Ne imala zlata oko vrata:
Svoje nosi, svojim se ponosi.«

Ante i Juraj Kušmiš, br. 143.
Iz Roždanika u kotaru novskom, od Kate Kovačević.

---

[1]) U sličnoj Bogdešićevoj pjesmi (br. 29., iz Dragovaca, kraj Oriovca) majka svjetuje sina:

Već joj gledi ruke i pameti:
Zna li presti i iglicom vesti
I još tkati, čunkom promitati?

223.

BEZ PAMETI NIŠTA.

Šetnju šeta Sultan-care,
Suprot njime Vlašić Pavle.
Na Vlašiću košuljica
Sve do pole pirlitana,
A od pole suha zlata.
Pa ga pita Sultan-care:
»Pobratime, Vlašić Pavle,
Otkud tebi košuljica?
Oli ti je kuma dala,
Ol punica darovala,
Oli ljuba doma tkala?«

Besidi mu Vlašić Pavle:
»Gospodare, Sultan-care,
Niti mi je kuma dala,
Nit punica darovala,
Nego ljuba doma tkala.«
Šetnju šeta Sultan-care
Do svog dvora bijeloga,
Pa caricu prikorio:
»Na Vlašiću košuljica
Sve do pole pirlitana,
A od pole suha zlata.«
To carici žao bilo,
Poručuje Pavlovici:
»Kmetinice Pavlovice,
Pošalji mi níto svoje
Nito svoje i brdilo,
I srebrno prometalo!«
Odgovara Pavlovica:
»O carice, gospojice,
Poslat ću ti nito svoje,
Nito svoje i brdilo
I srebrno prometalo,
Al ti ne ću ûmi svoje,
Umi svoje ni pameti.«

Mih. Pavlinović, II., br. 757. *Makarska.*

224.

KAKO ĆE UGODITI RODU.

O zelena zeleniko,
Rano ti si procavćela!
— »N'jesam rano, vr'jeme mi je.
I prije bih procavćela;
Vîle su me polomile,
Dvije sestre pokosile,
Obje su se udomile:
Jedna pošla u Primorje,

Druga ramno u Zagorje.
Koja pošla u Primorje,
Ta je rodu ugodila;
Koja pošla u Zagorje,
Nije rodu ugodila;
Primorkinji poručuje:
»»Primorčice, sestro moja!
Ti si rodu ugodila,
Tvomu vojnu i djeveru,
A ja n'jesam, sestro moja!
Tebe molim, sestro moja,
Pošlji meni svjěta tvoga,
Da bi i ja, sestra tvoja,
Momu rodu ugodila,
Kako i ti, sestro moja.««
Njoj Primorka poručuje:
»Zagorkinjo, sestro moja,
Tebi šaljem svjeta moga:
Docna lezi, ran' ustaji!
Dvor pometi, kosu pleti,
I u dvore nosi vode
I izm'jeni zôve tvoje;
Ti ćeš rodu ugoditi,
Kako i ja, sestra tvoja!«

Andro Murat, II., br. 4. *Iz Luke na Šipanu; pjevala Kate Murat.*

225.

KOJA ĆE UGODITI MAJCI.

Sestra braca na sunašce zvala:
»Hodi k meni, brajne, na sunašce!
Ne zovem te, brajne, na sunašce,
Već te zovem, da te oženimo.
V našem selu tri divojke mlade;
Jedna j', brajne, roda velikoga,
Druga, brajne, puno ruha ima,
Treta j', brajne, sama sobom dobra!«

Bratac svojoj sestri odgovara:
»Bora tebi, draga sele moja,
Ne ženi me za onu divojku,
Koja j' mlada roda velikoga:
Svojim će se rodom ponositi,
Našoj ne će ugoditi majki.
Nit me ženi za onu divojku,
Koja mlada puno ruha ima:
Svojim će se ruhom ponositi,
Našoj ne će ugoditi majki.
Već me ženi za onu divojku,
Koja j' mlada sama sobom dobra,
Našoj oće ugoditi majki!«

Antun Mažuranić, br. 72. *Iz Novog Vinodolskog u Hrv. Primorju.*

226.

TKO JE DOBAR, SVUDA MU JE DOBRO.

L'jepa Mare gorom grede,
Na kudjelju zlato prede,
Na kudjelju od javora,
Na vretence od čempresa.
Za skut joj se cv'ječe djede,
Mare cv'ječu govorila:
»Prođi me se, moje cv'ječe!
Er ja idem tuđu dvoru,
Tuđa bába bábom zvati,
A svoga ću ohajati;[1])
Tuđu maju majkom zvati,
A svoju ću ohajati.«
Govore joj dva djevera:
»Budi, neve, sobom dobra,
Bit će tebi svaka dobra!«

Baldo Glavić, str. 4453.

Kazivao slijepac guslar Gusto Agačić, koji je čuo pjesmu od neke žene na Šipanu.

[1]) othoditi, othajati, ostaviti.

227.

DONIJELA MU CRNE OČI I BIJELO LIŠCE.

Beg Jovan-beg na ćošku sjeđaše,
Vjernu ljübi u krilu držaše;
Na desnu je naslonio ruku,
Pa je ljubi u bijelo lišce,
Pa je Jovo ljubi govorio:
»A bora ti, vjerna ljubi moja!
Hot' li kazat, što te sada pitam?
Što si tako žuta i blijeda:
Al od straha mene gospodara,
Al derući dibu i kadifu,
Al noseći žućahne dukate,
Al od straha mile majke moje,
Al djevera, milog brata moga,
Od sestrice, tvoje zaovice,
Al od moga sluge Milutina,
Al si taka u matere bila?«
Pa je ljuba Jovi govorila:
»A Jovane, mio gospodare,
Nisam 'vaka u matere bila,
Već sam bila b'jela i rumena:
A ja nisam od tvog straha bl'jeda,
Ni derući dibu i kadifu,
A ni tvoje žućahne dukate:
Ni od straha milog brata tvoga,
Ni od zâve od tvoje sestrice,
Ni od tvoga sluge Milutina,
Vet od karbe mile majke tvoje.
Ne zove me svojom nevjesticom,
Vet me zove jednom horjatkinjom:
‚Ti nijesi roda gospojskoga;
Nis' don'jela gospojske darove,
Da daruješ svu moju rodbinu.'«
Onda Jovo njojzi govorio:
»A, ču li me, moja ljübi vjerna!

Kad ti reče mila majka moja,
Da ti nisi roda gospojskoga,
Ni don'jela gospojske darove,
Ti ćeš 'vako majci besjediti:
»»A bora mi, mila majko moja!
Ako nisam roda gospojskoga,
Ma sam došla za gospodičića;
A ja jesam dosta donijela
Tvome sinu, mome gospodaru:
Crne oči, a bijelo lišce.««

Vinko Palunko, br. 26.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala Jele Bukvić.

228.

ZAŠTO SI SE ONDA UDAVALA?*)

Rasla Jela nasred Sarajeva.
Od nje hlada do pô Sarajeva,
Pod njom sjedi kujundžija Jovo.
Jovo kuje rate[1]) na đogina,
Na nevjeste od zlata prstene.
Više njega mlada snaha staše;
Njoj govori kujundžija Jovo:
»A bora ti, moja snaho draga,
Što si tako tanka i visoka?
Ali si se s jelom izvijala,
Ali si se s borom inadila,
Ali moga brata čekajući?«
— »»Moj djevere, kujundžija Jovo!
Ja se n'jesam s jelom izvijala,
Niti sam se s borom inadila,
Nit sam rasla čekajuć ti brata.
Dobro meni u matere bilo;
Hranila me medom i šećerom
Ranije me uvečer l'jegala,
A docnje me ujutru dizala.««
— »A bora ti, moja snaho draga,

Kad ti j' tako u matere bilo,
Zašto si se, snaho, udavala?«
— »»Moj djevere, kujundžija Jovo,
Ja se amo i boljemu nadam:
Od mog svekra dobre zapov'jedi,
Od svekrve dobra svjetovanja,
Od djevera dobra milovanja,
Od zaova dobra odgovora,
Od mog draga, što je meni drago.««

Vinko Palunko, br. 25.
Iz Petrova u Hercegovini; kazivala Jele Bukvić.

---

[1]) konjski nakit.

*) Pavlinović ima sličnu pjesmu iz Podgore (II., 749.), koja se nastavlja i završava ovako:

Kad je Pavle ljubu razumio,
Za sunca je na dušeke liga,
A o suncu s dušeka skidiva;
Nikuda joj izaći ne dade,
Da joj sunce ne prihvati lišce,
Da joj vitar ne pomuti oke.

229.

SAN SANJALA U BOSNI DJEVOJKA.

San sanjala u Bosni divojka,
Da zmaj leti priko polja ravna,
I sa zmajem dva goluba bila,
Za golubi' tice svakojake.
Majka joj je sanak tumačila:
»Što si, ćerko, u sanku sanjala,
Da zmaj leti priko polja ravna,
Ono j' tvoje i milo i drago;
Što su ono dva goluba bîla,
Ono su ti dva kuma vinčena;
Što su ono tice svakojake,
Ono su ti gospoda svatovi.«

Stjepan Ugarković, br. 106. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

230.

NIJE ČALARICA NEGO BILJARICA.

Sinoć dojdoh u neznane dvore,
A jutros me potvorica snađe,
Da je moja čalarica majka,
Čalarica i čarlatarica.
Nije moja čalarica majka,
Već je moja biljarica majka;
Sinoć mi je troje bilje dala:
Jedno bilje: slušati svekrve,
Drugo bilje: pazit diverove,
Treće bilje: učit zaovice.

Mih. Pavlinović, II., br. 705. *Iz Skoplja u Bosni.*

231.

DOMIŠLJATA DJEVOJKA.

Divojka je crnu goru klela:
»Crna goro, cvala, ne rodila,
Jer me majka priko tebe daje,
Priko tebe u neznanu zemlju,
A od roda nikoga ne šalje,
Niti šalje, nit mi poručuje,
Samo jednog tuđina junaka!
Ne će tuđin pravo kazivati,
Što mi moja poručuje majka.
Ali ja sam roda domišljata,
Ja se mogu dosititi sama,
Što bi meni poručila majka:
»»Slušaj svekra kano babu svoga,
Svekrvicu kano milu majku,
Diverove kano braću svoju,
Zaovice kano i sestrice,
Boj se vojna kô u litu groma,
Jer će vojno borme udariti
Kô u litu munja opaliti!««

Iz starog rukopisa Tome Kraljevića, str. 113. *Iz Požege.*

232.

DE TUMAČI, ŠTO TAJ SANAK ZNAČI!

Zora rudi, majka kćerku budi:
»Ustaj, srce, granulo je sunce!«
Zora svita, majka kćerku pita:
»Kćeri mila, što si noćas snila?«
— »» Majko moja, l'jep sam sanak snila:
Sve oltare i svilene dare,
Sve prstenje i v'jence zelene,
Ružmarine, vjenčane haljine,
Kalopera, ručnoga djevera,
Mnoge svate, gdje nas kući prate,
Mene mladu mladoženji dadu.
Mila mati, ti ćeš bolje znati,
De tumači, što taj sanak znači!
I da l' biva, što se u snu sniva?««

Dragutin Peternek, II., br. 31.
Iz Privlake kotara brodskoga.

233.

JA POD BRDO, A SUNCE NAD BRDO...

Ja pod brdo, a sunce nad brdo,
Ja na brdo, a sunce za brdo,
Al na brdu zaspala djevojka.
Pod glavom joj snopak djeteline,
U njedrim' joj dva b'jela goluba,
U krilu joj šareno ljeljenče.
Ja djevojci tiho besjedio:
»Oj, bora ti, lijepa djevojko,
Što će tebi snopak djeteline?
A što će ti dva b'jela goluba,
I u krilu šareno ljeljenče?«
Meni cura tiho odgovara:
»Hajd, ne luduj, momče neženjeno
Meni treba snopak djeteline,
Trebaju mi dva b'jela goluba

I treba mi šareno ljeljenče.
Ja imadem dragog u mahali
Pa mi dragi dobra konja jaha:
Konju dat ću snopak djeteline,
Dragom draga dva b'jela goluba,
Pa ću njemu njiha pokloniti.
A što imam šareno ljeljenče,
Ima dragi milu majku svoju:
Ljeljenče ću majci pokloniti,
Zabaviti majku svog dragoga,
Dok uzimam čedo prinejako;
Nek se more s njime zabavljati!«

Fra Mirko Sestrić, II., br. 11.
Iz Plehana u Bosni, od Lucije Andrijanić.

234.

MARIJANOVA ZMIJA.

Ban Marijan dugu njivu ore,
Od Đakova, pa do Ivankova.
Izoro je zlaćenu jabuku,
Pa umoto u svilnu maramu,
Pa ju meće sebi za njedarca,
Pa on ide staroj miloj majki.
Al govori bane Marijane,
Al govori staroj miloj majki:
»Vadi, majko, zmiju iz njedara!«
— »»Ne ću, sinko, makar te ujela!««
Pa on ide svojoj miloj seki:
»Vadi, seko, zmiju iz njedara!«
— »» Ne ću, bajo, makar te ujela!««
Pa on ide privijernoj ljubi:
»Vadi, ljubo, zmiju iz njedara!«
Odgovara privijerna ljuba:
»Vadit ću je, makar me ujela.«
Pa izvadi zlaćenu jabuku.

Marko Petričević, br. 33. *Iz Starih Mikanovaca.*

235.

MATI UČI KĆERKU PAMETI.

Koliki je litni dan do podne,
Ja sam s dragim na stogu kopala;
Ja govorim, on govorit ne će,
Ja se smijem, on se smijat ne će;
Ja se na njeg jabukama bacam,
A on na me ni kamenom ne će,
Kameno mu srce materino,
Koja ga je tomu naučila!
Jer ga nije pameti učila?
A mene je moja mila majka
A mene je pameti učila:
»A ti budi, moja kćerko draga,
A ti budi hlađana vodica,
On će biti živa žeravica.«

Mihovio Pavlinović, II., br. 228. (Dobio od Luke Ilića).
Mačkovac.

236.

SIROČE ŽELJNO MATERE.

Pala rosa oko Segedina,
Severina oko Temišvara;
Gazila ju bosa Mandalina.
Vrh nje lete tri vrana gavrana,
Al govori lipa Mandalina:
»Oj, bora vam, tri vrana gavrana,
Jeste l' vid'li sirotu nejaku,
Jeste l' vid'li, jeste l' za nju čuli:
Je li bosa, je li gologlava,
Je li žedna, je li majke željna?«
Al govore tri vrana gavrana:
»Vidili smo sirotu nejaku;
Nit je bosa, nit je gologlava,
Nije žedna, već je majke željna.«

Josip Lovretić, br. 38. *Iz Komletinaca u Slavoniji, od Anke Lukić.*

237.

KOVAČEVA MANDALJENA.

Kovačeva Mandaljena,
Kud god hodi, Boga moli,
Da joj Bog da dobrog vojna,
I u vojna puno roda,
Kada pojde u rod majki,
Da imade s kime poći.
Što molila, namolila.
Kad je pošla u rod majki,
Dva djevera konje prežu,
A dva hoće s njome poći;
Dvi jetrve kolač mise,
A dvi hoće s njome poći;
Dvi zaove biser nižu,
A dvi hoće s njome poći.
Svekar sjedi, pa besjedi:
»Mando moja, snaho moja,
Koga vidiš, pokloni se,
Koga sretneš, ukloni se!
Svatko će te pohvaliti:
Blago dvoru, u kojem si,
I junaku, za kojim si!«

Nikola Tordinac, br. 32.
Kazivala Erža Horvat, djevojče iz Vršende kraj Pečuha.

238.

PRVO ČEDO.

Majka Harslu u gori rodila,
U gorici kod bilih ovaca,
Bila vila u svilu povila,
Pčelica ga medom zadojila.
Donila ga dvoru bijelome,
Pa dozivlje svoga Age majku:
»Dušo moja, moga Age majko,
Na ti, majko, tića od sokola!«

Kad to vidi stara svekrvica,
Ona sađe na mermer-avliju,
Pak uzimlje svoju nevu dragu,
Pa je vodi na bijelu kulu,
Pa njoj stere dušek po dušeku,
Pa njoj meće jorgan po jorganu,
Još joj muti od meda šerbeta,
A u onoj od zlata maštrafi:
»Na se napij, moja neve draga!«
Čedo meće u šimšir-bešiku.
Ta se béša na moru kovala,
Kovalo je do tri kujundžije,
Kovalo je tri godine dana;
Jedni kuju, drugi pozlaćuju,
Treći meću vedro ogledalo
I suviše vàrak[1]) na bešiku.

Mato Zdjelarović, br. 126.

---

[1]) varak, žik, šik, klobòdan (Flittergold, Rauschgold).

239.

NISAM UKRADENA.

Ivo ljubu priko kola kara:
»Što se, ljubo, s djeverovi karaš?«
Ljuba Ivi tiho odgovara:
»Nije, Ivo, nije, dušo draga!
Men' djeveri ovako govore,
Ne vele mi: snašo dovedena!
Već mi vele: snašo ukradena!
Hvala Bogu, nisam ukradena:
Za sunca sam iz svog dvora pošla,
Po mjesecu u Ivin dvor došla
Donela sam sunce za njedarci,
Mjesečinu za tanki rukavi,
Struk ružice za mrkim kosama.«

Mato Zdjelarović. *Iz Sibinja.*

240.

ZA SUNCA SAM IVI U DVOR DOŠLA.

Ivo ljubu u ložnici kara:
»Što se, ljubo, s mojom braćom karaš,
I starici majki odgovaraš?«
Al govori Ivanova ljuba:
»Nije, Ivo, nije, željo moją,
Nije, Ivo, imena mi moga,
Imena mi i moga i tvoga!
Meni moji djeverovi kažu,
Ne vele mi: snaho dovedena!
Već mi vele: snaho ukradena!
Hvala Bogu, ukradena nisam;
Za sunca sam ja od majke pošla,
I za sunca Ivi u dvor došla.«

Marko Petričević, br. 27.
Iz Starih Mikanovaca, od Cece Baličević.

241.

DVORI SAMOTVORI.

U Ivana dvori samotvori.
To se čulo do carevih dvora,
Pitao ga care gospodine:
»Je l' istina, Senjanine Ivo,
Da s' u tebe dvori samotvori,
Pokriveni iver po iveru,
Pomošćeni kamen po kamenu,
Tavanice i srebro i zlato?
Još se pûsti za suncem okreću,
I pred dvori zelena livada?
Po njoj pase devet paunova,
I za njima devet paunica,
I porèd njih devet paunčadi,
I pred njima starka paunica,
A pram njima mudra vidra igra?«

Odgovara Senjanine Ivo:
»Istina je, care gospodine,
Da s' u mene dvori samotvori.
Što je ono devet paunova,
Ono j' mojih do devet sinova;
Što je ono devet paunica,
Ono j' mojih do devet snašica;
Što je ono devet paunčadi,
Ono j' mojih devet unučadi;
Što j' pred njima starka paunica,
Ono j' moja stara mila majka;
Što pram njima mudra vidra igra,
Ono j' moja previjerna ljuba.«

Mih. Pavlinović, II., br. 747. *Gradiška.*

242.

IVAN-BEGOVICA.

Kolo vodi mlada Nikinica,
Kolo vodi, a pjesme izvodi.
Izvodila svojoj jetrvici,
Jetrvici Ivan-begovici:
»A Boga ti, Ivan-begovice,
Da se ženi moj Nikola na me,[1])
Kô se ženi tvoj Ivan-beg na te,
Ja bih kulu ognjem zapalila,
A djevojku u more bacila!«
Govorila Ivan-begovica:
»Ne sili se, moja jetrvice!
Lako ti je tako govoriti:
Imaš majku, imaš razgovora,
Imaš bábu, imaš ogovora,[2])
Imaš brata, imaš diku svoju,
A ja mlada nigdi nikog nemam,
Dolič [3]) Boga i Ivan-beg svoga.«
Ona misli, da nitko ne čuje,
Al to čuje beže Ivan-beže;

To je njemu vrlo milo bilo.
Uze ljubu po svilenu pasu,
Pa je meće u meke dušeke,
Pa je ljubi tri bijela dana;
Da ko broji, bi i više bilo.

D. Popović, br. 17. *Iz Bišća u Turskoj Hrvatskoj.*

[1]) da uzima pored mene još jednu ljubu. — [2]) imaš, tko će te braniti. — [3]) osim.

243.

SKOVAT ĆEMO VIJENCU RESE.

»Oj nevenko, moj nevenko,
Jadna ga se nevenkala!
Gdino sinoć hladovasmo,
Ostaše mi vincu rese,
Vincu rese titrejike!«
  Tišila je dva divera:
»Budi dobra majci našoj!
Vincu rese skovat ćemo,
I svako će dobro biti.
Ne budeš li majci dobra,
I te ćemo raskovati.«

Mih. Pavlinović, II., br. 691. *Vrhgorac.*

244.

PROĐ' SE, KĆERI, ČELA OBLAČINE!

Kad je moja umirala majka,
Moja me je svitovala majka:
»Prođ' se, kćeri, onoga junaka,
U koga je čelo oblačina:
Puno radiš, malo mu se čini.
Hajde, kćeri, onomu junaku,
U kojeg je čelo misečina;
Malo radiš, puno mu se čini.«

Mih. Pavlinović, II., br. 752. *Skoplje u Bosni.*

245.

SESTRE NE IMALE BRATA.

Dvi sestrice brata ne imale,
Pa ga vìle od bijele svile.
Kosti su mu drvo javorovo;
Crne oči dva kamena draga;
Obrvice s mora pijavice.
Prid njega su jesti donašale:
»Pij i jedi, pa nam probisedi!«
Al govori drvo javorovo:
»Nij' me majka od srca rodila,
Već me seke od milosti stekle.«

Klotilda Kučera, br. 77. *Pjevala Kata Lukić iz Komletinaca.*

246.

SESTRE OŽENILE BRATA OD SVILE.

Dvi su drúge jedno drugovale,
Lipa Ana i Davida mlada;
Al su drúge sjerotice bile,
Ne imale ni oca ni majke;
Nikog nisu do Boga imale,
Ni sestrice ni brata jedina.
Dvi su druge brata ne imale,
Od b'jele ga svile savijale,
Lipo su mu ime nad'jevale:
Lipi Ivo, jedini u majke,
Pak su onda drúge besjedile:
»Da mi bratu tražimo djevojku!«
Tražile ju tri godine dana.
Kad prođoše tri godine dana,
Nađoše mu gizdavu djevojku,
Po imenu sjeroticu Maru:
Oženiše jedinog u majke.

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 13.
Iz Kreševa u Bosni.

247.

TEŠKO SESTRI BEZ BRATA, A BRATU BEZ SESTRE.

U Budimu gradu čudno čudo kažu;
Zlo je po junake, gore po divojke.
Junacima kažu tanku pređu presti,
Tanku pređu presti i s iglicom vesti,
Sa iglicom vesti i platno biliti.
Divojkama kažu Budim-grad zidati,
Budim-grad zidati, drume nasipati.
Sretan onaj bratac, koji seku ima!
Seka će za braca tanku pređu presti,
Tanku pređu presti i s iglicom vesti,
Sa iglicom vesti i platno biliti.
Blago onoj seki, koja ima braca!
Bratac će za seku Budim-grad zidati,
Budim-grad zidati, drume nasipati!

Luka Ilić, I., br. 436. *Zapisao Stanko Ovničević.*

248.

SESTRINE SUZE ZA BRATOM.

Sinoć pismo u Dubicu dođe,
Da se kupe mlađani soldati.
U subotu vazdan se kupili,
U nedilju rano polazili.
Nekog prati i otac i majka,
A nekoga bratac i sestrica,
A nekoga previjerna ljuba,
A Nikole nitko ni odakle.
Pratila ga sestrica Jelica,
Pratila ga do sinjega mora.
Suzama je more zamutila,
A s jaukom šajke sustavila.
Kad viđoše mlađani soldati,
Oni mole cara gospodina:
»Bora tebi, care gospodine,
Daj pusti-der mila brata seki,

Ne bi l' nam se more razbistrilo,
I lagane šajke pokrenule!«
Kad to čuo care gospodine,
Pustio je mila brata seki;
Nama' se je more izbistrilo,
I lagane šajke pokrenule.

Josip Ciganović, br. 119. *Iz Zrinja.*

249.

KOPČIĆ KUCA, DA FATU DOKUCA.

Kopčić kuje na moru sahata,
Kopčić kuje, daleko se čuje.
To začula Fatušina majka,
Govorila Fatuši djevojci:
»Čuješ, Fato, Kopčića sahata,
Gdje se kuje, kako li se čuje!«
Nato majci besjedila Fata:
»Čuješ li me, moja mila majko!
Ono Kopčić ne kuje na moru,
Niti kuje, nit kuca sahata,
Jer je davno sahat sakovao,
Već on kuca, da mene dokuca.«

Ivan Zovko, I., br. 30. *Iz Hercegovine.*

250.

OVAKU ME ODGOJILA MAJKA.

Kolika je zelena livada,
Zabranjena, al neograđena,
U njoj malo s'jena pokošena,
Po njoj kupi djever i snašica;
Djever kupi, a snašica plasti.
Djever snaši tiho progovara:
»Oj snašice, b'jela golubice!
Il si rasla bora gledajući,
Il jablana drva visokoga,

Il iz bašče rumene ružice?«
Snašica mu tiše odgovara:
»Oj djevere, zlaćeni prstene,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Nit sam rasla bora gledajući,
Nit jablana drva visokoga
Nit iz bašče rumene ružice,
Već je mene odgojila majka:
Do ručka mi rani ručak dala,
Do užine užinat mi dala,
Do večere ranu večericu;
Za sunca me u ložnicu slala,
A po suncu iz ložnice zvala.«

Marko Petričević, br. 25.
Iz Starih Mikanovaca, od Cece Baličević.

251.

ŠTA L' IMADE, ŠTA L' DJEVOJCI DADE?

Svaku večer majka Ivu kara:
»Sine Ivo, živ majki ne bio!
Što god steče, sve divojki dade.«
Al je Ivo majki govorio:
»Oj gospojo, moja mila majko!
Šta l' imado', šta l' divojki dado'?
Dva đerdana crvena merdžana,
Oku svile i tri litre zlata,
Dva kaftana od zelene svile,
I tkanicu srebrom okovanu,
I mendžuške od suvoga zlata,
I pačmage srebrom obaljane.
O gospojo, moja mila majko,
Pa, to li su dari divojački?
Nisu, majko, ni vidili dara,
Što junaci divojke daruju.«

Iz starog rukopisa (oko god. 1796.) Tome Kraljevića, str. 111.
Iz Požege.

252.

JEDINAC I JEDINICA.

Oj Bojano, zèlenâ livado!
Što si tako zelèna polegla?
— »Kako ne bi' zelena polegla!
Sinoć su me tri ljeljana prešla,
Jutros rano devet djevojaka,
Svaka nosi po srp na ramenu.
One žanju travu svakojaku,
Ponajviše sitnu djetelinu,
Pa je nose pred bracine konje:
Jed'te, griz'te, bracini konjići!
Dalek ćete putak putovati,
Dalek putak dvoru Smiljaninu,
Gdje Smiljana perom dvore mete,
Za njom majka stolove metala;
Na stolove šarene jagluke,
Na jagluke crvene jabuke,
Na jabuke po struk bosioka.
Tu će nam se bratac oženiti,
I uzet će Smiljanu djevojku.
Smiljana je jedina u majke,
A bratac je jedini u seje!«

Ante i Juraj Kušmiš, br. 57.
Iz Roždanika u požeškoj županiji, od Kate Kulić.

253.

KLETVA USLIŠANA.

Majka Mihu rano dozivala:
»Ne živio! Gdje si sinoć bio?
Bog g' ubio, tko je s tobom bio!«
Al je Miho majci besidio:
»Ja sam, majko, na Šipanju bio;
Tri divojke u gradu vidio.«
Al je majka Mihi besidila:

»Ne živile! Koje su to bile?«
— »»Jedna, majko, tanka i visoka.
Druga, majko, bila i rumena,
Treća, majko, crne oči ima;
Ona mi je srce izranila.««
— »Biži, sinko, da vrat ulomila!«
— »»Majko moja, sa srdašca moga!««
— »Biži, sinko, zmija je ujila!«
— »»Ja joj, majko, ljuta zmija bio!««
— »Biži, sinko, voda je odnila!«
— »»Majko moja, na me je nanila!««
— »Hajde, sinko, dovedi je doma!«
— »»To sam, majko, i molio Boga,
Da mi rečeš: dovedi je doma.««

Mih. Pavlinović, II., br. 697. *Drvenik u Dalmaciji.*

254.

TI ĆEŠ, SEKO, DARAK PODIJELITI.

Što se bili u Prolom-planini?
Il su snizi, il su labudovi,
Il su bule posterale platno?
Gledala je careva sestrica,
Gledala je, pa je govorila:
»Mili Bože i mila Marijo!
Što se bili u Prolom-planini?
Il su snizi, il su labudovi.
Il su bule posterale platno?«
Al govori care gospodare:
»Ne budali, moja mila seko!
Da su snizi, davno b' okopnili;
Da s' labudi, davno b' odletili,
Da su bule platno posterale,
Davno bi ga bule pokupile.
Već su ono kićeni svatovi.«
Al govori careva sestrica:
»Mili Bože i mila Marijo!

Čiji će ih dočekati dvori,
Čija braća konje poprimati,
Čija snaša kruha zamisiti,
Čija seka darak podiliti?«
Al govori care gospodare:
»Ne budali, moja mila seko,
Tvoji će ih dočekati dvori,
Tvoj će bratac konje poprimati,
Tvoja snaša kruha namisiti,
Ti ćeš, seko, darak podiliti.«

Klotilda Kučera, br. 89. *Kazivala Lucija Lukinac iz Otoka.*

255.

BRATOVI KONJIĆI.

Polegla je šenica bilica
Ća odatle do Novoga grada;
Nju mi žanju junak i divojka,
Junak s kosun, a divojka srpun[1]),
Zlaton kosun, belimi rukami.
Zlatin srpun, belimi rukami.
Kaj nažanju, se[2]) pred konje daju:
»Jite, pite, bratovi konjički!
Jutri bu van[3]) dalek putovati;
Dalke pute po nevistu mladu,
Sez[4]) tri gore, gore su visoke,
Sez tri vode, vode su gliboke[5]),
Sez tri polja, polja su široka!«
Kada dojdu k divojkinu dvoru,
Pod konjičkun noge potancuju,
A junaku srce zaigruje,
Na divojki venčac ponihuje.

Rudolf Strohal, I., br. 41. *Iz Stativa kraj Karlovca.*

[1]) kosom i srpom. — [2]) sve. — [3]) vam. — [4]) kroz (črez, čez). — [5]) duboke.

256.

ANDRO DRENJANIN BIRA DJEVOJKE.

Igra kolo u dolu u hladu,
U zelenoj Marinovoj bašči.
Otud ide Andro Drenjanine;
Stade kolo Andre gledajući,
Al govori Andro Drenjanine:
»Nisam došo ja kola stavljati,
Već sam došo divojak' gledati.
Čija j' seka u bijelom perju,
Čija li je u žutomu smilju,
Čija j' seka u zelenom vincu?«
Al govori Nikola iz kola:
»Moja j' seka u zelenom vincu,
Posestrima u žutomu smilju,
A stričevka u bijelom perju.«
Al govori Andro Drenjanine:
»Tvoja seka — moja virna ljuba,
Posestrima — za moga sestrića,
A stričevka — za moga stričića.«

Josip Vidaković, br. 310. *Iz Garčina.*

257.

MAJKA SEKE U BOGATSTVO DALA.

Rasla jela nasred Sarajeva
U visinu do vedroga neba,
U širinu do kraj Sarajeva.
Razmetala grane na tri strane,
Kô 'no ona Ivanova majka,
Kô 'no ona ćeri razudala:
Maru k moru, a Janju k Dunavu,
L'jepu Mandu Carigradu b'jelom.
Kad je stala Ivana ženiti:
»O Ivane, drago d'jete moje,
Jesi l' zvao seke na veselje?«

— »»A bora ti, ostarila majko,
Jesam zvao seke na veselje.
Koju s' dala u Budim za bana,
Po onu sam listak-knjigu slao;
Koju s' dala u Zadar za kralja,
Po onu sam konja i sokola;
Koju s' dala Carigradu b'jelom,
Po onu sam mlađan junak išo.
O bora ti, ostarila majko!
Ti si seke u bogatstvo dala:
Na me seke ni gledati ne će!«

Matija Pajić, br. 34. *Iz Banjaluke.*

258.

NEVOLJNI VOJNO.

Dvi su drúge virno drugovale,
U jednoj se vodi umivale,
O jedan se peškir otirale,
Onu vodu za bor zalivale:
»Rasti bolje, moj zeleni bore!«
Nato biše seljani pizmeni,
Pa govore poredom seljani:
»Jal' hajdemo bore rasaditi,
Jal' dvi virne druge razudati!«
Ne mogoše bore rasaditi,
Već dvi virne druge razudaše;
Jednu daše, gdi sunce izlazi,
Drugu daše, gdi sunce zalazi.
Drúga drúgi po zvizdi poruči:
»Draga drûgo, jesi l' se obikla?«
Druga drugi po zvizdi odruči:
»Draga drugo, jesam se obikla;
Sve je meni slično i obično:
Svekar mi je kô rođeni ćako,
Svekrvica kô rođena majka,
Djeverovi kô rođena braća,
Zaovice kô rođene seke,

Samo mi je po nevolji — vojno.
Mi žanjemo na jednome slogu;
Ja govorim, on govorit ne će,
Ja se smijem, on se smijat ne će;
Ja se bacam zelenom jabukom,
A on na me ni kamenom ne će,
Kameno mu srce materino,
Koja ga je onaka rodila,
Pa ga nije kô i mene majka!«

Mato Zdjelarović, I., br. 42.

Odvorci u oriovačkom kotaru. Kazivala baba Mara Grgurević.

259.

CVIJET-SNAŠA PROCVALA I OPALA.

Navrh sela dva jasena,
Pod njim' sjedi lipa Mara,
Kose gladi i govori:
»Mili Bože i Marijo!
Ja imadoh jednu seku,
Jednu seku jedinicu;
U petak je isprosiše,
U subotu odvedoše,
U nedilju glas mi dojde,
Da ja idem svojoj seki.
Kad ja dojdoh svojoj seki,
Moja seka mrtva leži,
Mrtva leži pod pokrovom.
Viš' nje sjela dva djevera,
Lipu pjesmu zapjevala:
Oj snašice, rano cviće,
U petak te posijasmo,
U subotu ponikalo,
U nedilju već procvalo,
Već procvalo i opalo!«

Mato Zdjelarović, II., br. 100. *Iz Sibinja.*

260.

SESTRA PRODALA BRATA.

Gdino sinoć sunce počivaše,
Ondi sestra brata prodavaše:
Za dram svile i za ogledalo.
To se seki žao učinilo,
Od obraza suze oborila,
Pa je milom bratu govorila:
»Moj brajane, moje milovanje,
Žao meni, moj brate jedini,
Žao meni prigoriti tebe.«
Al je sestri bratac besidio:
»Dala si me i poklonila me.
Seko moja, ne vraćam se više.«

Mih. Pavlinović, II., br. 767. *Duvno.*

261.

PROMRZLA NEVJESTA.

Kad Milići seku udavaše,
Trista ovnov' sevap[1]) učiniše,
Da im seka zdrava goru pr'jeđe.
Bog im dao, zdravo goru pr'jeđe.
Kad su bili na pô polja ravna,
Udri kiša, udri susnježica,
Primrze se duvak za košulju,
A košulja za bijelo t'jelo.
Kad dođoše u prib'jele dvore,
Svi svatovi u gornje čardake,
A nju hudu u studenu kulu.
K njoj dolazi stara svekrvica,
Ne pita je: jes' ozebla, nevo?
Već joj gleda zlata ispod vrata:
»Čudna blaga, ma ako je tvoje!«
Svekra ode, zaovica dođe,
Ne pita je: jes' ozebla, nevo?

Već joj gleda veza uz rukave:
»Čudna veza, ako si ga vezla!«
Zâva ode, a jetrva dojde,
Ona nosi sina u naručju:
»Pitaj, sine, je l' ozebla strina.«
Progovara mlada nevjestica:
»Hvala tebi, moja jetrvice,
Kad si mene za to upitala.«
To izusti, a dušicu pusti.

Fra Mirko Šestić, II., br. 50.
Iz Plehana kraj Dervente, od Mande Krištić.

[1]) zadužbinu.

262.

ŠTO SI MOJE ČEDO IZUJEDO?

Moja majka moga diku klela:
»Huljo jedna i obješenjače!
Što si moje čedo izujedo?
Juče bilo b'jelo i rumeno,
A danas je modro i zeleno!«

Stjepan Krznarić, br. 38. *Iz brodske okolice.*

263.

ZAR VI NISTE NIKAD MLADE BILE?*)

Rano rani Kata za goricu,
Za goricu na ladnu vodicu;
Za njom idu tri Filipovića.
Jedan Kati bilo lice ljubi,
Drugi Kati zlaćen prsten daje.
Treći Kati ružmarinak daje.
To gledala lipe Kate strina.
Kad je došla lipa Katarina,
Al govori lipe Kata strina:
»Draga nevo, lipe Kate majko,
Ne daj Kati samoj na vodicu!
Za njom idu tri Filipovića;

Jedan Kati bilo lice ljubi,
Drugi Kati zlaćen prsten daje,
Treći Kati ružmarinak daje.«
Al govori lipa Katarina:
»Ne budali, i majko i strino!
Zar vi niste nikad mlade bile?
Zar vi niste nikoga ljubile?«

Dragutin Gazdović, br. 7. *Iz Komarnice u Slavoniji.*

*) I u Kušmiševoj pjesmi (br. 97., iz Roždanika u požeškoj županiji, od Ruže Kulić) rano rani lijepa Katarina na bunar na vodu, ali nju sreću samo dva junaka, od kojih joj jedan rosno cvijeće daje, a drugi joj bijelo lice ljubi. To vidjeli i otac i majka i uzeli je karati. Al govori lijepa Katarina:

»Boraj vama, i tata i mama,
Zar vi niste nikad mladi bili?
Zar vi niste tuđina ljubili?
Zar vam nije tuđin mio bio?«

264.

PRVI SEVDAH.

Urodila tunja Atlagića,
Brala ju je zâva i nevista;
Neva blida, a zava rumena,
Pa je zâva nevi govorila:
»Što si blida, draga snaho moja?
Al si blida ti u majke bila,
Al poblidi, kako k nama dojde?«
— »»Nisam blida ja u majke bila,
Već poblidih, kako k vama dojdoh,
A za onim najprvim sevdahom.[1])
Pojdi, zâvo, za prvog sevdaha,[2])
Ne bi l' sevdah k nama dohodio,
Ne bi l' ja ga u ruku ljubila,
Ne bi l' mome lakše srcu bilo!««

Mihovio Pavlinović, II., br. 513. *Travnik.*

[1]) prvi ljubavnik. — [2]) udaj se za mog prvog ljubavnika.

265.

TVOJ SE BABO TRI PUTA ŽENIO.

Asan-aga, zaludu ti hvala!
Kad se žëni, jer se në oženi?[1])
Tvoj se babo tri puta ženio,
Sva tri puta glavitom djevojkom,
A ti jednoč i to udovicom!

Fra Mirko Šestić, II., br. 68.

Iz nekog starog bosanskog rukopisa, što ga je sabirač našao u župi Žeravac u Bosni.

[1]) kad si se već ženio, zašto se nisi oženio pristalom djevojkom?

266.

PROKLETA SVEKRVA.

Stipo konja kraj mehane voda,
Za njim ljuba drimajući hoda.
Stipo svojoj ljubi govorio:
»O Ljubice, draga ljubo moja,
Il je tebi kratka noćca bila,
Ili ti je čedo priplakalo?«
— »»Nije meni kratka noćca bila,
Niti mi je čedo priplakalo;
Tvoja mati zla je i prokleta.
Do ponoći večerat ne dade,
Od ponoći na vodicu šalje.
Sretaše me vuci i hajduci;
Vuci mi se s puta ukloniše,
Hajduci se ni skrenuti ne će.
Laćaju me za tanke rukave,
Bacaju me u travu zelenu;
Skidaju mi devet prstenova,
Što je dalo devet djeverova,
I desetu burmu pozlaćenu,
Što je drago od milosti dalo!««

Mato Zdjelarović, I., br. 54.

Odvorci. Kazivala baba Mara Grgurević.

267.

ŠTO JE ZA ŠTO.

Izvir-voda izvirala
Iz korina biberova,
Iz korita boritova,[1])
Svako trunje nanosila,
A najpotle đemir-lađu,
I u lađi đemir-kulu,
I u kuli tri postelje.
Na njim' side tri gospoje;
Svaka svoga sina lila,
Svaka svome ime dila,
Najstarija govorila:
»Ja ću svome »misečina«;
Ona sridnja govorila:
»Ja ću svome »žarko sunce«,
Najmlađa je govorila:
»Ja ću svome »medna rosa«;
Medna rosa za pšenice,
A pšenica za pogače,
A pogača za kolače,
A kolači za divojke,
A divojka za junaka,
Za junaka, rodila ga majka!«

Mih. Pavlinović, II., br. 687. *Gučja Gora, selo kod Travnika.*

[1]) borova.

268.

MUŠKA RUKA.*)

Resla jela posrid Sarajeva,
Od nje hlada i po Carigradu.
Pod njom side careve delije,
Pod njom side bratac i sestrica
Seka bratu veze maramicu,
Bratac seki kroji anteriju.
Pa je seka bratu besidila:

»O Ivane, moj mili brajene,
Gusto meći puca niz nidarca,
Nek ne može muška ruka ući!«
To ju sluša nevistica mlada,
Nevistica ljuba Ivanova,
Pa je njojzi riči besidila:
»Ne budali, mog Ivana seko!
Još su gušća moja puca bila,
Al je ušla tvoga brata ruka.
Nema sponjke ni puceta zlatna,
Koj' bi mušku ruku odvratio!«

Mate Ostojić, II., br. 200.
Pjevala Mare Roščić, krčmarica iz Grabovca.

*) U sličnoj pjesmi fra Danijela Bana i Bone Ostoića (br. 18., iz Sarajeva) govori brat sestri:

Moja seko, vrlo ti si luda!
Kada junak stane ašikovat,
On ne gleda na prsima pucâ:
Meće ruku, gdi je njemu drago,
Ter prosipa puca niz njedarca!

269.

DJEVOJKA HRANI TRI SOKOLA.

Lipa Mara tri sokola hrani;
Jednog hrani miskom[1]) i hamberom,
Drugog hrani bijelim biserom,
Trećeg hrani dušom divojačkom.
Kojeg hrani miskom i hamberom,
Onog hrani svekru i svekrvi;
Kojeg hrani bijelim biserom,
Onog hrani zâvi i diveru;
Kojeg hrani dušom divojačkom,
Onog hrani sebi i dragome.

Mih. Pavlinović, II., br. 729. *Vitez.*

[1]) sabirač zapisuje: »Valjda miriskom, jer pjevačica kazivaše: nekakav veliki mirluh«.

270.

KAKO DRAGA BUDI.

Na dvoje se sunce razdvojilo,
Priko gore u Ivine dvore.
U tim dvorim' nigdi nikog nema,
Već sam Ivo u dušeku spava,
Iznad njeg se tiho draga šeće,
Tiho šeće, da ga ne probudi.
Ne budi ga rukom ni rukavom,
Već ga budi od bisera granom:
»Ustan', srce, granulo je sunce!«

Mih. Pavlinović, II., br. 728. *Orašje kod Travnika.*

271.

UDAJA UDOVICE MARTE.

Il grom grmi, il se zemlja trese,
Il s' udaje udovica Marta?
Nit grom grmi, nit se zemlja trese,
Već s' udaje udovica Marta,
I ostavlja dvoje siročadi.
Kad su oni isprosili Martu,
Pa ju vode na gornje čardake,
Otud idu dva vrana gavrana,
Al govori udovica Marta:
»Boga vama, dva vrana gavrana,
Kog ste grada, kog tražite jada?
Letite li od Grahova grada?
Jeste l' vidli dvoje siročadi?«
Al govore dva vrana gavrana:
»Kad nas pitaš, pravo ćemo kazat,
Kog smo grada, kog tražimo jada.
Mi smo vidli dvoje siročadi,
S dicom ovce na planini pasu;
U starijeg vezena strunica,
U strunici zlaćena frulica,

Nuz frulicu tužnu pismu piva:
»»Po svem svitu sjalo sunce jarko,
Sam' ne sjalo, di je moja majka,
Ona mene ostavi nejaka.
Po svem svitu pšenica rodila,
Ne rodila, di je moja majka!
Ona mene ostavi nejaka.««

Josip Lovretić, br. 167.

Iz Otoka u Slavoniji, od Ljubice Lukinac.

272.

MILOST SE BRATSKA RAZVRGLA.

Sadila Mare vinograd
Po vitoj lozi vinovoj.
Navadi joj se vran gavran,
Pozoba Mari vinograd
I b'jelu lozu vinovu.
A Mare bratu poruči:
»Moj mili brate rođeni,
Pošlji mi sivog sokola,
Da tjeram vrana gavrana!«
A bratac seki poruči:
»O Mare, seko rođena,
Skoro je u lov hodio;
Desno je krilo slomio,
Ne mogu ti ga poslati.«
A Mare bratu poruči:
»O mili brate Ivane,
Zar nema one milošće,
Koja je bila kod majke?«
— »»O moja seko rođena,
Ona se milost razvrgla
Na moje svasti i šure,
Na moje slatke punice.««

Mih. Pavlinović, II., br. 715. *Kreševo.*

273.

DRENOPOLJKA SE NE DA ODVRATITI.

Nasrid polja Drinopolja zelen vinograd;
Čuvala ga Drinopoljka, lipa divojka.
K njoj dohodi tuđe momče, iz tuđe zemlje:
»Najmi mene, Drinopoljko, lipa divojko!«
— »»Ne ću borme, tuđe momče, iz tuđe zemlje.
Ti ćeš mene privariti, pa ostaviti.««
Privari se Drinopoljka, najmi tuđina.
Kad se stade tuđin krasti k bilim dvorima,
Za njim prista Drinopoljka, lipa divojka.
Vraćalo se tuđe momče, iz tuđe zemlje:
»Vrat' se natrag, Drinopoljko, lipa divojko!
Široko je Drinopolje, prići ne moreš;
Žerava je majka moja, dvorit ne moreš.«
Al govori Drinopoljka, lipa divojka:
»Ja ću prići ravno polje, cviće berući;
Ja ću brodit Savu vodu, noge perući;
Ja ću dvorit tvoju majku, tebe gleđući.«

Mih. Pavlinović, II., br. 717. *Varcar.*

274.

KUN' GA, MAJKO, I JA SAM GA KLELA!

Vezir-Zejna po bostanu šeta,
Majka Zejnu na večeru zvala:
»Hodi, Zejno, večer večerati,
Šećer s mora, voće iz Mostara,
Đuzlemeta i na njem janjeta,
Baklaveta na burme rizata,
I ostale gospodske obide.«
Vezir-Zejna majci progovara:
»Prođi me se, Đuanuma moja,
Đuanuma Mahmut-pašinice!
Nije meni do večere tvoje,
Već je meni do žalosti moje.

Sinoć mi je dragi dohodio,
U đul mi je bašču uhodio;
Golem mi je zijan načinio,
Karamfilu drume načinio,
U ružici konak učinio,
A sumbulu lule otruhnio,
Kaloperu perje oblomio,
Vekturanu sime istruhnio,
Svu jaglicu nogam' pogazio,
Bosioku stručak uskinuo,
Na pendžeri biljeg ostavio,
Neka znadem, da je dohodio.
Kun' ga majko, i ja sam ga klela!
Crn mu obraz kano gruda sniga!
Pčelice mu dvorak zamaglile!
Bile mu se hiljadile ovce!
Pokisli mu konji i volovi
Vosak goneć na debelo more!
Vrane koze brda privranile,
A kozlići zelene dubrave,
Mili janjci zelene doline,
Vrani konji zelene livade,
A teladi zelene čatere,
A kravice sela zaglušile!«

Mih. Pavlinović, II., br. 528. *Iz Hercegovine.*

275.

GDJE JE TEBI TAVNA NOĆCA BILA?

Dr'jema mi se, spavala bih, majko!
— »Spavaj, kćeri, ne naspavala se!
Gdje je tebi tavna noćca bila,
Što nijesi sanak boravila?«
— »»Prođi me se, moja mila majko!
Sinoć mi je dragi dolazio;
U đul-bašču moju ulazio,
Velika mi kvara počinio;

Kroz karamfil drume načinio,
Bosioku sjeme otrunio,
Šebojima lule potrgao,
Al-katmere nogom pogazio,
Sâm al-haber cvijet ostavio,
Jer je meni ime Alhabera,
Pa je njemu moje ime drago.
Kun' ga, majko, i ja ću ga kleti:
Tavnica mu moja njedra bila!
Sindžir-kuke — moje b'jele ruke,
Bukagije[1]) moje bilezuke![2])

Grgo Martić, br. 8. *Iz Sarajeva.*

[1]) okovi; puto, koje se meće na noge čovjeku i konju. — [2]) zarukvice od srebra ili zlata; zveketuše.

276.

UDOVICE, MOJA NEPRILIKO!

Uz drum cvala rumena ružica,
Uz drum cvala, na drum opadala.
Drumom ide skoro oženjeno,
Ruža mu se za cipele penje.
Al govori skoro oženjeno:
»Projdi me se, ružice rumena!
Nije meni do štano je tebi,
Već je meni do mojega jada.
Skoro sam se junak oženio,
S udovicom, svojom neprilikom.
Prvo me je jutro ukorila:
»Prvi vojno, prvo dobro moje,
Koji bi mi rano uranio,
Dvor pomeo i vode donio,
I u dvoru oganj naložio,
I u bašči ružicâ natrgo!
S njima bi mi glavu okitio,
Pa bi onda mene probudio:
Ustaj, puce, rodilo se sunce,

Ustaj, zlato, ogranulo sunce.
Ustaj, srce, visoko je sunce!
Ogrijalo po vojski vojaka,
I u polju ugojna težaka,
I po svitu sirote nejake!«

Mato Zdjelarović, I., br. 51. *Odvorci. Kazivala baba Mara Grgurević.*

277.

MLADA NEVJESTA SPOMINJE SVOJTU.

Žarko sunce, jesi l' uranilo,
Jesi l' moje dvore obasjalo;
Je li moja majka uranila,
Je li moje misto oplakala;
Je su l' moja braća uranila,
Jesu l' svoje konje opremili;
Je li moja seka uranila,
Je li moje cviće zalivala?
»Jesam ti ja rano uranilo,
Jesam tvoje dvore obasjalo.
Jeste tvoja majka uranila,
Jest i tvoje misto oplakala;
Jesu tvoja braća uranila,
Jesu svoje konje opremili;
Nije tvoja seka uranila,
Jer je seku glava zabolila.«

Mih. Pavlinović, II., 681. *Vitez.*

278.

BOGU ĆE SE SAŽALITI.

Lip se Ivo k brdu šeće,
A za sobom đogu kreće:
Đogo li je, vila li je,
Ivo li je, sunce li je,
Sedlo li je, srebro li je,
Uzda li je, zvizda li je?
— »Hajde, kćeri, u đul-bašču,
Pa nakiti kitu cvića,
A najviše sandul-kasa!
Sad će Ivo dokasati;
Ivi će se uzdahnuti,
Uzdah će se Bogu čuti,
Bogu će se sažaliti,
Vas će dvoje sastaviti.«

Mihovio Pavlinović, II., br. 539. *Skoplje u Bosni.*

279.

ZA KOG BUDE HTJELA DJEVOJKA.

Lipo ti je cviće u proliće!
Još je lipša u jesen divojka.
O, divojko, rumena jabuko!
Stara te je nakitila majka;
Za kog si je nakitila, stara?
Ali za me, al za pobru moga?
Stara majka njemu odgovara:
»Za kog htila mlađena divojka.«

Mih. Pavlinović, II., br. 608. *Podgora.*

280.

NE DAJ DJEVOJKE ZA SAMCA NI ZA UDOVCA!

Što se ono br'jegom šeće?
Nije l' Bog dô tko od Bosne,
Jal' od moga zavičaja,
Da poručim majci mojoj:
Da ne dava seke moje
Ni za samca, ni udovca;
Samcu muka ugoditi,
A udovac prvom kori.
Vet da j' dade ka' i mene,
Gdjeno svekar i svekrva,

Gdjeno djever i jetrva,
Gdjeno ima zaovica!
Kad se mlada u rod spremam.
Svekrva mi dare slaže,
A svekar mi svjete daje,
Jetrva mi pite kuha,
A djever mi konja sedla,
A zaova kite kiti,
A vojno se 'nako šeće,
Pa mi i on svjete daje:
Nemoj, draga, puno stati;
Od subote do nedjelje!

Vice Palunko, br. 64.
Iz Popova polja u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

281.

ISPROŠENA NE SPAVA.

Drima mi se, spavala bi, majko!
— »Drimaj, kćeri, ne naspavala se!
Oli ne znaš, da si isprošena?
I da te je obetala majka
Priko Bosne četrdest konaka,
Za Ivana, za banova sina?
Znaš li, kćeri, što će ti se ruha?
Ti imadeš devet diverova,
Hoće ti se devet boščaluka
Sve svilenih i zlatom vezenih,
I deseti zôvi neudanoj!«

Mih. Pavlinović, II., br. 634. *Duvno.*

282.

PLAČE LJUBA ZA MARKOM.

Konja kuje Kraljeviću Marko,
Ružica mu čavle dodavaše,
Iz rukava, iz tanke košulje.
Kako koji čava' dodavala,

Onako ga suzam' oblivala.
Besidi joj Kraljeviću Marko:
»Što ti cviliš, virna ljubo moja?
Ali cviliš čavle i potkove?
Ali cviliš šarca, konja moga?
Ali mene Marka i junaka?«
— »»Ja ne cvilim čavle ni potkove,
Niti cvilim šarca, konja tvoga,
Već ja cvilim Marka i junaka.««

Mih. Pavlinović, II., br. 784. *Ljubuški.*

283.

LJUBAVNO DRAGANJE.

Beg Ivan-beg na gradu sjeđaše,
Vjernu ljubu na krilu držaše,
Vjernoj ljubi tiho govorio:
»Kaži meni, vjerna ljubo moja,
Što je šire od sinjega mora,
Što je brže od siva sokola,
Što je draže od mile matere?«
Tomu se je ljuba nasmijala,
Smijući se Ivi govorila:
»Aha, aha, Ivo, dosjetih se!
Šire nebo od sinjega mora,
Brže oči od sivog sokola,
Draža draga od mile matere!
Kaži, Ivo, jesam li ti draga?«
— »»Jesi meni, vjerna ljubo moja,
Kao moja u prsima duša.««
— »Ivan-beže, na tom mala hvala,
Svakomu je svoja duša draga,
Već mi kaži, kako sam ti draga.«
— »»Ti si meni, moja dušo, draga,
Kao moja ostarjela majka!««
— »Beg Ivan-beg, na tom t' mala hvala:
Svakomu je svoja majka draga.«

— »»Moja ljubo ti si meni draga
Kao moja jedinica seka.««
— »Ivan-beže, na tom t' mala hvala:
Svakomu je svoja seka draga.«
— »»Moja ljubo, ti si meni draga
Kao konju u proljeće trava,
Mladu momku u jesen djevojke,
L'jepoj djevi u proljeće cv'jeće.««
— »Ivan-beže, na tomu ti hvala!
Sad ja znadem, da sam tebi draga:
Konju trava najmilija hrana,
Momak voli u jesen djevojku,
Mlada djeva u proljeće cv'jeće.«
Skoči Ivo na noge lagane,
Objema je rukam' zagrlio,
Poljubi je u bijelo lice,
Poljubi je i dva i tri puta,
Da ko broji, bez broja bi bilo.

Mato Boškić, br. 57. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

284.

DOBIT ĆE GA, MAKAR GA GVOŽĐEM OKOVALI.

U mahali jadidžar-djevojka,[1]
Svoj mahali jade zadavala,
A najviše u majke jedincu.
Poručuje jedinkova majka:
»Kučko, kujo, jadidžar-djevojko!
Ne b'jeli se i ne rumeni se,
Ne čin' činâ, ne mami mi sina!
Ja ću ići u goru zelenu,
Načinit ću dvore javorove,
Zatvorit ću svog jedinka sina.«
Poručuje jadidžar-djevojka:
»A bora mi, jedinkova majko!
Ako li se b'jelim i rumenim,
Rukom svojom po obrazu svomu;

Ak' oblačim dibu nevjestinu,
Dobra snaha, pa mi dibu daje.
Ja djevojka kumoš na prodaju,
Ne kupuje, komu nije drago.
Ko mi dođe, otjerat ga ne ću,
Ko ne dođe, ja ga zvati ne ću.
A ti hajde u goru zelenu,
Pa načini dvore javorove,
I zatvori svog sina jedinka!
Ako mi ga Bog u sreći dadne,
Ja ću dobit tvoj jedinka sina,
Pa makar ga gvoždem okovali!«

Mato Boškić, br. 60. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

[1]) umiljata, ljubezna.

285.

PRAVDANJE MATERE I KĆERI.

Moja mila, di si sinoć bila?
— »Majko mila, u bašči sam bila.«
Ćerko mila, kaj si tan delala?
— »Majko mila, rožice san brala.«
Ćerko mila, komu si je dala?
— »Majko moja, mlademu junaku.«
Ćerko moja, kojemu junaku?
— »Majko moja, unemu[1]) junaku,
Koji nosi čizme do kolena,
Za šeširun pero pavunovo.«
Ćerko moja, puška ga ubila!
— »Majko mila, za vas se zadila!«
Ćerko moja, voda ga odnila!
— »Majko mila, k meni ga donila!«
Ćerko mila, ognjun[2]) izgorio!
— »Majko mila, grihota bi bila!«

Rudolf Strohal, II., br. 51. *Iz Stativa kraj Karlovca.*

[1]) onomu. — [2]) ognjem.

286.

ŽALOSNO GRLENJE.

Uletila šaren-ptica, perja šarena;
U perje se zavijala, od zla vremena,
Kano moma od zla vojna, prve godine.
Savih skute i rukave, pojdoh k materi,
Sasrita me moj divere nasrid čaršije:
»Salamuleć, snaho moja, i pomozi Bog!«
— »»Ala-salem, moj divere, ne pomoga te!
A ni tebe ni tvog brata, što no kod kuće;
Što no sidi, ne bisidi po vas dugi dan;
Što no leži, ne poljubi po svu dragu noć.
Okreni se, privrni se, ozeboh ti ja.««
— »Nu se vrati, snaho naša, karat ćemo ga.
Eto ide mila majka, poljubit će te;
Eto ide Jurjev danak, ogrijat će te.«
— »»Jadno moje poljubljenje s milom materom,
Jadno moje ogrijanje od Jurjeva dne!««

Mih. Pavlinović, II., br. 712. *Jajce.*

287.

LJUBOMORNO TURE.

Vino piju Turci u mehani
I med njima mlad uskoča Mato.
Svaki Turčin o nečem govori,
Samo šuti mlad uskoča Mato.
Progovara mlad uskoča Mato:
»Oj, vi Turci, moja braćo draga!
Otkako sam ja junak postao,
Ja ne vidih lica bilijega,
Ni u koga đerdana lipšega,
Što u one Kendićeve ljube.«
Skoči Kendić kanda se pomami;
Na gola je konja uzjašio,
I na gola i na nesedlana,

Pa on ide svom bijelu dvoru.
Daleko ga ljuba ugledala,
Još je dalje pred njeg išetala.
Al govori Kendić sa konjica:
»Ne šeći se, moja virna ljubo!
Zoban konjic da te ne pogazi,
Britka sablja da te ne posiče,
A ja ljućan da te ne istučem.
Gdi je tebi mlad uskoča Mato,
Gdi je tebi sagledao lice?
Gdi li ti je đerdan prebrojio,
Sve biljure i bile dinare?«

Luka Ilić (dao Pavlinoviću, II., br. 832.). *Oriovac.*

288.

LAKO TI JE PREVARITI MAJKU.

Draga dragom svomu poručila,
Poručila, da navečer dojde:
»Dojdi, drago, i dojaši konjca,
I donesi sivoga sokola,
I donesi svakojaka cvića!
Konjca veži v livadu zelenu,
A sokola na jelvu zelenu,
Cviće meći na moje pendžere!«
Kada dojde stara njena majka,
Ter upita kćericu mlajahnu:
»Čiji konjić v livadi zelenoj,
Čiji sokol na jelvi zelenoj,
Čije cviće na tvojih pendžerih?«
Odgovara mlajahna divojka:
»Konjić mi je neznana junaka,
Sokol mi je s dalek' doletio,
Cviće su mi drugarice dale.«
Mili Bože, i mila Marijo!
Lako ti je prevariti majku!

Rudolf Strohal, II., br. 47. *Iz Stativa kraj Karlovca.*

289.

MOJA MATI, BOLUJE MI DRAGI.*)

»Moja mati, boluje mi dragi.
Bi l' otišla, da vidim, što radi?«
— »»Nejdi kćeri, ja te odgovaram;
Ima ljudi svakojakih ćudi,
Reći će ti, da si g' otrovala.««
— »Što b' mu, majko, od otrova dala?
Miloduha ili dragoljuba?
Miloduh se od milosti daje;
Dragoljub se od dragosti prima.«

Mato Duić, br. 19. *Iz Bosne.*

*) U pjesmi Marka Markovića (br. 58., iz Gornje Krajine) odgovara kći materi:

Čim bih njega, majko, otrovala,
Kad ja ne znam nikakove trave;
Samo jednu rumenu ružicu
Koja mi je kod srdašca moga!

290.

KLETVA PRODANE SESTRE.

Da je komu stati, pa gledati,
Gdeno bratac sestricu udaje,
Ne udaje, već je priprodaje.
Za nju išće tri tovara blaga,
I u Bosnoj tri bijela grada.
Na to seki vrlo žao bilo:
»O moj brate, dugo mi živio!
Ljubica ti biser iznosila!
Pod biserom muško ne rodila,
Već rodila devet djevojaka.
Sve devet je za goru poslala!
Njeku bosu, njeku raspojasu,
Njeku golu, njeku gologlavu,
Njeku žednu, njeku majke željnu!«

Mih. Pavlinović, II., br. 826. *Babina Greda.*

291.

DRENOVKA DJEVOJKA.

Djevojka se u Drenovcu kupa;
Suknju baca u zelenu travu,
A košulju kraj vode Drenovca.
Prikrade se ovčar od ovaca,
Ter ukrade košulju djevojci.
Ljuto kune Drenovka djevojka:
»Tko to moju košulju ukrade?
Triput mu se hiljadile ovce,
A konji mu polje prikrivali!
Pšenica mu po dolu polegla,
A po brdu na srp navalila!«
To začula ovčareva majka:
»Tko to kune mojega ovčara?
Do jeseni u mom dvoru bila,
A do druge i čedo rodila,
Ja mu baba košulju sašila!«

Fra Rafael Barišić, br. 26. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

292.

DJEVOJKA OSTAVLJA ZLA VOJNA.

Poletila šaren-ptica
  Perja šarena;
U perje se zavijala
  Od zla vremena,
Kano moma od zla vojna
  Prve godine,
Koji sjedi, ne besjedi
  C'jelu božju noć;
Koji hodi, ne govori
  C'jelu godinu.
Savi skute i rukave
  Ode k materi.

Matija Pajić, br. 26. *Iz Travnika.*

293.

PAMET ĆEŠ DOBITI ILI IZGUBITI.

Žarko s' sunce za goru zavija,
Lipa s' Janja od majke odvija.
Al govori prelijepa Janja:
»Skoči gore, žareno sunašce,
Ne bi l' dulje ja kod majke bila,
Ne bi l' više ruha saložila,
Ne bi l' bolje pamet naučila!«
Al govori žareno sunašce:
»Ako l' dojdeš, prelijepa Janjo,
Ako l' dojdeš za dobra junaka,
Ti ćeš bolju pamet naučiti,
I više ćeš ruha saložiti;
Ako l' dojdeš, prelijepa Janjo,
Ako l' dojdeš tugi i nevolji,
Ti ćeš oto ruha poderati
I otu ćeš pamet izgubiti!«

Dragutin Gazdović, br. 18. *Iz Komarnice u Slavoniji.*

294.

TUNJA NIJE, ISTRUNUTI NE ĆE.

Majka Maru sitno pletijaše
Od petero i od devetero;
Pletuć Maru b'jelu kosu nađe,
Pa ovako kćeri govorila:
»Kćeri Maro, što se ne udaješ?
Mlađa ti se braća iženiše,
Mlađe ti se sestre poudaše.«
Mara majci tiho progovara:
»Nek se žene mlađa braća moja!
Nek s' udaju mlađe seke moje!
Koja mi se hitnja udavati?
Tunja n'jesam, istrunuti ne ću,
Ni jabuka, izagnjiti ne ću.

Čisto srebro po'rđati ne će;
Srebru će se kujundžija naći,
I meni će suđen danak doći,
Il jesenas, ili će večeras:
Udat ću se i pokajat ću se,
Spominjat ću carstvo djevojačko,
I ovako sebi govoriti:
,Car ti bijah, dok djevojka bijah,
A sad n'jesam ni car ni djevojka.
Udadoh se i izgubih carstvo,
A da mi se dadu povratiti,
Umjela bih istom carevati!«

Mato Boškić, br. 80. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

295.

DJEVER NEVJESTU SKUTOM ZAKLONIO.*)

Izvir-voda izvirala,
Izvrh polja, iz javora,
Po polju se razlivala.
Po njoj pliva zlatna čaša,
Čim nevista vino služi:
Služeć vino zadrimala.
Zâvica je potpazila,
Svakomu je povidala:
»Naša neva zadrimala!«
Izvir-voda izvirala,
Po polju se razlivala,
Po njoj pliva zlatna čaša,
Čim nevista vino služi:
Služeć vino zadrimala.
Diver ju je potpazio,
Skutom ju je zaklonio:
»Spavaj, nêko, spavaj, dušo!
I ja ću se oženiti,
I moja će zadrimati,
I ti ćeš je zakloniti!«

Al nevista govorila:
»O zâvice, nevirnice!
U često se sastavale![1]
Moj divere, moj prstene!
Daleko[2]) nam dvori bili;
Jednim perom dvore meli!«

Bartuo Grgić, II., br. 70. *Iz Grabovca u Dalmaciji.*

[1]) rijetko se nas dvije sastajale! — [2]) t. j. blizu.

*) U Pavlinovića (II., br. 684., iz Ugljana u sinjskom kotaru) ima kraća pjesma — od 13 stihova, — ali je u njoj jasnije izraženo, zašto je po vodi »plivala zlatna čaša«. Voda je naime »izbacila čašu«, kojom je dremovna nevjesta služila goste, dok joj nije ispala iz ruke.

296.

MAJČINA ŽELJA.

Kol'ko soko u visinu leti,
Još je viša Džambegova kula.
U njoj sidi Džambegova ljuba;
Ona lîla dva bliznaca sina,
Lilajuć ih pisme izvodila:
»Ninaj bubaj, dva jedina sina!
Bog vam dao pola carevine,
I careve dvi kćeri jedine!«

Ivan Odić, br. 30. *Iz Travnika.*

297.

KLETVA I BLAGOSLOV.

Sinoć mi je milo dohodilo
U crljenom na konju zelenom,
U moju je bašču zalazilo,
Velik mi je zulum učinilo:
Otkinulo kitu ružmarina!
Kun' ga, majko, i ja ću ga kleti!
Kun' ga, majko, al ga nemoj jako!
— »Ala, kćerko, na višnji visio!«

— »»Ala, majko, na grlašcu mome!««
— »Ala, ćerko, u tamnicu došo!«
— »»Ala, majko, u njedarca moja.««
— »Crne oči, od tamnice ključi!«
— »»Prstenovi, teški lokotovi!
B'jele ruke oko vrata lanci!««
— »Ala, ćerko, suđenik ti bio!«
— »»Ala, majko, i ti živa bila!««

Bude Budisavljević, br. 50. *Iz Bereka županije belovarske.*

298.

ŠTO ME NISI PRIJE OŽENILA?

Igra kolo devet djevojaka,
I med njima jedinka majkina.
Na njojzi je golemo znamenje:
Sitan biser i drago kamenje.
Kraj nje pala tanana stazica,
Stazom ide Selim Careviću;
Stade Selim kola gledajući.
Ni pet ni šest jedinka majkina:
»Bora tebi, Selim Careviću,
Što se nisi prije oženio,
Dok te nisu brci prevarili,
I bijela brada obuzela?«
Ode Selim gorom tugujući,
Svoju milu majku proklinjući:
»Bog t' ubio, moja mila majko,
Što si mene nesretna rodila,
Što me nisi prije oženila,
Već me kore po kolu djevojke.
Da bi koja, ne bi ni žalio,
Već baš ona jedinka majkina,
Na kojoj je golemo znamenje,
Sitan biser i drago kamenje!«

Petar Bogdešić, br. 22. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

299.

VOLI SVEKRA, VEĆ BÁBA.

Ja usadih zelen bor
Pred mog dragog bijel dvor.
Al u dvoru čudan zbor,
Sve ćibarâ po izbor;
Tu mi sjedi dragi moj,
Hiti meni prsten svoj
Preko dvora u skut moj.
Vidje mi ga bratac moj,
Pa dokaza materi.
Stade mati karati,
A ja joj se pravdati:
»Volim svekra, već bába,
A svekrvu već majku,
A svog dragog, već väs rod.
Šta će meni vas rod moj,
Kad ja nemam dragog svog?«

S. R. Bašagić, br. 46. *Iz Sarajeva.*

300.

TUĐA LJUBA BREGOVITO STERE.

Sinoć vila u selo doziva:
»Ne daj, selo, na vojsku Antunu!
Ako ode, živ ti doći ne će;
Ako dođe, rane će don'jeti.
U Antuna mile majke nema,
Koja bi mu rane izl'ječila;
U Antuna mile seje nema,
Koja bi mu rane izl'ječila;
U Antuna mile ljube nema,
Koja bi mu rane izl'ječila;
Tuđa majka rane povređuje,
Tuđa seka mutnu vodu daje,
Tuđa ljuba bregovito stere.«

Ivan Grgić, br. 41. *Iz Slavonije.*

301.

MALA MAJKA VELIKIH JUNAKA.

Igra kolo usred Carigrada,
U tom kolu Seljanine Ivo,
A uz njega malena divojka,
Sa svim tilom Ivi do pojasa,
Bilim perom Ivi do ramena.
Gledala ih carica gospoja,
I sam care sa svojih pendžera.
Al govori carica gospoja:
»O moj care, čestit gospodare,
Odi, vidi Ive Seljanina!
Kakva mu je malena divojka,
Sa svim tilom Ivi do pojasa,
Bilim perom Ivi do ramena.«
Al govori care gospodare:
»Ne budali, carice gospojo!
I moja je majka mala bila,
Viš, kakva je sina porodila!
Vidiš Marka pred vojskom junaka!
Viš Ilije pred vojskom delije!
Viš Berbira careva vezira,
Vidiš mene, cara čestitoga!«

Dragutin Gazdović, br. 66. *Iz Nove Kapele.*

302.

MATERINE I SINOVE KLETVE.

Poletilo jato golubova
Priko onog polja širokoga,
Pa je sjelo na Jankove dvore.
Išal Janko, da obriže perje
Pa odrizal svoju desnu ruku.
Pitala ga stara mila majka:
»Sinko Janko, je l' te boli ruka?«
— »»Stara majko, ne boli me ruka,

Već me boli srce za divojku.««
»Sinko Janko, za koju divojku?«
— »»Stara majko, za onu divojku,
Koja nosi đunđer oko vrata,
Oko pasa biser do bisera«.
Još govori stara mila majka:
»Sinko Janko, voda ju odnila!«
— »»Stara majko, na me ju nanila!««
»Sinko Janko, ognjem pogorila!«
— »»Stara majko, na vašem srdašcu!««
»Sinko Janko, puška ju ubila!«
— »»Stara majko, za vas se zadila!««

Josip Klarić, br. 53
Iz Vodostaja kraj Karlovca. Kazivao Ivan Klarić.

303.

ONA LJUBI DO DVA LICA.

Povila se zelenika
Povrh grada Dubrovnika.
Pod njom side Dubrovčani,
Oni side, vince piju.
Među njima sidi majka,
Stara majka devet sinâ.
Oni side, pa beside:
»Kojeg ćemo ženit brata?
Ajmo ženit vitez-Marka!«
Ne da majka ženit Marka;
Marko hoće Jelačkinju,
Ne će majka Jelačkinji:
Ona nosi do dva kova,
Ona ljubi do dva vojna,
Stoga ne da stara majka,
Ne da majka ženit Marka.

Filip Banić, br. 177.
Iz Donjega Doca kraj Sinja, od Luce Banić.

304.

TI ĆEŠ ZNATI, ZAŠTO SAM DREMOVNA.

Dr'jema mi se, spavala bih, majko!
— »Spavaj, kćeri, ne naspavala se!
Gdje je tebi crna nocca bila?«
— »»Jesi l' majko, ikad mlada bila?
I jesi li imala sevdaha?
Je l' ti mio tuđin junak bio?
Ako s', majko, imala sevdaha,
I tuđin ti srcu bio mio,
Ti ćeš znati, zašto sam dremovna!««

Mato Boškić, br. 226. *Iz Sarajeva, od Jelene Ćivić.*

305.

NIJE JOJ PRILIKA.

Majka Mejri tiho besjedila:
»O Mejrušo, ujela te guja!
Okani se Čengić Imzibega;
Nije njega kaduna rodila,
Već ciganka čuvajuć ovaca.
Ovčijim ga ml'jekom zadojila,
U ovčiju kožu povijala.
A tebe je hanuma rodila,
U čardaku, na meku jastuku;
Robinje te rukam' dočekale
U bijelu svilu zamotale!«

Ivan Zovko, IV., br. 217. *Iz Bosne.*

306.

NAJVIŠE VISINE I NAJNIŽE NIZINE.

Ja se popeh na najviše visine,
I pogledah niz najniže nizine,
Gdi košuta i jelenče planduje,
Gdi momčeto i divojče vraguje.
Zapeh strilu za tetivu zlaćenu,

Da pogodim vitoroga jelena.
Ne pogodih vitoroga jelena,
Već pogodih pod prstenom divojče.
Ja joj mutim šećer-šerbe da pije,
Ne će asta[1]) šećer-šerbe da pije,
Već spominje svoju majku i vas rod.
Ja joj varim pirinč-pilav da jide,
Ne će asta pirinč-pilav da jide,
Već spominje svoju majku i vas rod.

Mih. Pavlinović, II., br. 842. *Kreševo.*

[1]) bolesnica.

307.

SESTRA VOLI TUĐINU, NEGO SVOMU.

Da vidiš, majko majčice,
Da vidiš naše sestrice,
Kako se od nas odvija,
A svome dragom privija!
Tuđinu voli, neg svomu.

Ivan Zovko, II., br. 179. *Iz Bosne.*

308.

NIJALA SE VRBIČICA.

Nijala se vrbičica,
I na njoje djevojčica.
Otud ide mlado momče,
Pa djevojki govorilo:
»Snilaz' dolje, djevojčice;
Ja ću vrbu podasjeći!«
Al govori djevojčica:
»Ne budali, mlado momče,
Nit si vrbu zasadio,
Nit si kćerku othranio;
Selo vrbu zasadilo,
Majka kćerku othranila.«

Petar Bogdešić, br. 62. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

309.

ŠTO ĆE JADAN STAR?

Sve tičice pripjevaše,
  Samo jedna ne pjeva;
Pitale ju drugarice:
  »Što ti, tico, ne pjevaš?«
— »»Ne pitajte, drugarice,
  Što ja ne pjevam!
Mene majka staru daje,
  Da ja starujem,
A ja ne ću za staroga,
  Da ja starujem,
Već ja hoću za mladoga,
  Da ja carujem.
Kad ja pojdem u đulbašču,
  Meni star ne da:
,Vrat' s' ovamo, ženo moja,
  Vidjet će te mlad;
Vidjet će te, odvest će te,
  Što ću jadan ja?'
Kad ja pojdem u rod majci,
  Meni star ne da:
,Vrat' se natrag, ženo moja,
  Vidjet će te mlad;
Vidjet će te, uzet će te,
  Što ću jadan ja?««

Matija Pajić, br. 63. *Iz Banjaluke.*

310.

BIRDEM AGO IZ NOVOGA DOĐE.

Birdem[1]) ago iz Novoga dođe,
Birdem dođe, pomama ga nađe:
»Vjerna ljubo, ženit ću se na te!«[2])
— »»Ženi, bego, i meni je drago.
Spremit ću ti sina u svatove,
A djevera uz l'jepu djevojku,

A ja ću ti dočekat djevojku;
Na svoje je mjesto posaditi,
Samurli je ćurkom ogrnuti,
Inočom je milom nazivati;
Prostr'jet ću joj mekane dušeke,
Ti ćeš ljubit, ja ću poćivati.«

Mato Boškić, br. 215. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

[1]) čim, tek. — [2]) uzet ću drugu ženu pored tebe.

311.

GORKE SU JOJ DVIJE ZAOVICE.

L'jepi Ivo po gorici hoda,
Za njim ljuba dobra đogu voda:
»Vjerna ljubo, što si nevesela?
Il je tebi tamna noćca kratka,
Il je tebi moja majka gorka?«
— »»Nije meni tamna noćca kratka,
Nit je meni tvoja majka gorka,
Već su gorke dvije zaovice.
U blizu se one razudale!
Jednu dali, gdje sunce izlazi,
Drugu dali, gdje sunce zalazi!««

Fra Mirko Šestić, II., br. 51.
Iz Plehanâ kraj Dervente od Mande Krištić.

312.

KRATKO KROJI, DUGO JOJ SE ČINI.*)

Visoko se sokolovi nišu,
Još su viša Carigradu vrata,
Kud se šeće seka Carevića;
Čova joj se sva do zemlje vuče.
Gledao je Kapetanoviću,
Pa govori Kapetanoviću:
»Digni čovu, seko Carevića!«

Al govori seka Carevića:
»Ne brini se, Kapetanoviću,
Ne brini se mojom dugom čovom.
Već se brini svoje seke čovom,
U koje je čova do kolina,
Ruse kose istom do ramena!
Moju čovu moja majka kroji;
Dugu kroji, kratka joj se čini.
Tvojoj seki tuđa majka[1]) kroji;
Kratku kroji, duga joj se čini.«

Vjekoslav Gabrić, br. 63.
Iz Oriovca, od starice Mare Čaldarović.

[1]) maćuha.

*) U Mate Zdjelarovića (I. br. 66., iz Odvoraca, kazivala baba Mara Grgurević) govori Omer-paša Kavadliji Kati ono, čime u Gabrićevoj pjesmi završava pjesmu seka Carevića:

»Ne budali, Kavadlijo Kato!
U tebe je tvoja mila majka,
A u mene tuđa mila majka;
Kad ti pojde tvoja mila majka,
Kad ti pojde kavade krojiti:
Dugo kroji, kratko joj se čini.
A u moje seke tuđa majka;
Kad joj pojde kavade krojiti,
Kratko kroji, dugo joj se čini«.

313.

DA ZNA PRESTI KÔ DIKU DOVESTI!

Misečina, da je pomrčina!
Da se oblak na vedro navuče,
Da se luče kroz prozor dovuče!
Prozor ciknu, moja majka viknu:
»Kučko jedna, alaj si mi vredna!
Da znaš tkati, kô diku dozvati,
Da znaš presti, kô diku dovesti,
Da znaš šiti, ko sitno ljubiti!«

Dragutin Peternek, I., br. 30. *Iz Komletinaca od Feme Labrtić.*

314.

LJUBINA ŽALOST.

Mlad se Ivo na vojsku otpravlja.
Klekla majka, pa ga blagosiva,
A sestrica sablju pripasiva,
Virna ljuba oko konja sprima.
Pratila ga stara mila majka,
Pratila ga do pô polja ravna,
A sestrica do ladne vodice,
Virna ljuba do rumene ruže.
Kad se majka natrag povraćala,
Sve je polje suzama zalila.
Kad se seka natrag povratila,
U ladnoj se vodici umila.
Kad se ljuba natrag povratila,
Rumenom se ružom zakitila.

Marko Petričević, br. 47. Iz Starih Mikanovaca, od Kate Kulundžić.

315.

UDOVICA TRAŽI NOVOG VOJNA.

Markovica sestrila goricu:
»Oj gorice, po Bogu sestrice,
Pomozi mi ožaliti Marka,
Od Miolja do Đurđeva danka!«
Gorica se zaodila listom,
A zemljica zelenom travicom,
Markovica rumenom ružicom.
Markovici diveri govore:
»Markovice, draga snajo naša,
Zar ti dotle našeg braca žališ?«
Al govori mlada Markovica:
»Luda sam ga i dosad žalila,
Ter ne tražim vojna za mladosti,
I ne nišem čeda za jakosti!«

Vjekoslav Gabrić, br. 57. Iz Oriovca, od starice Mare Čaldarović.

316.

BRAT I SESTRA NEDRAGIMA DANI.

Dvi se jasne zv'jezde zavadile,
Prihodnica i zv'jezda Danica.
Prihodnica Danici govori:
»O Danice, moja izdajnice!
Ja otidoh priko svega neba,
A ti osta sv'jetleć u Zagorju.«
Odgovara zvijezda Danica:
»Sv'jetlila sam čudo gledajući,
Gdje Ivan-beg dva veselja čini:
Sina ženi, a ćercu udaje;
Sina ženi s nemiłom djevojkom,
Ćer udaje za nemila dragog.
Seka bratu na pohodu veli:
»»Ne ljub', brate, nemile djevojke,
A ja ne ću nemila junaka!««

Matija Pajić, br. 29. Iz Banjaluke.

317.

MATERINA TUGA.

Majka Maru kroz tri gore zvala,
Mara joj se kroz devet ozvala.
»Jesi l', Maro, obililа platno?
— »»Nisam ti ga ni počela, majko,
Već sam stala i čudo gledala,
Di se sliva Sava i Morava.
Sava vozi drvo i kamenje,
A Morava ranjena Ivana.
Vadio ga mlađani brajine,
Vadeći ga i on utonuo.
Vadila ih stara mila majka,
Vadila ih i izvadila ih.
Lipo ih je majka ukopala,
U pol hlada čelo vinograda,
Di će majka češće dolaziti,

Svoje sinke uzalud buditi:
‚Ustaj Ivo, ustani Stipane!
Vaša braća vinograd kopaju,
A vaš, dušo, neokopan stoji!' —
Sa Ivana zemlja progovara:
‚Id' otade, stara mila majko!
Sutra će ti gorja tuga biti,
Kada prođu do dvi udovice,
I provedu dvoje siročadi:
Anka Marka, a Marica Stanka.'«

Josip Lovretić, br. 42. Iz Komletinaca u Slavoniji, od Anke Lukić.

318.

ČUDNOG ČUDA: RIBA NOSI VODU!

Vidjela sam, što vidjela nisam,
Gdje ribica nosi vodu hladnu,
Gdje svekrva ljubi nevjesticu.
Al to kratko vr'jeme potrajalo;
Opet voda nosi ribičicu,
A svekrva kara nevjesticu!

Ivan Zovko, II., br. 59. Iz Bosne.

319.

INOČINO SPAVANJE.

Da sam znala, da ću spavat sama,
Inoču bi na konak pozvala;
Mekan bi joj krevet nasterala:
Šest kamena jedan do drugoga,
A četiri jedan na drugoga;
Pod glavicu mekanu glavicu,
Oko glave svakojake trave,
Ponajviše trnja i kopriva.
Trnje bode, a kopriva pali,
Nek se mene mâ inoča mani!

Marko Petričević, br. 160. Iz Starih Mikanovaca.

IV. PRIČALICE

320.

OD CURE USAHNULO SRCE U JUNAKU.

Vidjeh čudo prije neviđeno,
Gdje s' djevojka sa suncem inadi:
»Žarko sunce, ljepša sam od tebe!«
— »»O djevojko, lijepa ljěpoto,
Da vidimo, tko j' od koga ljepši!
Ti izađi u polje zeleno,
Ja ću izać' na brdo visoko.
Ti ukaži svu svoju ljepotu,
A i ja ću svoju ukazati.««
Cura sađe u polje zeleno,
Sunce skoči na brdo visoko:
Od sunca je gora usahnula,
A od cure srce u junaka.

S. R. Bašagić, br. 47. — *Iz Sarajeva.*

321.

PREPIRKA ORLA I SOKOLA.

Svadio se orle i sokole,
Da bi zašto, ne bi ni žalio,
Već za onu visoku planinu.
Soko veli: »Moja je planina,«
Orle veli: »Nije, nego moja!«
Skoči soko, odbi orlu krilo.
Pita orla iz gorice vila:
»Kako j', orle, bez desnoga krila?«
— »»Prođi me se, iz gorice vilo!
Kako j' majci bez jedinog sina,
Tako j' meni bez desnoga krila!««

M. Milićević, br. 164. — *Iz Čaglića kraj Lipika.*

322.

MUNJA GROMA NADIGRALA.

Oj djevojko, dušo moja,
I rumena ružo moja!
Što si tako ti rumena?
Il si suncu dvore mela,
Il mjesecu kose plela?
— »Nit sam suncu dvore mela,
Nit mjesecu kose plela,
Već sam stala, pa gledala,
Gdje se munja s gromom igra,
I munjići s gromovići.
Munja groma nadigrala
S dvima-trima jabukama
I četirma narančama.
Kad jabuka k nebu leti,
Stoji jeka vedra neba;
Kad od neba k zemlji ide,
Sve se trese crna zemlja!«

M. Milićević. br. 122. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

323.

KOS I LOVCI.

U šumici zelenoj
Na grančici tananoj
Lepo poje tica kos.
Išli lovci loviti
Teli kosa ubiti.
Lepo moli tica kos:
»Nemojte me ubiti!
Lepo ću vam pevati,
Vaše drage kazati:
Prvoj ime Anica,
Drugoj ime Marica,
Trećoj ime Katica.«

Mihovio Pavlinović, II., br. 235. *Račinovci.*

324.

DVA SE SILNA VJETRA ZAVADILA.

Dva se silna vjetra zavadila,
Zamutila vode i brodove,[1])
Samo n'jesu careva bunara.
Ondje sjedi ljuba Sultanija,
Na krilu joj tri blizanca sina;
Jednom ime: Sunce od Istoka,
Drugom ime: Sjajna Mjesečina,
A trećemu: Kiša Tifti-kiša.[2])
Govorilo od Istoka Sunce:
»Svašta mi se obraduje, majko,
A najviše — gola sirotinja.«
Govorila Sjajna Mjesečina:
»Svašta mi se obraduje, majko,
A najviše na putu putniče.«
Govorila Kiša Tifti-kiša:
»Svašta mi se obraduje, majko,
A najviše trava i šenica.«

Mato Boškić, br. 41. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

[1]) plitka mjesta, gdje se može prelaziti preko vode. — [2]) sitna kiša.

325.

JUG PROSIO U SJEVERA KĆERKU.

Jug pogoni po nebu oblake,
On ih goni Sjeveru u dvore.
U Sjeverka neudata kćerka,
Jug ju prosi, Sjever se ponosi:
»Od' otale, Juže mutivodo!
Sve si ladne pomutio vode,
Samo nisi Jurjeva bunara.
Na njem sjedi Jurjevica mlada,
Šije Jurju gaće i košulju
Zlatnom žicom, srebrnom iglicom.«

Klotilda Kučera, br. 143.
Iz brodske okolice; kazivao Nikola Dmitrović.

326.

KAZAN BOŽJA.*)

Šetala se Petka i Nedjelja
Od rajevih do paklenih vrata,
Kad u paklu tri delije gore.
Jednom gore noge do koljenâ,
Drugom gore ruke do lakata,
Trećem gori lice do očiju.
Kome gore noge do koljena,
Oni tuđe podvornice ote;
Kome gore ruke do lakata,
Oni bije svoje roditelje;
Kome gori lice do očiju,
Oni ljubi mlade nevjenčane.

Nikola Tommaseo, 52.

*) Pjesma Ivana Zovka (II., br. 27., iz Bosne) muslimanskog je značaja. Rasla tunja dženemu (paklu) na vratima, gdjeno gore do tri mlada brata:

Kome gore oči i obrve,
Puno j' gledo lijepe djevojke.
Kome gore ruke do lakata,
Grlio je mlado nevjenčano.
Kome gore noge do koljena,
Zemljicu je tuđu prioravo.

327.

DANIČIN DAR.

Jidrilo drivo niz more,
U njemu Pere vojvoda;
Na Peri tanka košulja,
Tanja od lista makova.
Gušća od lista naranče.
Peri mi majka govori:
»Otkle ti, Pere, košulja?«
Pere mi majci govori:
»Kada se Sunce ženilo

Prisvitlom zvizdom Danicom,
Ja sam joj bio za kuma;
Ja sam joj prsten darova,
U kom je sunce i misec.
A ona meni darova
Tanenu ovu košulju«.

Mih. Pavlinović, II., br. 662. *Vrboska.*

328.

SVECI SE RASRDILI.

Žela moba u kneza Lazara
U nedilju na Priobraženje;
Navukla se tanka oblačina.
To ne bila tanka oblačina,
Već to bila do tri božja sveca.
Prvi svetac gromovnik Ilija,
Drugi svetac ledena Marija,
A treći je Munja iz oblaka.
Al govori Munja iz oblaka:
»Udri gromom, gromovnik Ilija!
A ti ledom, ledena Marija!
Ja ću Munja munjom iz oblaka.«

Marko Petričević, br. 17.
Iz Starih Mikanovaca. Pjevala Ceca Baličević.

329.

JADNI IVO.

Oganj gori na jelovoj gori;
Ko l' ga loži, ko l' se na njem grije?
Vile lože, a Ivo se grije.
Ivi vile grdne rane liče,
A kad su mu rane izličile,
Golem su mu otkup zaiskale:
Starom babi nogu iz kolina,
Miloj majci ruku iz ramena,

Dragom bratu đogu od mejdana,
A sestrici rusu pletenicu,
Virnoj ljubi đerdan ispod vrata.
  Daje babo nogu iz kolina,
Stara majka ruku iz ramena,
Mio bratac đogu od mejdana,
I sestrica rusu pletenicu;
Ne da ljuba đerdan ispod vrata,
Jer ga Ivo nakitio nije,
Nego sevda[1]) Dolandžija Anto.
  Nato su se ražljutile vile,
Ter su Ivi rane povridile,
Umr Ivo, žalosna mu majka!

Mato Duić, br. 84. *Iz Bosne.*

[1]) prvi i pravi ljubavnik.

330.

JANJE I ŽEDNO I GLADNO.

Janje Jovi kod koljena bleji,
Pitao ga Jovane čobane:
»Što je tebi, moje janje drago?
Il si gladno trave sa rudinâ,
Il si žedno vode sa kamena?«
Janje Jovi tijo odgovara:
»Nisam gladno trave sa rudina,
Niti žedno vode sa kamena,
Već sam čulo, Jovane čobane,
Već sam čulo, da ćeš se ženiti.
Ti ćeš ljubu za ovcama slati,
Ljuba će ti od lada do lada,
I po ladu hitar vezak vesti:
Bit ću gladno trave sa rudinâ,
I žeđano vode sa kamena.«

Ante i Juraj Kušmiš, br. 52.
Iz Roždanika u požeškoj županiji, od Kate Kulić.

331.

VILINA VODARINA.

Gorom jaše Gorjanin Ivane,
Gorom jaše, goru kunijaše:
»Crna goro, ne zelenila se,
Jer u tebi kapi vode nema!«
  Bîla vila viče sa planina:
»Ne kun' gore, Gorjanin Ivane,
Već s' okreni zdesna nalijevo,
Pa ćeš naći dvi jele zelene;
Među njima Drina voda hladna.
Kod nje sjedi vila brodarkinja.
Ne uzimlje mnogo brodarine:
Od junaka ruku iz ramena,
A od konja četiri kopita.«

Mih. Pavlinović, II., br. 566. *Varcar.*

332.

DVIJE GRLICE.

Grle grlu grlovala
Suproć dvoru na javoru,
Suproć luci na jabuci,
Suproć Senju na jasenu.
  Grle grli govorila:
»Daj mi grle, jedno zrnce!«
Grle grli odgovara:
»Majde ne ću nijednoga!
Bješe brati, a ne spati,
U grm glave ne verati,
S past'jerim se ne igrati.
Ja sam brala, n'jesam spala,
U grm glave ne verala,
S past'jerim se ne igrala.«

Vice Palunko, br. 203.
S otoka Šipana; kazivala mu sestra Kate Palunko.

333.

TAKVOG ZMAJA I U DVORU IMA.*)

Zmaj preletje preko Kostajnice
I pronese pod krilom djevojku,
A pod drugim ruho djevojačko.
Zmaj djevojci tiho govorio:
»Ljubi mene, lijepa djevojko,
Ljubi mene, a ja hoću tebe!«
Al govori lijepa djevojka:
»Bome ne ću, moj zmaje preljuti,
Takvog zmaja i kod dvora imam.
Kad m' u jutro b'jelo lišce zgledam,
Vazdan moje bljedoliko bude;
Kad m' u večer crne oči zgledam,
Svu noć moje zaspati ne mogu.«

Ivan Bunjevac, br. 29. *Iz Zrinja*

*) U Ivaniševićevoj pjesmi (br. 96., iz Svinjara, zapisano god. 1867.) odbija djevojka zmaja riječima:

»Projdi me se, ti preljuti zmaju,
Takvog zmaja i u dvoru ljubim,
Takvog zmaja, Kraljevića Marka«.

334.

CAREVIĆ I VIDRA.*)

Gorom jezdi sva careva vojska,
I prid vojskom carević na konju.
Stade care puške ogledati,
I u vitu jelu udarati.
Iz jele je vidra iskočila;
Biži vidra priko polja ravna
Kano zvizda priko neba vedra.
Dobra ju je mira namirila
Na ovčara, zlato materino,
Pa govori vidra lakonoga:
»Oj ovčaru, zlato materino!

Jali biži, jal' s' ukloni s puta,
Mene tira carević na konju.
Ne tira me, da mu budem sluga,
Već me tira, da mu budem ljuba.
Kako bi mu ja ljubovca bila,
Kad je njega gospoja rodila,
A mene je vidra lakonoga?«

Luka Ilić, I., br. 406.
Zapisao župnik Štojber u Svinjaru na Savi oko god. 1840.

*) U Lovretićevoj pjesmi (br. 169., iz Otoka u Slavoniji od Ljubice Lukinac) udara Marko Kraljević bičalom po jeli, iz koje iskače vidra, koja nailazi na mlade pastire, kojima se tuži, da je vija Marko:

Al ne vija, da mu budem sluga,
Već me vija, da mu budem ljuba.

U Zdjelarovićevoj (I., br. 13., iz Odvoraca, kazivao starješina Ivo Čeliković Jerkov) goni vidru carev konjar, a ona bježi i tuži se jednom ovčaru, da ne može biti konjarova ljuba, jer je njega majka u svili rodila, a nju u travi i u mutnoj je vodi okupala.

335.

NEKA IDE SLIKA ZA PRILIKU!

Sunašce se krajem gore krade.
To ne bilo sunašce žareno,
Već to bio nejačak Ivane.
Nejaka ga majka oženila,
Nejačkoga od sedam godina,
Za divojku od dvaest i sedam .
Ivu viče strina iz Vidina:
»Biži k meni, nejačak Ivane!
Ne da tebe strina oženiti
Nejačkoga od sedam godina,
A divojka, — žalosna joj majka! —
A divojka od dvaest i sedam.
Neka ide slika za priliku!«

Mih. Pavlinović, II., br. 774. *Kreševo.*

336.

VJEŠTICE.*)

Budila majka Ivana
Uoči danka Ivanja:
»Ustan' se, Ive, sinko moj!
Ljübi ti prođe mimo dvor.«
— »»Ne mogu, majko, majčice;
Izjele su me vještice.««
— »Znadeš li, sinko, koje su?«
— »»Prva si, majko, bila ti,
Što si mi srce vadila;
Druga je bila sele mâ,
Što mi je ruke držala.
Ljubi se moja molila:
Nemojte moga Ivana,
Tako vam danka Ivanja!
Ostav'te mi ga za sutra,
Za jutra danka Ivanja.««

Baldo Glavić, str. 4436.

*) U Luci na Šipanu i u Dubrovniku djevojke pjevaju ovu pjesmu samo uoči Ivanja dne, a matere svagda malenoj djeci uz kolijevku.

337.

ZVIJEZDU PROSE TROJI PROSIOCI.*)

Tužila se zvizdica Danica.
Ako s' tuži i nevolja joj je,
Jer je prose troji prosioci;
Bili danak za Sunašce žarko,
Tavna noćca za sjajna Miseca,
Sve zvizdice za sedam Vlašića.
Al govori zvizdica Danica:
»Ako b' pošla za Sunašce žarko,
Sunce hodi, doma ne dohodi;
Ako b' pošla za sjajna Miseca,
Misec često u prominu ide,

U godini po dvanaest puta;
Ako b' pošla za sedam Vlašića,
Vlašići su dugo zatvoreni,
Od Đurđeva do Vidova danka.«

Vjekoslav Gabrić, br. 5. *Iz Oriovca, od starice Mare Čaldarović.*

*) U Pavlinovićevoj pjesmi (II., br. 689., iz Viteza u Bosni) spava brat na livadi, a sestrica ga budi, da mu kaže svoje jade: — prose je prosci sa sve četir strane: »jedni prosci od žarkoga Sunca; drugi prosci od sjajnog Miseca; treći prosci od Danice zvizde«, a ona ni za jednoga ne može poći, jer »žarko Sunce kući ne dolazi, a Misec se često pomlađuje, a Danica jedna prihodnica.«

338.

DVA DRUGA IZ ZELENA LUGA.

Dva bumbula svu noć prip'jevala
Na pendžeru prošene djevojke.
Tjerala ih prošena djevojka:
»Ajd' otale, dva tića bumbula!«
Govorila dva tića bumbula:
»Što nas tjeraš, prošena djevojko?«
Govorila prošena djevojka:
»Što vi jeste, dva tića bumbula?
Il ste braća, il ste bratučeda?«
Govorila dva tića bumbula:
»Nit smo braća, nit smo bratučeda,
Već dva druga iz zelena luga.
Imali smo i trećega druga,
Pa smo čuli, da se oženio,
Pa idemo da snahu vidimo.«
— »»Kad idete, šta snahi nosite?««
— »Od dara joj ništa ne nosimo,
Već kutiju zlatnih prstenova;
Dva su mavi, a dva su almazli,
Dva su b'jela, a dva od rubija,
A deveti od suhoga zlata,
Ono jeste našeg trećeg brata.«

Matija Pajić, br. 48. *Iz Banjaluke.*

339.

OTROVAT ĆE IH VILA.

Leži Ivo u travi zelenoj,
Pokrio se zelenom dolamom,
I po glavi svilenom maramom.
Budila ga stara mila majka:
»Ustaj, Ivo, moje d'jete drago,
Pokisnu ti zelena dolama,
I na glavi svilena marama!«
— »»Id' otuda, stara mila majko!
Nije meni do vaše dolame,
Niti mi je do svilne marame,
Već je meni do l'jepe djevojke.
Kako ću je kroz Budim provesti,
Kad je tamo vila otrovkinja,
Otrovat će mene i djevojku.««

Nikola Tordinac, br. 28.
Kazivala baka Ana Novaković iz Kozarâ kraj Pečuha.

340.

OVCA RAZBLUDNICA.

Sjedi čoban na javoru,
Pod njim ovca blekom bleji,
Govori joj mlad čobane:
»Što t' je, moja razbludnice?«
— »»Nevolja mi, mlad čobane.
Prê neg sam se objanjila,
Prva bijah pred ovcama;
Jedoh travu nepašenu,
Pijah vodu nemućenu;
A kad sam se objanjila,
Ja sam zadnja za ovcama;
Travu ijem popašenu,
Pijem vodu pomućenu.«
Govori joj mlad čobane:

»I meni je, ovco moja!
Prê neg sam se oženio,
L'jepe mile pastjerice
Kite su mi savijale,
Sa mnom kola izvodile;
Sad od mene dalje stoju.««

Pero Marković, str. 142. *Sa dubrovačkih ostrva.*

341.

SKOČILA U VODU ZBOG NAGRĐENA LICA.

Hvalila se l'jepa Fata
  Svojim konama:[1])
»Moje kone, života vam,
  Što n'jeste k'o ja:
Stasa vitka, struka tanka,
  Lica rumena?«
Bog pokara l'jepu Fatu
  S hvale njezine;
Ospice je nagrdiše,
  Bolest izmori.
Od žalosti l'jepa Fata
  Skoči u vodu,
Od žalosti, a za svojim
  Licem rumenim.

Ivan Zovko, II., br. 89. *Iz Bosne.*

[1]) susjedama.

342.

MARKO NE ĆE DA POMAŽE SMRTI.

Razboli se stara majka,
Stara majka vitez-Marka.
Devet godin' bolovala,
Devet dana umirala,
Marka sinka dozivala:
»Ah, moj sinko, vitez-Marko,
Udri mene, sinko, kopjem

Više glave stare majke,
Ne bi li se prepanula,
Ne bi l', sinko, priminula!«
— »»Bogme ne ću, stara majko,
Jer, kad seku udavasmo,
Iznesosmo perjan-čašu,
Da svatovi vino piju.
Tad nestade perjan-čaše.
Na svatove potvorismo;
Svatovi se ne nadaše,
A ti reče, majko moja,
Da j' u ljube perjan-čaša.
Ja pogubih ljubu svoju,
Al u ljubi čedo malo,
Čedo malo, muška glava.
Tad počesmo premetati
Ruke, majko, seke moje,
Kad u ruku' perjan-čaša,
Koju si joj darovala,
Da sa zetom vino pije.««

Nikola Tommaseo, 190.

343.

UDAJA ZA NEPOZNATA TUĐINA.

Sjela Mara kraj vode bunara,
Sa svojom se majkom razgovara:
»Moja majko, podaj me daleko,
Ne bi li se hoda nahodila,
I bijela sv'jeta nagledala!«
  Dade majka za devet konaka.
Dok je došla svom bijelom dvoru,
Na glavi joj duvak potrunuo,
Na nogama čizme poderale.
Kad je bila blizu b'jela dvora,
Iziđe joj mlada zaovica,
Iznese joj kutiju bisera.

Progovara mlada nevjestica:
»Proj' se mene, moja zaovice,
Dok ne vidim, za koga sam došla.«
Iziđe joj druga zaovica,
Iznese joj kutiju šećera:
»Hodi, neve, da šećer jedemo!«
Progovara mlada nevjestica:
»Proj' se mene, moja zaovice,
Dok ne vidim, za koga sam došla!«
Iziđe joj stara svekrvica,
Iznese joj čedo na rukama:
»Vidiš, nevo, za koga si došla!«
  Mara ciknu kano ljuta guja,
Pa se hvata đogi oko vrata:
»Moj đogine, moj po Bogu brate,
Nosi mene mojoj miloj majci!«

Fra Mirko Šestić, II., br. 45.
Iz Potočanâ kraj Dervente u Bosni, od Ružice Grgić.

344.

TO SU NAŠE ISPRAZNE BESJEDE.

Dragi dragu s pendžera doziva,
Draga mu se srdito odziva.
— »Što se, draga, srdito odzivaš?
Ne zovem te, da ti lice ljubim,
Već te zovem, da ti sanak kažem.
Strašan ti sam, draga, san usnio:
Nama, draga, voda do koljena;
Sam se đogo po mejdanu voda,
A sâm fesić pliva po Vrbasu.
Moje puške na petero pukle,
Sablja mi se pr'jeko rasc'jepila,
Tvoje rešme po putu prosute.«
  Draga mu je sanak tumačila:
»Što je, dragi, voda do koljena,
To su suze i moje i tvoje;

Što se đogo po mejdanu voda,
To će drugi mene priprositi;
Što ti fesić pliva po Vrbasu,
To je naše teško rastajanje;
Što ti puške na petero pukle,
To će naše srce ispucati;
Što se sablja pr'jeko rasc'jepila,
Što su rešme po putu prosute,
To su naše isprazne besjede.«

Matija Pajić, br. 55. *Iz Banjaluke.*

345.

DVA SE DRAGA ZAAŠIKOVAŠE.

Dva se draga zaašikovaše,
Jedno lito, da ne znade nitko.
Kad nastala druga godinica,
To začuše ròda i obadva,
Ali im se uzeti ne dadu.
Dragi dragoj po zvizdi poruča:
»Oj Anice, draga dušo moja,
Kada nam se uzeti ne dadu,
Ti mi umri kasno u subotu,
Ja ću junak rano u nedilju!«
Što su rekli, to su učinili.
Umr draga kasno u subotu,
Umr dragi rano u nedilju.
Zajedno je mlade ukopaše,
I kroz zemlje ruke sastaviše,
I u ruke zelene jabuke.
Al ne prošla ni nedilja dana,
Više dragog zelen bor nikao,
A viš' drage rumena ružica.
Pa se vila ruža oko bora
Kano svila oko struke smilja.

Iz starog rukopisa (oko god. 1796.) Tome Kraljevića (str. 111.).
Iz Požege.

346.

RANIO GA ZUB DJEVOJAČKI.

Smilje brala lijepa djevojka.
Beruć smilje i za goru zašla,
I za gorom razbojište našla,
Na razboju ranjena junaka.
Na junaku zelena dolama,
Na dolami dva svilena žepa.
U jednom je prsten i jabuka,
U drugom je vezena marama.
Govorio ranjeni delija:
»Tebi, draga, prsten i jabuka,
A meni će vezena marama;
S njome 'oću rane zavijati.
Da je od šta ne bi ni žalio,
Već od jednog zuba djevojačkog.«
Jedva se je junak izl'ječio,
I uzeo lijepu djevojku
S njom je lijep porod izrodio:
Dvije ćeri i četiri sina.

Josip Ciganović, br. 164. *Iz Zrinja. Kazivala Mara Labudić.*

347.

TUMAČENJE SNA.

Draga moja, čudan san sam snivo.
— »Šta si snivo, draži od očiju?«
Snivao sam, oči i zjenice,
Da mi fesić pliva po vodici,
Da se str'jele putem razasule,
Da pukoše obje breše[1]) moje.
Znaš li, draga, sanak tolkovati?[2])
— »O, moj dragi, draži od očiju!
Ja se mogu sanku dosjetiti:
Što ti fesić po vodici pliva,
To su suze i moje i tvoje.

Što se str'jele putem razasule,
To su naše prazne lakrdije.
Što pukoše obje breše tvoje,
Puć' će srce i moje i tvoje.«

Ivan Zovko, II., br. 164. *Iz Bosne.*

[1]) tal. brescia, puška (iz tal. grada Brescije). — [2]) tumačiti.

348.

SAN JE TLAPNJA, A BOG JE ISTINA.

Ja uranih rano niz sokake
Djevojkama sreću dijeliti;
Svoju dragu za konatom nađoh,
Suznu, plačnu, tužnu, neveselu.
Ja joj velim: »Hairala,[1]) draga!«
A ona mi kroz plač odgovara:
»Hair[2]) meni, al ga nije tebi;
Ja sam noćas čudan san usnila:
Tvoj sâm doro po avliji hoda.«
— »»Muč' ne luduj, draga dušo moja!
San je tlapnja, a Bog je istina!««

Mihovio Pavlinović, II. br. 288. *Kreševo.*

[1]) svaku ti sreću želim. — [2]) sreća.

349.

U CRKVI SE DARIVALI.

Dvoje se je zaašikovalo,
Lipa Manda i Karlović Ivo,
Jabuka im dvore rastavila.
Vrlo kune lipa Mandalina:
»Oj jabuko, grom te razgromio,
Tvoje grane munja opalila,
Što si mene s Ivom rastavila!«
To slušala Ivanova majka,
»Ne kun' tako, lipa Mandalino!

Ja sam svoga oženila Ivu;
I viša je i lipša od tebe,
I u svomu ruhu bogatija.«
Odgovara lipa Mandalina:
»I ja sam se za drugog udala,
I lipši je i viši od Ive
I u svomu ruhu bogatiji.«
Zajedno su na venčanje došli;
Manda vadi vezenu maramu:
»Naj ti, Ivo, vezenu maramu,
Što sam vezla tebe gledajući!«
Ivo vadi škudu križevaču:
»Naj ti, Mando, škudu križevaču,
Što sam kovo tebe gledajući.«

Luka Ilić, I., br. 494. *Iz Slankamena.*

350.

OZDRAVILA MILA MAJKA MOJA!

Ja usadih višnju na jaliji[1])
I navratih vodu u avliju,
I zagledah curu u mahali.[2])
Otlem iđem na carevu vojsku.
Ne prolazi ni nedjelja dana,
Eto meni listak knjige dođe:
»Hajde brzo dvoru bijelomu!
Usahla ti višnja na jaliji,
Prisušila voda u avliji,
A umrla draga u mahali.«
Odmah odem svomu kapetanu,
Poklanjam se, u ruku ga ljubim,
I ovako njemu progovaram:
»Na milosti, mili gospodaru,
Dopusti mi, da ja iđem dvoru;
Mila mi je na umoru majka,
Pa da zadnjom[3]) vidim svoju majku.
Čim pokopam svoju milu majku,

Ja ću doći u carevu vojsku«.
  Govori mu mladi kapetane:
»Hajde, momče, dvoru bijelomu,
Pa ti budi nedjeljicu dana!«
  I ja odem dvoru bijelomu.
Kad sam došo b'jelu dvoru svomu,
Al mi teče voda u avliji,
Rodila mi višnja na jaliji,
A draga mi pjeva u mahali.
Ja se napih vode u avliji,
Nazobah se višnje na jaliji,
Naljubih se drage u mahali.
Tu sam bio nedjeljicu dana.
Kad izađe nedjeljica dana,
Ja se vratim na carevu vojsku,
Prijavim se svomu kapetanu.
Pitao me mladi kapetane:
»Sahrani li milu majku svoju?«
A ja njemu ljepše odgovaram:
»Hvala tebi, mio gospodare,
Ozdravila mila majka moja!
Eno j' žive u bijelu dvoru,
Za me goji lijepu djevojku.«

Mato Boškić, br. 86. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

---

¹) na obali. — ²) na ulici. — ³) posljednji put.

351.

ČIJI PRSTEN, TOGA I DJEVOJKA.*)

Tri junaka divojku gledala,
Tri gledala, sva tri darak dala;
Ivo daje rešmu¹) pozlaćenu,
Anto daje od zlata jabuku,
Pero daje prsten suha zlata.
Tu se oni posulit²) ne mogu;
Oni idu na sud pred kadiju:
»Sudi nama, na sudu kadijo,

Sudi pravo, tako bio zdravo!
Nemoj krivo, živ ti sinak bio!«
Al govori na sudu kadija:
»To ne može biti bez divojke!«
Dovedoše lijepu divojku;
Al govori na sudu kadija:
»Kaž' divojko, šta je koji dao?«
Progovara lijepa divojka:
»Ivo dao rešme pozlaćene,
Anto dao od zlata jabuku,
Pero dao prsten suha zlata.«
Al govori na sudu kadija:
»Jabuka se po pekšišu³) šalje,
A rešme se posestrimam' daju,
Prstenovi svojim zaručnicam'.
Čiji prsten, toga i divojka!«

Ivan Odić, br. 62. *Iz Travnika.*

---

¹) belenzuke, narukvice. — ²) nagoditi, pomiriti. — ³) na poklon.

*) Pjesma Marka Petričevića (br. 10., iz Starih Mikanovaca, pjevala Ceca Baličević) završava se ovako:

To je došlo do velikog suda;
Pravo su im gospoda sudila:
Koji daje stručak ružmarina,
Ružmarin se od mirisa daje;
Koji daje zelenu jabuku,
Jabuka se od milošte daje;
Koji daje burmu pozlaćenu,
Burmica se od zakletve daje.
Koga burma, onoga divojka!

352.

SAN SMILJANIĆEVE LJUBE.

Sanak snila Smiljanića ljuba,
Sanak snila i u snu vidila,
Gdje popuhnu vjetar sa Ivice,
Sa Ivice, te na Grbavice;
Gdje na njene dvore udaraše,

I od dvora krilo odnosaše;
Gdje po dvoru kukavica šeće,
A za njome dvoje kukavčadi,
A na stolu crna čavka sjedi.
Kad svanulo i sunce granulo,
Uranila ljuba Smiljanića,
San kazuje Smiljaniću svome.
Njojzi reče Smiljanić Ilija:
»Zlo si snila, moja vjerna ljubo,
Zao sanak, a u zao časak;
To će na me Turci udariti.
Što po dvoru kukavica šeta,
Ti ćeš biti, moja vjerna ljubo.
Što za tobom dvoje kukavčadi,
To će biti do dva sina moja.
Što na stolu crna čavka sjedi,
To će biti moja jadna majka.«

D. Popović, br. 34. *Iz Bišća u Turskoj Hrvatskoj.*

353.

ŠTO JE KONJU DODIJALO.*)

Jaši Janko niz to polje,
Gdi junaci konje jaše.
Konjic mu se umorio,
Janko konju govorio:
»Oj konjicu, dobro moje,
Što je tebi dodijalo?
Il je tebi dodijalo
Šimšir-sedlo sarajevsko?
Il je tebi dodijala
Kriva uzda Tatarkinja?
Il su tebi dodijali
Česti puti carigradski?«
Konjic Janku odgovara:
»O, moj Janko, gospodaru,
Nije meni dodijalo

Šimšir-sedlo sarajevsko,
Nit je meni dodijala
Kriva uzda Tatarkinja,
Nit su meni dodijali
Česti puti carigradski,
Već su meni dodijali
Česti puti na mehane.
Na mehani mene vežeš,
Zemlju kopam do kolina,
Travu grizem do korena,
Vodu pijem do kamena.
U mehani tri divojke;
Jednoj ime Ljubičica,
Drugoj ime Grličica,
Trećoj ime Gondže-lale.
Ljubičici dukat daješ:
»Ljubičice, ljubi mene!«
Grličici i dva daješ:
»Grličice, grli mene!«
Gondžu-lali i četiri:
»Gondže-lalo, kiti mene
Da sam ljepši prama tebi!««

Iz starog zbornika Tome Kraljevića (god. 1796.), str. 92. *Iz Požege.*

---

*) U Mileusnićevoj (također požeškoj pjesmi, I., br. 51.) dodijali su konju česti puti dragoj junakovoj:

Ti kad dođeš u dvorove,
Mene vežeš za obore;
Ti ispijaš rujno vino,
A ja cičim kao guja,
Grizem travu do kor'jena,
Pijem vodu iz kamena.
Desnom nogom zemlju kopam,
A lijevom kremen krešem.
Koliko sam iskopao,
Junaka bih zakopao
I pod puškom i pod sabljom
I pod divan-kabanicom.

354.

NERETVA IH VODA POTOPILA.*)

Boga moli Mijatova majka,
Da joj sunce za Gabelu sađe,
Da 'na broji svate Mijatove.
Boga moli, Boga domolila,
Pa joj sunce za Gabelu sađe.
Ona broji svate Mijatove,
Do jednoga na broj nagonila,
Samo nije kuma ni divera,
Ni divojke, žalosna joj majka!
Neretva ih voda potopila.

Mate Ostojić, I., br. 339. *Kazivala Mare Raos iz Medovdolca.*

*) U Pavlinovićevoj bosanskoj pjesmi (II., br. 706.) zadržano je isto Mijatovo ime, ali stara majka, osim djevera i djevojke, ne nabroja ni mladoženje, kad al —

Otud lete tri vrana gavrana;
Jedan nosi Mihatovu glavu,
Drugi nosi diverljevo perje,
Treći nosi divojačku ruku,
I na ruci devet prstenova,
Što joj dalo devet diverova.

355.

SANAK SNILA KAPETAN-DJEVOJKA.

Sanak snila kapetan-djevojka.
Toga sanka nikom ne kazuje,
Samo svome bratu kapetanu:
»O moj brate, dragi kapetane,
Ružan sam ti noćas sanak snila:
Da se vedro nebo otvorilo,
Da su zv'jezde k jednom kraju prešle,
Da je puška na Vrbasu pukla,
Da je mjesec k crnoj zemlji pao.«
Al govori mladi kapetane:
»Što se vedro, draga seko moja,

Što se vedro nebo otvorilo,
To su moji porobljeni dvori.
Što su zv'jezde k jednom kraju prešle,
To su moje nejake sirote.
Što je puška na Vrbasu pukla,
To je moja ljuba odvedena.
Što je mjesec k crnoj zemlji pao,
To je moja odsječena glava.«

Petar Bogdešić, br. 15. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

356.

BEGOVIČIN SAN.

San usnila Ivan-begovica
S Ivan-begom sideć u dušeku:
Da se vedro nebo otvorilo,
Sjajne zvizde kraju pribignule,
Jasni misec u travicu pao,
Žarko sunce na nebu ostalo.
Ivan-beg je ljubi govorio:
»Što se ono nebo otvorilo,
Ono će se kula prolomiti;
Što su zvizde kraju pribignule,
Ono će nas sluge odbignuti;
Što je misec u travicu pao,
Ono ću ti poginuti, ljubo;
Što je sunce na nebu ostalo,
Ono ćeš mi ostat udovica.«

Mih. Pavlinović, I., br. 801. *Vitez.*

357.

SLUŽIO JE KRALJA 'RVATSKOGA.

Sokol sjedi na Udbini gradu,
Žútê mu se noge do koljena,
Zlátê mu se krila do ramena,
Vije mu se kruna nad očima.

Pitale ga Udbinke djevojke:
»Oj sokole, siva ptico moja,
Tko ti žútî noge do koljena?
Tko ti zlati krila do ramena?
Tko ti vije krunu nad očima?«
Odgovara sokol ptica siva:
»Služio sam kralja 'rvatskoga;
U njega su do tri l'jepe kćerke,
Jedna žuti noge do koljena,
Druga zlati krila do ramena,
Treća vije krunu nad očima.«

Ivan Stipac, br. 47. *Iz Smiljana u Hrvatskoj.*

358.

VOLI, DA JE RIBE JEDU ...

Tavna noći, tavna ti si!
Lipa Maro, lipa ti si!
Al ti zalud sva lipota,
Kad te mladu Turci ljube.
  Mara se je sakrivala
U kiljere devetere,
Pod katance desetere,
U podrume kamenite,
U tri kule stanovite.
  Turci Maru potražiše,
Prvu kulu oboriše,
Tude Maru ne nađoše;
Drugu kulu oboriše,
Tude Maru ne nađoše;
Treću kulu oboriše,
Tud nađoše lipu Maru,
S Petrom banom vino pijuć!
Petra bana pogubiše,
Lipu Maru savezaše,
Pa ju vode kraj Dunava.
Al govori lipa Mara:
»Oj Dunave, željo moja,

Petre bane, diko moja,
Odvež'te mi bile ruke,
Da umijem lice bilo!
Evo danas devet godin',
Kako nisam lica prala.«
Bili Turci milostivi,
Odvezali Mari ruke.
Skoči Mara u Dunavo;
Iz Dunava progovara:
»Oj Dunave, željo moja,
Petre bane, diko moja,
Volim, da me ribe jedu,
Nego Turci da me ljube.«

Mato Zdjelarović, br. 126.
Iz Sibinja kraj Broda, od sabiračeve majke.

359.

MJERITE JOJ MAČEM KOSU!

Konja jaše Primorkinja,
B'jela vila Zadarkinja;
Konja jaše, ćordu paše,
Na Dunaj se naziraše,
Sama sobom govoraše:
»Mili Bože, l'jepa ti sam!
Tanka ti sam i visoka,
B'jela ti sam i rumena.
Još da imam crne oči,
Tri bih grada zamamila,
A u gradu Alim-bega,
Al mu brata Alimvera!«
  To začule begu sluge,
Begu sluge govorile:
»O naš beže, gospodare,
Al ne čuješ, al ne haješ?
Konja jaše Primorkinja,
B'jela vila Zadarkinja;

Konja jaše, ćordu paše,
Na Dunaj se naziraše,
Sama sobom govoraše:
»Mili Bože, l'jepa ti sam!
Tanka ti sam i visoka,
B'jela ti sam i rumena!
Još da imam crne oči,
Tri bih grada zamamila,
A u gradu Alim-bega,
Al mu brata Alimvera.«
Bego slugam govoraše:
»A tako vi, vjerne sluge,
Uhvatite Primorkinju,
B'jelu vilu Zadarkinju,
Mjerite joj mačem kosu!
Ako j' kosa kraća mača,
To će biti brata moga;
Ako j' kosa duža mača
To je ljuba Alim-bega!«
Mjerili joj na mač kosu,
Bila kosa duža mača,
Ona bila ljubi bega.

Brno Lazzari, br. 1.
Od Ređine Radoničić iz Tivta u Boci Kotorskoj.

360.

AGIN KONJ.*)

Sinoć Liku porobiše,
Trudne konje dovedoše.
Svi konjići zob zobaše,
I Koranu vodu piše,
Agin durat ni gledati,
Već on gleda pod oblake.
Tuda idu tri djevojke.
— »Kâ ufati konja moga,
To će biti ljuba moja!«

Skočila se najstarija,
Iznesla je vagan zobi:
»Na ti, konjić, vagan zobi!«
Ne će konjić ni gledati.
Skočila se ona srednja,
Iznesla je v'jedro vode:
»Na ti, konjić, v'jedro vode!«
Ne će konjić ni gledati.
Skočila se ta najmlađa,
Kaže konju b'jele dojke:
»Na ti, konjić, dvi jabuke!
Nit su zrele, nit zelene,
Već najbolje za trganje.«
Ona konja ulovila,
I agina ljuba bila.

Tade Smičiklas, br. 11 *Iz Žumberka.*

---

*) U pjesmi Ane Dobrile-Mladineo (br. 1., iz Senja), koja je složena u istom osmercu, utekao Marku Kraljeviću konj »kroz livade nekošene, kraj tri mome neprošene.« Prva stade mamiti konja »na šarenu maramicu«, druga »na zlaćene na prstene«. a treća ne rešeto zobi:

Kad je konjic opazio,
Odmah k njojzi doletio:
Ona ga je domamila
I Markova ljuba bila.

361.

DOŠLA DA BERE RUŽMARIN.

Bašču gradi Kraljeviću Marko,
Za njim babo lemunove sadi.
Navadi se Marica divojka,
Navadi se u zelenu bašču
Lemun brati, ružmarine krasti.
Uhvati je Kraljeviću Marko,
Uhvati je za desnicu ruku:
»Oj Boga ti, Marice divojko!

Il me mislis za godinu ljubit,
Ili devet u tamnici sidit?«.
Al govori Marica divojka:
»Ne budali, Kraljeviću Marko,
Na tamnicu ni mislila nisam,
Već sam došla ružmarine brati
Za svatove i moje i tvoje.«

Josip Lovretić, br. 21. *Iz Otoka u Slavoniji, od Marte Tucaković.*

362.

DJEVOJKA SE TUŽI BANU ZRINSKOME.

Aj, na bregu na Dunaju
Dobra j' vina na prodaju,
Divojka mu krčmarica,
Vino piše tri junaka,
Vino piše ne platiše,
A djevojku obljubiše.
Tužila ih ta djevojka
Zrinskom banu kapitanu:
»Zrinski bane, kapitane,
Vino piše tri junaka,
Vino piše, ne platiše,
Mene jadnu obljubiše!«
Govori joj Zrinski bane:
»O djevojko krčmarice,
Poznaš li ti tri junaka?«
— »»Poznadem ja tri junaka;
Jednomu je, gospodine,
Duga brada do pojasa,
A drugom su, gospodine,
Žuti brci do zauha,
A treto je mlado momče,
Mlado momče golobrado;
To mi j' najveć' dodijalo.««

Antun Mažuranić, br. 29.
Iz Novog Vinodolskog, od Matije Mažuranića.

363.

JA USADIH VITU JELU.*)

Ja usadih vitu Jelu,
I uz jelu lozu b'jelu,
I uz lozu struk bosiljka.
Vrgoh Maru čuvaricu,
A ja odoh na vojnicu,
Pa vojevah godinicu
I do druge polovicu.
Glas me stiže, dva sritoše:
»Vrat' se natrag, Kraljeviću!
Tvoji dvori porobljeni,
Vita jela salomljena,
B'jela loza ozobana,
Struk bosiljka salomljena,
L'jepa Mara obljubljena!«
Kad ja dojdoh b'jelom dvoru,
Konj ne može pristupiti
Od visine vite jele,
Od širine loze b'jele,
Od mirisa struk-bosiljka,
Od ljepote l'jepe Mare.

Petar Bogdešić, br. 45. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

*) Sličnu pjesmu ima i Mato Zdjelarović (II., br. 104., iz Sibinja kraj Broda) bez naročitih osobina.

364.

PAŠINA ZUBEJDA.

Pošetala pašina Zubejda
Ispred hana Firdus-kapetana.
Za njom idu četiri robinje,
Skute nose, da se ne urose,
A rukave, da s' ne kruni zlato.
Govorila pašina Zubejda:
»O Boga vam, četiri robinje,

Je l' mi kratka sindželfi-feredža?«[1])
Vide l' mi se krzli-čiftijane?[2])
Gleda li me Firdus-kapetane?«
  Govorile četiri robinje:
»Gospojice, pašina Zubejdo,
Jes' ti kratka sindželfi-feredža,
Vide ti se krzli-čiftijane,
Tebe gleda Firdus-kapetane
Sa čardaka, sa visoke kule!«

D. Popović, br. 2. *Iz Zenice u Bosni.*

---

[1]) gornja haljina s postavom. — [2]) ženske gaće (krzi, crvene.)

365.

MLADA UDAJA.

U junaka turskog skeledžije
Ima, kažu, lipota divojka;
Vrlo lipa, ne bila mu živa,
Jer se o nju zemlje zavadiše.
  Nju prosio Omer-čelebija.
Al govori lipotina majka:
»Okan' me se, Omer-čelebija!
Nejaka je lipotica moja;
Još joj nema ni sedam godina!«
Al govori Omer-čelebija:
»Daj ti meni lipotu divojku!
Čekat ću ju još sedam godina,
Dok narastu prsti za prstene
I bijela leđa za kavade,
A bijele noge za pačmage!«
  Privari se lipotina majka,
Ona dade lipotu divojku,
Ona dade Omer-čelebiji.
A kad ode Omer-čelebija,
Kad on ode svome bilu dvoru,
On ne čeka ni sedam danaka,

Da kamoli sedam godinica.
Kupi svate, ide po divojku.
  Kad je došo lipotinu dvoru,
Al govori lipotina majka:
»O moj zete, viro i neviro,
Nejaka je lipotica moja.«
Al govori Omer-čelebija:
»Oj punice, lipotina majko,
Ako ti je nejaka lipota,
Ti joj kupi srebrnu ljuljašku,
Nuz kolipku Kumriju robinju;
Nek ju danjom u kolipki ljulja,
Ja ću noćom na desnici ruci.«
  Ništ' ne staje lipotina majka,
Već joj kupi srebrnu ljuljašku,
Nuz ljuljašku Kumriju robinju.
Ljuljala ju Kumrija robinja,
Pak je njoje tiho govorila:
»Tako t' bora, lipoto divojko,
Što s' udaješ tako vrlo mlada?«
Al govori lipota divojka:
»Ne budali, Kumrijo robinjo,
Ber' se, ružo, dokle si zelena,
Ljub' se, dušo, dokle si mlađana!
Dok si mlada, svakome si draga,
Dok ostariš ni svom vojnu nisi,
Nego istom kano za nevolju.
Kad bi moglo biti na prominu,
Dosta bi nas bilo na pazaru.«

Iz starog Babukićeva zbornika (od god. 1798.) br. 69.
Iz požeške okolice.

366.

KUPIT ĆE MU ZVONO OD DUKATA.

Svirile su diple javorove,
Budile su čobana Ivana:
»Stan' na noge, čobane Ivane!
Turci su ti odagnali blago.«

Al govori Ivane čobane:
»Neka gonu, pústo im ostalo!
Nek mi püstu jednu bilu ovcu;
Činit će mi ovna devećaka,
Kupit ću mu zvono od dukata,
A klepalo od suhoga zlata;
Mećat ću ga pod Stivanjske gore,
Namamit ću Turke i hajduke,
Svim ću ruse rastaviti glave.«

Jakov Čuka, br. 23
Sa Dugog Otoka; kazivala Matija Šešelja, čobanica.

367.

USLIŠANA KLETVA.

Kolo igra na Daltabaniku,
U tom kolu prelijepa Ana.
Sve je kolo strukom nadnijela
I lijepim grlom natpjevala.
  Baš kad se je kolo razigralo,
I lijepom pjesmom raspjevalo,
Uto stiže fra-Ivane fratre,
Svemu kolu naredi pokoru,
A najviše prelijepoj Ani:
»Bosa hodi godinicu dana!
Bosa hodi, mrku krpu nosi!«
  Kad te Ana saslušala r'ječi,
Ljuto kune fra-Ivana fratra:
»Bor t' ubio, fra-Ivane fratre,
Susrele te pašine delije ,
Odn'jele ti konja i haljine
I za tobom đaka prenejaka!«
  Bog Aninu kletvu uslišao;
Fra-Ivana susrele delije.
Odn'jele mu konja i haljine
I onoga đaka prenejaka.

Ivan Zovko, I., br. 22. *Iz Hercegovine.*

368.

VODA ODNIJELA VJERENICU.

Platno bile Mostarke divojke
U Neretvi, vodi plemenitoj.
Neretva se digla na valove
I odnese tin divojkan[1]) platno
I jedinu Fatimu divojku.
Svi ju žale mostarski junaci,
A najviše Mostaranin Mujo;
Sve haljine za njom počrnio
Ostran[2]) pasa i šare mahrame.
Pitaju ga mostarski junaci:
»Koga žališ, Mostaranin Mujo?
Koga žališ, koga ti je milo?«
A on njin[3]) je junak govorio:
»Žalin[4]) junak Fatimu divojku;
Bila mi ju obećala majka,
Još kada je u kolivki bila.
Pak mi ju je vodica odnila.«

Fran Mikuličić, br. 30.
Iz Novog Vinodolskog, od Kate Maričić.

---

[1]) tim djevojkama. — [2]) osim. — [3]) njima. — [4]) žalim.

369.

DJEVOJKA NOSI PONUDE BOLESNIKU.

Bolovalo momče neženjeno
U livadi, u zelenoj travi.
Nitko ne zna, gdje momče bolüje,
Neg livada i zelena trava
I djevojka, s kojom ašikuje.
Nosila mu vode i ponude,
S morja smokve, a iz Bosne alve,
Žute dunje, a i šeptelije,
Šeptelije za rose trgane,
Žute dunje na medu kuvane.

Ne more ti momče dignut glavu,
A kamo li da jede ponude,
Već je momče tio govorio:
»Ajd, djevojko, na zelenu travu,
Da ti metnem u krilašce glavu,
I bolane ruke u njedarce!«
Al govori lijepa djevojka:
»Nuto, momče, nuto sade šale!
Ne boluje kô što se boluje,
Već boluje konda ašikuje.
Ja b' njegovim bolom bolovala,
I njegovom smrti umrijela;
Za njega bi u zemljicu legla!«

M. Milićević, br. 68. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

370.

DJEVOJKE SU I SOKOLIMA NAJMILIJE.*)

Sve jezdreno, sve zeleno,
Nasred polja pozlaćeno,
Na pozlati kolo igra;
Sve nevjeste pod v'jencima.
Više njih se soko vije;
Nevjeste ga mamit stale
Na zelene na vijence,
Na zlaćene na prstene,
Na svilene na mahrame.
Siv se sokol niže vije,
Niže vije, više ide,
I pobježe u planine.
Sve jezdreno, sve zeleno,
Nasred polja pozlaćeno,
Na pozlati kolo igra;
Svi junaci u kalpacim.
Više njih se soko vije,
Junaci ga mamit stali
Na bijele na kalpake,
Na zlaćene na prstene.

Siv se soko niže vije,
Niže vije, više ide
I pobježe u planine.
Sve jezdreno, sve zeleno,
Nasred polja pozlaćeno.
Na pozlati kolo igra,
Sve djevojke pod prstenom.
Više njih se soko vije,
Djevojke ga mamit stale
Na zlaćene na prstene.
Siv se soko više vije,
Više vije, niže ide,
Djevojčicam na skutašca.
Djevojčice, žive bile!
Vrlo ti ste svakom mile,
I sokolu, koj se vije!

Andro Murat, II., br. 5. *Pjevala Kate Murat-Palunkova.*

---

*) Pavlinović ima dvije dalmatinske pjesme s ovim motivom. Prva je iz Lećevice (II., br. 167.), u kojoj mame sokola samo »neve mlade« i neudate djevojke. Neve ga mamile na »zelene jabučice«, a djevojke »na bijele dojke«. Soko pada na djevojke. — U drugoj (II., br. 1344., iz Bukovice) mame sokola car Lazar, udovice i divojčice; udovice na bijele maramice, a djevojke na šarene pregačice. Sokol se odlučuje za pregačice:

Nu sokola, nu sotone,
Kako znade, što valjade!

U Babukićevu starom rukopisu od god. 1798., iz kojega je prepisana i u Kraljevićev zbornik (str. 89.), ima pjesma, u kojoj mame carigradski car i carica sokola na žute dukate, »lipljanska gospoda« na srebrne groše, budimski junaci na svoje dućane — a požeške djevojke na svoje crne oči.

Na to se je sokol privario.
On mi leti k bijeloj Požezi,
Pak on mudro Požeškinje ljubi;
Staro ljubi u bijele ruke,
Udovice pod bijelo grlce,
A divojke među oči crne.

371.

AJ, KUPINA, KUPINA!

Aj kupina, kupina!
Se si brîge[1]) zarasla,
Samo nisi jednega!
Na ten brigu beli grad,
U gradu je divojka;
Tješio ju junak mlad:
»Muči, muči, divojka!
Ako bude junak mlad,
Kupit ću mu haljicu
I škrletnu kapicu;
Ako bude divojka,
Kupit ću joj svilen pas,
I zelenu maramu!«

Rudolf Strohal, I., br. 26. *Iz Stativa kraj Karlovca.*

[1]) sve bregove.

372.

SIN BEZ IMENA.

Platno tkala Kademlija mlada,
Platno joj se tkati ne mogaše;
Novo brdo žice prikosilo,
Novi niti žice potrgali.
Ljuto cvili Kademlija mlada:
»Jao meni do Boga miloga,
Jer ja nemam od roda nikoga,
Veće jednu ostarjelu majku!«
Kademlija poručuje majci:
»Kad mi, majko, u pohode pojdeš,
Ti od roda ne vodi nikoga,
Veće jednog bega Sirovića,
Koji me je u tebe prosio
I svakakvu milost donosio.
Kako sam se u Konjic udala,

Još se nisam mlada nasmijala.
U žalosti sina sam rodila,
Od milosti njemu ime dala,
Ime dala bega Sirovića.
I kad metnem sina u bešiku,
Pa ja njemu pjesmu popijevam:
»»Nina, nina, sine bez imena!
Nina, nina, ne došo ti babo!
Ostala ti udovica majka,
I dopala prvoga sevdaha!««[1])

D. Popović, br. 35. *Iz Bišća u Turskoj Hrvatskoj.*

[1]) prvog ljubavnika.

373.

RADI SVE RODILO.

Ljubi Rade tri divojke mlade,
Jednu ljubi sadeć vinograde,
Drugu ljubi oruć podvornice,[1])
Treću ljubi kod bilih ovaca.
Koju ljubi sadeć vinograde,
Ona mlada poručuje Radi:
»Dođi, Rade, dođi, gospodare,
Rodili su sadi vinogradi!«
Koju ljubi kod bilih ovaca,
Ona mlada poručuje Radi:
»Dođi, Rade, dođi, gospodare,
Bile su se hiljadile ovce.«
Koju ljubi oruć podvornice,
Ona mlada poručuje Radi:
»Dođi, Rade, dođi gospodare,
Rodila je bilica pšenica!«
Ona mlada čedo porodila,
Malo čedo, sina malenoga.

Mih. Pavlinović, II., br. 778. *Veljaci.*

[1]) pòdvôrnica ili potkućnica je zemlja pod dvorom ili pod kućom.

374.

PADAJ, KIŠO, NEMOJ NA VOLARA!*)

Padaj, kišo, nemoj na volara!
U volara nigdi ništa nema,
Samo jedna divan-kabanica,
I pod njome kićena strunica;
U strunici limena frulica,
Kud god hodi, u nju posviruje:
»Mila draga, jesi l' se udala?«
— »Jesam, dragi, ali za nedraga.
S nedragim sam i čedo imala,
I tvoje mu ime nadjenula.
Ne zovem ga: hodi k meni, sine!
Već ga zovem: hodi k meni, dragi!
Kad mi dođe, da me želja prođe.«

Klotilda Kučera, br. 79. *Pjevala Kata Lukić iz Komletinaca.*

*) U Bogdešićevoj pjesmi (br. 80., iz Dragovaca kraj Oriovca) ljube se Sumbul-momče i Karanfil-djevojče. On pošao za cara na vojsku, a ona se udala za nedraga i s nedragim već čedo imala, nazvavši ga »Sumbul sa Krajine«. — U Pavlinovićevoj (II., br. 783., iz Gradiške) ima osobiti svršetak. Javljajući nesuđenom dragom, da je dobila već i sina, govori:

Da je žensko, ne bi ni žalila,
Već je muško, živ ga Bog ubio!
Htjela sam mu tvoje ime diti,
Ali nisam mogla od žalosti,
Veće sam mu žensko ime dila:
»Lipa Savka« grožđe mirisavka.

375.

OD ŽALOSTI RUHO POKOPALA.*)

Otišće se greda od Orada grada,
I ubila tri junaka mlada.
Jedan junak veli: »Jao, moja majko!«
Drugi junak veli: »Jao, moja seko!«
Treći junak veli: »Jao, moja draga!«

Koji veli: »Jao, moja majko!«
Onoga je ožalila majka.
Od žalosti kosu odrezala.
A koga je ožalila seka,
Od žalosti s' u crno zavila.
A koga je ožalila draga,
Od žalosti ruho pokopala.

D. Popović, br. 18. *Iz Bišća u Turskoj Hrvatskoj.*

*) U Zdjelarovićevoj pjesmi (II., br. 136., iz Sibinja), druga polovica pjesme glasi ovako:

Očenu se grana jorgovana,
I ubila tri čobana mlada.
Jednog žali i otac i majka,
A drugoga bratac i sestrica,
A trećega nitko ni otkale,
Samo jedna iz sela djevojka.
Žalila ga tri godine dana:
Za godinu kola ne igrala,
A za drugu pjesme ne pjevala,
A za treću kosâ ne češljala.

376.

DALEKI SU DO INDIJE PUTI.*)

Cvilila je tica lastovica
Više Senja grada bijeloga,
Više Senja na senjskih planinah.
Čula ju je Senjkinja divojka,
Čula ju je, ter joj govorila:
»Ne cvili mi, tica lastovica!
Zašto cviliš, koja ti nevolja?«
Govori joj tica lastovica:
»Ostav' me se, Senjkinjo divojko!
Ako cvilin,[1]) za nevolju mi je.
Zgubila sam druga u Indije;
Niman s kogun[2]) u Indije poći.«
Govori joj Senjkinja divojka:
»Ne cvili mi, tica lastovica,

Ja ću s tobon u Indije poći.«
A govori tica lastovica:
»Ne budali, Senjkinjo divojko,
Da biš tila[3]) u Indije poći,
Hoditi je tri godine dana;
Meni j' letit tici lastovici,
Meni j' letit za godinu dana.«

Fran Mikuličić, br. 39. *Iz Krasice u Hrvatskom Primorju.*

[1]) cvilim. — [2]) čakavski oblici za: nemam s kime. — [3]) kad bi htjela.

*) I u slavonskoj pjesmi (Lovretić, br. 163., iz Otoka, pjevala mu Anka Matijašević) govori se o toj ptici iz Indije, s kojom bi Sarajka djevojka pošla, ali joj lastavica odgovara:

»Ne budali, Sarajko divojko!
Daleko je do Indije zemlje;
Meni tici za devet nedilja,
Teb', divojko, za devet godina.

U Pavlinovićevoj pjesmi (II., 86., iz Banjaluke) lastavica pada na đerđef sirote djevojke, koja je tjera:

»Hajd' otole, ptico lastavico,
Ne vij gnjizda na đerđefu momu;
Tvoji će mi ptići dodijati!
Ne mrsi mi zlata na đerđefu;
Nemam brata, da mi kupi zlata,
Nemam majke, da mi kupi svile!«
Govorila ptica lastavica:
»Nemoj mene, sїroto divojko!
Ja sam ptica iz daleke zemlje,
Gdjeno ljeto i tri puta rađa.«

377.

IZVEZENA KOŠULJA.

Dvi se vode razl'jevale,
U jednu se sal'jevale.
To ne bile dvije vode,
Već to bile dvije drúge,
Za dragog se zavadile.
Drúga drugi govorila:

»Ovor[1]) jesi, draga drûgo!
Tebi zemlje i gradovi,
Meni Ivo u košulji!
Ako ti je i to žao,
Skini s njega i košulju!
U mene je dobra majka;
Skrojit će mi tri košulje,
Tri košulje pamuklije.
Na jednoj ću na košulji
Navest ime Ivanovo;
Na drugoj ću na košulji
Navest srce Ivanovo;
Na trećoj ću na košulji
Navest oči Ivanove.«

Mato Zdjelarović, II., br. 123. *Iz Sibinja.*

[1]) usklik (kao: davor), koji se često javlja u pjesmama ovoga kraja.

378.

POVEDI ME, GDJE SE PO DVA LJUBE!

Vila gnjizdo ptica lastavica
U bostanu lipe Anđelije;
Grozi joj se lipa Anđelija:
»Id' otale, ptico lastavico,
Ne vij gnjizda u mojem bostanu,
Ne vij gnjizda, ne kvari mi cvita!«
Al govori ptica lastavica:
»Ne tiraj me, lipa Anđelijo,
Ne tiraj me iz tvojeg bostana!
Ja sam ptica iz daleke zemlje,
Gdino rodi biber i naranča,
Gdino drage po dva draga ljube.
I gdino je godina bez zime.«
Kad to čula lipa Anđelija,
Ne tirala pticu lastavicu,
Već je njojzi lipo besidila:

»Boraj tebi, ptico lastavico,
Poved' mene u tu tvoju zemlju,
Da s' nazobljem bibra i naranči,
Da s' naljubim mlađanih junaka,
Da s' nagrijem žarenoga sunca!«

Luka Ilić, I., br. 268. *Iz Banovaca u Slavoniji.*

379.

LJEPOTA DJEVOJKA.

Konja pripeh kraj zelena luga,
Ne bih li se dobavio druga,
Jali druga, jali drugarice,
Jal' djevojke, jali udovice.
Pripeh konja za zelenu jelu,
Uz jelu sam naslonio glavu.
Kad je bilo oko pola noći,
Stade jeka sveg zelenog luga,
Stade šuška svile i kadife,
Stade škripa terluk'[1]) i papučâ,
Stade zveka po čelu dukatâ,
Stade treska đerdan' ispod vrata,
Stade cika trave djeteline,
Stade prsak po gorici lišća.
Vjetar punu u zelenu lugu,
Na djevojci razvija košulju.
Podigoh se sa zemlje na noge,
Da u lugu ja konja pričuvam,
Al eto ti sumbul-udovice
I djevojke rumene ružice.
Na djevojci behaz-anterija,
A pod njome burundžuk-košulja,[2])
Pod košuljom gaće čivtijane,[3])
Oko b'jelih nogu nabućmane.[4])
Vidi joj se kroz košulju lice;
Crveni se kô stručak ružice.
Opasana mukademom[5]) pâsom,

Privija se kano vita jela.
Na čelu joj dukat-funduklija,
Sve joj čelo zasjenjiva suncem.
U glavi joj do dva oka crna,
Crne joj se kao dva gavrana.
Objesila đerdan oko vrata,
Prikriva joj grlo negrljeno.
Kroz jelek se pomaljaju dojke
Kô dvi guše mekana pamuka.
Mislio sam mîsli svakojake,
Koju bih sad ljubiti počeo?
Da b' ljubio sumbul-udovicu,
Udovice lice obljubljeno;
Da b' ljubio gizdavu djevojku,
Istom joj je lice za ljubljenja.
Sve sam misli na jedno smislio,
I obljubih gizdavu djevojku,
Pa prihvatih sumbul-udovicu,
Prihvatih je za bijelu ruku,
Ter povedoh i nju i djevojku;
Odvedoh ih bijelomu dvoru.
Udovica za jenđiju bila,
Nek svjedoči, što j' u lugu bilo!

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 4. *Iz Sarajeva.*

---

[1]) terluci su priglavci ili čarape bez grlinâ, koje pokrivaju nogu do zglavaka. — [2]) košulja od tanke, bijele svile ili tkanine (gaz, crêpe). — [3]) tkane. — [4]) angebauscht. — [5]) gospodski pojas.

380.

DJEVOJČE SULEJMANČE.

U Mostaru udovica Káda
Živo čedo nosi pod pojasom;
Boga moli, da joj muško bude.
Bog joj dade, žensko joj se najde;
Od milosti haljine rezala,

Od dragosti Sulejmanom zvala.
  Kad je prošlo devet godinica,
Ode Suljo za goru na vodu,
Al na vodi pašine delije;
Uhvatiše Sulejmanče mlado,
Uhvatiše, caru pokloniše.
  Cara dvori devet godinica,
Izdvorilo devet pašaluka
I deseti pašaluk na Bosni.
Kad je prošlo osamnaest godina:
Prsa rastu, mor-dolama puca,
Srce puca — udati se hoće.

Iz ostavštine bosanskih klerika u Đakovu od god. 1850., III., br. 25.

381.

U KAPU MU SUZE KAPLJU.

Sanak snila Mandalina,
Da je voda potopila
Sve gradiško ravno polje,
A po polju magla pala;
Iz maglice trava nikla,
Sitna trava diteljina,
Diteljina do kolina,
Čemerika viš' čovika.
Po njoj pasu tri pauna
I četvrta paunica;
Čuvala ju divojčica,
Vojvodina robinjica.
Za pasom joj maramica,
U marami ugledalo:
Oko kraja sve srebrno,
A u polak pozlaćeno.
Da tko rekne: od roda joj;
Nema roda rođenoga.
Da tko rekne: od Ive je;
Ivo joj je na daleko,

Na daleko devet gorâ,
Na desetoj srebren stolac,
Na tom stolcu dragi sidi.
Na nogu mu čizme side,
Na kolinu kapa stoji,
A za kapom troje perâ,
Svako pero svoje fele.
Jedno pero paunovo,
Drugo pero labudovo,
Treće pero sokolovo.
Na kolinu kapa stoji,
A u kapu suze kaplju.

Ivan Ivanišević, br. 81. *Svinjar (god. 1867.).*

382.

KAD SE MARKO PREPANUO?

Pita majka Kraljevića Marka:
»O moj Mâre, milo janje moje,
Jesi li se igda prepanuo?«
Odgovara Kraljeviću Marko:
»S Bogom tebi, mila moja majko,
Ja se jesam jednom prepanuo,
Kad sam išo u goru zelenu.
Sa mnom iđe Mile Konjatino,
I još iđe Relja Malutino.
Kad smo bili nasred gore crne,
Nasred gore ptica posječena,
Obadva joj krila odsječena.
Uzimlje je Mile Konjatino,
Diže krilo sebi do koljena.
Uzimlje je Relja Malutino,
Diže krilo do tanena pasa.
Kad smo bili taman dolje, majko,
Otud iđe lijepa djevojka,
Za kapom joj od te ptice krilo.
Tada sam se, majko prepanuo.«

Mih. Pavlinović, II., br. 1499. *Iz Bukovice.*

383.

UKRAO JABUKU ZA SVOJU DJEVOJKU.*)

U Saraj'vu među Sarajlijam',
Ukrade se od zlata jabuka.
Ćefile se[1]) mlade Sarajlije,
Brat za brata, jaran za jarana,
Níko momče ne ima ćefila.
Povedoše Niku objesiti;
Skidoše mu svijetlo od'jelo,
Svezaše mu gajtan oko vrata,
I htjedoše da pridignu Niku.
Al se moli čelebija Niko:
»Poklon'te mi život na milosti!
Ja sam ukro od zlata jabuku,
Dao sam je lijepoj djevojci.«
Na Niku se oni smilovali,
I njemu su život poklonili.

Mato Boškić, br. 85. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

---

[1]) jamčili jedan za drugoga; ćefil-jamac.

*) Vice Palunko (br. 168., iz Ramnoga u Hercegovini, kazivala starica Janje Vlahinić) ima isti motiv, ali sa žalosnim svršetkom. Mali Mehmed, jedinac u majke, nije našao nikakvog jamca. »Jamiše ga i samakoše ga«, a za tri dana našla se jabuka. »Za njim kuka kukavica majka«.

384.

ODGOVOR OSTARJELOJ LJUBI.

Poletila dva goluba iznad Maglaja;
Ujkala ih begovica, alaj-begovka:
»Uja, uja, dva goluba iznad Maglaja!
Selam ćete momu begu, i alaj-begu!
Dvore sam mu ponovila, nek iđe dvoru;
Hatove sam potovila, hodat nè mogu.
Sinove sam iženila, sve za kadije;
Kćeri sam mu poudala, sve za adžije.
I ja sam se pomladila kano divojka!«

Odgovori beže-beže, i alaj-beže:
»Uja, uja, dva goluba iznad Maglaja!
Selam ćete begovici, alaj-begovki!
Ako j' dvore ponovila, sidi u njima;
Ako j' hate potovila, svojim sinovma;
Ako j' sine iženila, svoja zamina;
Ako j' kćeri razudala, svoja pohvala;
Ako se je pomladila, nek se udaje!
I ja sam se oženio, ja joj doć' ne ću.«

Mih. Pavlinović, II., br. 819. *Vitez.*

385.

PAŠINA ROBINJA.

Telal viče po Hercegovini:
»Ko j' u koga noćas na konaku.
Nek ne ide rano sa konaka!
Utekla je pašina robinja,
I odnila pô pašina blaga,
I odvela konja najboljega,
I odnila čador bile svile,
I odvela Muju Haznadara.«
Uhvatiše pašinu robinju,
Uhvatiše, paši dovedoše.
Pitao ju paša gospodaru:
»Bud uteče, mlada robinjice,
Bud uteče, jer[1]) blago odnese?
Bud uteče, jer konja odvede?
Bud uteče, jer čador odnese?
Bud uteče, jer Muju odvede?«
Pak govori mlada robinjica:
»Blago nosim, da fukari dilim;
Konja vodim, da pješe ne hodim;
Čador nosim, vrimena[2]) se bojim;
Muju vodim, da sama ne spavam.«

Đakovački klerici, III., 71.

---

[1]) zašto. — [2]) nevremena.

386.

SLIJEPAC MLADOŽENJA.

Vino pije vojevoda Janko;
Ne pije ga s braćom i s družinom,
Nego pije s svasti Jakovljanom,
Pa je 'vako govorio Janko:
»Jakovljana, svasti moja draga,
Hajde pođi za Stipana slipca.
Ako Stipe i očiju nema,
Ali ima kule i balkune
I lijepe podvornice svoje.«
  Al govori Jakovljana mlada:
»S borom tebi, vojevodo Janko,
Što će meni noćca bez mjeseca?
Što l' će meni danak bez sunašca?
Što l' će meni Stipan, bez očiju?«

Mih. Pavlinović, II. br. 1368. *Bukovica.*

387.

STRINE MARU KRIVO POTVORILE.

Cviće brala Primorkinja Mara
Po mejašu turskom i kaurskom;
Ubrala je tri kitice cvića,
Pa je sama sobom govorila:
»Vehni, vehni, moja kito cvića!
Vehni, vehni od sunca žarkoga
Kao i ja divojčica mlada.
Ja ne imam ni oca ni majke,
Već ja imam do dvi strine moje,
Koje su me krivo potvorile,
Da me ljubi Mujo i Alija,
A nisam ih ni okom vidila!«
  Pa pošeta tuda niz brigove;
Do Solina vode dohodila,
Nad Solin se vodu nadnosila,

Pa je sama sobom govorila:
»Solin-vodo, ti si mi krvava!
Kako ću ja u te skočit mlada?«
  Sveza oči, pa u vodu skoči.
Ugleda je Mujo i Alija,
Ter su za njom u vodu skočili.
Hvataju je za bijelu ruku,
Bacaju je na zelenu travu,
Nek se mlada cidi i ocidi.

Filip Banić, br. 187.
Iz Donjega Doca kraj Sinja, od Mande Banić.

388.

DA SE MOŽE, I UMRO BIH ZA TE!

Bôna Fata u bašči boluje,
Pokrila se kumašli-jorganom;
Po njoj pada inje od oraha,
Dolazi joj miris od katmera,
Od katmera i od tugišaha.
Bôna Fata njima govorila:
»Ne padaj mi, inje od oraha,
Ne dolaz' mi, miris od katmera,
Od katmera i od tugišaha!
Voljela bih, da mi dragi dođe,
Da mi dođe, i da me obiđe!«
  Ona misli, to niko ne čuje,
A to dragi i sluša i gleda,
Pa on stade tješit svoju dragu:
»Čuješ, Fato, čuješ, moje zlato,
Da se može, bolovo bih za te,
Da se može, i umro bih za te!«
Al mu Fata ljepše odgovara:
»Čuješ, dragi, moje milovanje,
Skin' dolamu, pa lezi uza me;
Čini mi se, lakše bi mi bilo.«

S. R. Bašagić, br. 28. *Iz Sarajeva.*

389.

TURKINJA SE SAMO UHINJILA.

Dva prebjega goru prebjegoše
Vlaščić momče s Turkinjom djevojkom.
Kad su bili nasred gore crne,
Razboli se Turkinja djevojka,
Ni kod sela ni kod vode hladne,
Već u sr'jedi gorice smrekulje.
Zabrinu se Vlaščić momče mlado,
Što će konju za zelenu travu,
Što l' djevojci za meku ložnicu.
Al govori Turkinja djevojka:
»Ne brini se, Vlaščić, momče mlado!
Ja se nisam razbolila mlada,
Nego sam se uhinjila sada,
Da ja vidim, jesam li ti mila.«
— »»Jes' mi mila, Turkinja djevojko!
Jes' mi mila i pamet zanila.««

Mijat Saridža-Zrinović, br. 36. *Iz Dubočca u Bosni.*

390.

DRAGI HOĆE, AKO NITKO NE ĆE.

Biser Mara uz jezero brala,
Beruć Mara svoju majku zvala:
»Dođi, majko, i dovezi lađu,
I privezi svoju Maru dragu!«
Nit je majke, niti vozi lađe,
Nit privozi svoje Mare drage.
Biser Mara uz jezero brala,
Beruć Mara svoga ćaku zvala:
»Dođi, ćako, i dovezi lađu,
I privezi svoju Maru dragu!«
Nit je ćake, niti vozi lađe,
Nit privozi svoje Mare drage.
Biser Mara uz jezero brala,
Beruć Mara svoga dragog zvala:
»Dođi, dragi, i dovezi lađu,
I privezi svoju Maru dragu!«
Dođe dragi i doveze lađu,
I priveze svoju Maru dragu.

Bartuo Grgić, II., br. 73. *Iz Grabovca u Dalmaciji.*

391.

CAR JOJ DADE TURSKOM VOJSKOM VLADAT.

Ovac' pazi Eva Dragoeva
Tri jutarca prez žarka sunašca.
Kad čet'rto jutro osvanulo,
Izlazilo žareno sunašce.
Pitala ga Eva Dragoeva:
»Di si bilo, žareno sunašce,
Di si bilo, di si dangubilo?«
Al govori žareno sunašce:
»Ne pitaj me, Eva Dragoeva!
Gledalo sam čuda golemoga,
Di divojka turskom vojskom vlada.
Na glavi joj kapa od dukata,
I za kapom dva pera zelena,
A pod vratom dva niza zlaćena.
Pitalo je zlaćeno sunašce:
‚Boraj tebi, gizdava divojko,
Ko ti dade turskom vojskom vladat,
Ko ti dade kapu od dukata,
A ko dade dva pera zelena,
Ko li dade dva niza zlaćena?'
Al govori gizdava divojka:
‚Boraj tebi, žareno sunašce,
Car mi dade turskom vojskom vladat,
A carica kapu od dukata,
Dva carića dva pera zelena,
A dvi ćeri dva niza zlaćena!'«

Vjekoslav Gabrić, br. 1. *Iz Oriovca, od starice Mare Čaldarević.*

392.

DIZDARU UTEKLA DJEVOJKA.*)

Dizdar viče sa bijela grada:
»Bogom brate na brodu brodaru,
Ne daj danas prevoziti lađe!
Noćas mi je utekla djevojka,
Sa dušeka sa bijele ruke,
Obgrljena, a ne obljubljena.
Odn'jela mi kesu iz njedara,
A u kesi stotinu dukata.
Ja ne žalim stotinu dukata,
Već ja žalim neljubljeno zlato!«
Brodar viče na gradu dizdara:
»Jadan bio, što n'jes' obljubio!«
— »»Brate mio, san me prevario.««
— »Noćas mi je cura dolazila,
Dala mi je šest žutih dukata;
Dva dukata, da joj lađu dadem,
Dva dukata, da je ne prokažem,[1])
Dva dukata, da joj pute kažem.
Triput me je pobratila mlada,
Da joj b'jela ne obljubim lica;
I nijesam, vjera ti je moja.«

Mato Boškić, br. 50. *Iz Sarajeva, od Mare Pamić.*

---

[1]) ne izdam.

*) Pavlinović ima dvije pjesme s ovim motivom. U prvoj (II., 707., iz Ljubuškoga) usnulom momku odnosi djevojka konja i sokola, našto on polazi u potragu za njom:

Kad izađoh na rosnu livadu,
Na livadi đogo i divojka.
Na nju mašem rukom i jabukom,
Ona na me drvljem i kamenom.
Udarih se rukom po kolinu:
Tužan ti sam do bora miloga!
Gdje ne umih obljubit divojke,
Već je pušćah, da je drugi ljubi.

Druga Pavlinovićeva (II., br. 708., iz Dobretića) završava se ovim aksiomom:

»Ne spava se, kad se zlato ljubi,
Već se spava, kad se kosi trava,
Šećer-Miho moj!«

Pjesma Ivana Zovka (II., br. 136.) završava se istim aksiomom. Kad je Ale opazio, da mu je utekla djevojka:

Sokolački goru preletio
Na šúrina vrata doletio,
Na šurina i na puničina,
Pa udrio halkom po vratima:
»Otvor'te mi od avlije vrata!
Noćas mi je utekla djevojka!«
Al mu nitko ne otvara vrata,

nego mu punica dobacuje onu o spavanju i o košnji trave.

U pjesmi Dobroslava Nedića (Ostavština bos. klerika, br. 207.) utekla žena čelebiji; dostigao ju je tek u materinu dvoru, odakle mu ona dovikuje:

Triput sam se mlada udavala;
Kom dovela konja, kom sokola,
Nikolici gondže iz njedara,
U godžetu hiljadu dukata,
Pak me opet ljubit znao nije.
Hvala tebi, čelebija Ivo,
Kad si mene dotle dopratio!

393.

ŽEDNA UMRLA.

Razbolje se Ivanovo zlato.
Od svekrve vode zaiskala:
»Daj mi vode, moja svekrvice,
Daj mi vode, umrijeh od žeđe.«
— »»Borme ne dam, moja nevjestice;
Drag ti Ivo, nek ti vode dade!««
Od zâve je vode zaiskala:
»Daj mi vode, moja zaovice,
Daj mi vode, umrijeh od žeđe!«

— »»Borme ne dam, moja nevjestice;
Živ ti Ivo, nek ti vode dade!««
Od jetrve vode zaiskala:
»Daj mi vode, moja jetrvice!
Daj mi vode, umrijeh od žeđe!«
— »»Borme ne dam, moja jetrvice;
Drag ti Ivo, nek ti vode dade!««
U ta doba i Ivo na vrata,
Od Ive je vode zaiskala:
»Daj mi vode, prelijepi Ivo,
Daj mi vode, umrijeh od žeđe!«
Uze vídre i ode na vodu.
Kad je došo za goru na vodu,
Nešto Ivu iz gorice viče:
»Vrat' se natrag, čelebija Ivo,
Tvoje ti je preminulo zlato.«

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 45. *Iz Kreševa.*

394.

CARICA JE ZA KĆER UZIMALA.

Oj djevojko, što s' tolika rasla?
Il si rasla bora gledajući,
Il borike, zelene jelike,
Il bujadi lista širokoga,
Il konoplje struka tananoga,
Il si rasla jedina u majke?
Al govori lijepa djevojka:
»Nit sam rasla bora gledajući,
Nit borike, zelene jelike,
Nit bujadi lista širokoga,
Nit konoplje struka tananoga,
Nit sam rasla jedina u majke,
Već sam rasla deveta u majke.
Braća su me u more bacala,
Turci su me u mreže hvatali,
Caru su me za jabuku dali,

Carica me za ćer uzimala;
Do ručka mi ručkovati dala,
Do užine užinat mi dala,
Do večere večerat mi dala,
Do igranja igrat mi se dala,
Do ljubljenja ljubit mi se dala,
Do spavanja spavat mi se dala!«

Ante i Juraj Kušmiš, br. 119.
Iz Jazavice u kotaru novskom, od Karle Kovačević.

395.

OBJEMA JE LICE OBLJUBIO.

Bostan sade lijepe djevojke
Sve po redu tunje i turundže,
Po srijedi gospodsko cvijeće.
Kad su one bostan porezale,
Navadi se Ivo momče mlado,
Pogazi im tunje i turundže,
Potrga im gospodsko cvijeće.
Mislile su lijepe djevojke,
Kako li bi momka uhvatile.
Mislile su i domislile su,
Pa kupuju svilu u Misiru,
Konce zlatne po Budimu gradu,
Pa djevojke mrežu sapletoše,
Odnesoše mrežu u cvijeće,
Uhvatiše Ivu materina.
Pa kad su ga cure uhvatile,
Onda sjele cure večerati.
Ivo im je lučem svijetlio.
Donekle je Ivo svijetlio,
Pa je Ivo njima govorio:
»O bora vam, lijepe djevojke!
Ja vam više svijetlit ne mogu;
Noge mi se mramor učiniše,
A ruke mi prahom postadoše.«

Govorile lijepe djevojke:
»Sv'jetli, Ivo, dok je nama drago,
Pa ti ljubi, koju tebi drago!«
Kad to čuo Ivo, momče mlado,
Sv'jetlio im, dok su večerale.
Kad djevojke l'jepo večeraše,
Al da vidiš Ive materina!
Iz rukû je muma pobacio,
Pa obima lice obljubio,
Pa on ode miloj svojoj majci.

Fra Mirko Šestić, II., br. 4.
Iz Vareša u Bosni, od Pave Mikeljevića.

396.

NISAM TEBI REKLA.

Izvir-voda izvirala,
Šaren sanduk izmetala;
U sanduku lipa Mare,
Progovara lipa Mare:
»Tko bi mene izvadio,
Ja bih njemu ljuba bila!«
To začulo Šokče momče,
Ono ključe pokovalo;
Otvoralo, pa ne moglo;
Uzdahnulo, pa otišlo.
Za to čulo tursko momče,
Ono ključe pokovalo;
Otvoralo, pa ne moglo,
Uzdahnulo, pa otišlo.
Za to čulo firaunče,[1])
Ono ključe pokovalo;
Otvoralo, otvorilo,
Odgovara lipa Mare:
»Nisam rekla tvoja biti.«

Mih. Pavlinović, II. br. 626. *Iz Kotora.*

[1]) cigančе; od faraona.

397.

USKOK-ANE.

Obasjala sjajna mjesečina,
Anetine dvore obasjala.
U dvoru joj nitko ne bijaše,
Već Aneta s majkom večeraše.
Ona majci tiho besjeđaše:
»Vidi, majko, sjajne mjesečine!
L'jepo bi ti bilo putovati
Jali Beču, jali Dubrovniku,
Jali dragom u mahali Niki!«
— »»Šuti, Ane, mukom zamuknula!
Nije za te noćno putovanje,
Već je za te tvrdo zatvoranje!««
Jedva čeka plemenita Ane,
Dok joj zaspi ostarjela majka.
Ane iđe na obor na vrata,
Ona iđe Banoviću Niki.
On je uze po svilenu pasu
Pa je nosi svomu b'jelu dvoru.
Pa je vjenča sebi za ljubovcu.

Mih. Pavlinović, II. br. 835. *Mostar.*

398.

DAJ MI, ANE, ČA SI OBEĆALA!

Vozila se šajka mala barka,
U njoj bilo trista divojaka.
Do podne im lipo vrime bilo,
A od podne bura i fortuna;
Prevali se šajka mala barka.
Sve divojke kraju doplivale,
Ne dopliva Anica divojka.
Ona viče iz dumbine mora:
»Koj bi mene kraju dovatio,
Dala bi mu lišce obljubiti!«

To začuje čoban od ovaca,
Pa se skače u dumbinu mora;
Vata Anu za bijelu ruku.
Kada ju je kraju dovatija,
Al govori čoban od ovaca:
»Daj mi, Ane, ča si obećala!«
— »»Koga sam ti vraga obećala?
Ti me vodi bilom dvoru mome,
Pa me ljubi, koliko ti drago!««
Kad je došla bilom dvoru svome,
Za sobom je vrata zatvorila.
Al govori mlađani junače:
»Daj mi, Ane, ča si obećala!«
— »»Ne budali, mlađani junače,
Sokol ti je u rukama bija,
Al ga nisi perušat umija!««

Stjepan Ugarković, br. 125. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

399.

GOJI KONJA MJESTO MENE!

Draga dragom bilu knjigu piše:
»Drago moje, što te k meni nije?
Oli ti je valovito more,
Ter ti drivo[1] priplovit ne može?
Oli su ti kamenovi puti,
Ter ti konjic prijahat ne može?
Oli ljubiš kû lišju[2]) od mene,
Ter ti za me već nije ni stalo?«
Dragi dragoj knjigu otpišuje:
»Nije meni valovito more,
Ter mi drivo priplovit ne može;
Nisu meni kamenovi puti,
Ter ih konjic prijahat ne može,
Neg ja ljubim tri lipe divojke;
Jednu ljubim bilu, a rumenu;
Drugu ljubim tanku, a visoku;

Treću ljubim, čarne oči ima,
S njima moje zamamila srce.
S njom jedinom oženit se hoću.
Neg te molim, milo zlato moje,
Poslat ću ti konjica svojega,
Da ga gojiš, kako biš i mene,
Da mu daješ šenice bilice,
Piti mlika i ladne vodice;
Da ga držiš pod narančom svojom,
Da ga ne bi prolasnilo sunce!«
Draga dragom knjigu otpišuje:
»Ja te molim, milo zlato moje,
Ne šalji mi konjica svojega,
Da ga gojim, kako bih i tebe,
Jer namisto šenice bilice,
Podat ću mu julja[3]) i kukolja;
Za namisto pod žutom narančom,
Držat ću ga na žarkom sunašcu,
Za da bi mu uvenulo srce,
Kako meni čekajući tebe!«

Luka Bervaldi-Lucić, br. 35.
S otoka Hvara, od Nikole Vlahović-Glave.

[1]) splav, čamac. — [2]) koju ljepšu. — [3]) ljulj.

400.

NEMA KOMU KONJA OSTAVITI.*)

Svu ja zemlju i gradove prođoh,
Na svojemu konju krilatomu;
I nigdi me ne zaboli glava,
Što u mome dvoru bijelome.
Nij' mi žao, što ću umrijeti,
Već mi j' žao konja krilatoga,
Jer ga nemam kome ostaviti.
Ako bih ga babi ostavio,
Babo mi je staro i nejako,
Ne će konja zobi nazobiti,

Ni hlađane vode napojiti;
Ako bih ga bratu ostavio,
Bratac mi je hitar duvandžija,
Dat će konja za lulu duvana;
Ako l' bih ga seki ostavio,
Seka mi je hitra veziljica,
Dat će konja za crvenu svilu.

Mihovio Pavlinović, II., br. 273. (Dobio od Luke Ilića). *Mačkovac.*

---

*) U Kušmiševoj pjesmi (br. 28., iz Jazavice kraj Rajića, od Eve Tomašić) ne će Ivo da ostavi sestri konja, jer je ona »srca milostivna: često će ga na vodu voditi, suzama će vodu zamutiti«, a ljuba mu opet »roda gospodskoga: ona će ga na pazar voditi, a moj konjic za prodaju nije.«

I u pjesmi Klotilde Kučere (br. 50., iz Komletinaca) sestra je »srca žalostiva«, pa bi vodu suzama zamutila, a

Ljuba mu roda horjatskoga,
Prodat će ga, što mu cina nije
Za bililo i za rumenilo.

Gazdovićeva je pjesma (br. 53., iz Komarnice kraj Gradiške) nepotpuna. Oboljeli junak govori samo o »baji«, koji je velik duhandžija, pa će konja prodati za lulu duhana.

U Bervaldi-Lucićevoj čakavskoj pjesmi, koju donosimo pod br. 399., ispremiješana su dva motiva.

401.

KUKAVIČINA DRUGARICA.

Kukala je sinja kukavica
Pod pendžerom Hasanbegovice.
Tirala ju Hasanbegovica:
»Id' otale, sinja kukavice,
Ti ćeš moje zagluniti dvore,
U kolivki rasplakati zlato.«
Al govori sinja kukavica:
»Ne budali, Hasanbegovice,
Bit ćeš skoro moja drugarica,
Drugarica, tužna udovica!«

Klotilda Kučera, br. 51. *Komletinci.*

402.

NE LJUBI SE LICE KRAJ VODICE.

Vozila se šajka divojaka,
Trula građa, potopi se lađa,
Osta Mara na kormanu sama.
Al govori Mara sa kormana:
»Ko bi mene kraju dobavio,
Dala bi mu obljubiti lice!«
To začuo skeledžija Ivo;
Od papira lađu načinio,
Od šešira veslo napravio,
Pa je Maru kraju dobavio.
Al govori skeledžija Ivo:
»Daj, Marice, da ti ljubim lice!«
Al govori Marica divojka:
»Ne ljubi se lice kraj vodice,
Već se ljubi lice kod mamice!«

Marko Petričević, br. 20.
Iz Starih Mikanovaca. Pjevala Ceca Baličević.

403.

ZAROBLJENE SESTRE.

Divojka je crne oči klela:
»Crne oči, guja vas popila!
Sve vidite, jedno ne vidite,
Ne vidite bana Marijana
I njegova tri sindžira roblja,
Tri sindžira, tri sestrice mlade.
Starija je sebi govorila:
»»Burmo moja, tko te je kovao?
Kovao te na moru Dragiša,
Sad raskiva bane Marijane,
Pa svom konju potkov nadokiva.««
A srednja je sebi govorila:
»»Koso moja, tko te je češljao?

Češljala te stara mila majka,
Sad raščišlja bane Marijane,
Pa svom konju grivu nadopliće.««
Najmlađa je sebi govorila:
»»Mila majko, što si me rodila?
Za dadilju banu Marijanu,
Da mu čuvam muško čedo mlado.««

Josip Lovretić, br. 168. *Iz Otoka u Slavoniji, od Ljubice Lukinac.*

404.

MITROVKINJA I CAR FRANCUSKI.

Oj Zemunu, na grani lemunu!
Mitrovice, kraj Save stolice!
U njoj sedi Mitrovkinja mlada,
U njoj sedi, priko Save gledi,
Ona gledi, gdi vojska mašira,
Ona gledi, a tiho besedi:
»Oj Francezu, care siloviti!
Ili vojuj, il umíri vojsku,
Il nam pušćaj krvave soldate!
Ostat će nam đerzi neženjeni,
A devojke mlade neudate.
Pušćaj momke, ostat će devojke!
Istrunuše tunje i narančе,
I jabuke lepe petrovače
U sanducih stojeć devojačkih,
Čekajući momke iz Franceske!«

Luka Ilić, I., br. 325. *Iz Kaniže; zapisao Zdelarović.*

405.

VOLJELA BI KUGU BOLOVATI.*)

Kad morija mimo Mostar projde,
Mimo Mostar, mimo vodu hladnu,
Al na vodi dvi lipe divojke,
Car-Katica i Vezir-Marica.

Car-Katicu kuga prelazila,
Vezir-Mari tiho govorila:
»Vezir-Maro, pametna divojko,
Ali voliš kugu bolovati,
Ali dragog drugoj pokloniti?«
Vezir-Mara tiho odgovara:
»A bora ti, od Boga morijo,
Ja b' volila kugu bolovati,
Nego dragog drugoj pokloniti;
Jer u kugi samo glava boli,
A za dragim i srce i glava.«

Matija Pajić, br. 10. *Iz Travnika.*

---

*) Istu bosansku pjesmu u »momačkoj« verziji, zapisao je Ivan Zovko (II., br. 36.):

Oj jablane, savij travi grane!
Uzmi mene među svoje grane,
Pa me baci moru na jaliju,
Da ja vidim Muju i Aliju!
Da ja pitam Muje i Alije:
»Il je lašnje kugu bolovati,
Ili dragu drugom pregorjeti?«
Meni veli Mujo i Alija:
»Triput lašnje kugu bolovati,
Nego dragu za drugim gledati;
Jer od kuge samo boli glava,
A za dragom i srce i glava.«

406.

VOLJELA MRTVA VJERENIKA NEGO ŽIVA.

Kuga mori silno Sarajevo,
Pomorila i staro i mlado,
Rastavila i milo i drago;
Umorila mlada Matijaša,
Ostala mu ljuba pod prstenom,
Pod prstenom jedina u majke.
Prosio ju bane Marijane,
Prosio ju i isprosio ju.

Malo joj je roka ostavio,
Malo roka nedjelju danaka.
  Brzo projde ta nedjelja dana.
Kupi svate bane Marijane,
Kupi svate, ide po djevojku.
  Kad su došli do novoga greblja,
Al govori l'jepa Katarina:
»Stan'te, svati, stan'te i kočije!«
— »»Čije li je najnovije greblje?««
— »Mog je Mate najnovije greblje.«
Al govori bane Marijane:
»Zar ti voliš mrtva Matijaša,
Nego mene, bana Marijana?«
Trže sablju, ods'ječe joj glavu.
Leteć joj je govorila glava:
»O svatovi, moji ukopnici,
Kopajte me blizu Mate moga!
Kroz zemlju nam ruke sastavljajte,
I u ruke zelene jabuke!«

Petar Marković. br. 59. *Iz Pleternice, od Jule Kulundžić*

407.

DJEVOJKA, UKLETA U KOŠUTU.*)

Izvir-voda izvirala
Iz korita javorova;
U polje se salivala.
Po njoj pliva košutica.
Mimo grede mlado momče,
Košutici j' govorilo:
»Biži, jadna košutice!
Ovo gredu z grada lovci,
Oni te te[1]) ufatiti,
Caru te te darovati.
Njin[2]) te care lip dar dati,
Ravnu Liku i Krbavu.«
A govori košutica:

»Nisan jadna košutica,
Već san mlada divojčica.
Majka me je zaklinjala:
»»Da biš, kćerko, podivljala,
S košutama travu pasla,
A s jeleni vodu pila!««

Fran Mikuličić, br. 16.
Iz Novog Vinodolskog, od starice Kate Maričić.

[1]) oni će te. — [2]) njima.

*) U pjesmi Rudolfa Strohala (II., br. 50., iz Stativa kraj Karlovca) uklinje majka djevojku:

Da postala jabuka zelena,
Da izrasla moru na obrovu,
Na obrovu pri sunč'nem ishodu,
I sakemu vetru na udaru!

408.

SVE OTIDE, NITKO NE OSTADE.

Zakukale ptice kukavice
U pol zime, kad im nije vrime.
To ne bile ptice kukavice,
Već to bile Slavonke divojke.
Jad jaduju, a tugu tuguju,
Jer jim osta kolo bez momaka
I posílo bez muškog pivanja.
Sve otide za cara na vojsku,
Sve otide, nitko ne ostade,
Sam' divojke za udaju spremne.
Dodija jim mladim divovanje,
I za momci često uzdisanje.
One kunu Jelačića bana:
»Čuješ, bane, čuješ diko naša!
Što učini, ne činio više!
Gdi su po dva, tu si rastavio,
Gdi su po tri, dva si uzimao,
Gdi četiri, dva si ostavljao.

A od pet si po tri uzimao.
Nemoj, bane, nemoj, diko naša,
Nemoj cvilit tako divojaka!
Već poslušaj, što ti pravda kaže:
Gdi su po dva, ti ih ne rastavljaj!
Gdi su po tri, jednoga uzimaj!
Gdi četiri, jedan ti je dosta,
A od pet će dva rad vojevati!
Ostade nam kolo bez momaka,
I posilo bez muškog pivanja.
Sve otide za cara na vojsku,
Sve otide, nitko ne ostade,
Sam' divojke za udaju spremne.«

Luka Ilić, I., br. 328. *Iz Kobaša na Savi.*

409.

UKLETA MEJRA.

Razboli se Mejruša djevojka;
Bol boluje do Alidžun-dana.[1])
Kad svanulo jutro alidžunsko,
Mejruša je dozivala majku:
»Hodi meni, moja mila majko!
I ponesi vedro ogledalo!«
Ogleda se Mejruša djevojka,
Pušća suze niz bijelo lice,
Pa besjedi svojoj miloj majci:
»Naj ti, majko, od sanduka ključe!
Ruho moje podaj na telala,
A i onu vezenu košulju,
Što sam vezla, a ti si me klela:
Da Bog dao, ne izderala je!
Eto ti je, ni izderat ne ću.«
To izusti, a dušicu pusti,
I umrije, žalosna joj majka.

Ivan Zovko, IV., br. 244. *Iz Bosne.*

[1]) Ilinj-dan.

410.

SEJMENI.

Procvilile dvi ptice bumbula,
To ne bile dvi ptice bumbula,
Već to bile dvi age careve;
One pišu dicu u sejmene.
Koga mole, koga silom gone;
Silom gone jedinka u majke.
Kad su bili vodi Zaboravki:
»Pijte, dico, vodu Zaboravku!
Zaborav'te i oca i majku!«
Sva se dica vode ponapila,
Al ne pije jedinak u majke,
Već se penje na studenu stinu,
Pa zacvili kao guja ljuta:
»Naši oci, nemojte žaliti!
Mi ćemo se amo iženiti
Crnom zemljom i zelenom travom!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 506. *Zenica.*

411.

ISPUNJENA KLETVA.*)

Crna goro, puna ti si lada,
Moje srce još punije jada!
Gora će se ot'oditi lada,
Moje srce za nikada jada,
Jer me prose i dva i tri draga,
Pa me majka dade za nedraga.
A ja nisam za nedraga rasla,
Neg za l'jepog Ivu govedara.
Ja sam s Ivom u milosti bila,
U milosti od sedam godina.
Vezak vezla, mene majka klela:
»Vezi, ćero, ne doderala ga!
Već derale tvoje drugarice!«

— »»Ako li ga ne doderem, majko,
Ti ga podaj drugarici mojoj.
Kad obuče drugarica moja,
Kad obuče, nek se za njom vuče!
Kad dodere, nek me se spomene!««

Terezija Burazović, br. 45. *Iz Novske.*

*) I u pjesmi Petra Markovića (br. 44., iz Pleternice, od Jule Kulundžić) također djevojka ostavlja svoj vez drugarici »kad obuče, da se za njom vuče«, pa dodaje:

Kad podere, neka me spomene:
‚Ovo j' moja drugarica vezla
Kod ovaca više Borovaca,
Kod janjaca ispod Vinkovaca;
Ona vezla, majka ju je klela'.

412.

BRATOVE OČI UVEZENE U RUKAV.*)

Trnina se nad vodu nadn'jela
Kano snaja među dva djevera.
Pod njom sjedi gospodine Pavle,
Upisuje momke u soldate.
K njem dolazi gospojica Jela,
Pa govori gospojica Jela:
»Boga tebi, gospodine Pavle!
Gdje je jedan, ne ucv'jeli majke;
Gdje su do dva, ne rastavljaj braće;
Gdje su do tri, nek jedan odlazi!«
Bio Ivo jedini u majke,
I njega su tamo naperili.
Tražit će ga stara mila majka,
Tražit će ga do sinjega mora,
A ljubojka do prvog komšije.
Seja bratu svome govorila:
»Obazri se, moj brate jedini,
Da sagledam crne oči tvoje,

Da počinjem sebi uz rukave!
Kad me pane moga brata želja,
Pogledat ću sebi uz rukave,
Minut će me moga brata želja.«

Mile Obradović, I., br. 45.
Iz Uljanika kraj Pakraca, od Anđe Bojčićeve.

*) Josip Ciganović (br. 128., iz Zrinja) ima pjesmu pod imenom »Bog ubio Jelačića bana!«:

Bog ubio Jelačića bana,
Što uzima gerze u soldate!
Što n' uzima oženjene ljude?
Gdje su po tri, uzmi po jednoga!
Gdje su po dva, ne rastavljaj braće!
Gdje je jedan, ne cvijeli majke!

413.

OČI SU MU GAVRANI ISPILI.*)

Ne plač', ne plač', draga, ne daj srcu jada;
Dosta ćeš plakati, kad na vojsku pojdem,
Kad na vojsku pojdem, a natrag ne dojdem!
Koga ćeš sritati, toga ćeš pitati:
»Jeste l' gdi vidili mojega dragoga?
Jeste l' ga vidili, ili za njeg čuli?«
— »»Nismo za njeg čuli, već smo ga vidili,
Gdi on mlađan leži u travi na strani.
Rusa mu se kosa po trnju rasula;
Crne su mu oči gavrani ispili;
Bîlo mu je lice opalilo sunce;
Britka mu je sablja korovom zarasla;
Vranac mu se konjic po livadi šeće,
Po livadi šeće, trave pasti ne će
Poradi žalosti svoga gospodara.«

Luka Ilić, I., br. 320. *Zapisao Stanko Ovničević.*

*) U pjesmi Matije Pajića (br. 73., iz Banjaluke, od Ivke Pajić) sprema se Ivan-beg na vojsku, a draga mu plače. Isti stihovi: »Dosta ćeš plakati, kad na vojsku pojdem, a natrag ne dojdem«.

On je poziva: »Kroz ordiju projdi, pa mi na grob dojdi«. Na njeno pitanje, kako će upoznati njegov grob, odgovara beg:

Lako ćeš ti, draga,
Moj grob upoznati:
Više glave mi je
Barjak od jagluka,
Na jagluku tvoje
Triest i tri grane,
I četiri grane
Od suhoga zlata!

414.

SVA SE SILA NA FRANCUZA ZBILA.

Sva se sila na Francuza zbila;
Konj do konja, junak do junaka.
S leve strane črni graničari,
S desne strane mađarski gusari,[1])
U sredini mladi regulaši.
Teraše ga priko vode ladne;
Crljènî se Francuže na vodi
Kô u bašči rumene rožice.
  Pričme care vojsku raspisivat,
Kuliko je koje poginulo:
Graničara trideset hiljada,
Francuza je sve više po više,
Regulaša ni broja se ne zna.
  Vesel'te se, stare naše majke!
Lepo smo van[2]) sinke poženili,
S dugun puškun, kratkin bajunetun,[3])
S lepin smo jin zvonon odzvonili:
S crnin prahon i teškin olovon,
S crnun zemljun telo jin pokrili,
S crnun zemljun i travun zelenum!

Rudolf Strohal, II., br. 208.

Iz Brajakova brda kraj Karlovca.

---

[1]) husari. — [2]) vam. — [3]) dugom puškom, kratkim bajunetom.

415.

OSTALI TI PUSTI ODŽACI.

Tunadžija[1]) iz Stambola izjaha,
Sitan ferman za sarukom[2]) iznese,
Da se pišu[3]) u Saraj'vu dilberi,
Sve aginski i hodžinski sinovi.
Ljuto kunu Sarajevke djevojke:
»Tunadžija, tebe puška ubila!
Što popisa sarajevske dilbere,
Sve aginske i hodžinske sinove!
Ostali ti tvoji pusti alati[4])
Kao što su naši jadni kanati![5])
Ostali ti tvoji pusti odžaci,[6])
Kao što su naši jadni sokaci!«

D. Popović, br. 11. *Iz Zenice u Bosni.*

---

[1]) popisivač momaka za vojsku. — [2]) za čalmom na glavi. — [3]) da se popisuju. — [4]) crven konj (der Fuchs). — [5]) pregrade. — [6]) kuća.

416.

I NJEGA JE SUZAMA OPRALA.

Sinoć meni bila knjiga dojde,
Da ja idem na francesko polje,
Da ja vidim, tko je poginuo.
  Poginula dva mlada kaprala,
I stražmeštar draga duša moja.
Mene šalje moja mila majka,
Da ja idem na Rajnu na vodu,
Da donesem s Rajne vode hladne,
Da operem dva mlada kaprala.
  Ja donesoh s Rajne vode hladne,
Da operem dva mlada kaprala.
A stražmeštra ne mogoh od jada,
Već sam njega suzama oprala.

Luka Ilić, I., br. 332.

U Nurkovcu zapisao god. 1846. Antun Rodić.

417.

JUNAK IZ DALEKE ZEMLJE.*)

Oj, divòjko sejo, zlaćena jabuko!
Ti ne ljubi mene, a ne gubi sebe,
Jerbo sam ja junak iz daleke zemlje;
Ja ću ti otići, a ti ćeš ostati,
Ja ću bolovati, a ti ne ćeš znati,
Ja ću poginuti, a ti ne ćeš čuti.
Kada čuješ, draga, da sam poginuo,
Ne žal' truda svoga kroz ordiju proći,
Kroz ordiju proći, k momu grebu doći,
I na grebu 'vako dragog ožaliti:
»Svemu svitu jadi, ovdi leži dragi,
Koga sam ljubila i rukom grlila,
A sad mi ga jadna crna zemlja ljubi,
Crna zemlja ljubi, a travica grli.
Molim crnu zemlju i zelenu travu:
O zemljice crna, ne buď dragom teška!
O travice seko, ne buď dragom gorka!«

Luka Marjanović, br. 131. *Iz Turske Hrvatske.*

*) Mato Zdjelarović ima varijantu ove pjesme iz Odvoraca kotara oriovačkog (pod br. 5.), pa budući da junak govori svojoj dragoj, da je »iz daleke zemlje«:

Iz daleke zemlje, brodske regimente;
Ne bi preletila tica lastavica,
Ne bi preletila za nedilju dana,
A ti, moja draga, za godinu dana,

to sabirač drži, da je ovu pjesmu spjevao kakav vojnik-krajišnik u Italiji ili na Rajni, opraštajući se od tuđinke.

418.

JUNAK SE OŽENIO CRNOM ZEMLJOM.*)

Šetala se hrvatska armada
U Taliju daleku deželu,
Gdje mi nije drva ni kamena,
Na što bi se junak naslonio.

Nasloni se junak na junaka,
I husari na vrane konjiće.
Puče puška od Milana grada,
Ubila je junaka mladoga.
Još mi junak tiho progovara:
»Da ja imam tinte i papira,
Da ja pišem staroj miloj majki,
Da ne troši praha ni olova,
I nè kupi l'jepe kite svatâ,
I ne prosi lijepe djevojke:
Ja se junak oženio jesam
Crnom zemljom i zelenom travom!«

Tade Smičiklas, br. 59. *Iz Žumberka.*

*) Deželić (br. 151.) ima pjesmu iz šomodske županije u Mađarskoj, u kojoj ranjeni junak moli svoje drugove:

Vu širokem pole, pod zelenom lipom
Kopajte mi jamu pri svetem Ivanu;
Po pušku gliboku, po sablju široku!
Nuter zakopajte moje belo telo,
Vune ostavite moju desnu ruku,
Za nju mi svežete moga vranja kojna!
Naj se kojnic plače, kad se ljuba ne će!
Kopajte mi zdenec do mojega groba,
Kî si žeden pojde, vode se napije,
Vode se napije, za me se spomene!
Delajte mi klupi okraj moga groba;
Kî si truden pojde, kaj si sedel bude,
Kaj si sedel bude, za me se spomene!

V. ŠALJIVE I SATIRIČNE

419.

GRLICA HOĆE DA POĐE ZA GOLUBA.

Grgutala grličica
Više mlina drenovina,
Pitala je mlinarica:
»Što grgućeš, grličice?«
— »»Kako ne bi grgutala,
Kad me prose tri pupavca,
Tri pupavca, tri gubavca.
A ja ne ću za pupavca,
Već ja oću za goluba.
U goluba tri košulje,
Jedna ženi, jedna njemu,
Jedna kumu vjenčanome!««

S. D. Mileusnić, I., br. 12. *Iz Sloboštine kraj Požege.*

420.

UZDARJE ZA DAR.

Šetao se Karlović Ivane
Po Karlovcu gradu bijelome,
Žedan gladan, željan djevojaka.
Gledala ga s pendžera djevojka
On je njojzi tiho besjedio:
»Što me gledaš, s pendžera djevojko?
Što me gledaš, uzeti te ne ću,
Dok ne znadem, kakve ruke imaš.«
Al je njemu vila besjedila:
»Um'jem tkati i iglicom vesti.«
On je njojzi tiho odgovaro:
»Evo tebi jedno povjesance,

Otkaj meni gaće i košulju,
Što ostane, — tebi za darove!«
Mudra vila, mudro odgovara:
»Evo tebi prsten s ruke moje;
Sakuj meni brda i nitila,
Što ostane, potkuj konja svoga!
Pa se hvali po Karlovcu gradu,
Da si zlatom konja potkovao!«

Nikola Tommaseo, 51.

421.

KONJ NE ĆE U SVATOVE.

Ni u bana ni u kralja,
Što u Marka Kraljevića:
Vranac konjic u pojati;
Iz čela mu munja sipa,
Iz kopita kremen kreše.
Njega išću u svatove,
U svatove u Nikine.
Progovara vranac konjic:
»Ne daj mene, gospodare,
U svatove u Nikine!
Ako l' bude zla divojka,
Klet će mene svekrvica:
Bor t' ubio, vranac konjic,
Jer je nisi pronijeo
Mimo dvore, pa u more?«

Mih. Pavlinović, II., br. 671. *Varcar.*

422.

IDI, TOMA, ODNIJELA TE VODA.

Čuva ovce Tŏma i Ostoja,
Toma ovce, a Ostoja janjce,
Među njima lijepa djevojka.
Toma veli: »Moja je djevojka!«
A Ostoja: »Nije, nego moja!«

Al govori lijepa djevojka:
»Idi, Toma, pa povrati vodu,
A Ostoja nek crkvu sagradi!
Koji prije to djelo uradi,
Njegova ću biti ja djevojka!«
Dok je Toma vodu povratio,
Ostoja je crkvu sagradio.
Al govori lijepa djevojka:
»Idi, Toma, odn'jela te voda!
Tebe voda, a mene Ostoja!«

M. Milićević, br. 79. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

423.

KOS OBOSIO RADI DJEVOJAKA.

Tancaj, tancaj, črni kos!
— »Kak ću tancat, kad sam bos?
Naj tancaju ženke,
Kê su obuvenke!
Kaj sam imal, to sam dal
Trem divojkam za ljubav!«

Julije Oreškovič, br. 45.
Iz Novakâ kraj Ozlja; od Kate Markovič.

424.

JADNI SALKO I IBRO.

Mene mladu krivo potvorili,
Da ja imam do devet ašika[1]);
Nemam borme neg tri krajišnika:
L'jepog Salku — rušpu na fesiću,
L'jepog Ibru — u njedrima svilu,
L'jepog Mehu — sahat na srdašcu.
Sahat kuca, Salki srce puca;
Sahat zveči, Ibri srce ječi.[2])

Ivan Zovko, IV., br. 207. *Iz Bosne.*

[1]) ljubavnika. — [2]) Salko i Ibro su joj dragi, al je Meho najdraži.

425.

DJEVOJKA I JUNAK U TIJESNU KLANCU.*)

Majka Mehu po čaršiji pita,[1])
A Meho se po mehani skita:
»Gdje si, Meho, živ ne bio majci!
Što te, sine, pašalije[2]) traže?«
— »»A bora mi, mila majko moja,
Idoh sinoć iz pjane mehane,
L'jepa Fata iz vruća hamama.[3])
Sretosmo se u tijesnu klancu,
A ja odoh da prođem mimo nju;
Zape moja kovča od tozluka,[4])
Za njezine gaće šarovite.
A ja odoh kovču da odapnem:
Zape moji noži i sindžiri
Za njezini p'jevac od bisera.
A ja odoh nože da odapnem,
Zape moja puca od đečerme
Za njezine dv'je dize bisera.
A ja odoh da odapnem pucu,
Zapeše se brci i solupi.
Tu padosmo, mila moja majko,
Tu padosmo i tu osvanusmo.««

Vinko Palunko, br. 48.
Iz Popova u Hercegovini. Kazivala starica Jela Bukvić.

[1]) traži. — [2]) njegove ljube u dvoru. — [3]) sobe. — [4]) skovani pas, gdje se odsprijeda zapinje.

*) U Ante Mažuranića (br. 17., iz Novog Vinodolskog) majka kune Kraljevića Marka, što djevojke i udovice ne smiju ni na vodu od njegova zuluma. Nato se on stade izvijati, kako baš i nije »tolika hula« na njega, jer je jednom, jašući na konju preko polja, naišao na »mlajahnu divojku«, pa joj rekao, da mu se ukloni s puta — a ona nije htjela:

Zade mi se ostrug od čižama
Za bijelo krilce divojačko;
Idoh, majko, ostrug otkučivat,
Privarih se, obljubih divojku.

Vidila me udovica Ule,
Koja na me meće teške hule.
Ako mi ju kad ufatit Bog da,
Gristi ću ju, kako i jabuku,
Ljubit ću ju, kako i divojku!

Slično se dogodilo i junaku iz zbornika Bone Lazzarija (br. 41., u dubrovačkoj okolici, kazivala Joze Luković), gdje je junak, jašući od Trogira do Šibenika, naišao na djevojku Anđu, koja mu se »ne šće ukloniti s puta«, pa se »zadjede potkov od konjica za svilena skuca djevojačka«:

I ja pođoh da potkov odjedam,
Uhvatih je za bijele ruke,
Uhvatih je, poljubih se s njome,
A ljubeći — ujedoh pod grlo.

Ta se rana na zlo dala, pa morade pred trogirski sud, koji je junaku dao pravo:

Tvoja pravda, tvoja i djevojka!

426.

MAJKO MOJA, OŽENI ME MLADA.*)

Majko moja, oženi me mlada,
Dok me nije obuzela brada!
Jer su sada đavoli djevojke;
Kada vide bradata junaka:
»Gledaj, majko, u grahu strašila!«
Kada vide brkata junaka:
»Nuto, neno, puha na orahu!«
A kad vide mlado golobrado:
»Nuto, mamo, duše djevojačke!«

Grgo Martić, br. 16. *Iz Sarajeva.*

*) Lovretićeva pjesma (br. 188., iz Komletinaca, od Reze Lukić) glasi:

Mila majko, ženi mene mlada,
Dok me nije priotela brada,
Jer su sada đavoli divojke,
Pa kad vide bradata junaka,
Kanda vide u šumi kurjaka.

427.

TRI MOMKOVA GRIJEHA.

Dvi se vode ljuto zavadile,
Sava voda i Dunavo hladno;
Sava nosi drvlje i kamenje,
A Dunavo lađu od merdžama,[1])
I u lađi ranjena Ivana;
Na Ivanu osamdeset rana.
Uz Ivana tri zlatna ćitaba[2])
U ćitabim' do tri su đunaha![3])
Jedan đunah: ljubiti djevojku,
Drugi đunah: skoro dovedenu,
Treći đunah: ašikovat s njome,
Ašikujuć — ne obljubit lice.

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 15. *Iz Travnika u Bosni.*

[1]) od crvenih korala. — [2]) knjiga. — [3]) tri grijeha.

428.

PECIVO STOLAČKIH DJEVOJAKA.

Kenjca[1]) pekle stolačke djevojke,
Kenjca pekle, a psa prjanile,
A pred njima Merja Doharina,
Pa je svojim drugam govorila:
»Vircni, pecni, moje drugarice!
Vircni, pecni, ne ispusti masti!
To će jare pred naše jarane,
Te će grude pred velike ljude;
Pred Dadića, pred Omu Balića,
I pred Karu Karabegovića,
Pred Sačinu Šemić Isačina
I pred Puju Dokarina Muju.«

Vinko Palunko, br. 35.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

[1]) kénjac, magarac.

429.

PILJINA MOBA.

Izrasla je za gorom pšenica;
Kupi molbu Pilja gospodine,
Kupi molbu od jutra do mraka,
Sto momaka, dvjesta djevojaka.
L'jepo Pilja molbu rastavio:
Baška momke, a baška djevojke,
I među njih stražu postavio,
Malu stražu jednoga stražara.
Kad bijaše neko doba dana,
Utekoše momci med djevojke
Kano janjci med bijele ovce.
Još govori Pilja gospodine:
»Pravo d'jel'te, mlađahni junaci!
Svakom jedna, a meni po dvije!«

Marko Marković, br. 28. *Iz Gornje Krajine.*

430.

MOMAK RODA GOSPODSKOGA.*)

Visoka jela do neba,
Široka lista do zemlje.
Ustrgoh listak od jele,
Dadoh ga dragom od želje.
Dragi me zakle i prikle:
»Tako ti neba i zemlje,
Ljubiš li još kog do mene?«
— »Ne ljubim nikog do tebe,
Odsele ne ću ni tebe.
Tri tebi mane kazuju;
Jednu ti manu kazuju,
Da si mi junak tanacak;
Drugu ti manu kazuju,
Da si mi junak malecak;
Treću ti manu kazuju,
Da si mi junak blidolik.«

— »»Ako sam junak tanacak,
Svomu sam konju lagacak;
Ako sam junak malecak,
Oštrog sam meštra služio,
Sitnu sam knjigu učio;
Ako sam junak blidolik,
Zato sam roda gospodskog.««

Marko Petričević, br. 13.
Iz Starih Mikanovaca. Pjevala Ceca Baličević.

---

*) U starom rukopisu Tome Kraljevića (str. 113., iz Požege) odgovara momak:

Ako sam malan primalan,
Svomu sam konju ja lagan;
Ako sam bleđan pribleđan,
Mnoge sam knjige učio
I ostra meštra dvorio;
Ako sam tanan pritanan,
Oto sam roda gospodskog.

431.

U ČOBANA RIJETKI SVECI.

Ovce pase mlad čobane
Oko svete b'jele crkve,
Ma iz crkve pop izide,
Ukrade mu ovce dvije,
Čoban popu popadiju;
Povede je u planinu.
Pop čobanu poručuje:
»Pošlji meni popadiju,
Ja ću tebi ovce dvije!«
Al govori mlad čobane:
»Proj se s Bogom, jadan pope!
U popa su česti sveci,
U čobana ni prokleti,
Nego sveta nedjeljica.«

Dragutin Rakovac, br. 36. *Iz Boke Kotorske.*

432.

ŽENE POTVORILE MAČKA.*)

Sjedi mačak na pendžeru,
Desnu nogu otočio,
Na livu se podbočio,
Žute oči osmolio.
K njem' dolazi seka mica:
»Što je tebi bratac-mačku?
Što si nogu otočio,
Na livu se podbočio,
Žute oči osmolio?«
— »»Ne pitaj me, seko mico!
Na me žene potvorile,
A da sam im sir pojio;
Ja ga nisam ni vidio.
Ja popojdoh po polici,
Nješta najdoh u zdjelici,
Sir li bi, što li bi?
Po moj trbuh dobro bi.««

Mato Zdjelarović, II., br. 151. *Iz Sibinja.*

---

*) U Grgićevoj (II., br. 112., iz Grabovca u Dalmaciji) također nije mačak »ni vidio sira«:

Ništo našla na polici,
Na polici u zdilici,
Sir li biše, šta li biše,
Po zubićim slano biše.

433.

NJEGOV BISER SARUNILA.

Da sam znala luda mlada,
Ne b' se htjela udavati.
Ode dragi na vojnicu,
Tamo bio godinicu.
Knjigu piše drago moje,
I u knjizi biser šalje:

»Jesi l' mi se, draga moja,
Jesi l' mi se ti udala?«
Ja sam njemu otpisala:
»Jesam bome, drago moje!
Tvoj sam biser sarunila,
Drugom konja nazobila;
Tvoj sam dukat raskovala,
Drugom konja potkovala;
Tvoju knjigu zapalila
Drugom volju ispunila!«

S. D. Mileusnić, I., br. 18. *Iz Vilić-sela kraj Požege.*

434.

ANA LJUBI GARAVA KOVAČA.

Vezir[1]) viče širokim sokakom,
»Ajte, seke, kupovati rekle!«
Istrčala Ana iz dućana:
»Ja sam seka, meni treba rekla!
Moje drúge kanceliste ljube,
A ja jadna garava kovača;
Al mi mio, ma i garav bio!«

Đuro Deželić, br. 64. *Iz križevačke okolice.*

[1]) U križevačkom kraju zovu vezirom prodavače kojekakovih privezica (pantlika).

435.

ON ĆE DOĆI, A ONA ĆE POĆI.

Grije misec kako dan,
Sidi Ilko kako panj.
Veli draga: »Ja ću za nj«,
Veli dragi: »Doć' ću ti«;
Veli draga: »Poć' ću ti«;
Veli majka: »Gola je«,
Veli Ilko: »Moja je«.

Mih. Pavlinović, II., br. 607. *Iz Rakitna.*

436.

ORAO I JEJINA.

Stoji orlo na studenoj stini,
Više njega u dubu jejina.
A veli mu iz duba jejina:
»Orle đavle, ne namiguj na me!
U nas ljudi čudne jesu ćudi;
Ne će rijet, da ašikujemo,
Već će rijet, da se sastajemo.«
A veli joj sa stijene orle:
»Na što ću se naašikovati?
Al na tvoje oči jejinaste,
Al na tvoju jejinastu glavu?«
A veli mu sa duba jejina:
— »Na što ću se ja naašikovat?
Al na tvoje duge noge čuklje,
Al na tvoju dugu šiju, orle,
Il na tvoju obrijanu glavu?«

Vinko Palunko, br. 38.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

437.

ŠTO SVE TURCI IŠTU!

Sinoć dragoj mimo dvora prođo'
Ja joj nazva': »Dobar večer, draga!«
Draga meni nujna odgovara:
»Kakvo nam je ,dobar veče', dragi,
Kada su nam Turci na konaku!
Oni ištu, što u mene nema;
Ištu vina od sedam godina
I rakije od devet godina,
I djevojku lica neljubljena
I pogaču nigda nekuvanu,
I konjica nigda nesedlana,
A u mene toga ništa nema.«

M. Milićević, br. 173. *Iz Čaglića kraj Lipika.*

438.

NIJE SMJELA DA OSTANE SAMA.

Sjaj, miseče, večerno je doba!
Diko, lane, izidi prida me!
Izvest ću te priko do bunara,
Od bunara idi, diko, sama!
Skobila ga žena na sokaku:
»Oj čoveče, di si bio s veče?«
— »»Šuti, ženo, ne čini zuluma!
Diku mi je zabolila glava,
Pa nij' smila da ostane sama.««

Stjepan Dunderović, br. 223. *Iz Starih Jankovaca u Slavoniji.*

439.

KOLUNDŽIJA, TAKO TI ZANATA!

Kolundžija, tako ti zanata,
Sakujder mi od zlata junaka!
Nemoj plava, tako ti zanata,
Jer za plava ne bi groša dala,
A za žuta ne bi prišla puta.

Franjo Kovačević, br. 33. *Iz Krajine oko Gospića.*

440.

VOJVODINA KLETVA.*)

Oj javore, zelen bore,
Zelen si se razgranao.
Kud ti grane dopirale,
Ondje ovce plandovale!
Plandište se užizalo,
Od očiju djevojačkih,
Od pogleda junačkoga,
Od ljepote l'jepe Mare.
Trnula ga l'jepa Mara,
Trnuć burmu izgubila,
Na vojvodu potvorila.

Vojvoda se kunijaše:
»Nisam, Maro, tako m' Boga,
Tako m' Boga, tako m' tebe,
Tako sreće poželio,
I s tobom se oženio!«

Ivan Grgić, br. 32. *Iz Slavonije.*

---

*) Fra Danijel Ban i Bono Ostoić (br. 108., iz Travnika) imaju ovu pjesmu:

Svečer sjala mjesečina,
A prid sabah magla pala,
Ane đerdan izgubila,
Prȁva Ivu potvorila:
»Ti si, Ivo, đerdan našo!«
Ivo joj se pravo kune:
»Nisam, Ane, živ ti bio,
I tobom se oženio,
Tvoje lice obljubio!«

441.

DJEVOJKE SU VRAGOMETNE.

Oj Cetino, vodo hladna,
Što se biješ o bregove
Kano mlade udovice
O junake neženjene!
Al junaci i ne haju,
Već djevojke uzimaju.
Djevojke su vragometne:
Skute su si našarale,
Dok su momke opčarale;
Obrve su ovranile,
Dok su momke primamile;
U mliku su lice prale,
Dok su momke odabrale;
Solufe su uskuštrale,
Dok su momke iskušale!

Mato Zdjelarović, I., br. 38.
Iz Odvoraca u Slavoniji. Kazivala baba Mara Grgurević.

442.

OSTADOŠE STARCI I KRASTAVCI.

Da·je meni do Verone doći,
Do Verone, do Šimšaj-majora,
Ja bi njega lipo zamolila:
»Gospodine, Šimšaje majoru,
Ne navaljuj na naše junake;
Nejaki su, vojevat ne znadu,
Teška glunta, a nejaka ruka;
Težak barut, a mlađana leđa,
Teške hode istrgaše noge.«
Al govori Šimšaje majoru:
»Ne budal'te, gradiške divojke!
Nije care hranio junake,
Da preluju i da ašikuju;
Već je care hranio junake,
Da vojuju i da cara služe.«
Što bi zlata, ode na Franceza,
A što srebra, kraj Save na stražu;
Sam' ostali starci i krastavci.
Nit bi kuge, da pomori starce,
Nit sunašca, da pali krastavce!

Luka Ilić, I., br. 327. *Oriovac.*

443.

HRVATA BI.

Da mi dadu momka prebirati,
Karlovčana ne bi nijenega;
Karlovčani sami opančari.
Pribićanca ne bi nijenega,
Pribićanci sami pečenjari;
Samoborca ne bi nijenega,
Samoborci piju vino s lonci.
Bi Hrvata, mladega junaka,
S kim se jesam od mlada navčila.

Đuro Kamenar, br. 312. *Iz Jastrebarske okolice.*

444.

MILO ZA DRAGO.

Poleti soko iz Bosne,
Djevojki pade na rame.
Pitala ga je djevojka:
»Sokole, sivi sokole,
Kakav je adet u Bosni?
Kakvi su momci bosanski?«
Djevojci soko besjedi:
»Dobar je adet u Bosni,
Dobri su momci bosanski;
Pozdravio te tvoj dragi,
Da mu ti dođeš na svadbu!«
— »Idider kaži mom dragom,
Da mu ja doći ne mogu;
Muško sam čedo rodila,
Tanku sam pređu odvila.
Muško je čedo plačljivo,
Tanka je pređa kidljiva.«

Nikola Tommaseo, 114.

445.

POSKOČ' KOLO, DA SKOČIMO!

Poskoč' kolo, da skočimo,
Da vidimo, koj ne more!
Mlad junače niš ne more,
Koj se skoro oženija.
Košulje je poželija,
Gaćâ nije ni imao.
On se vere okol kola
Kano kuja okol tora.
Više na njem obojaka,
Neg u kolu divojaka;
Vedre mu se crne oči,
Kano zecu na misecu.

Stjepan Ugarković, br. 127. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

446.

ZLA SNAHA.

Ženi majka sina jedinoga,
Uzima mu vraga velikoga:
Prvu večer svekrvu istukla,
A svekru je bradu počupala,
Jedva diver na konju uteče.
Dragi joj se na pendžer molio:
»Neka mene, orljansko kolino!«
— »»I tebe ću, kučkino kopile;
Od zle kučke ni štene ne valja.««

Nikola Tordinac, br. 44.
Pjevala Rozalija Lajpam rod. Klinčar iz Pečuha.

447.

TI SI SVIJEĆA LOJENICA.

Misliš, dušo, da si lipa,
Ali nisu dica slipa;
Nisi zvizda ni danica,
Nego svića lojenica.
Postarit ćeš, pogrubit ćeš;
Doć' će vrime, molit ćeš me.
Ja ću reći: neka, neka!
Došlo vrime, što sam reka'.

Nikola Tommaseo, II., br. 62. *Iz Dalmacije.*

448.

NE ĆE DA LJUBI VOJNIKA.

Divojka je kraj gore stajala,
Sva se gora od lica sijala
I njezina pod gr'ocem vinca.
Tuda prođe sva careva vojska;
Sva joj vojska božju pomoć viče.
Samo ne će mlado neženjeno,
Već divojci tiho besidilo:

»Ljubi mene, lipoto divojko,
Ljubi mene, dok ja nisam tebe!«
Divojka mu mladu odgovara:
»Hod' otole, mlado neženjeno!
Ja ne ljubim ni boljih junaka,
Kamol' tebe, careva vojnika!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 180. *Podgora.*

449.

POŽALIT ĆEŠ CARSTVO DJEVOJAČKO.

Djevojka je dugo djevovala:
Sedamdeset i sedam godina;
Sedam puta na Ćabu hodila,
Desnu ruku na Ćabu metala,
Da se nigda udavati ne će.
Al joj Ćaba nešto govorkala:
»Otkuni se, zakletna djevojko,
Udat ćeš se i pokajat će se,
I požalit carstvo djevojačko!«

Grgo Martić, br. 23. *Iz Sarajeva.*

450.

VOLI BABU, DOK U TIKVI VINA.*)

Svadila se baba i djevojka.
Da bi zašto, ne bi ni žalio,
Već za jednog crnog čobanina.
Baba veli: moj je čobanine!
A djevojka: nije, nego moj je!
Stara baba vještija je bila,
Pa nalila jednu tikvu vina
I pojila crnog čobanina.
A djevojka vina ne imala,
Već čobanu pjesme prip'jevala.
Pa se one na sud istjerale.
Progovara od suda kadija:
»Ja bora ti, crni čobanine,

Il ti voliš babu il djevojku?«
Odgovara crni čobanine:
»Gospodaru, od suda kadijo!
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Volim babu, dok j' u tikvi vina,
A djevojku, dokle god je živa!«

Stjepan Ilić, br. 12. *Iz Dervente u Bosni.*

---

*) U Alačevićevoj pjesmi (II., br. 124., iz Makarskog primorja) putuje baba i djevojka.

Baba nosi jednu tikvu vina,
A divojka kitu ružmarina.

Kad je naišao neznani delija, baba zatraži od njega, da je ljubi:

Hoću, babo, dok j' u tikvi vina,
A divojku, doklem bude živa.

451.

UZMI PUŠKU, PA ME UBIJ, DIKO!

Kaži meni, golubice bela,
Koliko si imala švalera?
— »Triput sedam, dvadeset i jedan,
I još osam, eto toliko sam.
Uzmi pušku, pa me ubij, diko,
Što sam tebe varala toliko!«

Andrija Srijemac-Szegedi, br. 11.
Pjevala mu sestra Anka Szegedijeva u Šidu.

452.

VOLI ČOBANINU NEGO VOJVODI.

Selam-aleć, Đuzel-Jasla,
Selam ti je naš vojvoda;
Selam ti je naša Bosna,
I u Bosni naš vojvoda:
Da mu dođeš na večeru!
Slugom ćeš mu večerati,

A s vojvodom noćevati.
— »Hvala tebi, mlad vojvoda,
Volim ljubit čobanina
U šubaru kapetinu,
U čađavu haljetinu,
Neg vojvodu u kavadu.«

Vinko Palunko, br. 49.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

453.

ZA STARCA JE CRKVA I MOLITVA.

Pitao je Ive dijevojku:
»Oj divojko, ni odvele lipa,
Hoćeš poći za mojega strica?
On imade devet bačav vina,
I desetu kamenicu ulja;
Nasrid kuće jednu vrića ljulja,
Na kominu jednu čašu luga.«
Al divojka njemu odgovara:
»Reci stricu, da sam poručila:
Dragi striče, nij' divojka za te,
Već je crikva i sveta molitva.«

Jakov Čuka, br. 19.
Sa Dugoga Otoka; kazivala čobanica Matija Šešelja.

454.

SOKOL S GRADA DOLETIO.

Dvoje se je omililo,
Za dugo se ne vidilo,
Baš za dugo za godinu.
Na vodi se sastajalo;
Stajali su dan do noći
I mjeseca do pol noći
I zvjezdice volarice.
Al govori divičica:

»Pusti mene, mlado momče,
Karat će me moja majka!«
Al govori mlado momče:
»Ne budali, divičice!
Ja ću tebe naučiti,
Kako ćeš ju privariti;
Majki kaži, tati laži:
Sokol s grada doletio,
Krili vodu zamutio;
Nit se može izbistriti
Niti mutna zagrabiti.«

Mato Zdjelarović, II., br. 124. *Iz Sibinja.*

455.

DAT ĆU TEBI JEDNU PLETENICU.*)

Lipo nam je javor urodio,
Žalibože, što je urodio,
Kad nam ga je golub otrunio
Jutrom rano po njem padajući,
Jutrom rano, a uvečer kasno,
U zelenu goru gledajući,
Di dva braca lovak izloviše.
Uloviše srnu i košutu
I jelinče zlaćenih rogova,
I Maricu zlatnih pletenica.
Mlađi bajo star'jem govorio:
»Ajde, bajo, da lovak dilimo!
Tebi, bajo, srna i košuta
I jelinče zlaćenih rogova,
Men' Marica zlatnih pletenica.
Ako ti je, bajo, na to žao,
Dat ću tebi jednu pletenicu!«

Dragutin Gazdović, br. 17. *Iz Komarnice u Slavoniji.*

*) Zdjelarovićeva pjesma (II., br. 80., iz Sibinja kraj Broda) ima samo deset stihova, od kojih četiri posljednja glase:

Mome konju snopić djeteline,
Mojoj seki šareno jelenče,
Mojoj majki dva bila goluba,
Men' junaku gizdava djevojka.

U Pavlinovićevoj (II., br. 629., iz Rame u Bosni) daje junak đogi djetelinu, sokolu šareno jelenče, momku »dva bila goluba«, a za sebe zadržava »gizdavu divojku«.

U Boškićevoj (br. 221., iz Sarajeva od Mare Pamić) Ivan-beg dijeli lovinu sa slugama:

Kad su došli dvoru bijelomu.
Beg Ivan-beg slugam' progovara:
»Hod'te, sluge, da lov pod'jelimo!
Eto vama srne i košute
I jeleni zlatnijeh rogova,
Meni Mara u košulji sama.
Ako vam se štogod čini krivo,
Evo vama i s Mare košulja,
Meni Mara bez košulje sama.
Ja ću Mari kupiti košulju,
I ljubiti njeno b'jelo lice«.

456.

ZLA UDADBA.

Ah, sokole, moj sokole,
Ti ne sjedaj na maginje!
Dok maginje zdrele budu,
I same će opadati
Kako suze nevjestine.
Dokle Mare s majkom bila,
Svakijem se podruguje;
Kad je Mare rabra[1]) stekla,
Grozne suze prol'jevaše.
Vele Mari drugarice:
»Jadna bila, mlada Mare!
Što se n'jesi zàputila,
I u kolu, i u polju
I u bábe b'jelu dvoru!«
A govori mlada Mare:

»Jadne moje drugarice!
Kad u Mare dolazjaše,
L'jepo momče vidjet bješe,
A na konju odjevenu;
A kad mene on povede,
Kad je sjutra danak bio,
Zovu momče ispred dvora: —
,Vrati mene konja moga!'
Zove drugi iz dna dvora:
,E, ti bolan đuvegija,
Donesi mi moj' od'jelo!'
Vas se svuče i ostade.
Jadne moje drugarice,
Nemo'te se privariti!«

Baldo Glavić. *Dobio od prof. J. Đelčića u rukopisu od god. 1810.*

[1]) hrabro, muž.

457.

JADAN MLADOŽENJA.

Kad se ženi, koji žene nema,
Na pir zove, koji posla nema.
Pobratim se pobratimu tuži:
»Ne znadeš li, mili pobratime,
Ne znadeš li muke i belaja,
Gdje s' oženih i ludo i mlado,
Namjerih se na ljutu djevojku!
Kad je bilo prvo jutro, pobro,
Ustade se iz meke ložnice,
Pa se sjede na meku ložnicu;
Srdito mi kuja zapov'jeda:
»Gore ustaj, mlađan đuvegija!
Ustan gore, te pometi dvore,
I donesi studene vodice,
I naloži vatru ognjevitu,
I zakuvaj kruha od dvi ruke,
Men' pogaču, tebi obsenicu.

Kada bude oko podne, dragi,
Donesi mi u selo užinu,
A ja idem u selo na prelo.«
Pa se skoči sa meke ložnice;
Opremi se, što se ljepše more.
Ona uze prelo i prešljicu,
Pa mi ode u selo na prelo.
Teško sam se junak zamislio,
Sve mislio, na jednu smislio:
Ustadoh se, pa pometoh dvore,
I donesoh studene vodice,
I naložih vatru ognjevitu,
I zakuhah kruha od dvi ruke;
Njoj pogaču, meni obsenicu.
Kad sam svime l'jepo opremio,
Opet sam se junak zamislio;
Bi l' nosio u selo užinu?
Istom junak ja u misli bio,
Al eto ti iz sela djevojke.
Ja u kući sjeđaše na stocu,
Pa pobjegoh iz kuće na vrata.
Kad se kuja stola dobavila,
Ona mene stocem ȉza vrâta,
Iza vrata, a ja preko vrátâ.
Još se, pobro, pomirili nismo.
Eto meni tuge i čemera!
Ko me čuje, na čast neka mu je!«

Nikola Tommaseo, 158. *Iz Dalmacije.*

458.

MILO ZA DRAGO.

Sagoh se, sagoh do zemlje,
Ustrgoh stručak od zemlje,
Dadoh ga dragom od želje.
Zakleh ga nebom i zemljom:
»Imaš li dražu od mene?«

— »»Imam ih devet i tebe,
Ti si mi, draga, najdraža.««
Zakle me dragi i prikle:
»Tako ti neba i zemlje,
Imaš li dražeg od mene?«
— »»Imah ih devet i tebe,
Sve devet dražih od tebe!«

Matija Pajić, br. 69. *Iz Banjaluke, od Ivke Pajić.*

459.

TEŠKO CARSTVU, KAD GA DIJETE VODI!

Teško zlatu na grbavu vratu,
A skrletu na obišenjaku,
Mor-kalpaku na ćelavoj glavi,
Žutim čizmam na sugurim nogam!
Teško puški u nejakoj ruci,
Britkoj ćordi u strašivoj šaci,
I nevisti sa zlim diverovim,
A rogači u listovoj vatri;
Teško maji, kad budale rodi!
Teško carstvu, kad ga dite vodi!

Nikola Tommaseo, br. 283.

460.

DJEVOJKA SE KRIVO BOGU KLELA.

Divojka se krivo Bogu klela,
Da se mlada udavati ne će,
Da će čuvat ćaćina goveda,
Da će presti maminu kudilju.
Kada došla doba do udaje,
Ali kune lijepa divojka:
»Pokrepala ćaćina goveda,
Izgorila mamina kudilja!«
Pa se onda mlada udavala.

Jakov Bobinac, br. 21. *Iz Prozora kraj Otočca.*

461.

ČUDNA KAVGANA.

Da su jaja sve ljubuške st'jene,
Da je tava polje pod Mostarom,
Da je maslo Drina i Neretva,
L'jepu ti bih kävganu[1]) sprigala,
Mome dragu Kudrepović Ćusi!

Baldo Glavić, str. 4420.
Kazivao Mate Borić, težak u Podgori.

[1]) kajgana.

462.

A JA MLADA KÔ SUV SORGUĆ OD ZLATA . . .

Divojka sam, na sve mi se žaluje;
Gdi moj dragi drugu dragu miluje;
Nit je viša, nit je lipša od mene.
Ešmer-lica kô misirska Arapka;
Usmur-struka kô kaurska Latinka;
Zubi su joj kô skopljanska smitljika;
Oči su joj kô bosanska surutka,
A ja mlada kô suv sorguć[1]) od zlata.

Mihovio Pavlinović, II., br. 423. *Skoplje bosansko.*

[1]) Kad se usuče zlato, pa se namjesti na sorguć: cvijet kovani, koji se okiti dukatima i biserom, pa se zadije za uho.

463.

POVEO KUĆI STARU LJUBU.

Tri su gore naporedo rasle;
Jedno gora crvenog merdžana,[1])
Drugo gora drobnoga bisera,
A treća je mrke hermesade.
Među njima cura djevovala
Sedamdeset i sedam godina;
Tri puta je na ćabu[2]) hodila,
Sva tri puta zdravo dohodila.

Na ćabi se Bogu pomolila:
»Daj mi, Bože, Muju Dženetića,
Da Bog dade, da mi suđen bio!«
Bog joj dade Muju Dženetića.
Odvede je dvoru bijelome.
Govorio Mujo momče mlado:
»Daj mi, Bože, vjetra sa planine,
Da podigne duvak[3]) na djevojki,
Da ja vidim, što ja doma vodim!«
Zavikala vila iz oblaka:
»Mlad si, Mujo, staro doma vodiš!«

Ostavština bosanskih klerika u Đakovu, br. 30.

---

[1]) koralj. — [2]) u sveto mjesto, Meku. — [3]) veo.

464.

DJEVOJKA VREDNIJA OD MOMKA.

Nadžnjeva se momak i divojka;
Momak žanje dvaest i tri snopa,
A divojka dvaest i četiri.
Kad uvečer o večeri bilo,
Momak pije dvaest i tri čaše,
A divojka dvaest i četiri.
Kad ujutro bio dan osvanu,
Momak leži ni glave ne diže,
A divojka sitan vezak veze.

Mihovio Pavlinović, II., br. 175. *Podgora.*

465.

UTEKLA BI MU.

Zaveze nam se Ivan-beg
U šajku lađu na more.
Stade se šajka njihati,
A sinje more lilati.
Ivan-beg ljubi govori:

»Ljubušo dušo, nevjero!
Kaž'der mi mîsli, što misliš?«
— »»Ivan-beg, dušo, kazat ću:
Da su mi tvoji dukati,
I da su moji ašici,[1])
Ja bih ti, bego, utekla
U šajku lađu na more.««

Mih. Pavlinović, II., 829. *Kotor u Bosni.*

---

[1]) ljubavnici.

466.

LJUBIO SE BIJELI GOLUB...

Ljubio se bîli golub sa golubicom,
Gledalo ga mlado momče sa divojčicom.
Golub guče, momče njemu tiho govori:
»Bîlo ti je bîlo perje u golubice,
Još bilije bîlo lišce u divojčice;
Crljen ti je kljun, golube, u golubice,
Još su usta crljenija u divojčice.
A to ne bi junak bio, koj' te ne bi til,
Kad su usta tako medna kano šećer-med,
A nidarca ružičava kano rumen cvit!
Ljubit ću te, divojčice, ma što reka' svit,
Pak ti mene, pak ja tebe, pak smo obadva.«

Stjepan Ugarković, br. 115. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

467.

NE BIH DALA NI ĐERDANA.

Oj djevojko, imaš koga svoga?
— »Imala sam braca i dragoga;
Obadva sam na vojsku poslala.«
— »»Bi li rada, da ti koji dojde?««
— »Ja bih rada, da obadva dojdu.«
— »»Oj djevojko, što bi za kog dala?««

— »Za brata bih crne oči dala,
A za dragog đerdan ispod vrata.
Al kad bih se promislila mlada,
Ne bih bome dala ni đerdana,
Jer me varo tri godine dana.
Nij' mi đerdan kupovao dragi,
Već moj babo za gotovo blago.«

Mato Zdjelarović, II., br. 84. *Iz Sibinja.*

468.

KAZNA GIZDAVOJ LJUBI.

Oženih se mlađahan,
Oženih se luđahan;
Uzeh momu gizdavu.
Nit će presti ni tkati,
Već se hoće gizdati.
Nit ob zimu na vodu,
Nit ob ljeto na njivu.
  Odoh kosit čaeru.[1])
Koscim iđe užina,
Meni nema ni ručka.
Ražljutih se jadan ja;
Prebih kosu na dvoje,
A kosišće na troje,
Hajde doma, ter doma.
A gizdača zaspala.
Pod nogama načvice
U načvama šara[2]) je.
Ražljutih se jadan ja,
Opasah je ljevicom,
Poljubih je desnicom,
Ogrlih je topuzom.

Mato Duić, br. 14. *Iz Bosne.*

[1]) livada. — [2]) boja za šaranje lica.

469.

KAKO SE DJEVOJKA ČUVA.

Dvoje mi drago zaspalo;
Kad legoše, rekoše:
»Koje se prvo probudi,
Da jedno drugo poljubi!«
Probudi se djevojka,
Stade mi ljubit djetića:
»Ustaj, ustaj, moj mili,
Saba je zora, dan bîli;
Da idemo u polje,
Da beremo ružice,
I pitome ljubice,
Da nosimo u kolo!«
  Jedno drugom govori:
»Kad budemo u kolu,
Ne hvataj se do mene,
Jer će vidjet zlotvori;
Da ne reknu zlotvori,
Da smo dvoje ljubljeno,
A mi n'jesmo ni jednom,
Nego sinoć i jutros,
I opet ćemo dovečer.«

Baldo Glavić, str. 4050.

Kazivȁo Mratinj Glamuzina Mostarlija, seljak od 50 godina, a pjesmu naučio od mostarskih čobana.

470.

BEGOVIČINA ISPOVIJEST.*)

Ali-beg se s ljubom zavadio
Prvu noćcu na meku dušeku.
Ali-beg joj savezuje ruke:
»Kazuj, ljubo, tko te je ljubio!«
— »»Gospodaru, otpusti mi ruke!
Sve ću tebi pravo kazivati:

Dva Pašića i dva Novalića,
I dva bega Ćurčić Harlibega,
I dijete iz novoga šehra.««[1])
Još joj gore savezuje ruke:
»Kazuj, ljubo, za koliko mita?
— »»Gospodaru, popusti mi ruke!
Sve ću tebi pravo kazivati:
Dva Pašića — dva žuta dukata,
Novalići — dibu[2]) i kadifu,
Dva Ćurčića — pedeset dukata,
A dijete — sate iz njedara.««

Mato Duić, br. 51. *Iz Bosne.*

[1]) šeher, varoš. — [2]) brokat.

*) U pjesmi Klotilde Kučere (VI., br. 13., iz Novih Mikanovaca, pjevala Polka Čuturić) ljubio Ivanovu ljubu hodža, spahija i jedno momče Varadinče:

»Hodža dao čovu nekrojenu,
A spahija blago nebrojeno,
Varadinče nože okovane.«
— »»Kaži, ljubo, kud si koje dela?««
— »Čovu sam ti s majkom pokrojila;
Blago sam ti u dvore donila,
Nože sam ti braći podililà«.

471.

CRNI ARAP BIJELU LJUBU LJUBI.

Bubanj bije u Budimu gradu,
Da se kupi malo i veliko:
Prodaju se crni Arapini.
Tu se nađe bula udovica,
Pa kupuje crnog Arapina.
Za njeg daje tri tovara blaga,
Pa odlazi na nove pazare,
I kupuje tri oke sapuna,
Pa ga vodi na Dunaj na vodu,
I tu pere crnog Arapina.

Što ga pere, to crniji ide.
Tad govori bula udovica:
»Ajme meni do mojega Boga!
Što od sebe ja danas uradih,
Što ja kupih crnu Arapinu?«
Al govori crni Arapine:
»Ne brini se, bulo udovice;
Crna krava b'jelo ml'jeko daje,
Crna koka b'jelo jaje nosi,
Crni Arap b'jelu ljubu ljubi.«

Nikola Tommaseo, 38.

472.

STIDNJE MOMČE NEG DJEVOJČE.

Izvir-voda izvirala
Iz kamena studenoga;
Ono nije izvir-voda,
Nego momče i djevojče;
Stidnje[1]) momče neg djevojče.
Ispod stida momak pita:
»Daj, djevojko, jednu ruku!«
Bila moma milostiva,
Pa mu dava obedvije.
Izvir-voda izvirala,
Iz kamena studenoga;
Ono nije izvir-voda,
Nego momče i djevojče;
Stidnje momče neg djevojče.
Ispod stida momak pita:
»Daj, djevojko, jednu nogu!«
Bila moma milostiva,
Pa mu dava obedvije.
Izvir-voda izvirala
Iz kamena studenoga;
Ono nije izvir-voda,
Nego momče i djevojče;
Stidnje momče neg djevojče.

Ispod stida momak pita:
»Daj, djevojko jednu dojku!«
Bila .moma milostiva,
Pa mu dava obedvije.

Baldo Glavić, str. 4043.
Kazivala Anica Begin, a slušala od Šćepana Ozimice iz Luke na Šipanu.

---

[1]) stidnije.

473.

BUŠ MI PASLA KRAVE I VOLOVE.

Sestro Jelo, zašt' se ne udaješ?
— »Miko brate, kad me nigdo ne će.«
»»Fala Bogu, kad te nigdo ne će;
Buš mi pasla krave i volove,
I majkinu kudiljicu prela.««
— »Bog ti poklal krave i volove!
Kudiljicu vatra popalila!«

Josip Klarić, br. 62. *Iz Vodostaja na ušću Korane.*

474.

NE DA MARA, ŠTO JE OBEĆALA.

Žito žela Marica divojka,
Žito žela, snoplje ne vezala,
Već zapjeva Marica divojka:
»Tko bi meni snoplje povezao,
Dala bih mu poljubiti lice;
Tko bi meni hladak načinio,
Dala bih mu poljubiti lice;
Tko bi meni vodice donio,
Dala bih mu obljubiti lice.«
To dočuo ovčar iz planine,
On je njojzi snoplje povezao,
On je njojzi hladak načinio,
On je njojzi vodice donio.
Kad je bilo oko polak dana,

Al govori ovčar iz planine:
»Daj, divojko da ti ljubim lice!«
Nasmija se gizdava divojka:
»Ne budali, momče neženjeno!
Ako si mi hladak načinio,
Ti si sa mnom u hladu sidio;
Ako si mi vodice donio,
Ti si sa mnom vodicu popio;
Ako si mi snoplje povezao,
Tvoje ovce na strništu pasle.«

Mato Zdjelarović, I., br. 57.
Odvorci. Kazivala baba Mara Grgurević.

475.

KOLIKO JE U CURE JARANA.

Oj divojko, imaš li jarana?
— »Bolan bio, tko je bez jarana!
Koliko je u godini dana,
Toliko je u cure jarana.
Da joj svaki po jabuku dade,
Curi hrana za godinu dana!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 476. *Veljaci.*

476.

SJAJ MJESEČE, MOJ STARI PUTNIČE!

Sjaj, miseče, moj stari putniče!
Dosta li sam s tobom putovao;
Ti si sjao, ja sam konje krao.
Ukrao sam vranca i zelenka;
Na vrancu ću vojsku vojevati,
Na zelenku dovest ću divojku.
Oj divojko, ti se ne udala,
Dok ne vid'la tri na nebu sunca,
Dok ne čula, kako riba piva!
To je cura vrlo mudra bila,

Pa uzima do tri ogledala;
Ona vidi tri na nebu sunca.
Ona ide na Dunav na vodu,
Ona čuje, kako riba piva,
Riba piva: »Ne budal', divojko!
Udat ćeš se, i pokajat ćeš se!«

Mihovio Pavlinović, II., br. 364. *Rajevo selo.*

477.

ZUB JOJ VADE, A LICE JOJ GLADE.

Što se ono oko Beča vije?
Il je vila il je ljuta zmija?
Nit je vila, nit je ljuta zmija.
Da je vila, u gori bi bila,
Da je zmija, u travi bi bila.
Već je ono lipa Mandalina;
Zub je boli, od zuba se vije.
Idu k njoje dva felčera mlada:
»Ne boj nam se, lipa Mandalino!
Mi ćemo ti izvaditi zuba.«
Zub joj vade, a lice joj glade.

Luka Ilić, I., br. 453. *Iz Petrova sela u Slavoniji.*

478.

DJEVOJKE PODIJELILE MOMKA.

Djevojke su bostan posijale,
Po bostanu posadile lale.
Navadi se ludo momče Ale,
Pa djevojkam potrgalo lale.
Među sobom cure govorile:
»Dajte, seke, da ga uhvatimo!»
Opletoše mrežu plemenitu,
Od bostana do Alina dvora;
Uhvatiše ludo momče Alu.
Među sobom sestre govorile:
»Dajte, sestre, da ga pod'jelimo!«

Najmlađa je seka govorila:
»Eto vami Alina od'jela,
Meni Ale u tankoj košulji!
Ako vam je žao i košulje,
Vratit ću vam, seke, i košulju,
Dok donesem u bošči[1]) haljine.«

Vice Palunko, br. 79.
Iz Ramnoga u Hercegovini; kazivala starica Janje Vlahinić.

[1]) veliki rubac. U bošči misli djevojka donijeti druge haljine, da ga presvuče.

479.

PRELIVODA.

Vazdan danak ja presjedih sama,
Sve misleći: za koga ću poći?
Kad je bilo oko četir sata,
Ja izajdoh na avlinska vrata;
Moje drago na avlinskih vratih,
Šešir skida, pa Boga naziva:
»Bog daj dobro, jedna prelivodo,
Što prelivaš od Save do Drave,
Kano dragi od drage do drage!«

Petar Bogdešić, br. 108. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

480.

ČINI.

Ivina me potvorila majka,
Da sam Ivi čine učinila.
Nisam, majko, živ mi Ivo bio,
Ama mu ih mislim učiniti.
Pričekaj me do Jurjeva dana,
Dok izajdem na polje zeleno,
I izvedem svoje drugarice,
I uhvatim kolo na livadi,
I naberem dvoga troga cvića:
Sandokosa i okoločepa,

Vratoloma[1]) i velike trave;
Desno krilo sinje kukavice,
Livu nogu mrtve krtinice,
Pa će kukat oko dvora moga!

Mih. Pavlinović, II., br. 567. *Iz bosanskog Skoplja.*

[1]) Pjevačice su Pavlinoviću imena ovih izmišljenih trava protumačile ovako: »sandokos«, da se zanese za njenom kosom, a »okoločep« i »vratolom«, da se vrti i vrat lomi oko njenih dvora.

481.

NIJE DOŠO, DA IM ŽITO KRADE.

Šetao se iz Jamine Savo
Pokraj druma Crtalića gumna.
Istrčaše Crtalića ljudi,
Dva s vilama, četir s lopatama.
Al govori iz Jamine Savo:
»Nemojte me, Crtalića ljudi!
Nisam došo, da vam žito kradem,
Već sam došo, da vam cure ljubim.«

Ilija Abjanić, br. 34. *Iz Starih Mikanovaca kraj Đakova.*

482.

ZIMA MLADE NEVJESTE.

Pala tama okolo Mostara,
Mete rosa oko Sarajeva,
Sitna krupa okolo Klobuka,
Pao snijeg po svem Nevesinju.
Po njem šeće šarengaća mlada,
Pa je srete momak saranzada:
»A bora ti, šarengaća mlada,
Je li tebi na snijegu zima?«
— »»Nije meni na snijegu zima,
Vet je meni na mom domu zima.
U mene je pogan đuveglija;
Kada ore, jedva doma dođe,

Kada vlači, jedva se dovlači.
Kada ide večer u ložnicu,
Valja mi ga nosit u naruču.
Ja ga ljubim, a on se otire,
O nj s' otrle sve nebeske munje!«

Vice Palunko, br. 62.
Iz Popova u Hercegovini; kazivala starica Jele Bukvić.

483.

NE MOŽE DA OBIĐE BOLNU INOČU.

Neven vene, da uvene,
Meni vele, da ga berem,
A ja mlada nemam kada.
Inoča mi na umoru;
Išla bi ju pohoditi,
Al ne mogu i da hoću.
Košulja mi kod vezilje,
A vezilje doma nije;
Marama mi kod granara,
A granara doma nije;
Mendžuše mi kod zlatara,
A zlatara doma nije;
Ćurak mi je kod ćurčije,
A ćurčije doma nije.
O inočo, sani, veni!
Ja ne morem dojti k tebi!

Dragutin Gazdović, br. 30.
Iz Komarnice kraj Gradiške. Pjevala Jula Petošić.

484.

SAĆINE GAĆE.

U kovača gusta bašča,
Kroz nju teče gusta voda,
Tu je Saća gaće prala.
Gaće prala, pa zaspala.
Prikrade se mlado momče,

Pa ukrade Saći gaće.
Saća skače priko bašče,
Ona traži svoje gaće:
»Tko ukrade gaće moje?
Spopale ga muke moje!
Nije meni gaća žao,
Već ja žalim za učkurom.[1])
Vezla sam ga tri godine;
Uvezla sam tri dukata,
Tri dukata čista zlata,
I četiri svake svile,
Ponajviše đuvezlije[2])
I bijela tiriplika.«[3])

Fra Danijel Ban i Bono Ostoić, br. 126. *Iz Sarajeva.*

[1]) gatnjik od platna, na krajevima vezen svilom i zlatom. — [2]) ružičasta svila. — [3]) konci za čipkanje.

485.

ZAISKALA S JAVORA JABUKA.

L'jepu Katu zubak zabolio,
U utorak u najgori danak,
U po noći u najgore doba.
Sa daleka l'jepa Katarina,
Sa daleka zaiskala l'jeka:
Suvih šljiva sa sirovih grana,
Sa javora zelenih jabuka,
S vite jele širokoga lista.

Petar Bogdešić, br. 13. *Iz Dragovaca kraj Oriovca.*

486.

SINU MUNJA PREKO NAŠEG GUVNA.*)

Sinu munja preko našeg guvna;
Nije munja, već se digla buna.
Mile šure novog zeta jure;
Koji s vilam', koji s lopatama.

»Nisam s'jeno, da me sadijete,
Nit sam žito, da me izvijete,
Već sam momak, da me objesite
O zlo drvo, djevojačko grlo,
O 'naj lanac djevojkin đerdanac!«

Fra Rafael Barišić, br. 37. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

*) Petar Marković (br. 36., iz Pleternice kraj Požege, od Jule Kulundžićeve) ima pjesmu, u kojoj devet djevojaka »preluju« na čardaku, na debelom hladu. Među njima Tomo, momče mlado, kojemu djevojke prijete, da će ga objesiti. On ih pita, na kakvo ga drvo misle objesiti, jer bi on to drvo nakitio »povrh zlatom, a podno biserom«. A one mu odgovaraju:

»Na zlo drvo, na Anino grlo,
Na zlu bukvu, na Aninu ruku,
Na zô lanac, na Anin đerdanac«.

487.

NEMOJ, MAJKO, JEDINICU KLETI!

Nemoj, majko, jedinicu kleti!
Jedinica nav'jek bolesnica;
Sve joj glava na jastuku spava,
Sve joj desna noga na sokaku,
A l'jeva joj ruka na junaku.

Fra Rafael Barišić, br. 34. *Iz Sutjeske u Bosni, od M. Matića.*

488.

TEŠKO SVIMA.

Sve povrzi, a Bože pomozi,
Bog pomoga vóka i težaka,
A najviše stara i nejaka!
Star ne more, nejak ne umije.
Teško vuku ne jedući mesa,
A junaku ne pijući vina,
A kalpaku na obješenjaku,
Dobru ćurku na rđavih leđih,
A čizmama na krivim nogama!

Dobru volu na kiši orući,
A magarcu s konjma putujući!
Teško zlatu na škoravom vratu,
Belenzuci na tanahnoj ruci,
A djevojci na tankoj mješnici,
Udovici vojna čekajući,
A nevjesti samoj spavajući!
Teško proji u trunjavoj torbi,
A punici u zeta na hrani!

Rudolf Strohal, I., br. 51. *Iz Bareva u Bosni.*

489.

BAR DJEVOJKE NISU SADA SKUPE.

Mili Bože, da l'jepoga neba!
Puno zv'jezdâ kano more p'jeska,
A Petrinja punija junaka.
A moj rode, moli Boga za me,
Da me majka u Petrinju dade,
Gdi gospoje nose parasole,
Mladi gersi na krivo šešire!
Mladi gersi, što se ne ženite?
Bar djevojke nisu sada skupe:
Litru zlata, hiljadu dukata.
Mladi gersi: jasna ogledala,
Ogledala — četiri krajcara!

Đuro Deželić, br. 82. *Iz Posavine oko Kratečkoga.*

490.

JADNO HODANJE.

Pijem vino, pijem vodu;
Od vode me noge bole,
A od vina same hode.
Jadno li ga same hode!
Četverica jednog vode.

Ivan Zovko, I., br. 87. *Iz Bosne.*

491.

IMA ONA ZADOSTA POPOVA.

Igrala se riba po kanalu,
I divojka u našem kotaru.
Gledao ju mitrovački proto,
Gledal ju je i govoril joj je:
»Aj divojko, ja te venčat ne ću.«
— »»Borme, popo, ni molit te ne ću,
Jer ja imam zadosta popova;
Tri u gradu, šest u Novom Sadu.
Venčat će me karlovački proto.««

Josip Klarić, br. 63. *Iz Vodostaja na ušću Korane.*

492.

JUNACI BI KAPE ZALAGALI.

Lipe su ti dojke u divojke!
Da bi dojke na prodaju bile,
Junaci bi kape zalagali,
U divojak' dojke kupovali.

Stjepan Ugarković, br. 113. *Iz Jablanca pod Velebitom.*

493.

UDARIŠE VUKOVI NA OVCE.

U Saraj'vu među Sarajlijam
Sobet čini Salko Sarajlija;
Sve Saraj'vo na sobet sazvao
I lijepu Fatu udovicu,
I majkinu Đulsu jedinicu.
Tu se svake igre izvodile,
A najposl'je vuka i ovaca;
Muški vuci, ženskadija ovce.
Udariše vukovi na ovce,
Svaki vûče sebi ovcu vúčê.

Ivan Zovko, III., br. 181. *Iz Bosne.*

494.

UKRADENA KOŠULJA.

Hodi, drûgo, da ti kažem rugo!
Kćeri mi je koša[1]) ukradena;
Da je s plota, ne bih ni žalila,
Neg iz kuće, voda je odn'jela!

Ivan Zovko, IV., br. 20. *Iz Bosne.*

[1]) košulja.

495.

BOG POMILUJ JELAČIĆA BANA.

Sam se Mijo po moru vozio,
Sam vozio, sam Boga molio:
»Da mi Bog da oči sokolove,
Da mi dade krila labudova,
Da ja vidim, kuda vojska pada!«
Vojska pada iza Pešte grada;
Konj do konja, junak do junaka.
Svi šatori od tanahna platna,
Samo jedan od svile črljene,
U kom sidi Jelačiću bane.
Oko njega silni graničari:
»Bog pomiluj Jelačića bana,
I njegovu sablju od mejdana!
On nam dade lulu i duhana.«

August Šenoa, br. 37. *Iz Primorja.*

496.

LJUBIT ĆU TI NA OČI VOJVODU.

Šetala se jedina u majke
Gore-dolje kroz široko polje;
Izgubila sjajno ogledalo,
Našla ga je vojvodina ljuba.
Poručuje jedina u majke:
»Šalji meni moje ogledalo!

Ako l' mi ga ti poslati ne ćeš,
Ljubit ću ti na oči vojvodu.«
Odgovara vojvodina ljuba:
»Ne ljubi mi na oči vojvodu!
Poslat ću ti do tri ogledala;
Jedno novo, a drugo polovno,
I 'no treće, što je tvoje bilo.«

Đuro Deželić, br. 81. *Iz Posavine oko Kratečkoga.*

497.

DOBAR IZGOVOR.

Sinoć sam ti, draga, dolazio,
Pod pendžerom jagluk izgubio.
Ako si ga našla, moja draga,
Operi ga i pošalji mi ga!
— »Nit ga perem, nit li ti ga šaljem,
Jer je sada sapun poskupio,
A bistra se voda zamutila,
Pa i žarko na prihodu sunce.«[1])

Ivan Zovko, IV., br. 222. *Iz Bosne.*

[1]) biva, kad bi i oprala, ne bi se osušio, jer je sunce na zapadu.

498.

TEŠKI JADI.

Čuvah ovce tri godine
Oko vignja kovačeva,
Da poljubim kovačušu.
Ne mogoh je ni vidjeti,
A kamoli poljubiti,
Već poljubih djevojčicu
U egbetu[1]) na krevetu.
To se čulo na daleko;
To začuo i vojvoda
I kadija i muftija.
Kadija mi rođak bio,

Ne htjede me oglobiti,
Već mi uze do dv'je ovce,
Dvije ovce jalovice,
Šest volova iz jarmova,
Četir konja sa salaša,
Šarku koku s pilićima,
Torbu luga sa ognjišta
I strugaču iz naćava;
Ništa meni ne ostade,
Nego jedna žuta mačka,
I to pusta ozimača.
I još mene uapsiše:
Jednu nogu s udovicom ,
Drugu nogu s djevojčicom,
Eto meni teška jada!

Mato Duić, br. 46. *Iz Bosne.*

[1]) na bisagama.

499.

GINGAVE SU VAROŠKE DJEVOJKE.

Lipa moja livada zelena,
Po koj mi je trava povaljena.
Nisu mi je vile povalile,
Neg mi ju je junak i divojka,
Junak kosom, a srpom divojka.
Kaj nakose, se[1]) pred kojnca[2]) znose.
— »Jite, pite, moga braca kojnci!
Jutri vam bu dalko putovati;
Momu bracu po lipu divojku.
Ne vodite varoške divojke!
Gingave su varoške divojke;
Sunce sije, lada jim je triba,
Veter puhne, mentena[3]) jim triba.«

Julije Orešković, br. 3.
Iz Požunvaroša pod Ozljem, od Mare Tuškanove.

[1]) sve — [2]) pred konjića. — [3]) ogrtač.

500.

GDJE ĆE JE UDATI.

Kúpi' konja za hiljadu,
Pa povèdo' niz livadu;
Na livadi tri divojke.
Koja meni konja prima,
Ona meni ljuba biva;
Koja meni vodu liva,
Ona meni néka[1]) biva;
Koja ne s' hti ni ustati,
Onu ćemo mi udati
U zlo selo Vražeralo[2])
U zlu kuću Mikulićâ,
U zla momka Bojanića,
Gdi se braća nožim' siku,
A jetrve glavnjam' tuku,
Svekrvice varnjačicam',
Mala dica kašičicam'.

Bartuo Grgić, II., br. 58. *Sa Cetine u Dalmaciji.*

[1]) nevjesta. — [2]) selo kod Livna.

501.

PRODALE GA ZA BJELILO I ZA RUMENILO.

Konja jaši Jandro momče mlado
Kroz zelenu goru ružmarina;
Na Jandri je sva zelena svila.
Zapela mu mamuza za granu.
Gledale ga tri divojke mlade,
Pa govore tri divojke mlade:
»Ta, je l' ovo Jandro momče mlado,
Štono su ga divojke prodale
Za bililo i za rumenilo
I za ono sjajno ogledalo?«

Vjekoslav Gabrić, br. 58.
Iz Oriovca, od starice Mare Čaldarović.

502.

DILBER-MOMČE.

Kad' se ženi ćelavi Muslija,
Sâm se sebi u svatove sprema,
Svoje volje, štogod može bolje:
Jemenije,[1]) noge krivuljave,
Mor-dolama, a grbava leđa,
Pliska kapa, a ćelava glava;
Na ešeka[2]) konja uzjahao.
Ugleda ga punac i punica
Iz klanice pokraj kidanice,
Pa govori punac i punica:
»Eto zeta, eto sijaseta![3])
Kô da ga je krava otelila,
A kobila ml'jekom zadojila,
Bivolica na babinam bila!«

Ivan Zovko, II., br. 119. *Iz Bosne.*

[1]) vrsta obuće od kajisera (učinjene kože). — [2]) magarac. — [3]) nesreća.

503.

ZAKOPAT ĆE SE POD BLAZINU.

Odi, Mare, dete, doma!
Dragoga ti glava boli.
— »Jodvijajte, privijajte!
Jok[1]) mu ne bu nikaj laže,[2])
Ja se joću jotopiti,[3])
Iz sudićka iz polićka.«
Odi, Mare, dete doma!
Dragoga ti glava boli.
— »Jodvijajte, privijajte!
Jok mu ne bu nikaj laže,
Ja se joću zagutiti
S belem kruhom, suhem sirom!«
Odi Mare, dete, doma!
Dragoga ti glava boli.

— »Jodvijajte, privijajte!
Jok mu ne bu nikaj laže,
Ja se joću zakopati
Pod gunjilo na blazinu.«

Vatroslav Rožić, br. 25.

Iz Ivančića kraj Jastrebarskog, od pastirice Tonke Čižmešije-Fajtićeve.

[1]) To je prejotirani oblik od ako, ak, ok, jok kao i »jodvijajte«, »joću«, »jotopiti« i t. d. — [2]) lakše. — [3]) utopiti.

504.

DOK SAM KRAO I GOSPODI DAVO...

Krast ću vrance, ma dobio lance;
Krast ću vole, pa neka me gone!
Dok sam krao, pa gospodi davo,
Mirno jesam na dušeku spavo.
Sad ne kradem, gospodi ne dadem,
Pa s' i nekriv u pržunu[1]) najdem.

Ivan Zovko, II., br. 82. *Iz Hercegovine.*

[1]) tal. prigione, zatvor.

505.

NEVEN VENE, DA UVENE.

Neven vene, da uvene,
Meni vele, da me žene,
Da mi prose staru babu.
Stara baba mnogo ište,
Puno ište — kozju glavu.
Žao meni koze klati,
Staroj babi glavu dati.
Neven vene, da uvene,
Meni vele, da me žene,
Da mi prose udovicu.
Udovica puno ište,
Puno ište — kozju nogu.

Žao meni koze klati,
Udovici nogu dati.
Nẹven vene, da uvene,
Meni vele, da me žene,
Da mi prose djevojčicu.
Djevojčica malo ište,
Malo ište — šest volova,
Šest volova iz jarmova.
Žao meni vole dati,
Na čemu ću ja orati?

Ante i Juraj Kušmiš, br. 139.
Iz Roždanika u Novskom kotaru, od Marije Kušmiš.

506.

MITO ZA DJEVOJKU.

Tanac tanca oholi Ivanac
Z lepom Jelom pod jelvom zelenom:
»O, mâ Jele, ne bi l' mene zêla?«
— »»A, moj Ive, česa gledajući?««
— »O, ma Jele, moje bele dvore.«
— »»A, moj Ive, to nî mito za me.««

Tanac tanca oholi Ivanac
Z lepom Jelom pod jelvom zelenom:
»O, ma Jele, ne bi l' mene zela?«
— »»O moj Ive, česa gledajući?««
— »O, ma Jele, moje bele vole.«
— »»A, moj Ive, to nî mito za me.««

Tanac tanca oholi Ivanac
Z lepom Jelom pod jelvom zelenom:
»O, ma Jele, ne bi l' mene zela?«
— »»A, moj Ive, česa gledajući? ««
— »O ma Jele, na mene junaka.«
— »»A, moj Ive, to je mito za me.««

Julije Bišćan, br. 179. *Iz Bosiljeva.*

507.

DOĐI, MILO, DOĐI, DRAGO!

Dojdi, milo, dojdi, drago,
Oko devet sati!
Pa pokucaj mamuzama
Na avlinski vrati!
— »Vaša vrata škripucaju,
Pa ne smijem dojti.«
— »»Ju ću vrata namazati,
Pa ne će škripati.««

Dojdi, milo, dojdi, drago,
Oko devet sati!
Pa pokucaj mamuzama
Na avlinski vrati!
— »Vaša kera mlogo laje,
Pa ne smijem dojti.«
— »»Ja ću keri leba dati,
Pa ne će lajati.««

Dojdi, milo, dojdi, drago,
Oko devet sati,
Pa pokucaj mamuzama
Na avlinski vrati!
»Vaš pítao često piva,
Pa ne smijem dojti.«
— »»Ja ću pitlu zobi dati,
Pa ne će pivati.««

Dojdi, milo, dojdi, drago,
Oko devet sati!
Pa pokucaj mamuzama
Na avlinski vrati!
— »Tvoja mama ritka sanka,
Pa ne smijem dojti.«
— »»Ja ću mamu uspavati.

Pak ću opet dojti!
Dojdi, milo, dojdi, drago,
Oko devet sati,
Pa pokucaj mamuzama,
Na avlinski vrati!««

Dragutin Peternek, I., br. 31. *Iz Komletinaca, od Age Kerić.*

508.

PO ŠTO MARKOVO ROBLJE?

Gdino sinoć opočinu sunce,
Unde Marko roblje prodavaše:
Po dva starca za pečena jarca,
Dvije babe za rešeto šljiva,
Dva Turčina za oku kučina,
Po dva momka za dvi puške male,
Dvi divojke za gotove novce.

Mih. Pavlinović, II., br. 1367. *Bukovica.*

509.

KAD SU TURCI POD SIGETOM BILI.

Podigli se Vlasi Karavlasi
U Kreševo soli kupovati.
Ni kupili soli, ni duvana,
Već proveli Maru na samaru.
Kad su bili k r'jeci Lepenici,
Pitao je kume i djevere:
»Kaži, Maro, kol'ko imaš ljeta?«
Odgovara Mara sa samara:
»Ne pitajte, kume ni djevere!
Kad su Turci pod Sigetom bili,
Imala sam tridest i šest ljeta;
Otad ima šeset i četiri:
Vodi doma u najbolje doba!«

Stjepan Ikić, br. 10. *Iz Dervente u Bosni.*

510.

JESAM LI TI GOVORIO?

Jesam li ti govorio,
Govorio i molio,
Da ne oreš, kud ne moreš,
Ni da siješ, kud ne smiješ?
Već da oreš, kuda moreš,
I da siješ, kuda smiješ!

S. D. Mileusnić, I., br. 38. *Iz Sloboštine kraj Požege.*

511.

POVADILE MU DJEVOJKE TUNJE IZ DŽEPOVA.

Dušo Mijo, gdi si sinoć bio?
— »Gdi sam bio, dobro mi je bilo;
Ja sam bio u zelenoj bašči.«
Dušo Mijo, pa šta si radio?
— »Mila draga, žute tunje brao.«
Dušo Mijo, zašt' nisi doneo?
— »Mila draga, tio sam doneti,
Al su vrazi divičice male;
Stisle su me u tisnom sokaku,
Povadile tunje iz džepova.«

Nikola Tordinac, br. 47.
Kazivala baka Liza Pajvanović iz Pečuha.

512.

MATERINA HVALA.*)

Hvalila se Hvala materina,
Da nadà nju djelavice nema;
Da je ona šilja i vezilja.
Ako l' bude šilja i vezilja,
Svi će konji igrajući doći;
Ak' ne bude šilja i vezilja,
Svi će konji šepajući doći.

Konji idu, al polako idu,
Da će Hvalu djelajući naći;
Mala Hvala u krevetu spava,
Iglicu joj rđa za'rđala,
Svila joj se po smetlištu vuče.

Katarina Fritz, br. 5. *Iz Drežnice.*

---

*) Pjesma Marka Petričevića (br. 80., iz Starih Mikanovaca) ima samo ova četiri stiha:

Hvalila se Hvala materina:
Ob dan prede, ob noć vezak veze.
Išli ljudi tu Hvalu gledati,
Al ta Hvala — za sunca zaspala.

GDJE JE ŠTO

ŽENSKE PJESME. — SVESKA TREĆA

I. DJEVOJAČKE.

Str.

1. Zvjezdama se nakitila 3
2. Donesi mi paunovo perje! 3
3. Od sevdaha goreg jada nema 4
4. Sinoć krupa o moj pendžer lupa 4
5. Djevojka i jabuka 5
6. Djevojka je, da gleda preda se 5
7. U mog dragog oči ko u mene 6
8. Iz usnica svu mi krv ispio 6
9. Može li biti ptica bez gore? 7
10. Oj volaru, medena ti usta! 7
11. Moli Boga samo za dragoga 7
12. Udaralo uz tamburu đače 8
13. Želja djevojčina 8
14. Zašto se je dragi naljutio? 9
15. Prospi mi se, moj sitni bisere 9
16. Ječam žela Maruša djevojka 10
17. Nijesam znala, nijesam vjerovala 10
18. Vjetre, iznesi mi dragog! 10
19. Mornarova ljuba 11
20. Tvoja sam svakojako 11
21. Dragi joj je na daleku 12
22. Kad ga nemam, uzdišem za njime 12
23. Djevojka kune maglu 12
24. Dragi je ostaviti ne će 13
25. Sinja maglo, ti ne padaj na me! 13
26. Da sam kutija šećera! 13
27. Može za nj poći 14
28. Bi li care pregorio tabor? 14
29. Dilbere bih drugi na dar dala 15
30. Zločesti mujezini 15
31. Da se odveze dalje od roda 16

Str.

32. Oj jabuko, grom te razgromio! 16
33. Djevojačka molitva 16
34. U sirutki noge prala 17
35. Djevojka je suđeniku i mjesec i sunce 17
36. Puhni, vjetre, razberi mi derte! 18
37. Ruže joj se klanjale 18
38. Ne umiri, već mi dođi! 19
39. Ne bih li joj srcu omiljela! 19
40. Djevojka i bor 19
41. Žalosna djevojka 20
42. Mnogo mu je kvara načinila 21
43. Djevojka karamfilu 21
44. Ne daj meni s majkom zimovati! 22
45. U mog dike pendžer preko puta 22
46. Nogom će mu stolac namještati 23
47. Što će Biogradče, kad može i Travanjče? 23
48. Kakve će mu rubače šivati 24
49. Biljeg dragomu 24
50. Nek đerdani pozvekuju! 25
51. Samo bi ih usta pomirila 26
52. Najbolji darovi 26
53. Djevojka i junakov konj 27
54. Kakav je moj dragi 27
55. Dat će mu dukat, da ne gleda preda se 28
56. Plivaj, plivaj, moj zeleni vijenče! 29
57. Treći vijenac dragom svomu svila 29
58. Kako djevojke nose bosilje 30
59. Dva bumbula 30
60. Pij vince, a ljubi djevojke 31
61. Izjede je briga dilberova 31
62. Mlad je dragi gondže u đul-bašči 32
63. On je budi biserovom granom 32
64. Odnesoh ti grlo negrljeno 33
65. Gdje se vode sastaju, a mili rastaju 33
66. Zar me moreš za drugim gledati? 34
67. Ne odoli, već mu odgovori! 34
68. Što će mi sve to bez tebe? 35
69. Prva sreća, puna čaša cvijeća 36
70. Šuma će se hlada ishoditi 36
71. Marina kletva 37
72. Moj me babo udaje za blago 37
73. Još imade gore nelomljene 38
74. Hajde, sunce, ne dangubi! 38

Str.

75. Ona bi mu košulju skrojila 39
76. Ne će preboljeti rane u srdašcu 39
77. Zlatareva kći 40
78. Trune joj se lule sumbulove 40
79. Da vidimo, kom će žao biti 41
80. Okreni se, obrni se, Mujo! 42
81. Svila bi se u Matin torbak 42
82. Sarajevo, vatrom izgorjelo! 43
83. Hvalila se tunja od Tounja 43
84. Teško njemu! 44
85. Ne šećeri mi se! 44
86. Dvori su mu šipkom ograđeni 45
87. Ne bi li mu podivljala 45
88. Vinom će mu žile zalivati 46
89. Ona guju davno uhvatila 46
90. Može bolju, al milije ne će 47
91. Najžešći jadi 47
92. Komu vezeš jagluk? 49
93. Živa bi ga u čaši popila 49
94. Diko, rode, poljubi me óde! 50
95. Kuća mu je limom pokrivena 50
96. Gdjegod stane, da za mnom uzdane! 50
97. Oj za gorom, za zelenom! 51
98. Ajdemo kući, zora je! 51
99. Mjesec zađe, dragi ne izađe 51
100. Crna zemljo, žao mi je na te! 52
101. Sve je suze u jastuk salila 52
102. Nema ljubavi bez mlada junaka 53
103. Sumbul mavi i zelena lala 53
104. Vratio se sa vojnice 54
105. Da zna zora! 55
106. Može l' biti tunja za jabuku? 55
107. Tri aršina u zemlju propada 56
108. Zaspa Janko pod jablankom 57
109. Mlada bula i mejtef 57
110. Ispletoše joj ga iz kose 58
111. Dukat dala, što ga je gledala 58
112. Ruža, dok nema muža 58
113. Dika nosi medljanih kolača 59
114. Čisto srebro potamniti ne će 59
115. Cvijeće i snijeg 59
116. Tako ćeš se i ti zeleniti 60
117. Suzama bi Trebević pokapala 60

Str.

118. Ala mi je teško na savitku! 61
119. Poslat će mu pticu prepelicu 61
120. Sinja maglo, raja ne vidjela! 62
121. Da l' on ljubi tanke Talijanke? 62
122. Zacvilila za gradom jabuka 63
123. Povrati mi lice! 63
124. Da joj se povrati lice! 64
125. Udat ćeš se i pokajat ćeš se 64
126. Ostavljena draga 65
127. Bit će staza, kaka je i bila 65
128. Ispucalo srce 66
129. Djevojka i lice 66
130. Bog mu dušu s paklom sastavio! 67
131. Razgovor sa smrću 67
132. Poći ću za drugoga 68
133. Djevojka žali djevojaštvo 68
134. Oj golube, moj golube! 68
135. Srce puno jada 69
136. Teško čekanje 69
137. Tavna noći, vele ti si duga! 70
138. Moma se razgovara s gajtanom 71
139. Nek pogine, ako se ne vrati 71
140. Svatovski darovi 72
141. Moj Ivane, milo mi te kleti! 73
142. Djevojački blagoslov 74
143. Ljubio je na vjeru djevojku 75
144. Ivaniću, na Lonji stolico! 76
145. Nema vjere u junaka 76
146. Ne žali me, mila mâmo! 77
147. Tvoje ruho davno saloženo 78
148. Posljednja želja Slavonke djevojke 79
149. Načini mi sanduk od momaka! 79

II. MOMAČKE.

150. Guslile su gusle javorove 83
151. Crven kljunac u golubice 83
152. A, da mi je biser pozobati! 83
153. Da je ljepše na svijetu nema 84
154. Po čemu sam ti mila? 84
155. Konju će se zamjeriti trava 84
156. Zlato u kavezu raslo 85
157. Još ti nisi ništa ni vidio 85
158. Sapni puce, puknut će mi srce 86

Str.
159. Kratke noći 86
160. Poginut ću, a da što ću? 87
161. Tvoja me je svekrva rodila 87
162. Ne bi li mu šta od sanka kazala! 88
163. Na tvomu ću krilu umrijeti 88
164. Curo moja, curo materina! 89
165. Djevojka kosom pripinje konja 89
166. Djevojka je porub poderala 90
167. Pit će i ljubit će, makar mu potonula šajka 90
168. Mrtav Ivo pade po sokaku 91
169. Penjat ću se jablanu na grane 91
170. Plotove će porušiti 92
171. Ne bi l' moja bila! 93
172. Triput ga je prevarila draga 93
173. Pjevaj mi, pjevaj, sokole! 94
174. Šta ti raste u njedrima? 94
175. Danica je čekala mjeseca 95
176. Sjećanje 95
177. Kô danica kad se ljubi s danom 95
178. Žaloviti junak 96
179. Moje su ga nanizale kalfe 96
180. Tri klobuka rasklimao 97
181. Moji su ti dvori otvoreni 97
182. Konj i mladoženja 98
183. Hajde, Ano, da ašikujemo! 98
184. Ženi se, dok te nije obujala brada! 99
185. Smamile bi sa neba oblake 100
186. Konjic budi Maru 100
187. Lako ti je poznat neljubljenu 101
188. Dadoše mu staro obljubljeno 101
189. Duša mu u raj ne došla! 103
190. Sjajna zoro, ti ne svani skoro! 103
191. Topla bunda lisičija 104
192. Momak poginuo s tamburanja 105
193. Što će Mati grana ozobana? 106
194. Slavuj joj ulazio u njedra 106
195. Oj bujadi, plemenita travo! 108
196. Bolani Ivo i šargija 108
197. Sreća, da je zora 109
198. Lasno ti je poznati ljubljenu 110
199. Momče oči razoblači 110
200. Zlato u tankoj košulji 111
201. Momačka želja 112

Str.
202. Mijo hoće Šokicu 112
203. Teškom mukom dragu zadobio 113
204. Travu tare momče i djevojče 114
205. Saračeva Mara 115
206. Oj junače, vjero i nevjero! 115
207. Uz djevojku srce veselije 116
208. Tri Grkinje 117
209. Nevjeren junak najljepši 117
210. Vojvodina kletva 118
211. Poslat će mu rûke u pamuku 118
212. Ne može svoje jade ispisati 119
213. Ubio bi stražu na avliji 120
214. Momku mrska udovica 120
215. Plivaj, terzijane! 121
216. Ukopaj me pokraj srca svoga! 121
217. Moj jagluče, moja sirotinjo! 122
218. Neka ima u što pogledati! 122

III. PORODIČNE.

219. Vilin grad 125
220. Djevojka se suncu protivila 125
221. Najljepši darovi 126
222. Svoje nosi, svojim se ponosi 127
223. Bez pameti ništa 127
224. Kako će ugoditi rodu 128
225. Koja će ugoditi majci 129
226. Tko je dobar, svuda mu je dobro 130
227. Donijela mu crne oči i bijelo lišce 131
228. Zašto si se onda udavala? 132
229. San sanjala u Bosni djevojka 133
230. Nije čalarica nego biljarica 134
231. Domišljata djevojka 134
232. De tumači, što taj sanak znači! 135
233. Ja pod brdo, a sunce nad brdo 135
234. Marijanova zmija 136
235. Mati uči kćerku pameti 137
236. Siroče željno matere 137
237. Kovačeva Mandaljena 138
238. Prvo čedo 138
239. Nisam ukradena 139
240. Za sunca sam Ivi u dvor došla 140
241. Dvori samotvori 140
242. Ivan-begovica 141

Str.
243. Skovat ćemo vijencu rese 142
244. Prođ' se, kćeri, čela oblačine! 142
245. Sestre ne imale brata 143
246. Sestre oženile brata od svile 143
247. Teško sestri bez brata, a bratu bez sestre 144
248. Sestrine suze za bratom 144
249. Kopčić kuća, da Fatu dokuca 145
250. Ovaku me odgojila majka 145
251. Šta l' imade, šta l' djevojci dade? 146
252. Jedinac i jedinica 147
253. Kletva uslišana 147
254. Ti ćeš, seko, darak podijeliti 148
255. Bratovi konjići 149
256. Andro Drenjanin bira djevojke 150
257. Majka seke u bogatstvo dala 150
258. Nevoljni vojno 151
259. Cvijet-snaša procvala i opala 152
260. Sestra prodala brata 153
261. Promrzla nevjesta 153
262. Što si moje čedo izujedo? 154
263. Zar vi niste nikad mlade bile? 154
264. Prvi sevdah 155
265. Tvoj se babo tri puta ženio 156
266. Prokleta svekrva 156
267. Što je za što 157
268. Muška ruka 157
269. Djevojka hrani tri sokola 158
270. Kako draga budi 159
271. Udaja udovice Marte 159
272. Milost se bratska razvrgla 160
273. Drenopoljka se ne da odvratiti 161
274. Kun' ga, majko, i ja sam ga klela! 161
275. Gdje je tebi tavna noćca bila? 162
276. Udovice, moja nepriliko! 163
277. Mlada nevjesta spominje svojtu 164
278. Bogu će se sažaliti 164
279. Za kog bude htjela djevojka 165
280. Ne daj djevojke za samca ni za udovca! 165
281. Isprošena ne spava 166
282. Plače ljuba za Markom 166
283. Ljubavno draganje 167
284. Dobit će ga, makar ga gvožđem okovali 168
285. Pravdanje matere i kćeri 169

Str.
286. Žalosno grlenje 170
287. Ljubomorno Ture 170
288. Lako ti je prevariti majku 171
289. Moja mati, boluje mi dragi 172
290. Kletva prodane sestre 172
291. Drenovka djevojka 173
292. Djevojka ostavlja zla vojna 173
293. Pamet ćeš dobiti ili izgubiti 174
294. Tunja nije, istrunuti ne će 174
295. Djever nevjestu skutom zaklonio 175
296. Majčina želja 176
297. Kletva i blagoslov 176
298. Što me nisi prije oženila? 177
299. Voli svekra, već bába 178
300. Tuđa ljuba bregovito stere 178
301. Mala majka velikih junaka 179
302. Materine i sinove kletve 179
303. Ona ljubi do dva lica 180
304. Ti ćeš znati, zašto sam dremovna 181
305. Nije joj prilika 181
306. Najviše visine i najniže nizine 181
307. Sestra voli tuđinu, nego svomu 182
308. Nijala se vrbičica 182
309. Što će jadan star? 183
310. Birdem ago iz Novoga dođe 183
311. Gorke su joj dvije zaovice 184
312. Kratko kroji, dugo joj se čini 184
313. Da zna presti kô diku dovesti! 185
314. Ljubina žalost 186
315. Udovica traži novog vojna 186
316. Brat i sestra nedragima dani 187
317. Materina tuga 187
318. Čudnog čuda: riba nosi vodu! 188
319. Inočino spavanje 188

IV. PRIČALICE.

320. Od cure usahnulo srce u junaku 191
321. Prepirka orla i sokola 191
322. Munja groma nadigrala 192
323. Kos i lovci 192
324. Dva se silna vjetra zavadila 193
325. Jug prosio u Sjevera kćerku 193
326. Kazan Božja 194

Str.

327. Daničin dar 194
328. Sveci se rasrdili 195
329. Jadni Ivo 195
330. Janje i žedno i gladno 196
331. Vilina vodarina 197
332. Dvije grlice 197
333. Takvog zmaja i u dvoru ima 198
334. Carević i vidra 198
335. Neka ide slika za priliku! 199
336. Vještice 200
337. Zvijezdu prose troji prosioci 200
338. Dva druga iz zelena luga 201
339. Otrovat će ih vila 202
340. Ovca razbludnica 202
341. Skočila u vodu zbog nagrđena lica 203
342. Marko ne će da pomaže smrti 203
343. Udaja za nepoznata tuđina 204
344. To su naše isprazne besjede 205
345. Dva se draga zaašikovaše 206
346. Ranio ga zub djevojački 207
347. Tumačenje sna 207
348. San je tlapnja, a Bog je istina 208
349. U crkvi se darivali 208
350. Ozdravila mila majka moja! 209
351. Čiji prsten, toga i djevojka 210
352. San Smiljanićeve ljube 211
353. Što je konju dodijalo 212
354. Neretva ih voda potopila 214
355. Sanak snila kapetan-djevojka 214
356. Begovičin san 215
357. Služio je kralja 'rvatskoga 215
358. Voli, da je ribe jedu 216
359. Mjerite joj mačem kosu! 217
360. Agin konj 218
361. Došla da bere ružmarin 219
362. Djevojka se tuži banu Zrinskome 220
363. Ja usadih vitu jelu 221
364. Pašina Zubejda 221
365. Mlada udaja 222
366. Kupit će mu zvono od dukata 223
367. Uslišana kletva 224
368. Voda odnijela vjerenicu 225
369. Djevojka nosi ponude bolesniku 225

Str.

370. Djevojke su i sokolima najmilije 226
371. Aj, kupina, kupina! 228
372. Sin bez imena 228
373. Radi sve rodilo 229
374. Padaj, kišo, nemoj na volara! 230
375. Od žalosti ruho pokopala 230
376. Daleki su do Indije puti 231
377. Izvezena košulja 232
378. Povedi me, gdje se po dva ljube! 233
379. Ljepota djevojka 234
380. Djevojče Sulejmanče 235
381. U kapu mu suze kaplju 236
382. Kad se Marko prepanuo? 237
383. Ukrao jabuku za svoju djevojku 238
384. Odgovor ostarjeloj ljubi 238
385. Pašina robinja 239
386. Slijepac mladoženja 240
387. Strine Maru krivo potvorile 240
388. Da se može, i umro bih za te! 241
389. Turkinja se samo uhinjila 242
390. Dragi hoće, ako nitko ne će 242
391. Car joj dade turskom vojskom vladat 243
392. Dizdaru utekla djevojka 244
393. Žedna umrla 245
394. Carica je za kćer uzimala 246
395. Objema je lice obljubio 247
396. Nisam tebi rekla 248
397. Uskok-Ane 249
398. Daj mi, Ane, ča si obećala! 249
399. Goji konja mjesto mene! 250
400. Nema komu konja ostaviti 251
401. Kukavičina drugarica 252
402. Ne ljubi se lice kraj vodice 253
403. Zarobljene sestre 253
404. Mitrovkinja i car francuski 254
405. Voljela bi kugu bolovati 254
406. Voljela mrtva vjerenika nego živa 255
407. Djevojka, ukleta u košutu 256
408. Sve otide, nitko ne ostade 257
409. Ukleta Mejra 258
410. Sejmeni 259
411. Ispunjena kletva 259
412. Bratove oči uvezene u rukav 260

Str.
413. Oči su mu gavrani ispili 261
414. Sva se sila na Francuza zbila 262
415. Ostali bi pusti odžaci 263
416. I njega je suzama oprala 263
417. Junak iz daleke zemlje 264
418. Junak se oženio crnom zemljom 264

V. ŠALJIVE I SATIRIČNE.

419. Grlica hoće da pođe za goluba 269
420. Uzdarje za dar 269
421. Konj ne će u svatove 270
422. Idi, Toma, odnijela te voda 270
423. Kos obosio radi djevojaka 271
424. Jadni Salko i Ibro 271
425. Djevojka i junak u tijesnu klancu 272
426. Majko moja, oženi me mlada 273
427. Tri momkova grijeha 274
428. Pecivo stolačkih djevojaka 274
429. Piljina moba 275
430. Momak roda gospodskoga 275
431. U čobana rijetki sveci 276
432. Žene potvorile mačka 277
433. Njegov biser sarunila 277
434. Ana ljubi garava kovača 278
435. On će doći, a ona će poći 278
436. Orao i jejina 279
437. Što sve Turci ištu 279
438. Nije smjela da ostane sama 280
439. Kolundžija, tako ti zanata! 280
440. Vojvodina kletva 280
441. Djevojke su vragometne 281
442. Ostadoše starci i krastavci 282
443. Hrvata bi 282
444. Milo za drago 283
445. Poskoč' kolo, da skočimo! 283
446. Zla snaha 284
447. Ti si svijeća lojenica 284
448. Ne će da ljubi vojnika 284
449. Požalit ćeš carstvo djevojačko 285
450. Voli babu, dok u tikvi vina 285
451. Uzmi pušku, pa me ubij, diko! 286
452. Voli čobaninu nego vojvodi 286
453. Za starca je crkva i molitva 287

Str.
454. Sokol s grada doletio 287
455. Dat ću tebi jednu pletenicu 288
456. Zla udadba 289
457. Jadan mladoženja 290
458. Milo za drago 291
459. Teško carstvu, kad ga dijete vodi! 292
460. Djevojka se krivo Bogu klela 292
461. Čudna kavgana 293
462. A ja mlada kô suv sorguć od zlata 293
463. Poveo kući staru ljubu 293
464. Djevojka vrednija od momka 294
465. Utekla bi mu 294
466. Ljubio se bijeli golub 295
467. Ne bih dala ni đerdana 295
468. Kazna gizdavoj ljubi 296
469. Kako se djevojka čuva 297
470. Begovičina ispovijest 297
471. Crni Arap bijelu ljubu ljubi 298
472. Stidnje momče neg djevojče 299
473. Buš mi pasla krave i volove 300
474. Ne da Mara, što je obećala 300
475. Koliko je u cure jarana 301
476. Sjaj mjeseče, moj stari putniče! 301
477. Zub joj vade, a lice joj glade 302
478. Djevojke podijelile momka 302
479. Prelivoda 303
480. Čini 303
481. Nije došo, da im žito krade 304
482. Zima mlade nevjeste 304
483. Ne može da obiđe bolnu inoču 305
484. Saćine gaće 305
485. Zaiskala s javora jabuka 306
486. Sinu munja preko našeg guvna 306
487. Nemoj, majko, jedinicu kleti! 307
488. Teško svima 307
489. Bar djevojke nisu sada skupe 308
490. Jadno hodanje 308
491. Ima ona zadosta popova 309
492. Junaci bi kape zalagali 309
493. Udariše vukovi na ovce 309
494. Ukradena košulja 310
495. Bog pomiluj Jelačića bana 310
496. Ljubit ću ti na oči vojvodu 310

Str.
497. Dobar izgovor 311
498. Teški jadi 311
499. Gingave su varoške djevojke 312
500. Gdje će je udati 313
501. Prodale ga za bjelilo i za rumenilo 313
502. Dilber-momče 314
503. Zakopat će se pod blazinu 314
504. Dok sam krao i gospodi davo 315
505. Neven vene, da uvene 315
506. Mito za djevojku 316
507. Dođi, milo, dođi, drago 317
508. Po što Markovo roblje? 318
509. Kad su Turci pod Sigetom bili 318
510. Jesam li ti govorio? 319
511. Povadile mu djevojke tunje iz džepova 319
512. Materina Hvala 319